ОЛТИН БУ ВОДИЙЛАР – ЖОН ЎЗБЕКИСТОН...

2003 YIL 31 avgust, YAKSHANBA

QISHLOQ HAYOTI

O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy-iqtisodiy gazetasi

1974 yil 1 yanvardan chiqa boshlagan

№111-114 (6.639). Sotuvda erkin narxda

Токи юртимиз гўзал, файзли, эркин ва адолатли бўлсин. Токи биздан элга фойдали ёдгорликлар қолсин, боғ-роғлар қолсин, қалбни поклайдиган ибратли сўзлар қолсин. Токи, биздан олис авлодларга озод ва обод Ватан қолсин!

Ислом КАРИМОВ

Ф. ҚУРБОНБОЕВ олган сурат.

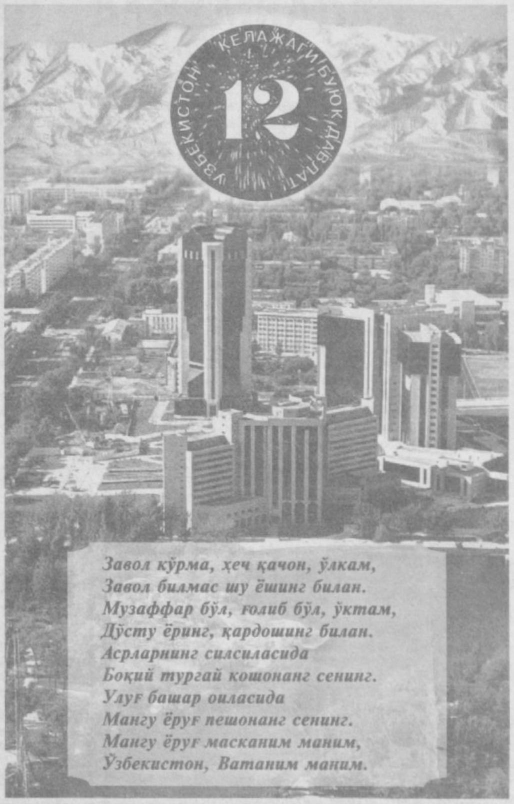

ЎЗИНГ МЕНИНГ УЛУҒЛАРДАН УЛУҒИМСАН, ВАТАНИМ!

Нигоҳ

Вақт – тизгинсиз, ҳаёт – бардавом. Бу ёруғ оламда лаҳзалар кетидан дақиқалар, дақиқалар ортидан соатлар, кунлар, йиллар тинимсиз ўтиб бораверади. Мана, Истиқлолга эришганимизга ҳам кўз очиб-юмгунча 12 йил вақт ўтибди. Таъбир жоиз бўлса, мустақил Ўзбекистон бугун ўзининг илк мучал ёшини нишонламоқда.

Маълумки, Шарқ халқларида "12" рақами хосиятли сон сифатида бениҳоя қадрланади. Азалдан бу рақам билан боғлиқ турли хил ҳисоб-китоблар тизими, удум ва анъаналар кенг шаклланган. Хусусан, бир мучалнинг 12 буржга бўлиниши, бир йилнинг 12 ойдан ташкил топиши ва бошқа омиллар шундан далолат беради. Демак, табаррук Истиқлолимизнинг 12 йиллик айёми ҳам ўзига хос рамзий маънога эга.

Биз бу кунни ёруғ юз ва кўнгилларимизда эзгу орзулар билан кутиб олаяпмиз, десак муболаға бўлмайди. Зеро, мустақилликка эришилгандан бери орадан ўтган ана шу вақт мобайнида мамлакатимиз ҳаётида асрларга татигулик ўзгаришлар юз берганлиги, оламшумул ютуқларга эришилганлиги ҳеч кимга сир эмас.

Бир вақтлар Ўзбекистон собиқ тузумнинг пахта плантациясига айланиб қолган, аҳолининг эҳтиёжи учун зарур бўлган кўплаб турдаги озиқ-овқат маҳсулотларидан тортиб, кийим-кечаккача четдан келтирилар эди. Кундалик турмушимизда ишлатиладиган саноат молларини ўзимизда тайёрлаш ҳақида эса гап ҳам бўлиши мумкин эмас эди. Аммо истиқлол туфайли бу соҳаларда ҳам кескин ижобий ўзгаришлар юз берди. Бугун юртимиз кенгликларида кўплаб қудратли саноат корхоналари гуриллаб ишлаб турибди. Уларда тайёрланаётган ноёб маҳсулотлар хорижга ҳам экспорт қилиниб, мамлакатимиз иқтисодий қудратини оширишга хизмат қилмоқда. Бир пайтлар минг азоблар эвазига четдан ғалла келтирилган мамлакатда бугун миллионлаб тонна сара дон етиштирилаяпти. Мустақиллик туфайли ўзбек ўз донига, ўз нонига эга бўлди.

Кенг, равон кўчаларимизда эса Асакада ишлаб чиқарилган "Дамас", "Тико", "Нексия", "Матиз" автомашиналари ғизиллаб қатнаб юрибди. Ҳар томонлама қулай ва кўркам бўлган ўзбек машиналари кўпчиликнинг ҳайрату ҳавасига сабаб бўлаётганлиги эса ҳар бир юртдошимизнинг юрагида ғурур ва сурур бағишлаши шубҳасиз.

Энг асосийси, истиқлол халқимизга қадим тарихини, бетакрор қадриятлари ва бебаҳо ўзлигини қайтариб берди. Кишилар онгида юз берган ижобий ўзгаришлар аҳамиятини ҳеч нарса билан ўлчаб бўлмайди. Ўйлаб кўрайлик-а, агар мустақиллик бўлмаганида, ўз келажагимизни ўзимиз белгилаш имконига эга бўлмаганимизда бундай имкониятлар қаёқда эди? Агар бизга ҳуррият насиб этмаганида жаҳон аҳли Осиёнинг нақ юрагида ўзбек деган буюк халқ яшашини, унинг бағридан етишиб чиққан улуғ алломалар тарихда дунё тамаддунига нечоғли улкан ҳисса қўшганликларини қаердан ҳам билишарди? Бизга бундай улкан имкониятларни яратиб берган Мустақилликни эса кўз қорачиғидек асраб-авайлашимиз, бу йўлда ҳар биримиз огоҳ ва ҳушёр бўлишимиз даркор.

Ҳозир дунёда юз бераётган воқеалар пировардида қандай оқибатларга олиб бориши мумкинлиги, инсониятни келажакда нималар кутиб турганлиги кўпчиликни безовта қилиши, шубҳасиз. Зотан, одамзот бугун кўплаб глобал муаммолар билан юзма-юз яшаётганлигидан кўз юмиб бўлмайди. Она сайёрамизнинг турли чеккаларида умргузаронлик қилаётган айрим халқлар қирғинбарот урушлар ва диний-этник низолар, очарчилик, гиёҳвандлик, бедаво хасталиклар ва экологик инқирозлар гирдобида қолганлиги эса янада ачинарлидир.

Кейинги вақтларда халқаро терроризм деган балои офатнинг, айниқса, авж олаётганлиги ғоят ташвишланарли ҳолдир. Қўпорувчилик, бузғунчилик ва ҳар хил ваҳшиёна усуллар орқали ўзларининг ёвуз ниятларига эришишни кўзлаган бундай гуруҳлар инсониятнинг энг хавфли душманига айланиб бормоқда. Ўз қилмишларини сохта диний тушунчалар билан ниқоблашга уринаётган ана шу кимсалар аслида имон-эътиқоддан бебаҳра бўлган бир тўда ғаламислардан иборат эканлиги бугун аниқ-равшан бўлиб қолди..

Бундай аянчли ҳодисалар бизни ҳам ҳушёрликка ундаши керак. Биз бугунги осуда ҳаётимизнинг қадрига етиб, унинг бардавом бўлиши учун ўзимиз ҳам масъул эканлигимизни асло эсдан чиқармаслигимиз лозим. Зотан, жондан азиз Мустақиллигимизни ёмон кўзлардан асраб-авайлаш ҳар биримизнинг фуқаролик бурчимиздир. Қадимги битикларда: "Кимки ўз қудуғини ҳимоя қила олмас экан, уни ўзгалар вайрон қилади", деган ҳикматли сўзлар дарж этилган экан. Бу нақл маълум маънода бугунги кунимизга ҳам мос келади, дейиш мумкин. "Ўз қудуғини" ёмонларнинг назаридан асраш эса ҳар кимнинг ўзига боғлиқдир. Қолаверса, ҳазрат Алишер Навоий ҳам "Агар огоҳсен сен, шоҳсен сен", дея бежиз лутф қилмаганлар.

Шундай қувончли дамларда биз ҳам Яратгандан эзгу ниятларимизнинг ижобат бўлишини сўраймиз: Ўзбекистон дунё тургунча турсин! Истиқлолимиз абадий, ҳаётимиз осойишта, турмушимиз фаровон, эртамиз нурафшон бўлсин!

Мустақиллик байрамингиз муборак бўлсин, азизлар!

Газетамизнинг ушбу безакли сони азиз муштарийларимизга байрам туҳфаси сифатида тақдим этилди. Унда мамлакатимиз аҳлининг истиқлол йилларидаги қайноқ, серқирра фаолияти, қувонч-ташвишлари ҳақида ҳикоя қилинади.

ТАҲРИРИЯТ

1991 12 2003

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ПОРЛОҚ КЕЛАЖАГИГА ИШОНАМАН

Кутлов

Бу йил Ўзбекистон халқи ўз мустақиллигининг ўн икки йиллигини нишонлайди. Мен ҳам, Корея Республикаси барча фуқаролари ҳам Ўзбекистоннинг мустақиллик йилларида эришган ютуқларидан беҳад қувонамиз.

Ўзбекистон ва Корея илк дипломатик муносабатлар йўлга қўйилган кундан бошлаб маданият, иқтисодиёт, тажриба ва кадрларни айирбошлаш каби соҳалар бўйича ҳамкорлик алоқаларини ривожлантира бошлади.

Ўзаро ҳамкорлик алоқалари туфайли Ўзбекистонда янги, юқори технология асосидаги ишлаб чиқариш тизими (автомобилсозлик, электротехника) юзага келди. Жаҳон бозорига рақобатбардош маҳсулотлар экспорт қилиш кўлами ортди.

Ҳаммага маълумки, Корея Республикаси яқин ўтмишда қашшоқ бир аграр мамлакат эди. Юқори технологияни ривожлантириш ва уларни ҳаётга чуқур татбиқ этиш орқали у дунёнинг етакчи давлатларидан бирига айланди. Ўтган давр мобайнида Корея кўтарилиш ва пасайиш жараёнларини ҳам бошидан кечирди. Шу боисдан Ўзбекистон Республикасининг бозор муносабатларига асосланган янги иқтисодий тизимга ўтиш даврида ҳар икки давлат ўртасида тажриба алмашиш жиддий аҳамият касб этади.

Ўзбекистон хусусида гап кетганда унинг таърифига тил ожиз қоладиган нозу неъматлари, меваю сабзавотлари ҳақида эсламай илож йўқ. Яқин келгусида саховатли ўзбек заминида етиштирилган табиат инъомлари экспорт қилинса, ўзбек деҳқон ва соҳибкорларининг ҳалол меҳнати самарасидан кореяликлар ҳам баҳраманд бўлсалар айни муддао бўлур эди.

Ўзбекистон каби табиий ресурсларга, малакали кадрларга бой ўлканинг тез орада Марказий Осиёдаги энг етакчи давлатга айланишига тўлақонли ишонч билдиришим учун ижозат бергайсиз.

Ишонаманки, истиқболда ҳамкорлигимиз, дўстлигимизни янада мустаҳкамлаш ва чуқурлаштириш учун ҳар қандай имкониятларни ишга соламиз.

Ким Сонг ХВАН,
Корея Республикасининг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси.

Г.ЦУГИ, Токио Миллий рассомлик ва мусиқа университетининг профессори:

– Ўзбекистонга биринчи келишимиз. Менинг ва ҳамроҳларимнинг жаннатмонанд ўлкангизга ташрифимиздан кўзлаган мақсадимиз япон болаларига ўз миллий чолғу асбобларимизнинг илдизлари, келиб чиқиш тарихи ва анъаналарини тадқиқ этувчи дарсликлар учун манбалар йиғишдан иборатдир. Юртингизга келиб шунга ишонч ҳосил қилдикки, япон миллий мусиқа асбобларининг илк илдизларини Ўзбекистондан қидириб адашмабмиз. Биласизми, биз Туркияда ҳам, Қозоғистон, Мўғулистон, Эрон, Хитой каби тарихий маданияти чуқур илдиз отган давлатларда ҳам бўлдик. Бироқ, ўзбек мусиқасининг ҳам шарққа, ҳам ғарбга бирдек таъсир кўрсата олгани, сизнинг маданиятингиз дунёвий тамаддун марказларидан бири бўлгани, бу ўлка ҳам ғарб, ҳам шарқ санъатининг шаклланишига хизмат қилганини айтишдан бахтиёрман. Бу гапни мамлакатингизнинг Бойсун ҳамда Избоскандек чекка туманларини айланиб, тўплаган манбаларимизга асосланиб гапирмоқдаман. Булар орасида япон замонавий эстрадасида бемалол фойдаланиш мумкин бўлган муштараклик бисёр.

Ўзбекистонга улуғ айём арафасида ташриф буюрган эканмиз, ўзбек халқини Истиқлолингизнинг ўн икки йиллиги билан чин қалбимиздан муборакбод этамиз. Мамлакатларимиз ўртасидаги алоқалар бундан кейин ҳам гуллаб-яшнайверсин!

Иброҳим ФАЙЗУЛЛАЕВ, Денов туманидаги Собир Раҳимов номли ширкат хўжалиги раҳбари, Ўзбекистон Қаҳрамони:

– Бу йил юртимизга Яратганнинг раҳмати ёғилди. Ғалламиз ҳар қачонгидан ҳам мўл бўлди. Омборларимиз донга тўлиб-тошди. Деҳқон меҳнати эвазига она заминнинг бизга кўрсатган саховати бу.

Хўжалигимиз аъзолари жорий йилда 533 гектар ғалла майдонининг ҳар гектаридан 80,5 центнердан ҳосил кўтаришди. Пахтадан ҳам 45 центнерлик маррани кўзлаб турибмиз. 609 гектар ердаги ғўзанинг ривожи бизни ана шундай ҳосил олишимизга умид боғлаяпти.

Хўжалигимизда мингга яқин киши меҳнат қилади. Уларнинг қай бири билан суҳбатлашманг, бугунги кунидан мамнун, эртанги кунига бўлган ишончини кўриб беихтиёр севинасиз. Кўнглингиз ғурурга тўлади.

Бу йил мустақилликка эришганимизга 12 йил тўлди. Юртимизда байрам нафаси. Байрам баҳона кўнглимдаги самимий тилакларимни етказсам: илоҳим юртимиз тинч, дастурхонимиз тўкин, мустақиллигимиз абадий бўлсин.

Халқимизнинг истиқлолга эришиши уларнинг ҳаётида туб бурилиш ясади. Катта имкониятлар яратди. Буларнинг барчасида Юртбошимизнинг ўзлари турганлиги биз учун ҳам фахр, ҳам ғурур бағишлайди. Бахтимизга Яратганнинг ўзи у кишини асрасин.

Барча касбдошларимизни, соҳибкору миришкорларни, юртимиз аҳлини энг улуғ, энг азиз байрамимиз – Истиқлолнинг 12 йиллик мучал ёши билан чин дилимдан табриклайман. Хонадонингиздан қут-барака, файз ҳеч қачон аримасин.

Байрамингиз муборак бўлсин!

ДЎСТЛИГИМИЗГА КЎЗ ТЕГМАСИН

Эътироф

Қардош озарбайжон халқи азал-азалдан биз ўзбеклар билан яқин алоқада бўлиб келгани тарих ҳақиқатидир.

Мустақиллик ҳар икки халқ учун тарихий қон-қардошлик алоқаларини янада мустаҳкамлашга кенг имкониятлар эшигини очди. Озарбайжон Республикасининг мамлакатимиздаги фавқулодда ва мухтор элчиси Ойдин Азимбеков билан суҳбатимиз ҳам шу хусусда кечди.

– Элчи жаноблари! Истиқлол ҳар бир халқнинг луғатидаги энг улуғвор ва тотли калом бўлса керак.

– Шубҳасиз. Ота-боболаримиз эрк учун, озодлик учун жон олиб-жон берганлар. Биз бу кунларга осонликча эришганимиз йўқ. Шу боис бу шукуҳли кунларнинг қадрига етиш ҳар биримиз учун ҳам фарз, ҳам қарз. Мустақиллик мамлакатларимиз учун нурли йўллар эшигини очди. Халқларимизга чексиз куч-қувват ато этди. Бу йўлдан оғишмай, дадил одимлар билан бораверсак, иншооллоҳ, кўзлаган манзилимизга етамиз.

– Халқларимизни бир-бирига чамбарчас боғлаб турган мустаҳкам ришталар ҳақида ҳам гапирсангиз.

–Озар ва ўзбек халқларининг дўст-биродарлиги тарихан неча юз йилларни ўз ичига олади. Тилимиз ҳам, дилимиз ҳам бир. Ўзбеклар Фузулийни қанчалик эъзозласа, биз ҳам Навоийни шунчалар ардоқлаймиз. Азалий қардошлик ришталари мустақиллик шарофати билан янада мустаҳкамланди, ҳамкорлигимиз кенг кўламда равнақ топди. Озарбайжон ва Ўзбекистоннинг ўзаро манфаатли алоқалари ҳар иккала давлатнинг тараққиёти учун хизмат қилмоғи муқаррар.

– Ўзбекистон ва Озарбайжон ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик истиқболини қандай тасаввур қиласиз?

–Илдизлари теран дўстликнинг умри ҳам мангудир. Давлат раҳбарлари ташаббуси билан режалаштирилган бир қатор эзгу ишлар изчил амалга ошади. Ҳамкорлигимиз ҳар бир жабҳада тараққий этади. Айниқса, яқин келажакда коммуникация, қишлоқ хўжалиги ва бошқа соҳалардаги ҳамкорлик янада такомиллашади. Айниқса, Буюк Ипак Йўлини қайта тиклаш, ТРАСЕКА лойиҳаси бўйича олиб борилаётган ишлар ўзининг ижобий самарасини беради.

– Ўзбекистон халқига байрам тилакларингиз...

–Ўзбек қардошларимизни, Ўзбекистоннинг кўпмиллатли халқини, мамлакатнинг одил ва оқил раҳбарини энг улуғ ва қутлуғ байрам – Мустақилликнинг 12 йиллиги билан муборакбод этаман. Бу қадим ва бетакрор заминдан ҳеч қачон файз-барака, тўкинлик аримасин. Ҳар бир хонадондан бахт нафаси уфуриб турсин.

– Мазмунли суҳбатингиз учун ташаккур!

Суҳбатдош:
Рустам ЖАББОРОВ.

31 август – Қатағон қурбонлари хотираси куни

БУ КУНЛАРГА ЕТМАГАНЛАР БОР...

Тарихий адолатни тиклаш, бадном этилган кишилар номидан лаънат тамғаларини олиб ташлаш, авлодларга ҳалол умр кечирган аждодлари билан ифтихор қилишдек улкан бахтни ҳадя этиш дунёдаги энг улуғ ишлардандир.

Ўзбек диёри узра мустақилликнинг саррин шабадалари эса бошлагандан бери қанчадан-қанча қатағон қурбонлари қайта тирилгандек, яна фарзандлари ва неваралари бағрига қайтиб, "Биз сизлар билан биргамиз. Истиқлол йилларида олиб бораётган бунёдкорлик ишларингизга мададкор бўлиб, дуои хайр қилиб турибмиз", дегандек бўладилар.

Қатағон қурбонлари... Уларнинг сони ўн минглаб, юз минглаб кишиларни ташкил қилади. Шубҳасиз, ҳаммасининг ҳаёт йўлларини, халқ ва Ватан равнақи йўлидаги хизматларини ўрганиш ва юзага чиқариш осон иш эмас. Лекин пойтахтимизда, Бўзсувнинг бир пайтлар қатлгоҳ бўлган, бугун эса теварак-атрофга мусаффо ҳаво уфуриб турган сўлим соҳилида "Шаҳидлар хотираси" ёдгорлик мажмуининг барпо этилиши, бу қадамжони зиёрат этиб, боболаримиз руҳига тиловат қилишимиз... Булар ҳазилакам гап эмас. Яна 31 августнинг Қатағон қурбонларини ёд этиш куни деб эълон қилиниши ва шу куни бутун Ўзбекистоннинг мустамлакачилик, айниқса, шўро даврида шаҳид бўлган фарзандларини эҳсон дастурхонини ёзиб эслаш бу ўзбекона иззат, ўзбекона эъзоз нишонасидир.

Афсуски, мустабид тузумнинг ўқидан, доридан, зулмидан қанча ватандошларимизнинг ёстиғи қуригани ҳақида аниқ маълумот қолмаган. Жаллод ўз қурбонлари сонини яширганидек, чор ва совет ҳукуматлари ҳам ўзбек халқига нисбатан хунрезликлари изини мунтазам равишда йўқотиб борганлар. Буни тушуниш мумкин. Аммо тинтув пайтида олиб кетилган қўлёзмалар, фотосуратлар, ҳужжатлар, ёзишмалар, китоб ва журналлар-чи? Улар нимага ёқиб ташланган? Улардаги бадиий ва илмий тафаккур мевалари кимнинг кўзига ёмон кўринган? Чўлпон қаламига мансуб "Кеча ва кундуз"нинг иккинчи китобини ёки Абдулла Қодирийнинг сўнгги романи – "Канизак"ни ёндириб ташлаш шартмиди? Усмон Носирнинг 1935-1937 йилларда ёзган "Кўнгил шеърлари"чи? Улар шўро давлатига қандай зарар келтириши мумкин эди? Ёки куни кеча архивда кўрганим исфаралик журналист Нозир Саидийнинг "дело"сидаги бир даҳшатли фактни айтай. Бечора журналист 8 йиллик қамоқ муддати ўрнига Воркутадаги қамоқхонада 11 йил ўтириб, она юртига қайтганидан кейин қаламкашлиги, форс-тожик тилини билиши ёдига тушиб, Бедилни таржима қилган, нималарнидир қоғозга туширган. Лекин 1952 йили яна ўша эски айб билан иккинчи маротаба қамоққа олинганида 328 варақдан иборат қўлёзмаси жиноий ишга алоқаси бўлмагани учун куйдириб ташланганига нима дейсиз? Гар юрак қони билан ёзилган бу қўлёзма асарлар жиноий ишга даҳли бўлмаса, нега олиб кетилган? Нега қайтариб берилмаган?..

Агар собиқ ГПУ-НКВД-КГБ архивида уч-тўрт йил ишласангиз, бунга ҳам тушунасиз. Шўро давлати ва унинг махфий идорасига жойлашиб олган кимсалар учун ўзбек халқи, унинг маданият арбоблари, улар қаламига мансуб асарлар заррача қадр-қимматга эга эмасди. Айниқса, Тошкентда қайси бир зиёлини қамоққа олган бўлсалар, унинг уйини тортиб олиб, ўзлари кўчиб киришган; хотинларини қамоққа, фарзандларини эса болалар уйига тарқатиб, ўзларини истаганларича қийнаб азоблашган. Давлат Ризаев сингари юзлаб маҳбуслар инсон зоти кўрмаган қийноқларга дош беролмай, қамоқхоналарда, қотилларнинг қонли кўзлари олдида жон таслим этганлар. Бундай бало-қазолардан аёллар ҳам четда қолмаган. Ҳатто Файзулла Хўжаевнинг муштипар онаси Занги ота қамоқхонасида кўр бўлиб ўлган...

1938 йил 21 январ куни Москвадаги Большой театрида йўқсиллар доҳийси вафоти муносабати билан ўтказилган тантанали йиғилишда Марказком котиби А.А.Жданов бундай деган: "1937 йил тарихга партиямиз ҳар қандай тоифадаги душманларга қақшатқич зарба берган, партиямиз халқ душманлари билан курашда музаффар бўлган йил сифатида киради, партия бунга Николай Иванович Ежов бошчилигидаги совет разведкасининг мустаҳкамланиши туфайли эришди". Жданов назарда тутган турли тоифадаги душманларга давлат, жамоат, фан ва маданият арбоблари, колхозчилар, ишчилар, ҳунармандлар, деҳқонлар, уларнинг хотинлари – оддий уй бекалари киради. Партия халқнинг ана шу барча қатламларини қириш ҳисобига мустаҳкамланган эмиш!..

Қатағон фақатгина 1937-1938 йиллар қирғини ёки "Пахта иши"дангина иборат бўлиб қолмади. Совет ҳокимияти туғилган 1917 йил декабрида Бутунроссия Фавқулодда Комиссияси - ВЧКнинг тузилиши билан большевиклар давлатининг қатағон машинаси ишга тушиб кетган. Ўша вақтдан 1939 йилга қадар Ўзбекистонда 450 минг киши устидан жиноий иш қўзғатилган. Эҳтимол, бу саноқдаги айрим кишилар бир-икки ой ёки уч-тўрт йил ўтириб, айбсизликлари маълум бўлгач, қўйиб юборилгандир. Аммо 1937 йил Ўзбекистонга болта кўтариб кириб келганида мудҳиш рўйхатдаги бу "айбсиз айбдорлар" ҳам қайта қамоққа олинган ва уларнинг 95 фоизи йўқ қилиб юборилган. Бу саноққа судсиз-терговсиз отилган, турли "ЧеКа"ларнинг ғазабига дучор бўлган минглаб номаълум кишилар кирмайди.

Шоир Боту (Маҳмуд Ҳодиев) "Гулёр" халқ қўшиғи оҳангида бир шеър ёзган. Бу шеър бирор жойда эълон қилинмаганига қарамай, 1921 йилда эл-юрт ўртасида машҳур бўлиб кетган. Шу йили бошланган қатағоннинг биринчи "кичик тўлқини"да "Миллий иттиҳод" ташкилотининг раҳбари Мунаввар қори Абдурашидхонов қамоққа олинган эди. У уч-тўрт ой ётиб чиққанида, тошкентлик дўстёрлари қамоқхона эшиги олдида Ботунинг шу сўзларини қўшиқ қилиб айтиб, Мунаввар қорини кутиб олганлар:

Қуш уяси бузилди, гўзалим, жоним
Аҳд иплари узилди, жонгинам.
Ўзга тузук тузилди, гулёр.
Ин бузилгач, қуш кетди, гўзалим, жоним.
Аҳд иплари узилгач, жонгинам,
Мен йўқсилдан эс кетди, гулёр...

Қани энди собиқ империянинг минглаб азобхоналарида ётган ватандошларимиз мустақиллик йилларига қадар омон қолган бўлсалар-у, ўзбек халқи уларни шундай қалб қўшиқлари билан кутиб олган бўлса!..

Бу бир армон. Аммо мустақил Ўзбекистон Юртбошимиз Ислом Каримов тили билан уларни - ҳам чор, ҳам совет ҳокимиятлари даврида азоб-уқубат чеккан фарзандларини шаҳидлар, деб атади, улар хотирасига ёдгорлик мажмуини бунёд этди, уларни эслаш ва улар руҳига дуои фотиҳа бағишлаш учун Қатағон қурбонларини ёд этиш кунини белгилади. Демак, она-Ўзбекистон ўз фарзандларини асло унутмайди.

Агар кундан-кунга яшариб, кўркамлашиб бораётган Ватанимиз бамисоли бир боғ бўлса, бу боғ узра эсаётган яшил шабаданинг улар номини шивирлаб ўтмай иложи йўқ. Бу боғнинг ялпиз бўйи анқиб турган этагидаги сой мавжларида шаҳидларнинг мунаввар чеҳралари ўқтин-ўқтин акс этиб ўтади.

Наим КАРИМОВ

МОЛИЯВИЙ МАДАД – ФЕРМЕРГА ҚАНОТ

Айтилган хушхабар ўшанда нафақат пойтахт вилоятида, балки республикамизда ҳам алоҳида эътироф этишга арзигулик воқеа эди. Чунки мустақилликнинг дастлабки йилларида банк тизими ҳали замонавий алоқа воситалари билан тўлиқ таъминланмаганди. Ана шундай шароитда Паркентда бир эмас, иккита олис тоғ ҳудудларида жойлашган хўжаликлар "Пахта Банк"нинг туман бўлими билан модем орқали алоқа ўрнатиб, иш юритаётганлигини гапириб беришганди. Мухбирларга хос қизиқиш йўлга чорлайверди. Тезда вақт топиб янгиликни кўриб келиш истагида Паркентга отландик.

Ҳақиқатдан иккала хўжаликдан узоқ йўл босиб туман марказида жойлашган банкка келиб-кетишга ҳожат қолмаган, замонавий алоқа воситалари орқали кўпгина ишлар хўжаликдан туриб амалга оширилмоқда эди. Янгиликнинг ташаббускори ва ижрочиси билан қизиқиб, у билан учрашганимизда эса тамом ажабланиб қолдик. Бу ибратли ишлар ҳали ўттиз ёшга тўлиб-тўлмаган, аммо тиниб-тинчиш нималигини билмайдиган "Пахта Банк"нинг туман бўлими бошқарувчиси Туйғунбой Абдуллаевга тегишли экан. Шунда ёш мутахассисни синаб кўргим келди. Ушбу мураккаб соҳага кимнингдир кўмаги билан келиб қолганлар хилидан эмасмикан деган ўйда, билимини ва савиясини аниқлаш мақсадида уни саволларга кўмиб ташладим. Йўқ, қаршимда ҳали нисбатан ёш бўлишига қарамай билимдон, ўз соҳасига чинакамига меҳр қўйган мутахассис турарди. Тўлиқ ишонч ҳосил қилганимдан кейин кўнглимдан шундай ажиб бир ўй кечди: "Қанийди шу йигит яна бир поғона кўтарилсаю, бугун туманда қилаётган ишларини вилоят миқёсига тезроқ олиб чиқса".

Қайтиб келгач, Паркентда кўрган-кечирганларимни "Пахта Банк"нинг вилоят бош-

қармаси ва республика бошқарувидаги раҳбарларга ҳам гапириб бердим. Улар Туйғунбой ўз соҳаси бўйича иқтидор соҳиби эканлигини, ундан умидлари катталигини айтишди. Унинг ишлари ҳақида йирик мақола чоп этдик. Орадан маълум муддат ўтгач, Т.Абдуллаев янада масъулиятли лавозимга кўтарилди. У бир неча йилдирки, "Пахта Банк"нинг Тошкент вилоят бошқармасини бошқариб, ўшандай ибратли ишларни вилоят миқёсида амалга оширмоқда.

Юқоридаги воқеани эслаб, уни таҳлил қилишимиз бежиз эмас. Ўшанда эндигина ривожланиш йўлига кираётган банк тизими учун хўжалик марказида ўрнатилган модем орқали турли тўлов-топшириқномаларини туман марказидаги банк филиалига етказиш ва хизмат кўрсатишнинг айрим турларини адо этиш фаолиятни такомиллаштиришнинг муҳим поғонаси ҳисобланарди. Эндиликда бу борада янада илгарилаб кетилди. Илгари мижозлар банк билан боғлиқ юмушларни бажариш учун туман, ҳатто вилоят марказларига келишиб, ярим кун вақтларини беҳуда ўтказишган бўлса, бугунги кунда молия муассасалари уларга пешвоз чиқишмоқда. Яъни, ҳозирги пайтда катта қишлоқларда, хўжалик марказларида банкларнинг шоҳобчалари, мини-банклар фаолият кўрсатмоқда.

Тилга олинган "Пахта Банк"нинг Тошкент вилояти бошқармаси тизимида қисқа муддатнинг ўзида 7 та мини-банк ишга туширилди. Фикримизга ойдинлик киритиш мақсадида бир неча мисоллар келтирамиз: илгари Кўкорол, Жамбул, Далварзин дейилганда чоғроқ қишлоқлар, хўжалик марказлари кўз олдимизга келарди. Эндиликда ана шу масканларда мини-банклар ишлаётганлигини айтсак, молия тизимини ривожлантириш ва уларни мижозларга тобора яқинлаштириш борасида дадил одимлар ташлан-

ганлиги маълум бўлади.

Кейинги йилларда зарар кўриб ишлаётган ва паст рентабелли ширкатлар негизида фермер хўжаликлари ташкил этилиб, уларга молия хизмати кўрсатишни яхшилаш мақсадида мини-банклар очиляпти. Бўка туманидаги "Кўкорол" ширкати ҳудудида 2001 йил август ойида очилган ва шу ном билан аталувчи мини-банк 41 фермер хўжалигига, шунингдек, муқобил машина-трактор паркига хизмат кўрсатмоқда. Уч ходим ишлаётган мазкур молия муассасаси техника воситаларини сотиб олиш учун фермерларга 10 миллион 320 минг сўм кредит ажратди. Банк жамоаси 2003 йилнинг ўтган даврида 1 миллион 255 минг сўм даромад кўришга муваффақ бўлди. "Пахта Банк"нинг Бекобод туманидаги "Зафар" бўлими таркибида ташкил этилган "Далварзин" мини-банки эса 50 мижозга хизмат кўрсатмоқда. У тўрт нафар фермерга 13 миллион 700 минг сўм кредит берди. Бундан ташқари

Қарор ва ижро

қишлоқда молия муассасасининг очилганлиги аҳоли учун катта қулайлик туғдириб, электр, газ, сув ва бошқа коммунал хизматлар учун нақд пул тўлашда қўл келмоқда.

Юқори Чирчиқ туманидаги "Жамбул", "Олға" ширкатлари кейинги пайтда иқтисодий ночор аҳволга тушиб қолганди. Шунинг учун ҳам Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 22 январдаги "Қишлоқ хўжалиги корхоналарининг молиявий ҳолатини мустаҳкамлаш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорига мувофиқ бошқа хўжаликлар билан бир қаторда юқорида таъкидланган ширкатлар тугатилиб, улар негизида фермер хўжаликлари ташкил этилди. Хусусан, собиқ "Олға" ширкатининг 1119 гектар ер майдонида фермер хўжаликлари тузилди. Уларга молия хизмати кўрсатишни йўлга қўйиш мақсадида "Пахта Банк"нинг Тошкент вилояти бошқармасига қарашли Янгибозор филиали қошида "Олға" мини-банки очилди. У бугунги кунда 52 фермер хўжалигига ва бошқа мижозларга банк хизмати кўрсатаяпти. Тугатилган "Жамбул" ширкати негизида ҳам ғаллачилик, мева-сабзавотчилик ва бошқа соҳалар билан шуғулланувчи фермер хўжаликлари ташкил қилинди. Мулкдорларга кредитлар ажратишда, бошқа хизматларни кўрсатишда "Жамбул" мини-банки яқиндан ёрдам бермоқда.

Шунингдек, Чиноз туманидаги "Иттифоқ" қишлоқ фуқаролар йиғини ҳудудида "Янгиобод", Янгийўл туманидаги "Халқобод" посёлкасида Бобур, Юқори Чирчиқ тумани "Наврўз" қишлоқ фуқаролар йиғини ҳудудида У.Юсупов номли мини-банклар ҳам фермерларга – ер, мулкка соҳиблик қилиш қандай катта самара беришини намоён этаётган тадбиркорларга молиявий хизмат кўрсатмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Банк тизимини янада эркинлаштириш ва ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармонига мувофиқ фермерларга, кичик ва ўрта бизнес субъектларига ҳамда тадбиркорларга имтиёзли кредитлар беришни кўпайтириш мақсадида банкнинг фойдаси ҳисобидан махсус жамғарма ташкил этилган. Ҳозирги пайтда ушбу жамғармага 76 миллион сўмдан ортиқ маблағ йўналтирилган. Банкнинг тадбиркорларни моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаши чорвачиликни ривожлантиришда, қишлоқ хўжалиги учун техника воситаларини сотиб олишда алоҳида аҳамият касб этмоқда. Ушбу кредитлар ҳисобига қарийб минг кишига янги иш ўринлари яратилиб, фермер хўжаликлари томонидан қисқа муддатда 182 миллион сўм даромад кўришга эришилди.

-Қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотлар тобора чуқурлашиб бормоқда, -дейди "Пахта Банк"нинг Тошкент вилояти бошқармаси бошлиғи Туйғунбой Абдуллаев. – Тармоқда мулкчиликнинг турли шакллари қарор топиб бораяпти. Фермер хўжаликлари тармоғи тобора кенгаётганлиги ҳам шундан далолат беради. Фермерларга банк хизмати кўрсатишни яхшилаш мақсадида бундан кейин ҳам мини-банклар тармоғини янада кўпайтиравeрамиз. 2003 йилнинг ўтган даврида мини-банкларимизда қарийб 10 миллион сўм даромад кўрилиб, 3,8 миллион сўм соф фойда олишга муваффақ бўлинди.

Австралияда, Ҳиндистонда ва бошқа бир қатор хорижий мамлакатларда ишлаб келган мутахассис-юртдошларимиз билан мулоқотда бўлганимизда улар банк тизими ғоят ривож топганлигини, рақобат кучли

эканлигини, йирикроқ аҳоли пунктида бир неча банк шоҳобчалари фаолият кўрсатишини гапириб беришганди. Ўшанда юртимизда ҳам молия шоҳобчалари шундай равнақ топиб кетишини орзу қилгандик. Истиқлолнинг 12 йиллик байрами нишонланаётганда замон тадбиркори – фермер шундайгина даласи ёнидаги мини-банк орқали молиявий масалаларни ҳал қилаётганлигини кўриш, бундан деҳқоннинг ғоят мамнун эканлигини ҳис этиш нақадар мароқли. Истиқлол туфайли ривқ-рўз яратувчи инсон эмин-эркин ишлаш, ҳар бир масалани мустақил ҳал қилиш ва бошқа кўпдан-кўп рўшноликларга эга бўлди. Молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш соҳасида кўрсатилаётган мадад ҳам у ҳақида қайғуриш доимий ва барқарор эканлигидан далолат беради.

Иброҳим ТОШЕВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

ТАДБИРКОРЛАР ТАЯНЧИ

Шу йилнинг апрель ойида "Уй-жойжамғармабанк"нинг Чирчиқ шаҳар бўлими томонидан Юқори Чирчиқ туманида ташкил этилган "Саксон ота" мини-банки ҳам аҳолига сифатли хизмат кўрсатмоқда.

Бундан айниқса қишлоқ аҳли мамнун бўлмоқда. Чунки, энди қишлоқда истиқомат қилувчи аҳоли ҳар хил турдаги тўловларни амалга ошириш учун узоқ йўл босиб туман марказига бориб ўтирмайди. Коммунал, солиқ ва бошқа тўловларнинг ҳаммаси эндиликда мана шу мини-банкнинг ўзида амалга оширилади.

-Мини-банкимизнинг фаолият бошлагани истиқлолнинг 12 йиллик шодиёнасига ўзига хос туҳфа бўлди, - дейди мини-банк бошқарувчиси Раънохон Сайдинова. – Ҳамма бирдек хурсанд. Мижозларимиз сони ҳам кун сайин ортиб бормоқда. Шу кунга қадар 35 мижозга ҳисоб рақамлари очилди. Шулардан 27 таси фермер хўжаликларидир. 8 та фермер хўжалигига эса 61 миллион сўм миқдоридаги кредит ҳам бердик.

Мини-банк фаолиятини йўлга қўйишдан асосий мақсадимиз, шу ерда истиқомат қилаётган аҳолига имкон қадар намунали хизмат кўрсатишдир. Мижозларимиз ишончини тўлиқ оқлай олсак, кўзлаган ниятимизга етдик, деб ҳисобласак бўлаверади.

Раънохон Сайдинованинг банк соҳасида анчагина тажрибаси бор. Ўзининг йигирма йиллик иш фаолиятида у бу соҳанинг кўпгина сирларини ўрганди, мижозлар билан қандай тил топишишнинг йўл-йўриқларини билиб олди. Институтни тамомлаб, олий маълумотли иқтисодчи унвонини олди-ю, шу соҳага кириб келди.

Ишни бошқаришда Раънохон имкон борича ёш кадрларга суянади. Улар билан ҳамжиҳатликда фаолият юргизишни маъқул кўради. Мини-банк бошқарувчиси муовини Ғуломжон Солметов ҳамда ҳисобчи Шуҳрат Аҳмедовлар бу борада Раънохонга кўмакдош.

-Жамоада аҳиллик бўлса, ишда ҳам ҳамиша силжиш бўлади, - дейди гапини давом эттириб Раънохон Сайдинова. – Шу боис биз доимо ҳамжиҳатлик билан иш олиб борамиз. Ният ва мақсадимиз битта: юртимиз иқтисодини кўтариш ва аҳоли турмуш тарзини яхшилашга оз бўлса-да ўз ҳиссамизни қўшиш.

Имкониятдан фойдаланиб, юрт-

дошларимизни энг улуғ, энг азиз байрамимиз бўлмиш истиқлолнинг 12 йиллик шодиёнаси билан мини-банкимиз жамоаси номидан самимий табриклайман.

Шавкат ОРТИҚОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

* * *

Б. АКРАМОВ олган суратлар.

Сиз бунга нима дейсиз?

КИТОБДАН ФОЙДА ЙЎҚМИ?

Ошхонада дўстларим билан бирга тушлик қилаётгандик. Гап айланиб, китобхонлик мавзуига бориб тақалди. Шунда оғайниларимдан бирининг таниши лабига қистирилган қимматбаҳо сигаретани тутамлаганча, бурнидан паға-паға тутун "ҳайдаб", беписандлик билан бизга сўз қотди:

-Мен ҳам уч-тўртта китоб ўқиганман... Лекин ҳеч қандай нафи йўқ-да... Пулимни ҳам, вақтимни ҳам бекорга сарфлаганим қолди...

Орага оғир жимлик чўкди. Танишини бошлаб келган дўстимизнинг эса хижолатдан боши эгилди.

Шундан сўнг бир неча кунгача китоб ва унинг нархи ҳамда унинг ўқувчига бера оладиган завқу шавқи хусусида ўйлаб юрдим. Китоб дўконларини айланиб, кишининг билим ва қобилиятини шакллантиришга катта ёрдам берадиган бадиий ҳамда илмий китобларнинг нархлари билан қизиқдим. Тўғри, аслида китобнинг баҳоси беқиёс. Лекин, айрим китоблар "сувтекин" нархда баҳоланганига қарамай китоб дўконларида туриб қолаётганини кўриб, ичим ачийди. Мисол учун, таниқли ёзувчи Одил Ёқубовнинг аждодларимиз ҳаёти ҳақида ҳикоя қилувчи ўша машҳур "Улуғбек хазинаси"нинг нархи атиги 250 сўм экан. Зарифа Саидносированинг "Ойбегим менинг" мақолалар ва эсдаликлар тўплами эса бор-йўғи 150 сўм... Эътибор беринг, бир қути "PINE" сигарети 500 сўм, бир шиша пивонинг нархи эса 300 сўм. Аммо уларнинг бири маърифат улашиб, зиё тарқатса, кейингилари ҳам ҳамённинг, ҳам соғ жоннинг кушандасидир. Афсуски, орамизда негадир китоб олиб ўқийдиганлардан кўра ўқимайдиганлар кўпчиликни ташкил қилади. Бу ўринда сабабни чўнтакнинг "аҳвол"ига бориб тақаш эса адолатсизлик бўларди. Ахир, ўқийдиган одам ҳеч қачон китобнинг баҳоси билан қизиқмайди-да. Лозим топилса, икки-уч ойлаб рўзғоридан орттириб бўлсаям, нодир китобларни сотиб олади. Тийинни тийинга улаб, йиғиб-тежаб китоб оладиганлар орамизда йўқми, ахир? Бироқ... кўп ҳам эмас-да улар. Китоб ўқиса эсноқ тутиб, кўзини уйқу босадиган аксарият кишиларнинг эса нима учундир тўкин-сочин зиёфатларга қизиқиши кучли.

Менинг назаримда, билим орттириш ҳамда ҳаёт йўлини тўғри белгилаб боришда инсониятнинг энг яқин ва меҳрибон дўсти - китобнинг аҳамияти ўзгача. Таассуфки, ана шу оддий ҳақиқатни ҳамма ҳам бирдек тушунавермайди.

Ҳасан ТОШХЎЖАЕВ

УЧҚЎРҒОНЛИКЛАР

Учқўрғон... Гулларга макон саналмиш Наманганнинг энг сўлим ва хушманзара туманларидан бири. Айниқса, бу туман Мустақиллик йилларида таниб бўлмас даражада ўзгарди. Бу гўшада янги-янги иншоотлар, гул-у гулзорлар, боғ-роғлар барпо этилди.

-Жорий йилни эзгу ниятлар билан бошлаган эдик, — дейди Учқўрғон тумани ҳокимининг биринчи ўринбосари Абдуллажон Жўраев. — Чигит экиш қисқа муддатларда ниҳоясига етказилган, ҳатто ниҳоллар униб чиққан бир пайтда об-ҳаво инжиқлик қилди. 27 май куни қаттиқ дўл ёғди. 2750 гектар майдонга қайтадан уруғ қадашга тўғри келди. Ҳозир қайтадан экилган пахта майдонларимизда ҳам ғўзалар ривожи чакки эмас. Бу йил жами 19 минг 504 гектар ерда деҳқончилик қилинмоқда. 6 минг 341 гектар майдонга экилган ғалладан 64 центнердан ҳосил олиниб, режа 102 фоизга бажарилди. Давлатга 22 минг 200 тонна сара дон сотилди. 11 минг 280 гектар ерга экилган пахтанинг ривожи ҳам яхши. Туманда 13 та ширкат хўжалиги, 130 минг аҳоли, 297 нафар фермер хўжаликлари, 4 та коллеж, 1 та спорт интернати фаолият кўрсатиб турибди.

"ҚЎЧҚОР ОТА"НИНГ ОЧИЛ ДАСТУРХОНИ

Туманда "Қўчқор ота" деган йирик ширкат хўжалиги жойлашган. Унинг ҳудудида боқилаётган чорва моллари, йил сайин кўпайиб бораётган ғалласи, пахтаси, меваси мустақил юртимиз фаровонлигига муносиб ҳисса бўлиб қўшилмоқда. Қувончли жиҳати шундаки, сўнгги йилларда бу ерда ҳамма соҳаларда юксалиш кузатиляпти.

Аслини олганда бу ютуқлар ўз-ўзидан қўлга киритилаётгани йўқ. Уларни барчасини хўжаликнинг заҳматкаш қадоқ қўлли меҳнаткашлари яратишяпти. Яқинда биз "Қўчқор ота" ширкат хўжалигининг куйди-пишди, заҳматкаш раиси Муҳаммаджон Мирзаалиев билан учрашиб, хўжаликда шу кунларда амалга оширилаётган ишлар ҳақида сўзлаб беришини сўрадик.

-Биласизми, меҳнаткаш, ориятли, лафзи ҳалол деҳқон ҳеч қачон меҳнатдан кўнгли совиб, қўлини ювиб қўлтиғига уриб қўйган эмас. Айниқса, ҳозир ташаббус ва тадбиркорлик кўрсатиб тер тўкадиган вақт келди. Хўжалигимиздаги Ҳамза, Тегирмон, Янги чек қишлоқларида 5400 нафар аҳоли умргузаронлик қилади. Хўжалигимизда 3 та маҳалла, ўрта мактаб ва болалар боғчаси фаолият кўрсатиб турибди.

Ўтган йили деҳқонларимизнинг омади чопди. Деҳқонларимиз 549 гектар майдонга уруғ қадашган эди. Табиат синовларини сабр билан енгдик. Кузда хирмонимиз баракали бўлди. Режа 115 фоизга бажарилди.

Истиқлолимизнинг ўн икки йиллигини муносиб қарши олиш тараддудидамиз. Хўжалигимиз меҳнат аҳлининг кайфияти яхши, руҳи тетик. Бу мавсумда жами 829 гектар майдонда деҳқончилик қилаяпмиз. Пахта 527 гектарни ташкил қилади. 270 гектар ерда ғалла етиштирдик. Энди омбор тўла буғдойимиз ҳам, астойдил, сидқидилдан меҳнат қилганларга буғдой сўзимиз ҳам бисёр. 39 гектар ерда мевали боғимиз бор. Боғзорларни 21 нафар ижрочиларга бўлиб берганмиз.

Аслини олганда пахта залворли меҳнат меваси, деб миришкорлар бежиз айтишмаган. Бугун аксарият пайкалларимизда кўсаклар ғуж-ғуж, шона ва гул мўл. Кўз қувонадиган манзара! Бугун биз бутун куч ва имкониятимизни мўл ҳосил тўплашга қаратмоқдамиз.

Иқтисоди бақувват хўжалик ортда қолмайди. Биз шу мақсадни кўзлаб, дастлабки қадамни ташлаяпмиз. Илк самаралар кўзга ташланиб қолди. Ғалламиз 1215 тоннадан ошди. Гектарига 54,1 центнердан сара дон йиғиб олдик. 41 нафар пудратчига 248 тонна ғалла тарқатилди. Биргина ғаллачиликнинг ўзидан 37 миллион сўм даромад олиш кутилмоқда.. Мисол учун Муталов Қобилжон деган бош пудратчимиз режадан ошиқча 8 тонна, Йўлдошев Рафиқжон ҳам шунча ғаллани ўз омборига ташиб олди. Бунга ҳали у оладиган қўшимча иш ҳақини қўшганимча йўқ.

Яна бир гап. Олма ва бошқа меваларни қайта ишлаб чиройли ва бежирим идишларда консервалашни йўлга қўйиш ниятида кичик цех очмоқчимиз. Насиб этса бу иш йил якунида амалга ошади. Ана шунда 60 нафар янги ишчи ўринлари барпо этилади. Бундан ташқари барча зарур қулайликларга эга бўлган қариялар чойхонаси, нонвойхона қурилиши ҳам поёнига етиш арафасида турибди. Ширкат хўжалигимиз ўз маблағи ҳисобидан янги стадион қуриб берди. Ҳозирда бу ерда хўжалик аҳли спортнинг кўплаб турлари билан шуғулланяпти.

Шунинг учун ҳам йилдан йилга ишларимиз юришмоқда. Нималарга эришган бўлсак, хўжалигимиз меҳнат аҳлининг билими, маҳорати, қолаверса иссиқни иссиқ, совуқни совуқ демай, кеча-кундуз тўккан реза-реза тери самараси.

Ҳа, раис бобо тўғри айтди. Жамоа меҳнат аҳли тадбиркорлик, омилкорлик кўрсатиб эришаётган ютуқларни ҳар қанча мақтаса арзийди. Минг қўшчига бир бошчи, деганларидек, уларнинг бошини қовуштириш, ўз кучига қобилиятига ишонтириш, қилган меҳнатидан кўпроқ баҳраманд бўлишга имкон яратишга кафолат берадиган саркорга кўп нарса боғлиқ.

"ЯШИҚОБОД"НИНГ ЎЗ ЎРНИ БОР

...Яшиқобод ширкат хўжалиги Учқўрғоннинг энг сўлим ва хушманзара гўшаларидан бирида жойлашган.

Ёнилғи қиммату пахтанинг нархи арзон, деб ер чизиб ўтирмасдан ишлаётган, меҳнатига яраша фойда кўраётганлар ҳам йўқ эмас. Ана шундайлардан бири — Учқўрғон туманидаги "Яшиқобод" ширкат хўжалигидир.

Икки минг гектарга яқин майдонда деҳқончилик қилган "Яшиқободликлар" ўтган хўжалик йилини яхшигина фойда билан якунлашди.

Даромаднинг асосий қисми одамларга иш ҳақи қилиб тақсимланди. Уларнинг ойлик маоши кўтарилиб, турмуш тарзи яхши томонга ўзгарди.

Пул бўлса чангалда шўрва, дейдилар. Ширкатдаги хонадонларнинг барчаси газлашган. Одамларга буғдой, пахта мойи, бошқа истеъмол моллари берилди. "Яшиқобод"нинг одамлари хонадонларни гулга, қишлоқларини дарахтларга буркаб қўядилар. Йўллари соз, мактаблари кўркам, боғчалари эса ҳамиша гавжум.

Ширкат хўжалигининг раиси Ҳошимжон Ражабов бўлса ҳаммасидан кўра далада ишлайдиганларга жонсарак. У неки яхши нарса бўлса меҳнат қилганга бўлсин, дейди. Мана, Раҳмонов Турсунбой деган бош пудратчи, ғалла мавсумида ўз омборига 7 тоннага яқин ғаллани тушириб олди.

Яна бир гап. Ширкатда ишчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш ва янги ишчи ўринлари барпо этишга ҳам алоҳида эътибор қаратилаяпти. Натижада 12 нафар қишлоқ хотин-қизлари ишли бўлишди. Улар бу ерда ҳозирда довруғи етти иқлимга кетган чиройли ва бежирим дўппиларни тикишмоқда. Шу сабабдан ҳам бу дўппиларнинг ишқибозлари кўп.

Яшиқободликлар бир неча йилдирки, чорвачиликни йўлга қўйишга, қорамоллар бош сонини кўпайтиришга алоҳида эътибор бериб келишмоқда. Айни кунларда хўжалик сут-товар фермасида 360 бош қорамол боқилмоқда. Шунинг 260 бошини соғин сигирлар ташкил қилади. Жониворлар учун 71 гектар майдонга озуқабоп экинлар — беда, макка экилган. Мақсад – чорвачиликдан келадиган даромадни кўпайтириб, эл-улус маъмурчилигига ҳисса қўшиш.

Бу йил деҳқонлар 400 гектар майдонда буғдой етиштирдилар. Эрта баҳордаги мураккаб шароитга қарамасдан ҳар гектар суғли ердан 58,7 центнердан дон ўриб-йиғиб олишди. Режа 125 фоизга бажарилди. Пудратчиларга 42 тонна ғалла тарқатилди.

Мана бу йил эрта баҳорда яшиқободлик деҳқонлар 750 гектар ерга чигит қадашган эди. Ҳозир ғўзаларнинг ривожи ҳам чакки эмас. Шу сабабдан улар ўтган йилни 580 миллион сўм даромад билан якунлашди. Бундан ташқари хўжаликда мойжувоз, тегирмон ва 12 та устани ўзида жамлаган устахона ишлаб турибди. Янги шифохона, мактаб ва бошқа иншоотлар қурилаяпти ўша томонларда.

Бу Ҳошимжон раис дегани зўр йигит чиқди. Кўп нарса раисга боғлиқ экан, дейишади "яшиқобод"ликлар. Бўлмасам у тумандаги энг катта хўжаликни 5 йилдан буён эплаб келолмас эди.

–Аслида меҳнат барча бойликларнинг онасидир, дейди доно халқимиз. Ҳақ гап. Меҳнаткаш, тадбиркор, ташаббускор кишиларимиз билан ҳар қанча фахрлансак арзийди, –дейди Учқўрғондаги "Яшиқобод" ширкат хўжалиги раиси Ҳошимжон ака Ражабов. — Мен она заминдан реза-реза пешона тери эвазига ризқ-рўз ундириб элга тутаётганларга бош бўлганимдан хурсандман. Шундайлар бор экан, юртимиз обод, мамлакатимиз тинч, халқимиз фаровон бўлиши шубҳасиз.

ОЛМОСЛИК ЗАМИН БИЛИМДОНИ

Биз журналистлар қаҳрамонларимизнинг таржимаи ҳолини кўпинча рақамлар ва фактлар билан ифодалашга кўникиб қолганмиз. Биров ҳақида сўзламоқчи бўлсак, энг аввало ёдимизга рақамлар келади: фалон йилда туғилган, фалон йилда ўқишни битирган, фалон йилда фалон даражага эришган. Аммо... улар бир инсоннинг дунёни энлагудек қувонч-у ташвишлари, қисмати, тақдирини кўздан паналаб-яшириб туради.

Аслида-ку, ўша сизу биз ёқтирадиган рақамлар гўё булоқ сувини бекитиб турган тошга ўхшаб кетади: олиб ташласангиз милтираб зилол ҳаёт суви оқа бошлайди. Йўлдошали ака ана шундай бир чашмага, булоққа ўхшайдилар. Сиз булоқ қошига бориб, термулиб ўтиринг — дилингиз ором олади, ҳисларингиз тетиклашади. Йўлдошали аканинг суҳбати ҳам одамни тинчлантиради. У киши ҳар бир гапни салмоқлаб, пишитиб гапиради. Каттаю кичик билан очиқ чеҳра, хуш кайфият ила гаплашади. Юзларидаги самимият бирпасда у кишини сизга яқин таниш, ошнадай қилиб қўяди. Олмослик ҳамқишлоқлари тили билан айтганда Йўлдошали ака ҳаммабоп ва ҳамма ерда ҳозиру нозир.

Навқирон йигитлик чоғи ҳаётининг ширин дамлари кечган далалар ҳамон унга қадрдон. Ушбу манзилда йигирма бир йилдан бери ширкат хўжалигига раҳбарлик қилади. Доимо муқаддас заминга таъзим қилиб яшайди. Негаки, унга обрў келтирган, эл улусга танитган шу шўртепаларда. Йўлдошали ака "Қандай мартабаю ютуққа эришган бўлсам, ҳаммаси жамоамизники", дейишни хуш кўради.

— Мен хўжаликда ишлаётганларнинг ишига ҳудабеҳудага аралашавермайман, - дейди у босиқлик билан. – Унинг ўрнига шу ерда тер тўкаётганларнинг фарзандларига разм соламан. Қани, қай бири ёрдамга муҳтож? Ўзбекчилик, юртчилик. Элнинг оғзига элак тутиб бўлмайди. Олмос қишлоғидаги мактабга, боғчага у-бу олиб берсак, ҳисобига пул ўтказсам, баъзи оғзига кучи етмаганлар, "Раис бова, бунақада хўжаликка ҳеч вақо қолмайди-ку, хайрнинг ҳам чек-чегараси бор, дейишади. Уларнинг олдида "Маъқул", дейману, ичимдан зил кетаман. Хасис, назари паст, ўзидан бошқани ўйламайдиган кимсалардан худо асрасин.

Раис бува ишнинг кўзини биларди. Иқтисодни чуқур тушунганиданми, хўжаликнинг ҳар бир тийинини қадрлайди. Ўтган йиллар давомида хўжалик қаддини тиклади. Одамларнинг қўли пул кўрди. Дастурхони тўкинлашди. Мисол учун бу йил давлатга ғалла сотиш режаси бир юз беш фоизга уддаланди. Биргина ғаллачиликнинг ўзидан кутилаётган даромад тўрт юз миллион сўмдан ортади.

Мен Йўлдошали раиснинг уйқусизликдан киртайиб, қизариб кетган кўзларига боқаман. Чиндан ҳам раҳбарлик иши, масъулияти баъзи бировлар ўйлаганчалик осон эмас. Айниқса, ғалла мавсуми бу йил оғир келди. Ширкатнинг барча мутахассислари, участка вакили, маҳалла посбонларию, шаҳардан кўмакка келган курсант йигитларгача кеча-кундуз ҳеч ким тиним билмади. Ҳушёр туришди.

Энди барча қийинчиликлар ортда қолди. Сидқидилдан меҳнат қилганларга расамади билан ғалла тарқатилди. Ахир меҳнат қилган киши ҳузурини ҳам кўриши керак-да. Моддий манфаатдорлик ишни янада сифатли бўлишига олиб келади.

Йўлдошали Рафиқовнинг бир зўр одати бор: юқоридан сираям кўрсатма кутиб ўтирмайди. Ҳар кун бирор янгилик қилиш пайидан бўлади. Бозор иқтисодиёти ақл ва ҳаракат билан иш кўришни талаб этади ахир.

— Қишлоғимиз одамлари меҳнаткаш, лозим бўлса кеча-кундуз тер тўкишади, — дейди Йўлдошали ака уфққа бош қўяётган баркашдек қуёшга қараб. — Лекин алдам-қалдамни, ҳақсизликни кечиролмайди.

Ширкат хўжалигида чорвачилик ҳам кенг йўлга қўйилган. Ҳозир бу ерда бир ярим минг парранда, 450 бош қорамол боқилмоқда.

Раис ҳамроҳлигида саккиз юз гектарлик пахта далаларини айландик. Август қуёшидан нур эмиб, оби ҳаётга қондирилаётган ғўзалар кунда бир яшнаб, кўкка талпинади.

— Насиб бўлса, бу йил сентябрь ойидаёқ пахта йиғим-теримига киришамиз. Терим мавсуми узоққа чўзилмайди. Қисқа муддатда ҳосилни саранжомлаб оламиз. Чустдаги "Олмос" қишлоғи ҳақида эшитгансиз албатта. Ўттиз минг аҳоли умргузаронлик қилаётган бу қишлоқ ҳақида не-не шеъру қасидалар битилмади. Газит-журналларда бу гўшанинг таърифини роса келтиришди. Ҳақиқатдан ҳам бу қишлоқнинг ҳавоси ҳар қандай мақтовлардан устун. Истиқлол йилларида мазкур гўшада ободонлаштириш ишларига катта эътибор берилди. Ҳозирда бу ерда одамларнинг эҳтиёжига асқотадиган иншоотлар кўп. Олмосда ташкил этилган каратэ клубидан етишиб чиққан спортчиларнинг довруғи узоқ-узоқларга етиб борган.

Олмосликлар жорий йилда барча соҳалар бўйича 1 миллиард сўмдан ошиқ даромад қилишни мўлжаллаб туришибди. Йўлдошали Рафиқов ўзига ишонади. Чунки ҳар бир иши ҳисоб-китобли, пишиқ-пухта. Бирор бир фикрга келишдан олдин рақамларни, кўрсаткичларни чоғлаштиради, бир-бирига солиштиради. Шундан кейин хулоса чиқаради. Янги-янги имкониятлар ҳақида бош қотиради.

Йўлдошали Рафиқов Чуст туманидаги Олмос ширкат хўжалигида ўзига хос деҳқончилик мактабини яратган экан, у дастурхонимизнинг тўкин бўлишига хизмат қилаверади. Бунга шубҳа йўқ. Оилада вояга етаётган 4 нафар фарзандларини ҳам меҳнат қилишга ўргатган.

Ниҳоят, сафаримиз қариб, Йўлдошали ака билан хайрлашдик. Унинг иссиқ, чайир қўллари бундай одамларнинг қалби ҳам гулга кирган серҳосил боғлардай оппоқ, гўзал эканлигини сездириб турарди.

Қадимий Чуст тумани азалдан ажойиб меҳнат анъаналарига эга. Халқи танти, бир сўзли, меҳнаткаш. Туманда амалга оширилаётган ишлардан ибрат олса арзийди.

"УМИД — ЛТД"ДАН УМИД КАТТА

-Бугунги кунда Чустда 672 нафар фермер хўжаликлари ихтиёрига 6393 гектар ер майдони ажратиб берилган, - дейди Чуст тумани деҳқон ва фермер хўжаликлари вакиллиги директори Рустамжон Ҳусаинов. — Улар жорий йилда 6017 тонна сара дон ишлаб чиқаришди. 1765 гектар ер майдонига экилган пахтанинг ҳам ривожи ёмон эмас. Шундай қилиб туманда ишлаб чиқарилаётган қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг ўттиз фоизи кичик ва ўрта бизнес субъектлари ҳисобига тўғри келаяпти. Масалан, Сабзазор ширкат хўжалиги ҳудудида жойлашган Азамат Мирзакаримовнинг "Умид—ЛТД" деҳқон фермер хўжалиги пахта, ғалла маҳсулотлари етиштиришда республикамизда яхши кўрсаткичларга эришган.

Хўжалик дастлаб 2001 йилда 20 гектар ер олиб иш бошлади. Ҳозир бу ерда беш киши ишлайди. Ўтган йили ялпи даромад 5 миллион 200 минг сўмни ташкил қилди. Шунинг 3 миллион сўми соф даромад ҳисобига тўғри келади. "Умид-ЛТД" фермер хўжалигининг амалдаги йилда эришаётган ютуқлари ҳам кишини қувонтиради.

Бу мавсумда 10 гектар ерга ғалла экиб, 46 тонна сара дон ишлаб чиқарилди. Ҳозир 10 гектар ер майдондаги ғўзаларнинг ривожи ҳам чакки эмас.

-Фермер бўламан, деганлар сон мингта. Бу ишни ҳузур-ҳаловатдан кечган, меҳнат-машаққатдан қочмайдиган одамларгина уддалайди. Ахир, қамишни маҳкам ушламасанг қўлингни кесади-да, — дейди фермер хўжалиги раҳбари Азаматжоннинг қайнотаси Файзулла ака Аҳмедов. — Яқин йиллар ичида 2,5 гектар ташландиқ ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилаб, хўжалигимизга қўшиб олмоқчимиз.

Файзулла ака бир зум тин олди. Сўнг пиёладан чой ҳўплади.

— Мен ўттиз йилдан бери доришунослик қиламан. Касбимни жудаям яхши кўраман. Шу сабабдан келажакда Қирғиз тоғларида ўсадиган 50 турдаги ёввойи ўсимликлардан олиб келиб маданийлаштирмоқчимиз. Маълумки, мазкур доривор ўсимликлар ўзининг шифобахшлиги, табиийлиги ҳамда экологик хавфсизлиги билан ажралиб туради. Шарбати болалар учун фойдали. Яна бир гап: яқин орада 40 бош қорамол сотиб олиб сутли доривор ишлаб чиқаришни ҳам йўлга қўйишни дилимизга тугиб қўйганмиз.

Аслида доривор ўсимликлардан тайёрланган компот, қайнатманинг фойдаси катта. Шу сабабдан доривор ўсимликларни қайта ишлайдиган кичик цех очсак, нур устига аъло нур бўларди. Ўшанда бу шифобахш дориворлар чет мамлакатлардан валюта эвазига олиб келинаётган дориларнинг ўрнини бемалол боса олади.

— Мана бугун ниятимиз ушалиб турибди, — дея суҳбатга қўшилди "Умид ЛТД" фермер хўжалиги раҳбари Азаматжон Мирзакаримов. — Ўтган мавсумда хўжалигимиз учун лизингга ТТ-80 русумли янги трактор сотиб олдик. Боя пахтани кўрдингиз. Худо хоҳласа, 40 центнердан кам ҳосил олмаймиз. Мана шундай кунларга етказганлиги учун Яратганга шукр қилиш керак.

Улуғбек ЖУМАЕВ, журналист.

ЎЗ ДОНИМИЗ - ЎЗ НОНИМИЗ

Мамлакатимиз ҳукуматининг катта эътибори туфайли мустақиллик йилларида ғаллачиликка катта эътибор берилди, бошоқли дон ҳосилдорлиги ошди, ғалла майдонлари кенгайди.

Андижон вилояти, кейинчалик бошқа ҳудудларда ҳам дон уруғчилигини ривожлантириш ишлари белгиланган дастур асосида амалга оширилди. Бу жараён ҳозир ҳам давом этмоқда.

1991 йилда мамлакат бўйича 143,6 минг тонна бошоқли дон (шундан 94,0 минг тоннаси буғдой) тайёрланган бўлса, бошоқли дон етиштириш ва тайёрлаш кўрсаткичлари мустақиллик йилларида тобора ўсиб, ўтган йили четдан ғалла сотиб олишга бутунлай барҳам берилди. 2002 йилда мамлакат бўйича 4,7 миллион тоннадан зиёд бошоқли дон етиштирилди. Давлат эҳтиёжларига топширилгандан ташқари ширкат хўжаликлари, фермерлар ва аҳоли ихтиёрида катта миқдорда ғалла қолди.

Бу йилги якуний натижалар ўтган йилгидан ҳам юқори бўлиши кутилмоқда. Республикада фермерлик ҳаракатининг кучайганлиги, қишлоқда иқтисодийислоҳотларнинг кенг қулоч ёйганлиги, ердан, сувдан, табиий ва минерал ресурслардан оқилона фойдаланишга эришилганлиги ва энг асосийси, деҳқоннинг ўз меҳнати маҳсулига эгалик қилаётганлиги самара бермоқда.

Бугунги кунда давлат ресурсларига белгиланган шартномалар ҳажмида ғалла ва 297 минг тоннадан зиёд уруғлик қабул қилиб олинди. Ўтган йилгидан ҳам кўп миқдорда буғдой тайёрланди. Бунда Республика ҳукумати томонидан доннинг харид нархлари ўтган йилга нисбатан 15 фоизга оширилганлиги деҳқонларимизнинг машаққатли меҳнати учун муносиб мукофот бўлди. Кўп миқдорда қабул қилинадиган 3-синф юмшоқ буғдойнинг 1 тоннасига ўтган йили прейскурант нархларда 52950 сўм тўланган бўлса, 2003 йили бу кўрсаткич 61000 сўмни ташкил этди. Шартномавий нарх эса 73200 сўмга етказилди.

Маълумки, давлат эҳтиёжи учун қабул қилинадиган дон учун транспорт харажатлари ҳам давлат томонидан тўланади. Бу – хўжаликлар учун катта мададдир. Шу мақсадда транспорт тарифлари қайта тасдиқланди. Унда хўжаликлар учун бир қанча имтиёзлар кўзда тутилган. Мана шу қулайлик ва имтиёзлар ғалладан юқори ҳосил яратишнинг мустаҳкам пойдевори бўлди. Жорий йилда 5,1 миллион тоннадан зиёд бошоқли дон етиштирилди.

Республика Президентининг Ўзбекистон ғаллакорларига ушбу муносабат билан йўллаган табриги дон тайёрловчиларни ҳам тўлқинлантириб юборди.

Кейинги икки йиллик натижаларни инобатга олганда, Ўзбекистон ғалла мустақиллигига чинакамига эришди, деб баралла айтишимиз мумкин. Ўзбекистон ғаллани импорт қиладиган мамлакатдан, экспорт қиладиган давлатга айланди. Дон мустақиллиги барқарорлиги аҳолининг нон ва нон маҳсулотларига бўлган талаби ва эҳтиёжини тўлиқ кафолатлади. Давлат ва халқ манфаатлари ўзаро уйғунлашди. Бозорларимизда дон маҳсулотлари баҳоси ҳатто давлат харид нархларидан ҳам арзонлашганлиги Президентимиз ва Республика ҳукуматининг дон бўйича олиб бораётган сиёсати нақадар ҳақчил эканлигини исботлади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 13 августдаги қарорига асосан 2003 йил ҳосилидан давлат ресурсига бошоқли дон ва уруғлик қабул қилиб олиш учун қишлоқ хўжалик корхоналари билан ўтган йилнинг ўзида 53 мингга яқин контрактация шартномалари тузилганди. Бундан ташқари, Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 22 январдаги қарорига асосан 177 та зарар кўриб ишлаётган ва паст рентабелли, тугатилган қишлоқ хўжалик корхоналари негизида ташкил этилган фермер хўжаликлари билан 8 мингдан зиёд қайта шартнома тузилди.

Ғурур

Ўтган йилларда юз берган айрим муаммоли масалалар ҳамда таҳлилий натижалардан хулоса қилиб, 2003 йил ҳосилини қабул қилиб олишга дон маҳсулотлари корхоналарининг тайёргарлигини таъминлашга ҳар йилгидан ҳам

эртароқ киришилди. Дон тайёрлаш корхоналари моддий-техника базасини жорий йил ҳосилини қабул қилиб олишга тайёрлаш юзасидан уюшма ва корхоналарда зарурий чора-тадбирлар амалга оширилди.

Давлат ресурсига харид қилинадиган дон учун ўзаро шартномаларга кўра, қишлоқ хўжалик корхоналарига харид қилинадиган дон қийматининг 60 фоизи миқдорида бўнак пуллари берилди. Бухоро, Наманган, Фарғона ва Хоразм вилоятлари фермерлари учун эса бўнаклар уларга хизмат кўрсатадиган тижорат банклари орқали таъминланди.

Жорий йил ғалла қабул қилиш мавсумини ташкилий равишда ўтказишда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 13 майдаги "2003 йил бошоқли дон экинлари ҳосилини йиғиштириб олишга доир ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида"ги 213-сонли қарори корпорация ва унинг корхоналари учун дастуруламал бўлди.

Корпорация таркибидаги корхоналарда мавжуд элеваторлар, омборлар ва айвонлар мавсумга тўлиқ тайёрланди. 38 та дон ишлаб чиқариш, 47 та дон қабул қилиш корхоналари ва 105 та шохобчаларда ғалла қабул қилинди. Республикада мавжуд дон сақлаш сиғимлари, асфальт майдонлари, лабораториялар, автоағдаргичлар, автомобил ва темир йўл тарозилари, дон тозалаш машиналари, кўчма узатиш ускуналари ушбу мавсумда узлуксиз ишлади. Мавсум давомида техникаларнинг тинимсиз ишлашини таъминлаш учун уларнинг эҳтиёт қисмлари заҳирасини яратишга эътибор берилди. Ғалла қабул қилиш ва сақлаш жойларига кимёвий дорилар – фумигантлар билан ишлов берилди. Лаборатория ходимларининг малакасини ошириш мақсадида уларнинг барчаси қайта ўқитилди.

Давлат ресурсига бошоқли дон қабул қилишни ташкил этишда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 4 декабрдаги "Дон тайёрлаш ва нон маҳсулотлари ишлаб чиқариш тизимида харажатларни қисқартириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги 424-сонли қарори талабларига қатъий риоя қилинди. Қарорга асосан вилоят ва туманлар ҳокимликлари билан келишилган ҳолда дон етиштирувчиларни қабул қилиш пунктларига қайта бириктириш бўйича схемалар ишлаб чиқилди. Дон топширувчилар билан масофани қайта ўлчаш, дон ташишда транспорт воситаларини арзонига алмаштириш каби муҳим тадбирлар амалга оширилди. Натижада шу йилда ўтган йилга нисбатан 7719,3 минг тонна/км иқтисод қилинди ва 529,3 миллион сўм тежаб қолинди.

"Ўздонмаҳсулот" корпорациясига қарашли мавсумий фаолият юритаётган дон қабул қилиш шохобчалари ва уруғлик тайёрлаш цехлари ишламай турган даврларида 6 ой муддатга айрим солиқ турларидан озод этилди. Бу - тизимда 1,5 миллиард сўм миқдоридаги маблағни тежаб қолиш имконини берди.

Давлат ресурсига бошоқли дон харид қилиш бўйича контрактация шартномалари сони 2003 йилда 60769 тани (шундан фермерлар билан 57730 та ёки жамига нисбатан 95 %) ташкил қилди. Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда, жорий йилда давлат ресурсига топширилган (уруғлик билан бирга) бошоқли доннинг 41 фоизини фермерлар топширдилар.

Корпорация тизимидаги дон қабул

қилиш ва уни қайта ишлаш корхоналари олдида яна бир муҳим вазифа турибди. Бу ҳам бўлса давлат ресурси ва резервидаги донни сифатли сақлаб, аҳолига сифатли ун, нон ва нон маҳсулотлари ишлаб чиқаришдан иборатдир.

Бундан ташқари, ҳозирги кунда асосий вазифалардан бири давлат ресурсига жамғарилган уруғлик партияларини сифатли тозалаш, саралаш, дориланган ва қопланган ҳолда республика ғаллакорларига кузги экиш муддатларигача етказиб беришдан иборат. Бунинг учун барча вилоятларда жамғарилган уруғлик партияларини ўз вақтида тайёрлаб бериш учун мавжуд уруғлик тозалаш цехларининг қуввати етарли. Улар корхоналар томонидан мавсумга жуда пухта тайёрланган. Мавсумда беками кўст ишлашлари учун уларнинг зарур миқдордаги тез алмаштириладиган эҳтиёт қисмлари заҳираси яратиб қўйилган. Айни кунларда, уруғлик партияларини касалликларга қарши дорилаш учун жорий йилда ишлатиладиган кимёвий препаратларни етказиб бериш чоралари кўрилмоқда. Бу эса сифатли ун ишлаб чиқариб, халқимизни сифатли нон ва нон маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилашга асос бўлади.

Ў.ДОНИЁРОВ

ОБОД ЮРТГА ТЎКИНЛИК ЯРАШАДИ

Бешкентни Қашқадарёнинг жанубий дарвозаси дейиш мумкин. Тумандаги кўпгина хўжаликларнинг ерлари воҳа маркази – Қарши шаҳри билан туташиб кетган.

Республикамиз Президенти Ислом Каримов яқинда Қашқадарёга қилган сафари чоғида Қарши туманида ободонлаштириш соҳасида қилинаётган ишлардан мамнун бўлди. Туманни янада обод ва кўркам маъвога айлантириш юзасидан қатор маслаҳатлар берди.

-Юртбошимизнинг эътибор ва ғамхўрлиги қалбларимизда ғурур ва ифтихор туйғуларини уйғотиб, бизни янги-янги режаларни амалга оширишга ундамоқда, - дейди туман ҳокими, Олий Мажлис депутати Сайфулла Хайруллаев. – Дарҳақиқат, озод халққа обод юрт ярашади, тўкин-сочинликка, маъмурчиликка эришмасдан туриб юртни обод қилиб бўлмайди.

Ҳокимнинг бу сўзларида катта маъно бор. Чиндан ҳам ҳалол, баракали меҳнат фаровон турмуш асосидир. Қарши тумани меҳнаткашлари ҳам самарали ишлаб, яхши ҳаёт кечиришга эришмоқдалар. Буни тумандаги кўплаб хўжаликлар мисолида яққол кўриш мумкин.

Собир Раҳимов номли ширкат хўжалиги тумандагина эмас, балки бутун вилоятдаги илғор хўжаликлардан ҳисобланади. Хўжалик деҳқонлари бир неча йиллардан буён пахта, дон ва бошқа экинлардан мўл ҳосил етиштириб, бу соҳадаги шартномавий мажбуриятларни ошириб уддалашга муваффақ бўлмоқдалар. Кўпам узоққа бормайлик, ўтган йилнинг ўзида хўжалик бўйича пахта ҳосилдорлиги гектарига 37,2 центнерга, дон ҳосилдорлиги эса 50 центнерга тўғри келди. 4770 тонна ўрнига 5795 тонна пахта, 3950 тонна ўрнига 4370 тонна ғалла етиштирилди. Бултур пахтачиликдан 909194 минг сўм даромад қилинди. Хўжаликнинг барча соҳалардан олган даромади бир миллиард 851 миллион 790 минг сўмни ташкил қилди. Ишлаб чиқаришга сарфланган жами харажатлар чегириб ташланганидан сўнг қолган соф фойда 379 миллион сўм бўлди. Рентабеллик даражаси 30 фоизга тўғри келди.

Даромадга қараб буромад деган гап бор. Ширкат хўжалиги деҳқонлари ҳам ўз меҳнатларининг самараларидан баҳраманд бўлаётирлар. Хўжаликда олинган даромаднинг бир қисми ободончиликка, турмуш даражасини юксалтиришга сарфланаяпти. Хўжаликка қарашли Лаганди, Кожор, Қорақучи қишлоқлари тўла газлаштирилган, хонадонлар водопровод сувидан баҳраманд, йўллар асфальтланган, қишлоқ бўйлаб ўтказилган бетон ариқлардан доимо шилдираб сув оқиб туради. Бу эса томорқа хўжалигини ривожлантириш учун кенг имкониятлар очиб бермоқда. Қайси бир хонадонга кирманг, турфа хил гулларни, хилма-хил мевали дарахтларни, ток ишкомларини кўрасиз. Дарвоқе, мактаб, болалар боғчалари, қишлоқ врачлик амбулаториялари, клуб, стадион, ҳаммом ва шу каби маданий-маиший муассасалари бўлган бу қишлоқлар унча-мунча шаҳар билан беллаша олади, десак маҳобат қилмаган бўламиз.

Хўжалик меҳнат аҳли бу йил янада юксакроқ натижаларга эришиш учун барча жабҳаларда астойдил ишламоқда. Шижоатли меҳнатнинг дастлабки натижаси

кўринди. Хўжалик бўйича ғалладан 55,1 центнердан ҳосил олиниб, 3790 тонна ўрнига 5351 тонна дон топширилди. Биргина ғаллачиликнинг ўзидан 460 миллион сўм даромад кутилаяпти. 2003 йилда хўжаликнинг ялпи даромади 2 миллиард сўмдан ошади. 500 миллион соф фойда олиниб, рентабеллик даражасини 35 фоизга етказиш мўлжалланган.

Истиқлолнинг 12 йиллиги байрами арафасида, мўл ҳосил учун қизғин меҳнат қилинаётган паллада Президентимиз Ислом Каримовнинг хўжалик далаларига ташрифи меҳнат аҳли кайфиятини кўтариб юборди.

Президент хўжаликнинг Мамат Ботиров бошлиқ оилавий пудратчилар даласида бўлиб, пахтазорларни кўздан кечирди. Хўжалик вакиллари билан дилдан суҳбатлашди.

Ширкат вакиллари билан учрашувда қишлоқ хўжалигидаги долзарб вазифалар ҳақида гап борди. Деҳқон ҳисоб-китобни пишиқ-пухта қилиб ишласа, ютади. Давлатимиз раҳбари пахтанинг навига алоҳида эътибор бериш кераклигини уқтирди.

Юртбошимизнинг фикрича, етиштирилган ҳосилнинг камида 70-75 фоизи биринчи навни ташкил этиши лозим. Муҳими, пахта тез ва сифатли териб олиниши зарур.

-Туманимизда ҳалол меҳнати билан оиласини маъмур, элини бой қилаётган ҳақиқий деҳқонлар кўп, - дейди туман ҳокими фахр билан. – "Бешкент" элита уруғчилик хўжалиги деҳқонларининг иши Президентимизнинг ҳам эътиборига тушган. Муҳтарам Юртбошимиз ана шу хўжаликка бу йил иккинчи бор ташриф буюриб, деҳқонларнинг меҳнати ва турмушидан қониқиш ҳосил қилиб кетдилар.

Тумандаги "Истиқбол" ширкат хўжалигида ҳам иш қизғин. Хўжалик деҳқонлари эришаётган натижалар ҳам ниҳоятда салмоқлидир. "Истиқбол" деҳқонлари бу йил ғалланинг ҳосилдорлигини гектар бошига 61 центнерга етказдилар. Давлат омборларига 3384 тонна сара дон топширилди. Хўжалик ишлаб чиқарган дон 5280 тоннани ташкил этди. Хўжалик бу йил 200 миллион сўмлик уруғлик дон етиштирди. Биргина ғаллачиликнинг ўзидан 400 миллион сўм даромад қилинди.

Хўжаликда пахтачиликни ривожлантириш соҳасида ҳам юқори натижалар қайд этилаяпти. Бултур пахта етиштиришдан 700 миллион сўмга яқин даромад қилинган бўлса, бу йил ана шу рақам бир миллиард сўмдан ошади. Ҳосилдорлик эса гектар бошига 40 центнердан кам бўлмайди, дейишаяпти деҳқонлар. Далалардаги ҳосил чўғи бу марра албатта эгалланишидан далолат бериб турибди.

Хўжаликка мана уч йилдирки, Камол Равшанов раҳбарлик қилиб келаяпти. У олий маълумотли агроном, қишлоқ хўжалиги ва унинг иқтисодиётини яхши билади. Раис ободончилик масаласига жуда катта эътибор билан қараётир. Хўжаликка қарашли 12 қишлоқнинг деярли барчаси газлашган, ичимлик суви билан таъминланган. Маданий-маиший иншоотлар, янги стадионлар қурилаяпти.

Хуллас, гапирсак, гап кўп. Юз бор эшитгандан бир бор кўрган афзал.

Бозор ЭРҚОРОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

МУЧАЛ ТЎЙИ

Халқимизнинг урф-одатлари, удумлари ва анъаналари неча минг йиллик тарихга эга. Мучал тўйларини ўтказиш, у билан боғлиқ расм-русумларни адо этиш ҳам азалий қадриятларимиздан бири.

Маълумки, ўғил ёки қиз ўн икки ёшга тўлганида дастлабки мучал тўйи ўтказилади. Инсон шу ёшга кирганлиги кенг нишонланиши жуда катта маънога ва мантиққа асосланган. Шу ўринда донишманд Шарқда, хусусан, Туронзаминда ўн икки ҳисоби кўп жабҳаларда қўлланилишини айтиб ўтиш зарур: юлдузлар ҳаракати ҳақида гап кетганида шу рақам тилга олинади, йил – ўн икки ойга бўлинган, бир куннинг узунлиги шартли равишда ўн икки соатдан иборат, деб қабул қилинган, тун назарда тутилган ҳолда яна ўн икки соат қўшилиб, ҳисоб-китоб олиб борилади. Юлдузлар силсиласида, даврийлик тизимида, томирларимизда қон гупуришида ва бошқа биз англаб-англамайдиган қанчадан-қанча тилсимотларда юқорида тилга олинган мантиқий узвийликни ҳис этамиз. Мустақил мамлакатимиз байроғида ўн икки юлдуз акс эттирилганлиги ҳам ана шу маънолар мужассамидир.

Осмону фалакда, табиатда бўлгани каби инсон жисмида ҳам айни ўн икки ёшдан ошганида ўзгаришлар рўй беради: бўйи чўзилади, юз-кўзига тиниқлик югуради, овози бошқача бўлади, гап-сўзлари ва фикрлашида мулоҳазакорлик сезилади. Буларнинг барчаси инсон ўсиб-ривожланишнинг биринчи босқичидан иккинчисига ўтаётганлигини, унинг бутун вужудида ана шу жараённинг шиддаткор кечинмалари юз бераётганлигини англатади. Шунинг учун ҳам қадим-қадимдан аждодларимиз мучалдан ўтиш даврига алоҳида эътибор билан қарашган, айни шу палла билан боғлиқ расм-русуму удумларни имкон қадар тўлиғича бажаришга интилишган. Инсоннинг 24-25 ёшидаги иккинчи, 36 ёшдан ошганидаги учинчи, шу тариқа ҳар ўн икки-ўн икки ярим йилда келадиган навбатдаги мучалдан ўтиш дамлари унинг учун қайсидир маънода синов даври бўлади, вужудида юз бераётган турли ўзгаришларни сезиб туради, ҳар сафар ана шундай муаззам паллага яқинлашганида юрагига, ақл-шуурига комиллик сифатлари, аломатлари тобора чуқурроқ сингиб бораётганлигини ҳис этади.

Мамлакатимиз мустақил бўлганидан бери орадан ўн икки йил ўтди. Ўша ҳаяжонли ва ғоят қувончли кунлар – 1991 йилнинг 31 августи ва 1 сентябрида дунёга келган ўғил-қизлар мучал ёшига етди. Ана шу навқирон ёшларга назар ташласак, мустақил мамлакатимиз ҳам худди улардек ўсиб-улғайиб келаётганлигини, одимлари тобора шаҳдам бўлиб бораётганлигини англаймиз. Истиқлол тенгдоши бўлган ўғил-қизларнинг мучал тўйлари нишонланаётганлиги қалбимизга ҳузур бағишлайди. Ўзбекистон Халқ Демократик партияси, "Маҳалла" жамғармаси ва бошқа жамоат ташкилотлари Мустақиллик эълон қилинган шодиёна кунларда таваллуд топган ёшларнинг мучал тўйларини ўтказишга бош-қош бўлмоқдалар.

Ана шундай шодиёналар мамлакатимизнинг шаҳар ва қишлоқларида ўтказилаяпти. Худди шундай мучал тўйларидан бири Тошкент вилояти Оққўрғон тумани марказида бўлиб ўтди. Халқ Демократик партияси туман кенгашининг биринчи котиби Малика Турдибоева, "Маҳалла" жамғармаси туман бўлими раҳбари Насиба Мажидова ва бошқалар ёшларни Истиқлол байрами ҳамда уларнинг мучал тўйлари билан қутлашди ҳамда мустақил мамлакатимизга муносиб фарзандлар бўлиб етишишларини ният қилишди. Тадбирни ўтказишга туманнинг таниқли тадбиркорларидан бири, "Покиза-М" фермер хўжалиги соҳиби Абдумалик Каримов ҳомийлик қилганлиги, у ҳар доимгидек катта саховат кўрсатганлиги таъкидланди. М.Турдибоева ва фермер А.Каримов туманнинг турли ҳудудларидан шу шодиёнага таклиф этилган ўн нафар ўғил-қизга ўқув қуролларидан иборат эсдалик совғаларини туҳфа этишди. Саидносир Ҳамидов, Феруза Бахтиёрова, Жамшид Эргашев, Камола Норбўтаева, Жасур Мирзалиев, Дилноза Турсуналиева, Нурсултон Хўжабоев, Шоҳруҳ Ўришев ва бошқа ёшлар, уларнинг ота-оналари кўрсатилган эътибордан ғоят мамнун бўлганликларини билдиришди. Туман бадиий ҳаваскорларининг чиқишлари мучал тўйига алоҳида шукуҳ бағишлади.

Тантанада иштирок этган ўғил-қизлар кўзидаги қувончни, шундай юрт фарзанди эканлигидан фахрланаётганлигини кўриш ғоят ҳузурбахш эди. Тадбирга йиғилганлар мустақил мамлакатимиз сингари унга тенгдош бўлган ёшларнинг келгусидаги мучал тўйлари ҳам шод-хуррамлик билан ўтишини, ўғил-қизлар баркамол инсон бўлиб етишишларини, юртимиз йил сайин янада гуллаб-яшнашини ният қилишди.

Сунnатилла САЙДАЛИЕВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

***

СУРАТЛАРДА: _Истиқлол тенгдошларининг мучал тўйидан лавҳалар._

Пардабой ЭРГАШЕВ олган суратлар.

ФАРҒОНА: РИЗҚИ БУТУН ЭЛ

Бу йил Фарғонада ғалла йили бўлди. Омборлар донга тўлиб-тошди.

Фарғоналиклар давлатга 294 минг 200 тонна сара дон етказиб бериб, бу борадаги шартномавий режани биринчилар қаторида адо этишган эди.

Вилоят ҳокимининг биринчи ўринбосари, Қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғи Тўлқинжон Эгамбердиевнинг эътирофича, Фарғона ҳали бунақанги ҳосилни кўрмаган эди. Мўлжалдагидан анча зиёд – 511 минг 350 тонна дон ишлаб чиқарилиб, ҳар гектар ер ҳосилдорлиги 50 центнерданни ташкил этди. Ғаллачиликдан 9 миллиард сўм соф фойда олинди. Рентабеллик даражаси эса 34 фоизни ташкил этди.

"Бешариқ" ширкат хўжалигининг ижарачиси И.Темиров ўзига қарашли ердан 90 центнердан ҳосил олган бўлса, Ёзёвон туманидаги Р.Ражабова раҳбарлик қилаётган "Ойдиной" фермер хўжалиги 20 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 105 центнердан қирмизи дон етиштирди.

Энг улуғ, энг азиз байрамимиз – Мустақиллигимизнинг 12 йиллиги арафасида кўҳна Марғилон шаҳридаги сўлим оромгоҳда вилоят ғаллакорларини шарафлаш маросими бўлиб ўтди.

Худди ана шу тантанада ҳар гектар ердан 60 центнердан дон етиштириб, вилоят шаҳар ва туманлари орасида биринчи ўринни олган Тошлоқ тумани ғаллакорларига "Матиз" автомобили, ширкат хўжаликлари ўртасида ҳар гектар ердан 65 центнердан дон олиб, энг юқори натижага эришган М.Раҳматов номли ширкат хўжалигига эса "Дамас" автомобили калитлари тантанали суратда топширилди.

Ўнлаб оилавий пудратчилар, комбайнчилар вилоят ҳокимлигининг қимматбаҳо эсдалик совғаларини олишга эришдилар. Шу куни мамлакатимизнинг таниқли санъаткорлари ғаллакорлар хизматида бўлдилар.

Ана шу тантанада Қува тумани ҳокими Омон Холбековни учратиб қолдик. Омон ака ўзида йўқ хурсанд эди.

-Туманимиздаги ҳамма ширкат хўжаликлари ишлаб чиқариш режасини ошиғи билан бажардилар, - дейди у. – Ҳосилдорлик ўтган йилга нисбатан 10 центнерга ошиб, ўртача 46 центнерданни ташкил этди. Салкам 800 миллион сўм соф фойда олдик. Рентабеллик 43,4 фоизни ташкил этди. Туманда дон кирмаган хонадон қолмади, ҳисоб. Ўтган йили далада ишловчиларнинг ҳар бирига ўртача 550 килограммдан дон тарқатган бўлсак, бу мавсум ҳар бир ишчининг олган ғалласи 822 килограммданга етди. Раҳматов ширкат хўжалиги ижарачиси Хайрулло Тўйчиев 9,5 гектар майдондан 54 центнер ўрнига 76 центнердан, Охунбобоев номли ширкат хўжалиги ижарачиси Шерали Исроилов 4,5 гектар майдондан 46 центнер ўрнига 76,2 центнердан ҳосил олдилар. Хайрулло 20 тонна, Шерали эса 13,6 тонна буғдойни уйига тўкиб олди. Туманимиз миқёсида бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Фарғона дони ва нони ҳақида ҳикоя қилишга жазм қилган эканмиз, шу ўринда "Фарғона дон маҳсулотлари" ишлаб чиқарувчилар акционерлик уюшмаси тизимидаги корхоналар фаолиятига тўхталмасликнинг асло иложи йўқ. Боиси, ғалла етиштириш, деҳқон меҳнати, машаққатининг ўзи бир олам бўлса, етиштирилган донни сақлаб, тош-тупроқдан тозалаб, қайта ишлаб, аҳоли дастурхонига ун ва ун маҳсулотларига айлантириб беришнинг ўзи бир олам. Бунинг меҳнати, масъулияти деҳқон меҳнатидан асло қолишмайди.

Бугунда уюшма тасарруфида 4 та йирик корхона, 3 та дон қабул қилиш пунктлари фаолият кўрсатмоқда. Жорий йилнинг олти ойи мобайнида уюшмага қарашли корхоналар 37521 тонна ун, 5945 тонна нон, 6719 тонна макарон, 508 тонна қандолат маҳсулотлари, 14233 тонна омухта ем ва бошқа кўплаб маҳсулот ишлаб чиқариб, аҳолига етказиб берди. Сўмларга чаққанда 8 миллиард 498 миллион 242 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди.

"Қувадонмаҳсулотлари" ҳиссадорлик жамияти уюшманинг йирик, довруқли корхоналаридан.

Корхона раҳбари Бахтиёр Аҳроров бизга корхона цехларини кўрсатар экан, йўл-йўлакай жамоа ютуқлари ҳақида ҳикоя қилиб борди:

-Корхонамиз асосан ун ва ун маҳсулотлари ишлаб чиқаришга ихтисослашган, - дейди у, - республикада ягона макарон уни ишлаб чиқарадиган тегирмонимиз мавжуд. Мустақилликнинг дастлабки йилларида Италия билан ҳамкорликда Брагберди макарон линиясини ўрнатиб, ишга туширишимиз катта воқеа бўлди. Эндиликда бир кеча кундузда 35-40 тонна ҳар хил турдаги харидорбоп макарон ишлаб чиқаряпмиз. Омухта ем цехимизда эса кунига 40-45 тонна озуқабоп ем ишлаб чиқарилади.

Корхонамизда уруғчилик цехининг ташкил этилиши миллион-миллион сўм маблағни тежаш имконини берибгина қолмай, туманимиздаги ширкат ва фермер хўжаликларига арзон ва ишончли уруғ етказиб беришга замин яратди. Бу мавсум 14730 тонна буғдой, бундан ташқари 3400 тонна уруғлик, жами – 18 минг тонна ғалла қабул қилиб олдик. Байрам арафасида халқимизнинг ун ва ун маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини қондириш мақсадида яна бир макарон линиясини ишга туширишни ният қилиб турибмиз. Маҳсулотларимизни нафақат мамлакат миқёсида, балки хорижга ҳам экспорт қилиш режаларимиз бор. Бунинг учун маҳсулот сифатини яхшилаш устида ишлаяпмиз, хилма-хил макаронларни ихчам, чиройли идишларга қадоқлаб чиқариш ҳаракатидамиз.

Бахтиёр ўз фаолиятини оддий чилангарликдан бошлаган эди. Кейинчалик у ишлаб чиқариш устаси бўлди, цехда ишлади. Бугун эса 700 дан ошиқ киши меҳнат қилаётган йирик жамоага етакчи. Унинг раҳбарлигида ишчилар ошхонаси жаҳон андозалари даражасида таъмирланди, юксак дид билан жиҳозланди. Ишчилар учун спорт – соғломлаштириш мажмуаси қурилиб, фойдаланишга топширилди. Бу ерда ишчиларнинг спорт билан шуғулланишлари, дам олиб, ҳордиқ чиқаришлари учун барча шароитлар муҳайё. Врач-стоматолог, акушер-гинеколог, ички касалликлар бўйича мутахассислардан иборат шифокорлар тун-у кун ишчилар хизматида. Бугунда корхона ишчи-хизматчиларининг ўртача маоши 25-30 минг сўмни ташкил этмоқда.

Тадбиркор раҳбар Қодирали Сотволдиев раҳбарлигидаги "Қўқондон" ҳиссадорлик жамияти ҳам "Фарғонадонмахсулотлари" уюшмасининг йирик, донгдор корхоналаридан. Бугунда 800 дан зиёд киши меҳнат қилаётган бу корхона бир кеча-кундузда 500 тонна ғаллани қайта ишлаш қувватига эга. Бу йил "Қўқондон" Бешариқ, Фурқат, Данғара, Ўзбекистон туманларида етиштирилган 76 минг тоннадан зиёд ғаллани қабул қилиб олди. Эндиликда ҳар куни 200-250 тонна олий ва 1, 2-навли ун ишлаб чиқарилиб, аҳолига етказиб берилмоқда.

-2002 йилда деҳқонларимизга 4561 тонна сара уруғ етказиб берган бўлсак, бу йил 4200 тонна донни уруғлик учун қабул қилиб олдик, - дейди Қодирали ака. – Корхонамизда бундан ташқари суткасига 40 тонна гуруч ишлаб чиқарадиган гуруч цехи ишлаб турибди.

Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 25 мартдаги 155-сонли "Аҳолини ун ва ун маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида"-ги қарори асосида харидоргир, юқори сифатли, рақобатбардош ун ишлаб чиқариш ишчи-мутахассисларимизнинг доимий диққат-эътиборида турибди.

Корхона раҳбари тегирмон цехи технологи Лазизхон Қодиров, омухта ем ишлаб чиқариш цехи бошлиғи Ҳайдаржон Отажонов, бош энергетик Акмалжон Хонбобоев, ишчилардан Валижон Холмирзаев, Сидиқжон Ҳайитов каби илғорларни "жамоамиз фахри", дея ҳурмат билан тилга олди.

"Қўқоннон" масъулияти чекланган жамияти, уюшма тизимидаги нон ва қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқаришга ихтисослашган ўз ўрни ва нуфузига эга корхоналардан. Корхонада жорий йилнинг олти ойи мобайнида 490 миллион 802 минг сўмлик товар маҳсулоти, 588 миллион 962 минг сўмлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилди. Бу фақатгина ярим йил ичида аҳоли дастурхонига 2080 тонна нон, 192 тонна қандолат маҳсулотлари, 718 тонна макарон етказиб берилди, 39 тонна хамиртуруш ишлаб чиқарилди, деганидир. Бунинг натижасида 18 миллион сўм соф фойда олинди.

-Масъулияти чекланган жамиятимизда 6 та завод бўлиб, унинг 3 тасида нон, биттасида макарон, биттасида хамиртуруш, яна бирида қандолатчилик маҳсулотлари ишлаб чиқарлади, - дейди жамият раиси Зумрадхон Тўрахўжаева. – Мустақиллик йилларида Италия линиясини ўрнатиб, макарон ва хамиртуруш корхоналарини ишга туширишимиз янги ишчи ўринлари яратиш билан бирга аҳолига зарур, сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб бериш имконини берди.

Дастурхонимиз кўрки, асосий неъматимиз – азиз noннинг тўқсондан ошиқ турини ишлаб чиқариш имконига эгамиз. Буюртма столимиз бор. Биз асосан аҳоли талаб ва истаги асосида ишлаймиз. Сўнгги пайтда аҳоли орасида бўқоқ ва камқонлик касаллигининг олдини олиш мақсадида ишлаб чиқараётган нонларимизнинг ҳаммасига йод ва темир моддасини қўшяпмиз. Шаҳарда 6 та фирма дўконларимиз бўлиб, ҳеч бирида шифобахш нонларимиз сотилмай қолмаяпти.

Фахр

Зумрад Тўрахўжаеванинг бу корхонада ишлай бошлаганига анча йиллар бўлди. Бундан 30 йил олдин Киев озиқ-овқат технологияси институтини тамомлаб келган Зумрадхон иш фаолиятини оддий технологликдан бошлаган эди. Ишлаб чиқариш бўлимини бошқарди, бош муҳандислик қилди. Мана энди 500 дан ортиқ ишчи-хизматчи меҳнат қиладиган, Қўқондек йирик, аҳолиси гавжум шаҳарни нон ва нон маҳсулотлари билан таъминловчи корхонага бош-қош.

-Бизда сифат, озодагарчилик ва халққа сидқидилдан хизмат қилиш биринчи ўринда туради, - дейди Зумрадхон. – Бизнинг соҳада поклик, покизалик энг зарур фазилат. Тасаввур қилинг, харидор дўкондан нон харид қилди. У нонни қайта пиширмайди, қайтадан тандирга ташламайди, тўғридан-тўғри олиб бориб, дастурхонига қўйиб ейди. Шунинг учун ҳам доим иш жойимизда покизаликка жиддий эътибор қаратамиз.

Зумрад Тўрахўжаева билан макарон ва печенье цехларини кўрдик. Дарҳақиқат, хоналар ёғ тушса ялагудек тоза. Италиядан келтирилган линия бир маромда ишлаб турибди. Макарон ва печеньелар ихчам, чиройли қутиларга қадоқланиб, савдога тайёрлаб, тахлаб қўйиляпти. Бирдек оппоқ халат кийиб олган ишчиларнинг қўли-қўлига тегмайди...

Фарғона дони ва нони.

Дон ва нон эса тириклигимиз, тирикчилигимиз манбаи ва асоси. Бу бир-бирига боғлиқ меҳнат. Зарур ва шарафли меҳнат.

Гўзал Фарғонанинг юзи ёруғ одамлари – ғаллакор деҳқонлари, ана шу ғаллани унга, нонга айлантираётган заҳматкаш касб эгалари буюк Истиқлолнинг 12 йиллигини ёруғ юз билан кутиб олмоқдалар.

Ортиқали НОМОЗОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Республика акциядорлик-тижорат

"ТАДБИРКОРБАНК"

унинг Қорақалпоғистон Республикаси ва барча вилоятлардаги филиаллари жамоалари ўз акциядорларини, мижозларини, мамлакатимиз халқини

Мустақилликнинг 12 йиллиги билан қутлайдилар.

Юртдошларимизга келгуси ишларида равнақ, сиҳат-саломатлик, хонадонларига тинчлик-хотиржамлик тилаймиз!

“ҲАММА ТЎЙ БИЛАН, БЎРИ ҚЎЙ БИЛАН”

“Қишлоқ ҳаёти”нинг байрам сони яна рангли, безакли илова билан чиқди...

Халқимиз азалдан шундай: қутлуғ саналарга, катта тўйларга алоҳида ҳис-ҳаяжон, айрича туйғу билан ҳозирлик кўради. Бисотида биттагина шойи кўйлаги бўлса, “тўйда кияман”, деб асрайди. Тансиқ бир егуликни асраб-авайлаб, тўйга келган меҳмон олдига қўяди. Қийналиб-қимтиниб бўлса-да тўйини чиройли қилиб, файзли ўтказишга тиришади. Сабаби: тўйга келганлар ҳам, ўзим ҳам юракдан бир яйрайин, тўйим эсда қоларли бўлсин, дейди...

Андиша

Таҳририятимиз ижодий жамоаси ҳам ушбу тўёна зарварақни бунёдга келтириш учун қанча тунларни бедор ўтказиб, анчагина заҳмат чекди. Мақсад – элимизнинг энг улуғ, энг азиз тўйига муносиб бир тўёна бўлсин, газетани қўлга олган кишиларнинг кўзи қувнасин, дили яйрасин, навқирон мамлакатимизда истиқлол йилларида эришилган озми-кўпми ютуқлардан бохабар бўлиб, кўнгли завқ-сурур, эртанги кунларга ишонч билан тўлсин. Аммо...

Қарангки, шуни ҳазм этолмайдиганлар бор экан. Газетанинг аввалги зарварақлари ҳақида фикр билдирган хорижий оммавий ахборот воситаларидан бири (муайян андишалар ила унинг номини айнан келтирмадик) байрам сони бошдан-оёқ дабдаба, мақтов, ҳамду санолардан иборат бўлганлигини, мавжуд камчиликлар ва муаммолар очиб берилмаганини танқид остига олди.

Ушбу танқид бизга сал ноўринроқ кўринган бўлса-да, жиззакилик қилганимиз йўқ. Зеро, “Қишлоқ ҳаёти”нинг кундалик сонларининг деярли ҳар бирида ҳаётимизда юз бераётган ижобий ўзгаришлар билан бир қаторда мавжуд муаммолар, равнақимизга тўсқинлик қилаётган камчиликлар ва нуқсонлар хусусида жиддий таҳлилий, танқидий мақолалар бериб борилаётгани сир эмас. Ҳатто... ўрни билан байрам сонлари ҳам бундан мустасно бўлмайди. Чунки ҳаётда севинч билан ташвиш, ютуқ билан муаммо ҳамиша ёнма-ён. Айниқса ёш, ўсаётган, ривожланаётган, бунинг учун заҳмат чекиб меҳнат қилаётган ўлкада ҳали унча-мунча етишмовчиликлар бўлмоғи табиий бир ҳол. Бундан ҳеч ким, жумладан биз қалам аҳли ҳам кўз юммаймиз. Ана шу муаммолар ечими учун курашга ўзимизни сафарбар, камарбаста, деб биламиз. Ва шу йўлда курашишдан чарчамаймиз. Айни пайтда...

Улкан мақсадлар йўлида курашаётган эл бир қургина коржомасини ечиб, шоҳона кийинса, тўкин дастурхон атрофида яйраб-қувнаб кўнгил ёзишга жазм этса-ю кимдир унинг севинчига, завқ-шавқига шерик бўлиш ўрнига бир четдан “Сен нима кунингга тўй қиласан”, деб луқма ташлаб турса... Дарвоқе, халқимизда: “Ҳамма тўй билан, бўри қўй билан”, деган бир ибора бор. Яъни тўй куни ҳам бўри ўз ғаразли ниятидан қолмас экан. Бўри – бўри-да! Тўй-ку ўтаверади. Ўзбекнинг тўйини ҳеч ким бузолмаган ва бузолмайди ҳам. Фақат кўролмайдиганларнинг кўзи чиққани қолади, холос.

Ҳ.НЕЪМАТОВ

ҚАШҚАДАРЁ ДОНИ ЗАЛВОРЛИ

- дейди вилоят ҳокимининг ўринбосари, вилоят қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармасининг бошлиғи Асрор Усмонов.

-Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов Шаҳрисабз шаҳрининг 2700 йиллигига бағишланган тантанали маросимда Қашқадарё воҳаси ҳақида гапириб, шундай деган эдилар: “Мендан бу юртнинг энг ҳақиқий бойлиги ҳақида сўрашса, ҳеч иккиланмасдан, Яратганнинг назари тушган бу юртнинг асосий бойлиги мана шу заминда яшаётган бағрикенг, мард ва ориятли, кўп-кўп қийинчилик ва синовларда тобланган, яхшиликни ҳеч қачон унутмайдиган Қашқадарё эли ва халқи, деб жавоб берган бўлар эдим”.

Дарҳақиқат, Юртбошимиз таъкидлаганларидек, заҳматкаш деҳқонларимиз, воҳа ғаллачилигини ривожлантиришга ҳисса қўшган олимлар, қишлоқ хўжалиги ходимлари ва мутахассислар ҳар қандай қийинчилик ва синовларни енгиб ўта оладиган ориятли кишилар эканликларини амалда яна бир бор исбот этишди. Давлат омборларига 364700 тонна дон етказиб берилди. Республикада энг юксак хирмон Қашқадарёда уйилди. Бу вилоятимиз тарихидаги энг катта хирмон ҳисобланади. 230 минг гектар ерда мўл-кўл ризқ-рўз бунёд этилиб, ҳар гектаридан 45 центнердан ошириб ҳосил олинди. Вилоятда ғалла ишлаб чиқариш 600 минг тоннадан ошди.

Вилоятнинг мустақиллик йилларидан кейин қисқа вақт ичида ғаллачиликда катта ўсишга эришганлиги қувонарли ҳол. Бундан 12 йил муқаддам вилоятда ғалла етиштириладиган ерлар жуда кам, ҳосилдорлик эса 17-20 центнердан ошмасди. Қишлоқ хўжалигида олиб борилган иқтисодий ислоҳотлар, мамлакатимизда ғалла мустақиллигига эришиш йўлидаги саъй-ҳаракатлар туфайли вилоятда бошоқли дон экинлари етиштириш ҳажм жиҳатдан ҳам, сифат жиҳатдан ҳам юксалди.

Вилоятдаги 200 дан ортиқ ширкат хўжалиги ва фермер хўжаликлари уюшмалари, 6670 дан ошиқ фермер хўжаликлари давлатга дон сотиш шартномасини, 7211 нафар оилавий пудратчи ғалла ишлаб чиқариш шартномавий режасини ошириб бажарди. Касби туманидаги Шароф Рашидов номли хўжалик ижарачиси Тошпўлат Боқиев гектаридан 72 центнердан, Қарши туманидаги “Истиқбол” ширкат хўжалиги оилавий пудратчиси Нажим Примов 68 центнердан, Собир Раҳимов номли хўжалик ижарачиси Юсуф Қосимов 67 центнердан, “Ипак йўли” хўжалигидан Баҳодир Ғафуров 65 центнердан ҳосилдорликка эришдилар.

Иқтисодий таҳлилларга назар ташлайдиган бўлсак, ғаллачиликдан олинадиган жами даромад 2002 йилдагига нисбатан 5904 миллион сўмга, соф фойда эса 2039 миллион сўмга ўсганлигини кузатиш мумкин. Шуни алоҳида қайд этиш керакки, бу йил лалми ғалла майдонлари 60 минг гектардан 90 минг гектарга кўпайди. Ялпи ҳосил ўтган йилга нисбатан 85 минг тоннага ошиши кутилмоқда. Ғалла етиштирилган ҳар бир гектар ердан олинаётган даромад 233,3 минг сўмни ташкил этмоқда. Бу ўтган йилга нисбатан 35,3 минг сўмга кўпдир. Шу жумладан соф фойда ҳам 12,3 минг сўмга ошди.

Вилоятда фермерлар сони йилдан-йилга ўсиб бормоқда. Вазирлар Маҳкамасининг паст рентабелли хўжаликларни фермер хўжаликларига айлантириш тўғрисидаги қарорига асосан 2001 йилда 14 та, 2002 йилда 12 та ширкат хўжалиги фермер хўжаликлари уюшмасига айлантирилди. 2003 йилда эса уларнинг сони яна 32 тага кўпайди. Бу йил ғалла етиштирилган ер майдонларининг 45 фоизи ва ишлаб чиқарилган доннинг 50 фоизи фермерлар ҳиссасига тўғри келмоқда. Фермерларнинг ғаллачиликда ташаббусни ҳозирдан ўз қўлларига олаётганлиги қувонарлидир. Бу борада эндиликда юзлаб илғорларни санаш мумкин. Улар орасида Миришкор туманидаги “Исмоил бобо”, “Парвоз”, Косон туманидаги “Оқмачит”, Муборак туманидаги “Бекмурод Бўри ўғли”, “Сиёвуш-2” фермер хўжаликларини алоҳида таъкидлаш жоиз. Улар ҳар гектар ердан 80-90 центнердан ҳосил кўтаришга эришдилар.

Ғалла уруғчилиги соҳасида ҳам вилоятда эришилган ютуқларни алоҳида кўрсатиб ўтишимиз лозим. Президентимиз 2001 йил 9 июнда вилоятимизда бўлганларида Қашқадарё заминига мос ғалла уруғчилигини йўлга қўйиш юзасидан вилоят ғаллакорлари олдига катта вазифа қўйган эдилар. Юртбошимизнинг ушбу кўрсатмалари вилоятда бошоқли дон экинларининг маҳаллий навларини яратиш, ишлаб чиқариш ва экишни йўлга қўйишда дастуруламал бўлди. Кейинги, икки йиллик изланишлардан сўнг биз уруғлик дон билан нафақат ўзимизни таъминлай олишга, балки бошқа вилоятларга ҳам етказиб беришни йўлга қўйдик.

Э. БОЗОРОВ

ЭЛГА ЭШ БЎЛМОҚ КЕРАК

Ибрат

Яккабоғ туманида бир пайтлар тумандаги Каттабой Ашуров номли ширкат хўжалигида раҳбарларнинг тез-тез алмаштирилиши натижасида хўжаликнинг “бели синди”.

Қайсидир раҳбар бир йил ишлади, қайсидир бирининг фаолияти тўрт-беш ойдан ошмади. Бу ҳол бошқа такрорланмаслиги учун обдон ўйлаб иш кўриш керак эди. Шундай бўлди ҳам. Кейинги раисни сайлашда икки кишининг номзоди қўйилди. Улардан бири анчадан бери раисликдан бўшаб юрган киши эди. У йиғилишда сўз олиб:

-Мен раис бўлиб ишлашим керак, - деди. – Ишда ўзимни кўрсатмоқчиман.

Мансаб курсисига интилган кишининг бу гапи кўпчиликка ёқмади. Йиғилишда сўзга чиққанлар иккинчи номзод Дилмурод Йўлдошев учун овоз беришларини айтишди. У иш фаолиятини оддий ҳисобчиликдан бошлади. 10 йил бўлимга раҳбарлик қилди. Шу давр ичида у меҳнатсеварлиги, одамларга меҳрибонлиги билан оғизга тушди. Пахта ва ғалладан мўл ҳосил олишга эришди. Шундай ишчан киши хўжаликка раҳбарлик қилса ёмонми? Кўпчиликнинг қарори шу бўлди.

Янги раҳбар янада ғайрат билан ишлашни дилга туккан эди. Бу эса ўз самарасини берди. Бултур пахтада ҳам, ғаллада ҳам натижа ёмон бўлмади. Белгиланган режалар ошиғи билан бажарилди. Бу йил аҳвол қалай, дерсиз. Хирмонга 2700 тонна ғалла тўкилди. Бу олдинги йилга нисбатан икки баробар кўп демак. Жамоа аъзоларига 600 тонна ғалла тарқатилди. Ижарачи Ўрол Мустафоев оила аъзолари билан 16 тонна ғалла олди. Ғалладан олган даромади 800 минг сўмдан ошди. Хўжаликнинг 71 ижарачиси ҳам яхшигина даромад олишди.

-Пахтадан кўнглингиз тўқми, - сўраймиз раисдан.

-Ҳосил яхши, - дейди ҳамроҳимиз. – Ғўзада 14-15 тадан кўсак бор. Насиб этса, ҳосилдорлик 40 центнердан кам бўлмайди.

-Яхши ҳосил олиш учун техника, сув етарли бўлиши керак, шунақами?

-Ўғит ҳам, - дейди туман ҳокими Панжи Чориев. – Лекин, энг аввал, одамлар ҳақида кўпроқ ўйлашимиз керак.

Ҳозирги кунда туман хўжаликларига раҳбарлик қилаётганларнинг кўпчилиги эл синовидан ўтишган. Яйраб-яшнаб ишлашаяпти, режалар бажарилаяпти. Шу ўринда Шароф Рашидов номли, Соҳибқирон номли, Узоқ Мирзаев номли хўжаликларнинг раҳбарлари шаънига илиқ сўзлар айтгимиз келади.

Илгарилари илғор, иқтисодий жиҳатдан бақувват бўлган Жуман Михлиев номли ширкат хўжалиги кейинги пайтларда қолоқлар сафига тушиб қолгани кўпчиликни ташвишга солиб қўйди. Чунки хўжаликнинг қарзи йил сайин кўпайиб, анчайин ночорлашиб бораётганди. Бунга раҳбарлар худа-беҳудага алмаштирилиб, ижро интизоми бўшашиб, кадрларда масъулият ҳиссининг сусайиб кетганлиги, ер, сув, техникадан хўжасизларча фойдаланилганлиги сабаб бўлган эди. Туман ҳокимлиги вазиятни пухта ўрганиб, ўша пайтда туман ҳокимининг биринчи ўринбосари, қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғи бўлиб ишлаётган Жўрақобил Норқобиловни хўжалик раислигига лойиқ топишди. Боиси Жўрақобил Норқобилов илгари “Ҳисор”, “Ўзбекистон” ширкат хўжаликларида, шунингдек, мазкур хўжаликнинг ўзида ҳам раҳбар бўлиб ишлаб, катта тажриба орттирган, шу ердан ҳокимнинг биринчи муовини лавозимига кўтарилганди. Хуллас, ҳокимликнинг тавсияси ва хўжалик аҳлининг талаби билан у яна раис қилиб сайланди.

Ж.Норқобилов ишни одамларнинг руҳиятини кўтаришдан, уларнинг қалбига йўл топишдан бошлади. Хўжаликка ислоҳотларни дадил жорий эта бориб, ҳар бир қарич ердан, сувдан, минерал ўғитлардан самарали фойдаланиш йўлларини излади, ишловчиларнинг моддий манфаатдорлигини оширишга эътибор бераяпти. Ўтган йилнинг ўзидаёқ хўжалик оёққа туриб олаётганлиги маълум бўлди. Рақамларга назар ташлайлик: хўжаликнинг 2432 гектар сувли ери бор. Шунинг 700 гектарига пахта, қолганига ғалла, беда, сабзавот экилади. Ер 17 фермер ва 300 дан зиёд оилавий пудратчига тақсимлаб берилган. Бултур ҳамма соҳалар бўйича шартномавий мажбуриятлар бажарилди.

Агар ўтган йили пахта ҳосилдорлиги 35 центнерни, ғалла ҳосилдорлиги эса 42 центнерни ташкил этган бўлса, бу йил янада юксакроқ марралар кўзланаяпти. Ғалланинг ҳосили ёмон бўлмади. Давлатга 2300 тонна дон топширилди. 700 гектар экин майдони ҳисобидан давлатга 2200 тонна пахта сотиш режалаштирилган. Хўжалик далаларини кезар экансиз, ҳамма жойда қизғин меҳнатнинг устидан чиқасиз. Айниқса, Комила Йўлдошева, Ҳалил Раҳимов, Мажид Абдиев, Юсуф Хушвақтов, Ҳайрулла Бобоқулов, Ҳасан Муродов бошлиқ оилавий пудратчиларга қарашли пахта майдонларида ғўзалар барқ уриб, юқори ҳосилдан нишона бераётир, улар йиғим-теримни 10 сентябрдан кечиктирмай бошлаш учун барча тайёргарлик ишларини ниҳоясига етказишаяпти.

ИККИ ДАРЁ ОРАЛИҒИДА

Донишманддан юртнинг ободлиги нима билан белгиланади, деб сўрашганда “юртнинг ўз дарёси бўлиши керак”, деб жавоб берган экан. Негаки, дарёси бор маскан обод ва кўркам бўлади.

Китоб туманида худди шундай манзарага дуч келасиз. Оқ дарё билан Қашқадарё оралиғида жойлашган бу гўзал маскан қиёсини топишга қийналасиз. Атроф ям-яшил. Бир учи уфқ билан туташган боғ-роғлар сизни ўз бағрига чорлайди. Ҳу анови томонда баҳайбат тоғлар кўзга ташланади. Она табиатимизнинг ажойиб мўъжизаси бу!

Ён-атрофдаги ободончиликни кўриб беҳад қувонасиз. Янги қурилишлар, гўзал қишлоқлар, равон йўллар, гулзорлар... Бу каби ўзгаришларнинг ҳисоби йўқ. Яна бир гапни айтмасак кўнгил тўлмайди. Бозорларда мўл-кўлчилик, тўкинлик. Айниқса, деҳқон бозорлари. Мева ва сабзавотнинг деярли ҳамма туридан бор. Олма, анор, нок, анжир, узум, беҳи, шафтоли, бодом, ёнғоқ. Эҳ-ҳе... ширин-шарбат қовунларни айтмайсизми. Бизни қувонтирган нарса шуки, деҳқон бозорида олди-сотди билан шуғулланувчиларни деярли учратмайсиз. Деҳқон маҳсулотини ўзи пуллайди.

Деҳқон бозорларининг обод бўлишида “Китоб” номи билан аталмиш жамоа ширкат хўжалиги боғбонларининг улуши катта экан.

-Хўжалигимиз ҳисобида 1200 гектар ер майдони бўлиб, унинг ҳаммаси ижарачиларга бўлиб берилган, - дейди “Китоб” ширкат хўжалиги раҳбари Зарип Бурҳонов, - кимдир узум етиштиради, кимдир сабзавот. Бизда, айниқса, узумчилик ривожланган. Бугунги кунда боғбонларимиз ҳар гектардан 70-80 центнердан узум олишмоқда. Боғбон Шерқобил Маркаев билан фахрлансак арзийди. Ҳосилдорликни 120 центнердан оширишга эришди. Исмоил Халилов, Азамат Қобулов сингари боғбонларимиз ҳам мўл-кўлчилик йўлида астойдил меҳнат қилишмоқда.

Ҳосилдорлик ошиб борган сари даромадимиз ҳам кўпаймоқда. Олинган фойда ҳисобидан 3 та мактаб таъмирланди, 6 та қишлоқ газлаштирилди. Шунингдек, янги стадионлар қурилиб фойдаланишга топширилмоқда. 150 миллион сўмлик янги техника сотиб олинди.

Хўжалигимизда чорвачиликка ҳам алоҳида эътибор қаратганмиз. Сутчиликка ихтисослашган фермада 500 бошга яқин қорамол бор. Наслли моллардан катта фойда кўраяпмиз. Бир бош буқанинг нархи 500-550 минг сўм. Ҳозирда сут ва гўшт маҳсулотлари етиштиришни яхши йўлга қўйганмиз.

Иқтисодий ислоҳотларнинг ривож топишида хўжалик раҳбари Зарип Бурҳоновнинг ҳам ўз ҳиссаси бор. Унинг камтар ва тадбиркорлик билан иш юритиши кўпчиликка маъқул. Раҳбарни одамларнинг турмуш тарзи кўпроқ қизиқтиради. Бу бежиз эмас, албатта. Одамлар бой яшаса, давлат ҳам бой бўлади-да.

Бозор ЭРҚОРОВ,
“Қишлоқ ҳаёти” мухбири.

АЙЁМ МУБОРАК, АЗИЗЛАР!

Чирчиқдаги “ЭЛЕКТРОКИМЁСАНОАТ” очиқ акциядорлик жамияти ишчилари, инженер-техник ходимлари доимий ҳамкорлари –

Азамат деҳқонларни, Агросаноат мажмуи меҳнаткашларини, мамлакатимизнинг барча аҳлини Истиқлол айёми билан муборакбод этадилар.

Минг-минглаб тонна минерал ўғит етказиб бериб, қишлоқ хўжалиги ривожига муносиб улуш қўшаётганлигимиз билан фахрланамиз ва ризқ-рўз яратувчиларнинг доимий кўмакдоши бўлишни ўзимизнинг бурчимиз деб биламиз. Байрам билан қутлар эканмиз, юртдошларимизга мустаҳкам соғлиқ, тинчлик-тотувлик ва бахт-иқбол тилаймиз!

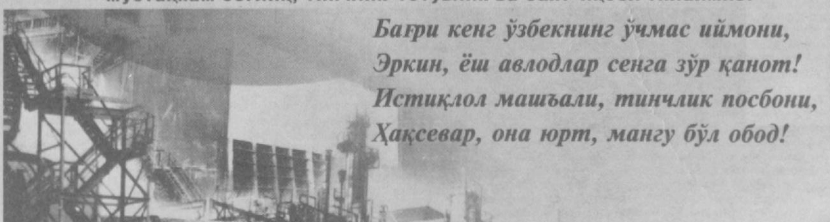

БИЛИМ, ТАФАККУР-ЛА ЯШНАЙДИ ВАТАН!

Маърифат

Хоразм! Қадимий ва навқирон воҳа! Бу табаррук тупроқда дунё илм-фанига катта ҳисса қўшган қомусий олимлардан Ал-Хоразмий, Абу Райҳон Беруний, ўз замонасидаёқ бутун мусулмон оламига машҳур бўлган Шайх Нажмиддин Кубро, Аз-Замахшарий, файласуфлиги билан авлиё даражасига кўтарилган Паҳлавон Маҳмуд таваллуд топган. Бундай буюклар салафи кейинчалик ҳам давом қилган. Улуғ хон ва тарихнавис Абулғозий Баҳодирхон, тарихчи, шоир Мунис, Муҳаммад Ризо Огаҳий, бир қўлида адолат қиличи, иккинчисида қалам ва соз ушлаган Муҳаммад Раҳимхон – Феруз, Шерозий, Ҳожихон, Комилжон...

Ана шундай аждодларимиз ватани бўлган Хоразм истиқлол йилларида янада гуллаб-яшнамоқда. Янги авлод камол топмоқда. Саҳифамиз орқали таълим-тарбия соҳасида олиб борилаётган ишлар билан танишасиз.

БУЮК АЛЛОМАЛАР ЮРТИ

Пўлат Эркаевич Ўрозов, – вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи:

-Мустақил мамлакатимизнинг келгуси тақдири бугунги ёшлар тарбиясига боғлиқлиги оддий ҳақиқат. Биз аввало, фарзандларимиз қалбига қандай мамлакатда яшаётганлигимиз, кимларнинг авлодлари эканлигимизни сингдиришимиз зарур.

"Хоразм ноёб мамлакат, нафис санъат, юксак маърифат, турмушнинг доно фалсафаси ва инсонпарварлик ғоялари билан йўғрилган адабиёт ва шеърият маскани, дунёвий илм ўчоқларидан биридир". Муҳтарам юртбошимиз Ислом Каримов фахр-ифтихор ва ғурур билан айтган мазкур жумлаларда олам-олам маъно бор. Бу сўзлар Хоразмнинг жаҳон миқёсида тутган мавқеининг яққол ифодасидир. Чиндан ҳам Шарқий халқлар, маданияти, фани ва санъатини, ёзувини шакллантиришда хоразмийларнинг ўрни беқиёс. Бугунги Хоразмда ана шундай буюк кишиларнинг авлодлари яшамоқда. Ёшларни миллий истиқлол ғояси асосида, етук инсонлар қилиб камол топтириш вилоят халқ таълими бошқармаси тизимидаги педагогик жамоалар зиммасига масъулиятли вазифалар юклайди. Улар Ўзбекистон Республикасининг "Таълим тўғрисида"ги қонуни ва "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"нинг иккинчи босқич талабларидан келиб чиқиб, таълим самарадорлигини ошириш борасида қатор ишларни адо этмоқдалар. Айни пайтда вилоятда 534 та умумтаълим мактаби бўлиб, шулардан 395 таси ўрта, 82 таси таянч, 14 таси бошланғич, 10 таси гимназия, 30 таси ихтисослаштирилган мактаб-интернат, 3 таси махсус мактаб-интернатлардир. Уларда 350 минг нафар ўқувчи таълим-тарбия олади. Бошқарма томонидан таълим тизимини такомиллаштириш, ўқувчиларга замон талаблари асосида билим бериш учун саъй-ҳаракатлар қилинмоқда, янги мактаблар қурилмоқда. Вилоят бўйича 278 та компьютер синфлари мавжуд бўлиб, улар сонини йил сайин кўпайтиришга эришмоқдамиз. Кейинги икки йил мобайнида халқаро ташкилотлар билан ҳамкорликда ишлаш натижасида 10 дона, республика Таълим марказидан 10 дона, Урганч Давлат университетидан 3 дона компьютерлар олинди. Америкаликлар ёрдамида 6 та синф хонаси замонавий русумдаги компьютерлар билан жиҳозланди. Бундан ташқари яна ўн синф хонасини компьютер билан таъминлаш мақсадида вилоят бюджетидан маблағ ажратилди. Шунингдек, халқ таълими муассасаларига халқаро ташкилотлар ҳомийлик ёрдамларини жалб қилиш мақсадида Япония ҳукуматининг қишлоқ мактабларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш борасидаги грантини олиш учун 15 та умумтаълим мактаблари лойиҳаси устида иш олиб борилмоқда. Бу йил фанлар бўйича ўтказилган олимпиадаларда 820 нафар иқтидорли ўқувчилар қтнашиб, шулардан 45 нафари республика олимпиадаларида ҳам яхши натижаларни қўлга киритдилар. Ўқувчи ёшларнинг дарсдан бўш вақтларини мазмунли ташкил этиш мақсадида 40 та мактабдан ташқари таълим муассасалари ташкил қилинган.

2003 йил "Обод маҳалла йили" деб эълон қилиниши муносабати билан маҳаллаларда турли йўналишларда тўгараклар ташкил қилинди. Вилоят телерадиокомпанияси, "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати билан ҳамкорликда ойига бир маротаба 6-11 синфлар ўртасида "билимдонлар баҳси" телебеллашуви ўтказилиб келинмоқда. Бунда айниқса Хива, Гурлан тумани ўқувчилари ўзларининг пухта билимга эга эканликларини намойиш этдилар. Мунтазам равишда ўтказилиб келинаётган "Ўзбекистон қўшиқ байрами"да ҳам ёшларимиз ҳамиша фаол қатнашадилар. Ўтган йили улар республика босқичида фахрли 3-ўринни эгалладилар. Урганч шаҳридаги Нафис санъат гимназиясининг "Ёш доирачилар" тўгараги қатнашчилари республикада ўтказилган "Зарб-2003" кўрик танловида биринчи, шу шаҳардаги 16-сон мактабнинг 10-синф ўқувчиси Фароғат Жабборова "Конституциямиз – бахтимиз пойдевори" кўрик танловида иккинчи, Қўшкўпир туманидаги 2-сон ўрта мактабнинг "Ёш автоназоратчилар" жамоаси Самарқанд шаҳрида бўлиб ўтган "Яшил чироқ" мусобақасида учинчи ўринни эгаллаганликлари ўқувчиларимизнинг иқтидорли, эпчиллигидан дарак бериб турибди. Шовот туманидаги 21-сонли мактабнинг 10-синф ўқувчиси Муножот Абдуллаева давлатимизнинг Зулфия мукофотига лойиқ кўрилиши ҳам биз учун жуда фахрли бўлди.

ХОРАЗМИЙ ВОРИСЛАРИ

Вилоят халқ таълими бошқармаси тасарруфидаги 8-сонли кўп тармоқли лицей-интернатда таҳсил олаётган ёшлар иқтидорини кўрган киши уларни ҳеч иккиланмай шундай деб аташи шубҳасиз. Келинг, билим маскани раҳбари Анвар Раззоқович Мусаевнинг фикр-мулоҳазалари билан танишайлик:

-Мустақил юрт тараққиёти, маънавиятимиз ва маданиятимизнинг юксалиши, яъни, эртанги кунимиз тақдири келгуси авлодлар қўлида экани азалдан маълум. Шу боис ҳам мамлакатимиз истиқлол йўлига қадам ташлаган илк йилларданоқ иқтидорли ёшларни танлаш, тарбиялаш масаласига алоҳида аҳамият қаратилди. Билим масканимиз 1994 йилда ташкил қилинган, математика, инглиз тили фанларини чуқурлаштирилган тарзда ўқитишга ихтисослашган. Айни пайтда билим даргоҳимизда 300 нафар иқтидорли болалар ўқитилиб, уларга 40 нафар мураббий таълим-тарбия бериб келмоқда. Ўқитувчиларимизнинг 2 нафари фан номзоди, 15 нафари олий тоифали, 10 нафари эса 1-тоифали мураббийлар бўлиб, улар "Ижодкорлик йўли билан – таълим тараққиётига!" тамойили асосида иш олиб бормоқдалар. Инглиз тили, математика, физика, биология, она тили ва адабиёти фани ўқитувчиларидан М.Шмелева, Д.Назарова, Д.Самандарова, А.Сапаева, Л.Қобулова сингари катта билим ва тажрибага эга ўқитувчилар дарс ва бошқа машғулотлар жараёнида илғор педагог технологияси, интерфаол услублардан фойдаланган ҳолда ёшлар онгига зарурий билимларни сингдирмоқдалар. Лицейда давлат Тест маркази ва унинг вилоят бўлими, шунингдек, Урганч Давлат университети олимлари билан ҳамкорликда ўқувчилар иқтидорини ривожлантириш бўйича катта амалий ишлар олиб борилмоқда. Илм масканимизда фан олимпиадалари, қизиқарли тадбирлар, турли мавзудаги беллашувлар мунтазам равишда ўтказиб турилади. Лицей-интернатимиз жамоаси халқаро ҳамкорлик бўйича баъзи тадбирларни амалга ошираяптики, булар ҳам иқтидорли болаларни танлаш борасидаги ишимизни такомиллаштиришга хизмат қилади. Илғор педагогик тажрибаларни ўрганиш ва оммалаштириш мақсадида вилоят ўқитувчилари малакасини ошириш институти билан шартнома асосида иш олиб борилиб, улар томонидан кўплаб ўқитувчиларнинг иш фаолияти ўрганилди ва уч нафарининг иши оммалаштирилди.

Ўқитувчиларимизнинг чуқур билим ва тажрибага эга эканлиги, ёш авлод таълим-тарбияси йўлидаги фидойи меҳнатлари ўз самарасини кўрсатмоқда. ЮНЕСКО чоп этадиган "Таълим" журналининг 2001 йил март ойи сонидаги мақолада лицейимиз тўғрисида илиқ фикрлар билдирилганлиги фикримиз далилидир. Вилоят бўйича иқтидорли ўқувчиларни саралаш босқичида иштирок қилган лицейнинг битказувчилари Шаҳло Қодирова ва Нигора Жуманиёзовалар ғолибликни қўлга киритишди. 2002 йилнинг 23 сентябрида ўтказилган йирик беллашув – АКСЭЛСда ҳам билим даргоҳимиздан 27 нафар ўқувчи қатнашиб, тест синовларидан юқори балл тўплашга эришган бўлсалар, 9-синф ўқувчиси У.Аллақулов 3 турда ҳам муваффақиятли қатнашиб, Америкада таълим олиб келиш ҳуқуқини қўлга киритди.

Ўқувчиларнинг мустақил билим олишлари учун барча шарт-шароитлар яратилган. Замонавий талаблар асосида жиҳозланган компьютер синфи, лингафон хонаси, кутубхона, шунингдек, спорт зали ва ошхоналар ўқувчилар хизматида.

Мустақилликнинг 12 йиллигига бағишланган "Ватан ягонадир – Ватан биттадир" ҳамда "Билимлар куни"га аталган тадбирларга қизғин тайёргарлик кўрилди. Бир сўз билан айтганда, буюк Хоразмийлар ўтган замин ворисларини юртга муҳаббат руҳида тарбиялаб, боболари сингари етук кишилар бўлиб етишишларига кўмаклашиш асосий мақсадимиздир.

ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ҲОМИЙСИ

Гурлан туманидаги "Амударё" ширкат хўжалиги раиси Эриммат

ака Содиқовни хўжалик аъзолари талабчан ва ғамхўр етакчи, туман фаоллари иқтидорли ва тажрибали раҳбар, деб билишади. Муаллим ва ўқувчилар эса уни халқ таълими ҳомийси, дея ҳурмат қилишади.

Турли соҳа кишилари, ёшу кексалар ўртасида бундай иззат-икромга эга бўлиш ҳаммага ҳам насиб қилавермайди. Асли касби шифокор, тиббиёт фанлари номзоди бўлган Эриммат акани яхши фазилатлари ва бунёдкорлик ишлари билан яқиндан таниш бўлган ширкат аъзолари уни ўзларига раҳбар қилиб сайлашганда янглишмаган эканлар. У нафақат ишбилармон ва тадбиркор раҳбар, балки қишлоқ аҳлининг ғамхўр етакчиси ҳамдир. Ўтган йил мустақиллик байрами арафасида қишлоқ аҳли учун кунига 80 нафар кишини қабул қила оладиган, 20 нафар тиббиёт ходими фаолият кўрсатадиган қишлоқ врачлик амбулаторияси ва 510 ўринли янги мактаб биносининг биринчи навбати фойдаланишга топширилган бўлса, бу йил шу билим даргоҳининг иккинчи навбати қурилиши давом эттириляпти. Эриммат ака буларнинг барчасини ширкат хўжалиги, ўзи ва фермер хўжаликлари бошлиқлари бўлган оға-инилари маблағи эвазига амалга оширмоқда. Бундан ташқари ҳар йили олийгоҳ ва махсус билим юртларига кириб ўқиётган 3-4 нафар талабанинг шартнома пулларини тўлайди. Бу йил раис бува яна ҳиммат кўрсатди. Қишлоқдаги анча эскириб қолган Шароф Рашидов номли мактабни капитал таъмирлашни ўз зиммасига олди. Айни пайтда 20 миллион сўмлик маблағ эвазига битадиган таъмирлаш иши тугалланди. Навбатдаги Усмон Носир номли мактабни таъмирлаш маслаҳатида бир гуруҳ фермерлар унга ёрдамга келишди. Одамлар бир-бирларига қараб қадларини ростлайдилар, дегани шу-да.

Эриммат раис қишлоқда спортни ривожлантириш жонкуярларидан. У яқинда баҳоси 1 миллиард сўм турадиган ширкат хўжалиги маъмурий биноларидан биттасини болалар ихтиёрига берди. У ерда ҳозирда қишлоқ ёшлари спорт ва соғломлаштириш ишлари маркази ташкил қилиняпти. Вилоят қишлоқларида биринчи бўлиб ишга тушириладиган мазкур марказ ёшларга муносиб туҳфа бўлади.

-Биз соғлом фикрлайдиган, эл-юрт фаровонлиги йўлида хизмат қиладиган ёшларни тарбиялаб вояга етказишимиз керак, - дейди Эриммат ака фахр билан. – Улар эртанги кун яратувчиларидир.

МАКТАБДА ТАШХИС МАРКАЗИ

Боғот туманидаги умумий ўрта таълим мактабларида ўқувчиларни касб-ҳунарга йўналтириш борасида ижобий

ишлар қилинмоқда. Тумандаги Бобур номли ўрта мактабда 2000-2001 ўқув йилидан бошлаб ўқувчиларни касб-ҳунарга йўналтириш ва психологик ташхис маркази ташкил этилди. Марказ ўн бўлимдан иборат бўлиб, улар касб-ҳунарга йўналтириш, мактаб руҳшуноси, мактаб ҳамшираси, дурадгорлик, тикувчилик, темирчилик, ошпазлик, уйшунослик, этикчилик ва сартарошлик хоналаридан иборат.

Бу марказда вилоят бўйича барча академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари тўғрисида маълумотлар банки тўпланди. Тумандаги мавжуд 120 хил касбга оид альбомлар, буклетлар ва рефератлар ўқувчилар томонидан тайёрланди. Мактабдаги барча синф ўқувчиларига ташхис дафтари тутилган бўлиб, унда ўқувчиларнинг қобилияти, мойиллиги, қизиқишлари ва кўникмаларини ҳисобга олган ҳолда уларнинг касб-ҳунарга қизиқишлари белгилаб берилмоқда. Мактаб касб-ҳунарга йўналтирувчиси, психолог, шифокор ва синф раҳбарлари билан ҳамкорликда ҳар бир синфга алоҳида папкалар тутилиб, уларга ўқувчиларнинг ижтимоий-иқтисодий аҳволи, соғлиғи, оиласида яратилган шароит, оилада фарзанд тарбияси билан ким шуғулланиши, дўстлари ким эканлиги, фанларни ўзлаштириши, қизиқиши ва мойилликлари ҳақидаги барча маълумотлар тўпланди. Маълумотлар шу синфга дарсга кирадиган барча фан ўқитувчиларига ва шу ўқувчининг ота-онасига етказилди, натижада бу маълумотларга таяниб, ҳар бир ўқувчига алоҳида ёндашиб, таълим-тарбия самарадорлигини оширишга эришилмоқда. Ўқувчилар орасида касб-ҳунарга йўналтириш ишларини жонлантириш, касб-ҳунарга оид маълумотларни кенгайтириш мақсадида "Ўз касбининг устаси", "Меҳнатдан бахт топган инсонлар" мавзуларида давра суҳбати, "Мен севган касб", деб номланган реферат кўрик-танлови ўтказилди.

2001-2002 ўқув йилида эса вилоят халқ таълими бошқармаси ташаббуси билан шу мактабда тажриба-синов тариқасида касб-ҳунарга йўналтирилган синфлар ташкил этилди. Ўзбекистон халқ таълими аълочиси Эркин Рўзметов бошчилик қилаётган мазкур билим даргоҳи бу йилги "Йил мактаби" вилоят кўрик-танловининг ғолиби бўлди. XI синф ўқувчиси Жасур Болтаев 2003 йил "Умид ниҳоллари" спорт мусобақасида кураш бўйича олтин медални, X синф ўқувчиси Умид Бекжонов Россиянинг Тверь шаҳрида миллий кураш бўйича ўтказилган жаҳон биринчилигининг бронза медалини қўлга киритди.

ИҚТИДОРЛИ БОЛАЛАР

...Улар Янгиариқ туманида кўплаб топилади ва ёш истеъдодлар тарбиясига етарлича аҳамият берилмоқда. Туман халқ таълими бўлими мудири – Отабой Қурбонов шундай ҳикоя қилади:

–Иқтидорли болалар тарбияси ҳам халқ таълими соҳасидаги ислоҳот талабларидан биридир. Буни яхши йўлга қўйиш мақсадида ўқитувчиларнинг энг билимли ва тажрибалилари танланди. Илк бор 1993-94 ўқув йилида туман марказида иқтидорли болалар лицей-интернати ташкил этилди ва ўқувчилар қабул қилиниб, тиббиёт, иқтисодиёт, ҳуқуқшунослик, гуманитар фанлар йўналиши бўйича ўқув-тарбия ишлари олиб борилди. 1995-96 ўқув йилида Нажмиддин Кубро номли 37-сон иқтидорли ўқувчилар лицейи ва "Жаҳон тиллари" гимназиялари барпо этилди. Бу билим даргоҳлари тезкорлик билан жиҳозланди ва дарсликлар билан таъминланди. Иқтидорли болаларни излаш, тарбиялаш учун ўрта таълим мактабларининг барчасида фанлар бўйича чуқурлаштирилган дастур асосида ўқитиладиган синфлар очилди. Ҳозир шу типдаги 68 та синфда 1648 нафар ўқувчи таълим-тарбия олмоқда. Бу иш Охунбобоев, Ғафур Ғулом, Амир Темур, Огаҳий номли мактабларда намунали йўлга қўйилган. Ўқувчиларга замон талаблари асосида таълим-тарбия беришда Ўктамбой Авезов, Муҳаббат Отажонова, Гулбаҳор Сапаева, Жуманазар Аҳмедовларнинг хизматлари катта бўлмоқда. Таълим-тарбия ўз самарасини кўрсатди. 37-сон лицей ўқувчиси Мақсудбек Бекжонов математика фанидан жаҳон олимпиадасида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди. Ҳозир Миллий Университет журналистика факультетида таҳсил олаётган Дилрабо Жуматова XI синфда ўқиётган пайтидаёқ Зулфия мукофоти нишондори бўлган эди. Бу йил вилоятимизда ўтказилган "Умид ниҳоллари" мусобақасида Ф.Хўжаев номли мактаб ўқувчиси Мадамин Рўзметов олтин медаль соҳиби бўлди. Буларнинг барчаси туманда ёшлар тарбиясига алоҳида эътибор берилаётганлигидан далолат беради.

Холмурод ҚУРБОНОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Таълим

МУСТАҚИЛЛИК ФАРЗАНДИ

Сир эмаски, мамлакатимиз мустақилликка эришгач, дастлабки йиллардаёқ Президентимиз Ўзбекистонда таълим тизимини тубдан ислоҳ қилишга жиддий эътибор қарата бошлаган эди. Тегишли соҳалар бўйича юқори билим ва малакага эга бўлган кадрлар тайёрлашни йўлга қўйиш мақсадида янги ўқув юртлари ташкил этила бошланди.

Тошкент молия институти ҳам ана шундай хайрли саъй-ҳаракатлар натижасида Президент Фармонига биноан 1991 йили очилган эди. Тошкент халқ хўжалиги институти (ҳозирги Иқтисодиёт университети)нинг молия-кредит ва ҳисоб-иқтисод факультетлари негизида юзага келган мазкур янги олий ўқув юртининг зиммасига мустақил республикамиз молия тизимига олий маълумотли мутахассислар етказиб бериш вазифаси юклатилган эди.

Қисқа вақтлар ичида институтда ташкилий, тайёргарлик ишлари амалга оширилди. Ўқув, илмий ва моддий-техник базаси яратилди. Натижада тез орада у республикамиздаги нуфузли олий ўқув юртлари сафидан ўрин олди. Ҳар йили Тошкент молия институтини тамомлаган юзлаб ёшлар катта ҳаётга йўлланма олишаяпти. Ўз навбатида, улар мамлакатимиз халқ хўжалигининг турли соҳаларида самарали фаолият кўрсатишмоқда.

Кези келганда, институт фаолияти ҳақида батафсилроқ тўхталиб ўтсак. Бугунги кунда бу ерда Ўзбекистон Республикасининг "Таълим тўғисида"ги Қонуни ва "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури" талабларидан келиб чиққан ҳолда **Молия, Банк, Солиқ, Суғурта, Қимматли қоғозлар ва фонд биржаси, Инвестицион лойиҳаларни молиялаштириш, Бухгалтерия ҳисоби, Аудит, Касбий педагогик тайёргарлик** каби таълим йўналишлари бўйича бакалаврлар ва магистрлар тайёрланаяпти. Эътиборли жиҳати, уларнинг аксарияти биз учун нисбатан янги, бозор иқтисодиёти талаблари юзага келтирган ихтисосликлар ҳисобланади. Мана шунинг ўзиёқ институтнинг обрў-эътибори нечоғли баланд эканлигидан далолат беради.

Тошкент молия институтида ҳам таълим тизимидаги ислоҳотлардан келиб чиққан ҳолда кадрлар тайёрлашнинг узлуксиз тизимини таъминловчи модели

ишлаб чиқилиб, йўлга қўйилгандир. Бу модел **Молия лицейи, Солиқ лицейи, Банк коллежи, Бакалавриатура, Магистратура, Малака ошириш институти, Аспирантура, Докторантура** сингари босқичларни ўз ичига олади. Шу билан бирга, бу ерда **Банк ва молия ходимларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти** ва **Солиқ ташкилотлари учун кадрлар тайёрлаш маркази** ҳам фаолият кўрсатмоқда.

Мазкур олий таълим масканида мутахассис кадрлар тайёрлаш моделини амалга ошириш, уларни ҳозирги давр талабларига ва жаҳон андозаларига мос равишда ташкил этишга ҳаракат қилинаяпти. Бу ерда 5 та факультет мавжуд бўлиб, таълимнинг кундузги шакли бўйича:

- **Молия-иқтисод факультетида**: "Молия"; "Солиқлар ва солиққа тортиш"; "Суғурта иши"; "Қимматли қоғозлар ва биржа иши"; "Лойиҳаларни молиялаштириш";
- **Кредит-иқтисод факультетида**: "Банк иши"; "Менежмент";
- **Ҳисоб-иқтисод факультетида**: "Бухгалтерия ҳисоби ва аудит"; "Касб таълими" сингари саккиз йўналиш бўйича бакалаврлар тайёрланаяпти.

Таълимнинг сиртқи шакли бўйича эса:

- **Кредит-иқтисод факультетида**: "Банк иши"; "Лойиҳаларни молиялаштириш";
- **Ҳисоб-молия-иқтисод факультетида**: "Молия", "Солиқлар ва солиққа тортиш", "Бухгалтерия ҳисоби ва аудит" каби бир қатор йўналишлар бўйича бакалавр мутахассислар таълим олишаяпти. Магистратура бўлимида эса 15 та мутахассислик бўйича магистрлар тайёрланмоқда.

Институтнинг турли бўлим ва 25 та кафедраларида 350 нафардан зиёд профессор-ўқитувчилар фаолият кўрсатишаяпти. Муҳими, уларнинг 60 фоиздан зиёдроғи илмий даражаларга эгадирлар.

Тараққиёт шитоб билан илгарилаб бораётган ҳозирги даврда ҳар қандай соҳада ҳам халқаро алоқаларнинг яхши йўлга қўйилиши улкан самара келтириши, шубҳасиз. Чунки шу йўл билан жаҳондаги энг илғор, замонавий тажрибалар, янгиликлардан бохабар бўлиш, улардан амалий фаолиятда кенг фойдаланиш мумкин. Бу эса ривожланиш талабларидан биридир. Шу маънода, Тошкент молия институтида халқаро ҳамкорликларнинг яхши йўлга қўйилганлиги айни муддаодир. Бугунги кунда АҚШ, Англия, Франция, Германия, Италия, Жанубий Корея ва яна бошқа қатор мамлакатлардаги тегишли олий ўқув юртлари билан институт ўртасида ўзаро ҳамкорлик шартномалари имзоланган. Институт профессор-ўқитувчилари ТАСИС, АЙРЕКС, ФУЛБРАЙТ, СОРОС, ДААД, АКСЕЛС сингари халқаро дастурлар доирасида хорижда илмий стажировка ва малака ошириш курсларини ўтаб қайтишмоқда. Шу билан бирга, чет эл университетларининг олимлари, турли дастурлар мутахассислари ҳам бу ердаги ўқув жараёнига жалб этилаётир. Бундай амалий саъй-ҳаракатлар эса ўз навбатида, институтда таълим самарадорлигининг юксалишига хизмат қилмоқда.

-Ҳар йили бир гуруҳ ўқитувчиларимиз АҚШнинг Техас университетида малака ошириб қайтишмоқда, - дейди институт ректори, академик Мурод Шарифхўжаев. - Ўз навбатида, мазкур университетдан ҳам мутахассислар келиб, талабаларимизга лекциялар ўқишаяпти. Бир қатор хорижий университетларнинг профессор-ўқитувчилари билан биргаликда дарсликлар яратиш

бўйича олиб борилаётган ишлар ҳам яхши натижалар бераяпти. Хусусан, яқинда Германиянинг Ифо университети вакиллари иштирокида тайёрланган "Бозор иқтисодиёти назарияси ва амалиёти" мавзусидаги монография, Техас университети ходимлари билан биргаликда тайёрланаётган "Халқаро молия муносабатлари" дарслик қўлланмалари хусусида шундай дейиш мумкин. Биз ана шундай ҳамкорликларни келажакда янада кенгроқ кўламларда давом эттиришни режалаштирганмиз. Чунки бу икки томон учун бениҳоя фойдалидир.

Институтда ўқув жараёни замонавий техник воситалар кўмагида, самарали услублар воситасида олиб борилаётганлигини ҳам таъкидлаш жоиз. Шунингдек, бу ерда талабаларга хорижий тилларни чуқур ўргатишга ҳам устувор аҳамият берилаяпти. Зотан, мустақил Ўзбекистон жаҳонга юз тутиб турган бугунги кунда молия тизими

мутахассисларининг тил билишлари жуда зарур. Шу боис институтдаги барча факультетларда таълим жараёнида мавжуд илғор техник воситалар ҳамда тил ўргатишнинг янги усулларидан

кенг фойдаланилаяпти. Бу эса талабаларнинг хорижий ўқув адабиётларидан кенгроқ фойдаланишлари ва чет эллардаги турдош университетлар билан ўқув илмий-услубий ҳамкорликни йўлга қўйишда айни муддао бўлаяпти.

Тошкент молия институти молия, банк, солиқ ва суғурта, бухгалтерия ҳисоби ва аудит соҳалари бўйича Марказий Осиёдаги энг йирик илмий марказ саналади. Шу боис бу ерда илмий изланишлар олиб бориш ҳам яхши йўлга қўйилган. Жумладан, "Бозор тизимига ўтишда иқтисодиётни тартибга солишнинг молия-кредит ме-

ханизми" мавзусида ҳамда Давлат фан-техника дастурида белгиланган бир қатор йўналишлар бўйича изланишлар давом эттирилаяпти. Эътиборли жиҳати, институт ёш олимлари ва талабалари ҳам ана шу жараёнларда фаол иштирок этишаяпти.

Институтда "Ёш иқтисодчилар" клуби ҳам фаолият кўрсатаяпти. Иқтидорли талабаларнинг илмий мақолалари марказий нашрлар ва илмий тўпламларда чоп этилиб борилади. Турли мавзуларга бағишланган илмий семинар ва анжуманларда эса миллий ва жаҳон иқтисодиётининг ривожланиш тенденцияларига доир муаммолар ёш олимлар, аспирантлар ва докторантлар томонидан муҳокама қилиниши ҳам йўлга қўйилган. "Иқтисодий билимларни тарқатиш маркази"да эса компьютер нашр ишлари, илмий-ўқув ахборот технологияси бўлимлари, кутубхона, нашриёт ҳамда босмахона ишлаб турибди. Бир сўз билан айтганда, ана шу марказнинг фаолияти институт профессор-ўқитувчилари, талабаларини янги иқтисодий ва дунёвий билимлардан доимий равишда хабардор этиб туришда ниҳоятда қўл келмоқда.

Тегишли фанлар бўйича маърузалар ўқиш ва амалий машғулотларни олиб бориш учун етарли миқдорда компьютер синфлари мавжуд. Замонавий ўқув техника воситалари билан жиҳозланган тест марказида эса талабаларнинг билимларини компьютер кўмагида, рейтинг усули билан аниқлаш амалга оширилаяпти. Талабалар электрон почта ва интернет тармоғи орқали дунёнинг исталган нуқтасидаги университетлар фаолияти билан яқиндан танишишлари мумкин. Бугун институт ўзининг замонавий интернет сайти ҳамда шахсий почта серверига ҳам эга. Шу билан бирга, институт ва унинг таркибий бўлинмаларининг ўзбек, рус ва инглиз тилларидаги сайтлари ҳам очилган.

Яқинда республикамизнинг барча ўқув юртларидаги каби Тошкент молия институтини ҳам юзлаб ёшлар битириб,

бакалавр ва магистр дипломларини қўлга олишди. Табиийки, эндиликда уларнинг олийгоҳда олган билим ва малакаларини жамият ривожи йўлида сарфлашлари талаб этилади. Бунинг учун эса биринчи навбатда ҳар бир битирувчини ўз соҳаси бўйича иш билан таъминлаш зарур. Институт раҳбарияти эса ушбу масалага жиддий эътибор қаратиб келмоқда. Хусусан, битирувчиларни республикадаги бўш иш жойларига жойлаштириш учун буюртмалар олинган. Битирувчи курс талабаларнинг амалиёт ўтаётган корхона, ташкилот ва муассасаларда кейинчалик ишга кириш имкониятлари ўрганилиб, буюртмалар қабул қилиниши ҳам йўлга қўйилган. Бу эса яхши амалий натижалар бераяпти.

Шу ўринда таъкидлаш керакки, кейинги уч йил давомида республикамиз бўйича барча корхона, муассаса ва ташкилотларнинг институтда тайёрланаётган мутахассисларга бўлган талаби ўрганилди. Натижада улар билан бу борада буюртмалар портфелини шакллантириш мақсадида 300 дан ортиқ ана шундай ташкилотлар ҳамда академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари билан ҳамкорлик тўғрисида шартномалар тузилди. Корхона ва ташкилотларнинг мутахассисларга бўлган стратегик истиқболли эҳтиёжи прогнозлари асосида ахборот мажмуи яратилган. Шу асосда институтда тайёрланаётган мутахассисларга бўлган талаб асосида 2 мингдан кўпроқ буюртмалар тушди. Ўз навбатида, мутахассисларга буюртма берган ташкилот, академик лицей ва касб-ҳунар коллежларига талабалар амалиётга юборилиб, кейинчалик уларни ўша жойларга ишга юбориш ҳам йўлга қўйилган.

Бир сўз билан айтганда, Тошкент молия институтида таҳсил олган ёшларнинг биронтаси дипломни сандиққа ташлаб қўяётганлари йўқ. Чунки жамиятимизда бундай кадрларга бўлган талаб ниҳоятда юқоридир. Айтиш мумкинки, мазкур олий ўқув юртининг келажакда янада тараққий этиб, жаҳондаги энг нуфузли турдош университетлар билан бўйлашишига шубҳа йўқ.

F.МУҲАМЕДОВ

БУНИ ҲАЁТ ДЕЙДИЛАР

САБОҚ

Пўлатнинг ёшлик йиллари кўз юмиб-очгунча ўтди-кетди. Энди эса болаларининг бўйи етиб қолди. Қиз чиқариш, ўғил уйлантириш ташвиши бошига тушди. Дўппини ечиб роса ўйлади ва деҳқончилик қилишга аҳд қилди. Қайнотасидан 500 минг қарз олди-да, ер сотиб олиб, қовун экди. Экин-тикин ҳам ўз-ўзидан бўлавермаскан. Ерни ҳайдатишга пул, уруққа пул, ўғитга пул, сувга пул, ҳатто бировдан маслаҳат олишга ҳам пул сарфлашга тўғри келди. Қарзга олинган пул тугади. Пулига куйган қалампир чайнабди, деганларидек, бутун оила аъзолари кетмон чопди, мироблик қилди. Эвазига полиз гуллаб-яшнади.

Қовун пишиб етилгач, Пўлат Ҳаким шофёрга ялиниб-ёлвориб "КамАЗ"ини "ижара"га олди. Машинага 900 тача қовун ортилди ва "Қайдасан, Тошкент", дея йўлга чиқишди. Пойтахтга етиб келишгач, бозорларнинг қовун-тарвузга тўлиб-тошганлигини кўриб қўрқиб кетди. Катта-кичик бозорларнинг барисига кирди, "клиент" йўқ. Уч кунлик сарсон-саргардонликдан сўнг олибсотарларга қовуннинг ҳар бир донасини 100 сўмдан зўрға сотди. Пулни санади – 90.000. Йўл ҳақи 95 минг сўмга келишилганди. Аҳволни кўриб турган Ҳаким бор пулни олди ва "Қолганидан воз кечдим" деди.

Қуп-қуруқ қўл билан уйига қайтишни эп кўрмаган Пўлат шофёрдан 2 минг сўм қарз олиб Тошкентда қолди. Арава судраб бўлса ҳам пул топишга қарор қилган деҳқон "Отчопар" бозорига йўл олди. Аммо арава судровчиларнинг ҳам "эга"си бор экан. Уни бу ишга яқинлаштиришмади. Аксинча, уларнинг тазйиқи билан милиция ходимлари қўлига тушди. Бир неча кун Тошкент шаҳрида рўйхатдан ўтмай юрганлиги учун шофёрдан қарзга олиб қолган пул жаримага тўланди.

Бор будидан айрилган Пўлат аччиғидан қишлоғига пиёда кетяптию кўз олдидан кўп пул топамиз, дея иссиқни иссиқ, совуқни совуқ демай ишлаганлари, Тошкентга кетишда "Менга уни олиб келинг, буни олиб келинг" дея кузатиб қолган болалари кетмайди. Уйига бир амаллаб етиб олар, аммо умид билан уни кутиб ўтирган фарзандларига нима дейди? Бу савол унга тинчлик бермас эди...

Фахриддин КАЛОНОВ

ГАРОВГА ТИКИЛГАН ЖОН

-Мени бекорга "самолёт" дейишмайди, ука! Туман марказигача 20 километр. Беш минутга қолмай етиб борганман.

Даврада Тожиқул тажангнинг димоғи борган сари кўтарилиб борар, бировга гап берай демасди. Учинчи қадаҳдан кейин Тожиқулнинг "камтарлиги" яна бир парда баландлашди:

-Керак бўлса ярим соатда Самарқандга бориб келаман.

-Ола-а! – дея ёниб турган оловга мой сепди унинг ёнида ўтирган Самандар. – Бориб-келиш саксон километр, соатига икки юзга босасанми? Йўлда бир эмас, учта йўл-патрул пости бор. Лоф бўлсаям, эви билан гапиргин-да!

-Э, гаров ўйнайсанми? Ярим соатда бориб келаман.

-Бўпти, ўйнаганим бўлсин. Нимадан ўйнаймиз, битта "видик"дан, бўладими?

Ҳазил-ҳазил билан шарт бойланди. Ҳамнишинлардан бири олдинроқ Регистонга бориб "пойгачи"ни кутиб турадиган ва у етиб бориши билан қўл телефони орқали қолган шерикларига хабар берадиган бўлди. Бир зумда ярим соатда Самарқандга бориб келадиган "учар"га қизиқувчилар кўпайди. Белгиланган вақтда "старт" берилди. Буни қарангки, роппа-роса 15 дақиқада Регистонда турган "шоҳид" Тожиқулнинг етиб боргани ҳақида телефон орқали хабар қилди.

"Қаҳрамон"нинг қайтишини интизорлик билан кутаётган мухлислар "қойил" дегандай бир-бирларига маъноли қараб қўйишди. Битта "видик"ка тушаёзган Самандарнинг эса аллақачон ичини ит тирнай бошлаганди. Бироқ, орадан яна ўн дақиқа ўтди ҳамки, Тожиқулнинг "Тико"сидан дарак йўқ. Йигирма дақиқа, ўттиз, қирқ, эллик...

Орадан икки соатларча вақт ўтгач, қишлоққа нохуш хабар етиб келди. Тожиқул қайтаётиб, йўлнинг ярмида қарама-қарши томондан келаётган оғир юк машинасига зарб билан урилади-ю...

Таассуфки, Тожиқул шифохонагача етиб боролмади!..

Жаббор РУСТАМОВ

БИР ХИЛ ЭКАН ТОШУ ТАРОЗИ

Назар ака хўжалик бош ҳисобчиси Зокир акага ёрдамчи бўлиб ишлайди. Топиш-тутиши ёмонмас. Зокир аканинг "соя"сида бировдан баланд, бировдан паст. Рўзғорда қора қозони қайнаб турибди.

Бундан тўрт-беш йил аввал. Қишлоқда ҳамма тижорат билан шуғулланади. Бир куни Назар акаям ўзига-ўзи "кел, мен ҳам бир савдо билан шуғулланиб кўрай. Зора, ишим ўнгидан келиб, бойиб кетсам, Зокирнинг қўлига қараб ўтирмасдим. Қолаверса, Холмат чўлоқ қилаётган ишни, наҳотки, мен эплолмасам?" деди-да, хотини Гулсара опага:

-Хотин, мен Тошкентга бораман, савдо билан шуғулланаман. Эртага оғилхонадаги молни сўямиз, кераклм нарсаларни тайёрлаб қўй, –деди.

Эрининг телба-тескари гапларини эшитиб, нима қиларини билмаган Гулсара опа, "эртага ўзига келиб қолар", деб жойига ўтиб, ётиб ухлади.

Назар ака эртаси куни эрталаб Гулсара опанинг додфарёдига қарамасдан, сигирини сўйиб, йўлга отланди. Бозорга келди. Гўштни пуллади ва бироз нафас ростлай, деб четроққа чиқди. Шу пайт ёнида гапга чечангина бир йигит пайдо бўлди.

-Амаки, ковуш олмайсизми, арзон нархда бераман. Бозорда 250 сўм. Сизга 200 сўмдан, агар "оптом" олсангиз, ундан ҳам тушиб бераман.

Назар ака бир зум ўйланди-да, жон киргандай бўлди. Хаёлидан "ҳозир 175 сўмдан олсам, қишлоққа бориб 300 сўмдан сотаман" деган ўй кечди.

-Мол қаерда, кўрсак бўладими? – сўради у жиддийлашиб.

-Шу ерда амаки, "подвал"да, омборхонада, - дея ўзи йўл бошлади.

Торгина зинадан пастга тушишди. Ичкари қоп-қоронғи. Олдинда бораётган чаққон йигит шарақлатиб темир эшикни очди ва "келинг, амаки, келаверинг", деди-да чироқни ёқди. Шу заҳоти орқада эшик шарақлаб ёпилди ва Назар аканинг ёнида бақувват иккита йигит пайдо бўлди. Бири тап-тақир кал, боши ялтирайди. Иккинчиси серсоқол...

Назар аканинг юзи докадек оқарди. Оёқлари қалтирай бошлади. Нима қиларини билмайди. Бақирай деса, тили калимага келмайди, овози чиқмайди, бўғилади.

-Бобой, жонингдан умидинг бўлса, бор-йўғингни чиқар! – деди кал. – Йўқса... - қўлидаги ихчамгина темирни бир сиққан эди, шарақ этди ва ярқираган ўткир тиғли пичоқ пайдо бўлди.

Назар аканинг жони халқумига келди, гўё шу темир эшикдан қайтиб чиқиб кетолмайдигандай сеза бошлади ўзини. Қўллари қалтираганча, белидаги пул тугилган белбоғни ечиб олди-да, стол устига қўяётиб, хушидан кетди...

Назар ака ўзига келганида атрофда ҳеч ким йўқ, ёнида чиқинди билан тўлдирилган арава турарди...

Ёрмамат ЭГАМБЕРДИЕВ

ТошДАУ: ХАЛҚАРО АЛОҚАЛАР РИВОЖЛАНАДИ

Ўзбекистон иқтисодиётида аграр соҳа катта ўрин тутиши сир эмас. Бугун ушбу тизимда ҳам туб ислоҳотлар жараёни кечмоқда.

Мақсад – юртимизда қишлоқ хўжалиги самарадорлигини яна-

да юксалтириш, уни энг замонавий талаблар даражасига олиб чиқишдан иборат. Албатта, бундай даражага эришиш учун бир қатор муҳим вазифаларни ҳал этиш лозим бўлади. Хусусан, ислоҳотларни муваффақиятли амалга оширишнинг муҳим шартларидан бири бу – соҳани ҳар томонлама етук, билимдон ва малакали мутахассислар билан таъминлашдан иборат. Бу эса юртимиздаги мазкур тизим учун кадрлар тайёрлаб берувчи таълим масканлари зиммасига катта масъулият юклаши, шубҳасиз.

Тошкент давлат Аграр университети қишлоқ хўжалиги соҳаси бўйича нафақат республикамизда, балки Марказий Осиё бўйича ҳам энг йирик илмий, ўқув маркази ҳисобланади. Истиқлолдан сўнг дорилфунун мақомига эга бўлган мазкур таълим даргоҳи бугун бақувват моддий-техник базага, улкан илмий-педагогик салоҳиятга эгадир. Дарҳақиқат, бу ерда етиштириб берилаётган агрокимё ва тупроқшунослик, агрономия, қишлоқ хўжалиги ўсимликлари генетикаси ва селекцияси, мева-сабзавотчилик ва узумчилик, ўсимликлар ҳимояси, ипакчилик, зоомуҳандислик, ўрмон хўжалиги, иқтисод ва қишлоқ хўжалигини ташкил қилиш, бухгалтерия ҳисоби ва аудит, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришни механизациялаш, биология ва қишлоқ хўжалиги асослари ўқитувчилари каби мутахассисларга бўлган эҳтиёж ниҳоятда катта.

Бозор иқтисодиёти шароитида меҳнат қиладиган мутахассислар бир қатор жиддий талабларга жавоб бера олишлари лозим. Биринчи навбатда, улар теран билимга эга бўлиш билан бирга, мустақил фикрлай билиш, ҳар қандай муаммоларни бартараф этиш кўникмаларини ўзлаштирган бўлишлари лозим. Ана шу мақсадларга эришиш учун биринчи навбатда бўлғуси мутахассисларга фан, техника ва технологиялар соҳасида энг илғор билимларни бериш, уларни амалий ишлаб чиқариш шароитида қўллашни ўргатишга жиддий эътибор қаратиш талаб этилади. Зеро, бугунги талаба ўзи эгаллаётган соҳа тараққиёти истиқболларини кўра билиши зарур.

Тошкент давлат Аграр университетида республикамиз қишлоқ хўжалиги соҳаси эҳтиёжларига тўлиқ жавоб бера оладиган изланишлар олиб бориш учун зарур имкониятлар яратилган. Хусусан, кафедралардаги энг замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган 18 та лабораторияларда самарали тадқиқотлар олиб борилмоқда. Бу ердаги тажриба илмий-тадқиқот станцияси ва ўқув-тажриба хўжалигида дала тажрибалари ҳамда якунланган илмий ишларнинг ишлаб чиқаришдаги синовлари ўтказилаяпти. Ўз навбатида, ўсимликларни биотехнологик ва биологик ҳимоя қилиш илмий-ишлаб чиқариш лабораториялари, агроэкология маркази ва "Биотехнолог", "Фунги маркази" каби тадбиркорлик тузилмалари фаолияти ҳам бениҳоя қўл келаяпти.

Бугунги кунда университетдаги мавжуд барча кафедраларда фаол

илмий тадқиқотлар олиб борилаётганлиги, айниқса, диққатга сазовор. Бундай тадқиқотларда ўқитувчилар ва аспирантлар билан бир қаторда кўпчилик талабалар ҳам фаол иштирок этишаяпти. Ушбу ишлар йўналишлари республика агросаноат мажмуи соҳаларининг аниқ эҳтиёжлари билан боғлиқ ҳолда ташкил қилинаяпти. Бу йил Тошкент давлат Аграр университети Фан ва технологиялар маркази томонидан ўтказилган танлов якунлари бўйича 21 та давлат грантига сазовор бўлди. Бу ўтган йилдагига нисбатан тўрт баробар зиёд бўлиб, уларнинг маблағлари ҳам кўпайди. Демак, эндиликда юқоридаги каби тадқиқотлар кўлами ва самарадорлиги ҳам юксалиши табиий.

Кези келганда, университетнинг юртимиздаги ва хориждаги қатор илмий-тадқиқот институтлари ҳамда олий ўқув юртлари билан ўзаро илмий-техник ҳамкорликлари хусусида ҳам тўхталиб ўтмоқчи эдик. Зеро, тараққиёт шитоб билан илгарилаб бораётган бугунги даврда бундай йирик университет фаолиятини бусиз тасаввур этиш мушкул. Шу боис айни пайтда юқоридаги каби муассасалар билан илмий-техник ҳамкорликлар бўйича тузилган 85 та шартномалар бўйича самарали иш олиб борилаяпти. Ана шу тадқиқотлар натижалари эса янги илмий нашрларга асос бўлиб хизмат қилмоқда. Мунтазам ўзаро энг янги илмий-техник ахборот технологиялари имкониятларидан биргаликда фойдаланиш ҳам йўлга қўйилган. Кейинги икки йил ичида ҳамкорлар иштирокида университетда учта халқаро, республика миқёсидаги ўнтадан зиёд илмий-ишлаб чиқариш анжумани, ўн битта семинар ташкил қилинганлиги, айниқса, диққатга сазовор. Бундан ташқари, университетнинг бир қатор аълочи талабалари ҳамкорлар таъсис этган стипендиялар соҳиби бўлишмоқда.

Тошкент давлат Аграр университети ҳозирги пайтда АҚШ, Англия, Голландия, Греция, Германия, Италия, Миср, Туркия, Жанубий Корея, Малайзия, Хитой, Исроил, Ҳиндистон каби давлатлардаги нуфузли университетлар ва коллежлар ҳамда қатор халқаро ташкилотлар билан самарали ҳамкорлик қилиб келмоқда. АҚШнинг Қишлоқ хўжалиги департаменти, ЮСАИД, ТАСИС ва ТЕМПУС дастурлари, бошқа халқаро тузилмаларнинг грантлари асосида маблағ билан таъминланадиган умумий қиймати 150 минг АҚШ доллари ҳамда 60 минг еврога тенг бўлган 14 та илмий лойиҳанинг амалга оширилиши таълим ва фан соҳасидаги халқаро ҳамкорликлар истиқболи порлоқ эканлигидан далолат беради.

Бугунги кунда мазкур таълим даргоҳи республикамизда, МДҲ ва хорижда фаолият кўрсатаётган саксондан зиёд университет, коллеж, илмий-тадқиқот институтлари, корхона ва илмий марказлар билан самарали ҳамкорлик олиб бормоқда.

Маълумки, "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"да мамлакатимиз фанининг халқаро ҳамжамиятда интеграциялашувини фаоллаштириш, олимлар ўртасида шунингдек, таълим соҳасида мутахассислар тайёрлашда фан ютуқларини ўзаро алмашув масаласига ҳам жиддий эътибор

қаратилган. Университетда ана шу тамойилга устувор аҳамият қаратилмоқда. Хусусан, хорижий мамлакатлар олий ўқув юртлари билан бир қатор ўқув-илмий ишлар бўйича ҳамкорлик тўғрисида шартнома ва меморандумлар имзоланган. Унга биноан халқаро инвестицион лойиҳаларни амалга ошириш билан бирга, ёш ўқитувчи ва магистрларни чет элларга юбориш ишлари йўлга қўйилди. Ўз навбатида, Миср, Корея, Хитой ва бошқа давлатларнинг олимлари ҳам ТошДАУга 3-6 ойлик малака оширишга келишди. Эътиборли жиҳати, университет олимлари АҚШ, Буюк Британия, Испания, Миср, Голландия, Германия ва бошқа давлатлардаги энг нуфузли университетлар минбарларида маъруза қилишиб, Ўзбекистоннинг аграр фани ютуқларини тарғиб қилишди.

Университетда халқаро илмий шартномалар бўйича тузилган грантлар асосида ҳам фаол амалий ишлар олиб борилаяпти. Чунончи, АҚШнинг Мериленд университети, USAID жамғармаси буюртмаси асосида қишлоқ хўжалик фанларини ривожлантиришга қаратилган умумий қиймати 650 минг АҚШ долларига тенг бўлган лойиҳани амалга оширишга жиддий аҳамият қаратилаяпти. Шунингдек, ТАСИС, ТЕМПУС дастури асосида иқтисодиётни ривожлантириш йўналишида ҳам 499 минг 971 долларлик, уч йилга мўлжалланган йирик лойиҳа устида иш олиб бориляпти. АҚШнинг қишлоқ хўжалиги вазирлиги орқали Татгерс университети буюртмаси асосида "Юқори ҳосилли, касалликларга чидамли навларни аниқлаш, сабзавот-полиз экинлари гибридларини яратиш ва селекция учун бирламчи материаллар билан ажратиш" мавзусидаги умумий қиймати 157 минг 500 АҚШ долларини ташкил этувчи лойиҳа бўйича олиб борилаётган ишлар ҳам самарали натижалар бериши шубҳасиз. Жорий йилда бу ерда умумий қиймати 179 минг АҚШ доллари ва 60 минг еврога тенг бўлган 8 та халқаро грантлар бўйича ишлар бажарилмоқда.

Бир сўз билан айтганда, университетда ушбу йўналишда йўлга қўйилган ҳамкорликлар ўзининг кўлами жиҳатидан катта аҳамият касб этади. Келгусида ана шу йўналишдаги тадбирларни янада кенгайтириш мўлжалланмоқда. Бу эса мамлакатимиз қишлоқ хўжалиги соҳаси учун ҳам фойдали бўлиши ҳеч кимга сир эмас.

"Кадрлар тайёрлаш миллий дастури" талабларидан келиб чиққан ҳолда университетда чет эллик ҳамкорлар билан илғор педагогик технологияларни яратиш ҳамда амалиётга жорий этиш бўйича лойиҳалар ҳам ишлаб чиқилмоқда. Шу билан бирга, республикамизда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг технологик даражаси, унинг рақобатбардошлигини ошириш, инновация маҳсулотини ички ва ташқи бозорга чиқаришни таъминлашга йўналтирилган ихтисослаштирилган мавзулар ҳам эътибордан четда қолаётгани йўқ. Инновация гранти доирасида ИКАРДА ва СИММИТ халқаро ташкилотлари билан ҳамкорликда ТошДАУ ҳузурида халқаро унификацияланган буғдой кўчатхонаси ташкил қилинган. Бу ерда нав танлов асосида синовдан ўтказилиб, арпа, буғдой ва третикала каби бошоқли

экинлар коллекцияси шакллантирилган.

Тан олиш керак, таълим жараёни замонавий ўқув техникалари ва технологияларига асосланган энг нуфузли университетларда ҳам профессор-ўқитувчиларнинг илмий салоҳияти ҳал қилувчи омил ҳисобланади. Бу – исбот талаб қилмайдиган ҳақиқат. Шу боис Тошкент давлат Аграр университетида ҳам бу масалага жиддий эътибор қаратилаяпти. Хусусан, 90 нафардан зиёд мутахассислар хорижий ўқув марказларида малака ошириб қайтишди. Ўз навбатида, чет эл ўқув юртларининг 60 нафарга яқин илмий ходимлари бу ерга ташриф буюриб, маърузалар ўқиди, педагоглар ва талабалар иштирокида турли мавзуларда семинарлар ўтказди ҳамда янги таълим технологияларини жорий этиш юзасидан тажрибалари би-

лан ўртоқлашди. Бундай тадбирлар эса университетдаги таълим самарадорлигини янада оширишга хизмат қилаяпти.

Ўтган ўқув йили ТошДАУ ўқитувчи ва талабалари учун унутилмас воқеаларга бой бўлди, дейиш мумкин. Жумладан, университетнинг бир йўла икки магистранти – Руслан Галимшин ва Алишер Шоумаров Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат стипендияси соҳиби бўлди. Шунингдек, 13 нафар талаба Беруний, Улуғбек номидаги давлат стипендияларини олаётган бўлса, магистрант Екатерина Аблаева Зулфия номидаги давлат мукофотига сазовор бўлди. Яна кўплаб талабалар турли жамғармалар, ташкилот ва корхоналар стипендияларидан баҳраманд бўлаяпти. Бундай илмга чанқоқ, серғайрат ёшлар эртага жамият ривожи йўлида бор иқтидорини ишга солишларига ишончимиз комил.

Қорақалпоғистон давлат университетининг аграр факультети негизида Тошкент давлат Аграр университети Нукус филиалининг ташкил этилиши ҳам таълим, фан ва ишлаб чиқариш ҳамкорлигига хизмат қилади. Бундай қарор республика Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 14 июнидаги "2003-2004 йилларда Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасаларига қабул тўғрисида"ги қарорига асосан қабул қилинган бўлиб, у қишлоқ хўжалиги соҳасида амалга оширилаётган ислоҳотлар талаблари ҳамда Оролбўйи минтақаси учун малакали кадрлар тайёрлаш мақсадларига жавоб беради.

Сирасини айтганда, Тошкент давлат Аграр университетида олиб борилаётган ишларнинг қамрови анча кенг. Бу эса келажакда ўз самарасини бериши ва натижада мазкур даргоҳ мам-

лакатимиз агросаноат мажмуининг амалий бир бўғинига айланиши, шубҳасиз. Бундай дейишимиз учун барча асослар етарлидир.

Ғафур ШЕРМУҲАММАД

ИЗЛАНИШЛАР САМАРАСИ

Маҳмуд Сафаров – Қамаши туманидаги "Блу-найл" Ўзбек – Миср Араб қўшма корхонасининг раҳбари. Ёш, изланувчан, тиниб-тинчимайдиган инсонлардан.

Тўғриси, ҳозирда ўзи бошчилик қилаётган корхона ҳам унинг шахсий маблағи ва елиб-югуришлари туфайли юзага келган. Аслида қўшма корхона деганда кўпчиликнинг кўз олдига бирор бир саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган завод ёки фабрика келиши табиий. Бироқ, "Блу-найл"-нинг бошқалардан фарқи, у тумандаги қолоқ бир хўжалик негизида ташкил этилган бўлиб, ҳозирча асосан қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштиришга ихтисослашган.

Мамлакатимиз мустақилликка эришгач, тадбиркорлик учун ҳам кенг йўл очилди. Кўплаб юртдошларимиз ушбу соҳада ҳам самарали фаолият юрита бошладилар. Улар бу билан ўзлари ҳам бойиб, юрт тараққиётига ҳам сезиларли ҳисса қўшаётганликлари сир эмас. Маҳмуд Сафаров ҳам 1991 йили яхши ният билан "Хром" кичик корхонасини ташкил этган эди. Кейинчалик бир неча йил давомида "Блу-найл" Ўзбекистон – Россия қўшма корхонаси Қамаши филиали раҳбари, қўшма корхона директори ўринбосари бўлиб ишлади. 1997 йилнинг март ойида республика Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитасининг Қашқадарё ҳудудий бошқармаси томонидан Қарши шаҳрида каттагина танлов савдоси уюштирилди. Унда Қамаши туманидаги иқтисодий жиҳатдан инқирозга юз тутган "Тонг" очиқ ҳиссадорлик жамияти ҳам савдога қўйилган эди. Кўплаб жисмоний ва ҳуқуқий шахслар иштирок этган ана шу кимошди савдосида "Тонг" 16 миллион сўмга баҳоланди. Жамиятни сотиб оладиган жўмард унинг гарданида "осилиб" турган 33 миллион сўмлик қарзларини қисқа вақт ичида эгаларига тўлаш мажбуриятини ҳам зиммасига олиши лозим эди.

Очиғи, бундай қалтис ишга қўл уришга ҳар кимнинг ҳам юраги дов беравермаслиги тайин. Аммо табиатан дангалчиликни хуш кўрадиган Маҳмуд Сафаров ўйлаб ҳам ўтирмасдан хўжаликни сотиб олди. Ўшанда кўпчилик унинг бу ишидан ҳайрон бўлган эди. Чунки 700 гектар сувли, 130 гектар лалми экин майдонига эга бўлган мўъжазгина хўжаликда аҳвол чиндан ҳам аянчли эди. Экин ерларининг асосий қисмида мелиоратив ҳолати ёмонлашганлиги боис ҳосилдорлик ҳам бутунлай пасайиб кетганди. Бу ерда 1996 йили 360 гектар сувли ғалланинг ҳар гектаридан атиги 3,9 центнердан "ҳосил" олинганлиги ҳам мавжуд аҳвол нечоғли ёмон бўлганлигидан далолат беради. Пахта ҳосили ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин.

Маҳмуд Сафаров собиқ "Тонг" ОХЖ ўрнида "Блу-найл" Қамаши хусусий агрофирмасини ташкил этди ва ғайрат билан ишга киришди. Хўжалик экинзорлари асосан ўнқир-чўнқир, нобоп ерларда жойлашганлиги сабабли уларни суғориш жуда мушкул эди. Дастлабки икки йил давомида бундай майдонлар қудратли техникалар ёрдамида бошдан-охир текислаб чиқилди. Шунинг ўзига нақ 33 миллион сўм сарфланди. Далаларда суғориш тизимини яхшилаш мақсадида 9 миллион сўм маблағ эвазига 2,5 километрлик кўтарма канал ҳам қурилди. Кейинги йилларда эса ҳар гектар майдонга 40 тоннадан маҳаллий ўғит солиниб, тупроқ унумдорлиги яхшиланди...

"Блу-найл" экинзорлари бундай парваришу ишлов беришлардан сўнг бутунлай ўзгариб кетди. Бир вақтлар аранг гектарига 7-8 центнердан ғалла берган майдонлардан 2002 йили ўртача 41 центнердан аъло сифатли дон йиғиштириб олинди. Пахта ҳосилдорлиги ҳам йил сайин ошириб борилди. Бу кўрсаткич 1998 йили гектарига 35,4 центнердан тўғри келди ва режа 213 фоиз қилиб уддаланди. "Тонг" ОХЖдан "мерос" бўлиб қолган 33 миллион сўмлик қарз ҳам 1997 йилги кўрилган фойда ҳисобидан тўлиқ узиб юборилди. Натижада агрофирманинг ишлари юришиб кетди. Биргина ўтган йили 43 миллион сўмдан зиёд соф фойда олинди. Ҳозир "Блу-найл" Қамаши туманидаги энг бақувват хўжаликлардан бирига айланган.

Савол туғилади: қолоқ бир хўжаликнинг тўрт-беш йил ичида бу даражада тараққий этиши боиси нимада? Назаримда, бунинг жавоби оддий – мулкчилик шаклининг ўзгаргани ва ернинг ўз эгасини топганида. Илгари собиқ "Тонг" очиқ ҳиссадорлик жамияти номигагина жамоа мулки бўлиб, аслида у эгасиз эди. Маҳмуд Сафаров сотиб олгач, хусусий мулкка айланди. Табиийки, ҳар қандай одам ўз ерини асраб-авайлаб, ундан имкон қадар кўпроқ ҳосил олишга ҳаракат қилади. Бунинг учун зарур маблағни аямайди. Шу маънода "Блу-найл"нинг ҳозирги даражага эришишида энг аввало, Маҳмуд Сафаровнинг сарфлаган миллион-миллион сўмлик маблағлари асосий омил бўлди, дейиш мумкин.

"Блу-найл" – инглиз тилидан олинган бўлиб, "Мовий Нил" деган маънони англатади. Маҳмуд Сафаровнинг елиб-югуришлари натижасида 1999 йили агрофирма "Блу-найл" Ўзбек – Миср Араб қўшма корхонасига айлантирилди. Бундан кўзланган асосий мақсад – хусусий агрофирмага хорижий сармоя олиб кириш ва унинг иқтисодий имкониятларини янада оширишдан иборат. Яқин вақтлар ичида бу ерда мисрлик сармоядорлар иштирокида пахта толасидан ипкалава ишлаб чиқариб, уни тайёр маҳсулотга айлантирадиган корхона қуриш режалаштирилган. Айни пайтда бу хусусда ўзаро музокаралар олиб борилаяпти.

"Блу-найл"нинг техникаларига унча-мунча номдор хўжаликлар ҳам

Замондошларимиз

ҳавас қилса арзийди. Ҳозир бу ерда турли русумдаги 25 та ҳайдов ва чопиқ тракторлари, иккита "КамАЗ", 7 та ғалла ташийдиган самосвал, иккита "ГАЗ-53" автомашиналари, автобус, автокран ва бошқа техникалар мавжуд. Тўғриси, бундай қудратли куч билан бемалол "тоғни уриб, талқон қилиш" мумкин. Айни вақтда қўшма корхона техникалари шартнома асосида яқин атрофдаги фермерлар ва аҳолига ҳам хизмат кўрсатмоқда. Бу ҳам мўмайгина қўшимча даромад келтирмоқда. Эҳтиёт қисмлар етарли бўлганлиги туфайли уларнинг бирортаси ҳам бекор туриб қолаётгани йўқ.

"Блу-найл" ҳудудидаги 2 та қишлоқда 1,5 миллион нафардан зиёд аҳоли истиқомат қилади. 259 киши эса қўшма корхона далаларида меҳнат қилади. Муҳими, улар ҳар ойда узлуксиз мўмайгина маош олишаяпти. Шунинг учун ҳам бу ерда меҳнатга бўлган муносабат ўзгача. Ҳамма ўз ишини сидқидилдан бажаришга одатланган. Қишлоқларда эса бир қанча маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари, кутубхона, клуб ишлаб турибди. Кейинги йилларда 4 километрлик ички йўллар асфальтланган, 25 та қўшимча ишчи ўринлари яратилган. Икки қаватли, 180 ўринли О.Муҳаммадиев номли ўрта мактаб "Блу-найл" тасарруфида. Анча-мунча қулайликларга эга бўлган ушбу зиё маскани Маҳмуд Сафаров ташаббуси билан жорий таъмирдан чиқарилибди. Бу ерда таълим олаётган 2-3-синф ўқувчилари хўжалик ҳисобидан дарслик ва ўқув қуроллари билан мунтазам таъминлаб борилаяпти. Ишқилиб, мактаб маъмурияти ҳам тадбиркор раҳбардан хурсанд. Ахир, ўз ҳудудида жойлашган таълим муассасаларига кўмак бериш у ёқда турсин, уларнинг ҳолидан хабар олишни ҳам ўзига эп кўрмайдиган хўжалик раҳбарлари озмунчами?

Тиниб-тинчимас Маҳмуд ака ўзининг даласида бебаҳо ўсимлик - ҳолвабих етиштиришни ҳам йўлга қўйган. Кўпчилик у нима экан, дея ҳайрон бўлиши мумкин. Бу ўсимлик фанда Туркистон кўпикли илдизмеваси деб номланади. Илгари юртимизнинг тоғли, дашт ҳудудларида ўсар эди. Аммо ундан ўйламай-нетмай фойдаланилиши натижасида табиий ҳолатда ниҳоятда ноёблашиб кетган. Натижада ҳозир бу ўсимлик ҳам "Қизил китоб"дан жой олган.

Бир вақтлар республикамизда етиштирилган ҳолвабих хорижга экспорт қилинган. Чунки таркибида 25 фоизгача қимматбаҳо сапонин (сувда кўпикланадиган) моддаси мавжуд бўлган бу маҳсулотга бутун дунёда эҳтиёж катта. Зеро, сапонин моддаси озиқ-овқат, тоғ-металлургия, тўқимачилик, фармацевтика, парфюмерия саноатида кенг қўлланилади.

-Шундай бебаҳо ўсимлик кейинги вақтларда бироз эътибордан четда қолгандек, - дейди Маҳмуд ака. – Ҳолбуки, у сувсизликка чидамли бўлиб, бизнинг шароитда яхши ўсади. Биз хўжалигимизда тажриба тариқасида 50 гектар майдонда Туркистон кўпикли илдизмеваси етиштириш учун республика Вазирлар Маҳкамасидан махсус рухсатнома олганмиз. Қозоғистондан уруғ олиб келиб, ҳозирча 8 гектар жойда уни парваришлаяпмиз. Насиб этса, йил сайин унинг майдонини кенгайтириб борамиз.

-Бу маҳсулот хорижга экспорт қилинадиган бўлса, самарадорлиги ҳам шунга яраша бўлса кераг-ов?

-Албатта, - дейди Маҳмуд ака. – Боя айтганимдек, ҳолвабих 4 йилда тайёр бўлади. Шунда гектаридан ўртача 10-12 тонна ҳосил олиш мумкин. Ҳозир жаҳон бозорида унинг килоси 2-2,5 доллар туради. Буёғини ўзингиз ҳисоблаб олаверинг...

Маҳмуд Сафаровнинг изланишлари фақат шугина эмас экан. Табиатан интилувчан бу одам хориждан дуккакли ўсимликлар таркибига кирувчи "фул" уруғини ҳам олиб келиб экиб, тажрибадан ўтказаяпти. У вилоят уруғчилик маркази томонидан сертификатланган. "Фул" – бир йиллик ўсимлик бўлиб, меваси хорижда озиқ-овқат учун ишлатилади. Айниқса, французлар севиб тановул қиларкан. Агар тажрибалар кўнгилдагидек натижа берса, бу ўсимликни ҳам кўплаб миқдорда экиш мўлжалланаяпти. "Фул" экилганда гектаридан ўртача 60 центнердан ҳосил олиш мумкин экан. Дунё бозорида эса килоси 1 доллардан сотилади. Қизиғи, уни харид қилиш учун ҳозирданоқ харидорлар тайёр экан.

Ажабмас, эрта-бир кун юртимиздан хорижга пахта, ипак сингари маҳсулотлар билан бирга "фул" ҳам экспорт қилина бошласа. Орзуга айб йўқ, дейдилар. Ахир, ҳар қандай эзгу ишлар ҳам шу тариқа кимнингдир елиб-югуриши-ю жонкуярлиги туфайли амалга ошади. Гапнинг дангалини айтганда, орамизда изланувчан, ишбилармон тадбиркорлар қанчалик кўпайса, шунча яхши. Чунки бундай инсонлар ҳаётга олиб кирадиган биргина янгилик ҳам эл-юрт учун жуда катта наф келтириши мумкин. Бу – исбот талаб қилмайдиган ҳақиқат. Шунинг учун ҳам ҳар қандай маърифатли жамиятда эзгу ташаббуслар беҳад қадрланади.

(Ўз мухбиримиз)

А.ПАРДАЕВ олган суратлар.

ДЕҲҚОН АГАР ЖАҲД ҚИЛСА...

Шу йил июн ойининг охирларида иш юзасидан Яккабоғ туманидаги "Ўзбекистон" ширкат хўжалигига йўлимиз тушган эди.

Хўжалик раиси Ҳусан Ибодуллаевни катта йўл бўйидаги қуюқ дарахт билан қоп-

ланган соя-салқин дала шийпонидан топдик. У киши бу ерда мактаб директорлари ва маҳалла оқсоқоллари билан йиғилиш ўтказаётган экан.

-Далада юмушлар "қайнаб" ётган бир пайтда ўқитувчилар билан гаплашишга ҳам вақт топиларкан-да, - дея ҳазил оҳангида мажлис тугаб, одамлар бирин-кетин тарқалишгач, раис бувадан сўрадик. – Хўш, улар билан нима ҳақда маслаҳатлашдингиз?

-Яқинда ўқувчилар ҳам ёзги таътилга чиқишди, - деди у киши вазминлик билан. – Энди сентябргача мактабларни таъмирлаб, янги ўқув йилига тахт қилиб қўйишимиз керак. Кўпдан қуён қочиб қутулмас, дейдилар. Бу ишга ҳаммамиз бош қўшсак, натижаси кўнгилдагидек бўлади. Шуларни мулоҳаза қилиб, уларни бу ерга тўплаган эдим-да. Гап айланиб, хўжаликни тўлиқ газлаштириш, маҳаллаларни обод қилиш каби масалаларга ҳам бориб тақалди. Булар хусусида ҳам кенгашиб олдик. Насиб этса, шу ишларни-да амалга оширамиз.

Раиснинг таълим-тарбия ишларига жиддий эътибор қаратиши бизни ҳам қувонтирди. Маълум бўлишича, 11 минг нафардан зиёд аҳоли яшайдиган мазкур хўжаликда 4 та мактаб бор экан. Улардан иккитаси 400 ва 600 ўринли, замонавий типдаги маърифат ўчоқлари саналади. Собир Раҳимов номли янги мактабнинг Республика Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги томонидан ажратилган 103 миллион сўм маблағ эвазига бунёд этилаётган янги биноси мустақилликнинг 12 йиллик байрами шарафига ишга туширилди. Компьютер хоналари ва бошқа замонавий ўқув қуроллари билан жиҳозланган ана шу таълим масканини жиҳозлашда хўжалик ҳам баҳоликудрат ҳиссасини қўшди. Ҳусан Ибодуллаевнинг таъкидлашича, хўжалик томонидан келажакда таълим-тарбия ишларига янада кўпроқ маблағ ажратилиши кўзда тутилаяпти.

-Ҳозир баъзи хўжалик раислари мактабга пул бериш ҳақида кўпам бош қотиравермайди, топганимиз ўзимиздан ортмайди, дейишади...

-Кўнгилда иштиёқ бўлса, бунинг ҳам чорасини топса бўлади, - дейди Ҳусан Ибодуллаев. – Чораси эса ҳалол меҳнат, тинимсиз изланишда, деб ўйлайман. Мен бу хўжаликка раис бўлиб келганимда унинг "бўйнида" нақ 326 миллион сўмлик қарз осилиб турарди. Одамларни йиғиб, бундай аянчли ҳолатга чек қўйиш йўллари ҳақида ўзаро маслаҳатлашдик. Аниқ чора-тадбирларни белгилаб олиб, биргаликда ишга киришдик. Ишонсангиз, бир йил ичида ана шу қарзларни тўлиқ узиб юбордик. Мана энди олаётган фойдамиз ҳисобидан мактабларга кўмак бериш, маҳаллаларни обод қилиш ҳақида ҳам ўйлай бошладик...

Очиғини айтганда, ўтган йил "Ўзбекистон" ширкат хўжалиги деҳқонлари учун

чинакам синов даври бўлди. Ахир, шунча қарзни бир йилда зиммадан соқит қилишнинг ўзи бўладими? Хўжалик деҳқонлари бу муаммони ҳал этишнинг бирдан-бир энг тўғри йўли – имкон қадар ҳосилдорликни ошириш ва барча тармоқларда аҳволни тубдан ўнглаш орқали кўпроқ фойда олиш эканлигини англашди. Бутун диққат-эътибор шу масалага қаратилди. Натижалар ҳам кўнгилдагидек бўлди. Бултур ғалланинг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 42 центнердан ҳосил олинди. Пахтадан ҳам 39 центнердан ошириб хирмон кўтарилди. Мева-сабзавот етиштириш, чорвачилик тармоқларида ҳам кўрсаткичлар анча юқори бўлди. Булар эса пировардида хўжаликнинг яна иқтисодий жиҳатдан қаддини ростлашига замин яратди. Ўз навбатида, ўтган йили лизинг асосида 8 та янги ТТЗ-80/11 тракторлари ҳам олинди. Натижада ишлар анча енгиллашди.

Бу йил хўжалик деҳқонлари 780 гектар майдонга ғалла экишган эди. Омилкорлик билан қилинган меҳнат туфайли далаларда кутилганидан ҳам мўл-кўл ҳосил етиштирилди. Белгиланган шартнома режаси ортиғи билан адо этилди. Ҳосилдорлик эса ўрта ҳисобда гектарига 55 центнердан ошиб тушди. Бундан хўжалик ҳам, деҳқонлар ҳам мўмайгина фойда кўришганлигини айтиб ўтирмасак ҳам бўлаверади.

Ислоҳот

Айни пайтда 605 гектар майдонда ғўза парвариши ҳам давом эттирилаяпти. Асосийси, бу йилги об-ҳаво инжиқликларига қарамай, хўжалик деҳқонлари бу борада ҳам бўш келишмади. Улар ғўзанинг маҳаллий шароитга мос, синовдан ўтган "Бухоро-6" навини экишган. Хом-чўтларга қараганда, пахта ҳосилдорлиги ўтган йилдагидан зиёд бўлса-бўладики, кам бўлмайди. Ҳозир чаноқлар бирин-кетин очилаяпти. Ҳадемай оммавий равишда теримга киришилади. Ҳосилдорлик гектарига 40 центнердан кам бўлмайди. Режа бўйича 1500 тонна пахта етиштирилиши лозим. Аммо "Ўзбекистон"лик деҳқонлар ана шунга қўшимча равишда яна 1000 тонна "оқ олтин" етиштиришмоқчи.

Хўжаликда 36 гектар майдонда сабзавот экинлари ва 120 гектар беда ҳам парваришланаяпти. Жорий йилдан бошлаб хўжалик пахта, ғалла, беда, рож экинлари бўйича уруғлик етиштиришга ўтган. Бу эса сердаромад юмуш эканлиги аён. Мавжуд 600 бош қорамолнинг 140 тасини бўрдоқичилик фермасида гўштга боқиладиган новвослар ташкил қилади. Ҳозир кўпгина хўжаликларда қорамолларнинг бош сони камайиб кетганлиги ва бу тармоқнинг айтарли фойда келтирмаётганлиги сир эмас. Аммо йўлини топса, ана шу муаммонинг ҳам олдини олса бўлади. "Ўзбекистон" ширкат хўжалиги фаолияти мисолида шуни кўриш мумкин.

Хўжалик ҳудудидаги 4 та йирик қишлоқларда 11 мингдан ортиқ аҳоли истиқомат қилади. Қишлоқларда кўплаб турдаги аҳолига маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари, тегирмонлар, жувозлар ишлаб турибди. Имомёқуб қишлоғидаги оёқ кийимлари тикиш цехида тайёрланган пойафзаллар арзон ва сифатлилиги билан кўпчиликка манзур бўлаяпти. Учта замонавий қишлоқ врачлик пунктлари эса аҳолига тиббий хизмат кўрсатмоқда. Одамлар шахсий томорқаларида картошка, пиёз, помидор экиб, деҳқончилик қилишади. Шу боис уларнинг турмуш шароитлари ҳам анча яхши. Бир сўз билан айтганда, хўжалик қишлоқлари ҳар жиҳатдан тобора обод бўлиб, чирой касб этиб бораяпти. Ибодулла Турсуновдек машҳур инсон раислик қилган 1961-1975 йилларда мазкур хўжаликнинг шуҳрати жуда баланд эди. Эндиликда хўжалик аҳли ана шу эски довруқни қайта тиклашга астойдил бел боғлашган. Бунинг учун эса имкониятлар етарлидир.

Ж.ҒАФУРОВ

А.ПАРДАЕВ олган суратлар.

МУЛКИНГИЗ НАРХИНИ БИЛАСИЗМИ?

Ҳар бир мулк - бино, иншоот, ер ўз қийматига эга. Давлат муассасалари, корхона ва ташкилотларга тегишли бинолар, хусусий шахсларнинг иморатлари ва бошқа кўчмас мулкларни баҳолаш жуда муҳим ва масъулиятли вазифа. Чунки бусиз мулкни олди-сотди қилиш, мерос қолдириш, гаровга қўйиш мумкин эсмас.

Аёнки, бино, иншоот ва ернинг баҳосини аниқлаб уни давлат кадастр рўйхатидан ўтказишнинг бозор иқтисодиёти шароитида аҳамияти катта. Мамлакатимизда кадастр хизмати ташкил этилганига энди етти йил бўлди, холос. Шундай бўлса-да кадастр хизмати ривож топган мамлакатлар тажрибасидан келиб чиққан ҳолда Ўзбекистонда ҳам бу хизмат шаклланиб, тараққий этиб бораётир.

Танланган тараққиёт йўлининг ва иқтисодиётимизни ислоҳ қилишнинг ҳар бир босқичида, шиддат билан ўзгариб бораётган замон талабларига жавоб берадиган ва бошланган янгиланиш жараёнларининг мантиқий давоми бўлган устувор мақсад ва йўналишларни белгилаб олишимизни ҳаётнинг ўзи тақозо этади. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йилда қабул қилган "Ўзбекистон Республикасида кўчмас мулк – давлат кадастрини юритиш тўғрисида"ги қарорида Давлат кадастрлари ягона тизими ва бинолар, иншоотларнинг ягона давлат ҳисобини яратиш ҳамда унинг юритилишини ташкил қилиш вазифалари белгилаб берилгани ҳам янгиланиш жараёнларидан далолат бўлди.

Маълумотларни таҳлил этар эканмиз, бу жабҳада Бухоро вилоятида, айниқса, катта ишлар амалга оширилгани аён бўлди. Вилоят бинолар, иншоотлар давлат ер кадастри бош бошқармаси бошлиғи Ўринбой Жумаев билан мулоқотда бўлдик.

-Фаолиятимиз йилдан-йилга нафақат миқдор, балки сифат жиҳатидан ҳам яхшиланиб бормоқда, - дейди Ўринбой Жумаев. – Агар дастлабки пайтларда йилига 700-800 объектни кадастр рўйхатидан ўтказган бўлсак, ўтган йили бу кўрсаткич 2000 тага етди. Ёки ўтган йили 38 миллион сўмлик иш бажарилган бўлса, жорий йилда бу кўрсаткични 54 миллион сўмга етказиш мўлжалланаётир. Давр олдимизга янги талабларни қўяяпти. Мулкларни баҳолаш даражаси ҳам мураккаблашиб бораётир.

Бошлиқ билан мулоқотда шу нарса маълум бўлдики, хўжалик ҳисобида фаолият юритувчи баъзи корхона ва ташкилотлар раҳбарлари мулкларни кадастр рўйхатидан ўтказишни турли баҳоналар билан пайсалга солишади. Кўп ҳолларда маблағ йўқ деган важ кўрсатишади. Ахир, объектни, у жойлашган ер, тупроқ структурасини ўрганиш, баҳолаш осон иш эмас-ку? Мутахассислар бунинг учун анча куч ва вақт сарфлайди. Хизмат ҳақи унча юқори эмас. Масалан, миллион сўмлик мулкни баҳолаган объект учун атиги 8 минг сўм тўланади, холос.

Вилоят ҳудудидаги ташкилот ва корхоналарнинг 80 фоиздан ортиғи ҳозирги кунгача давлат кадастр рўйхатидан ўтказилди. Жисмоний шахсларга тегишли бўлган бино ва иншоотлар эса тўлиқ давлат кадастури рўйхатига олинди. Кадастр хизмати ходимлари айниқса, ишбилармон ва тадбиркорларга яқиндан ёрдам беришаётир. Уларга тегишли бўлган бино ва иншоотлар, мулклар тез фурсатларда баҳоланиб рўйхатдан ўтказилаётир. Кадастр ҳужжатларига асосан мулкларини гаровга қўйиб банклардан кредитлар олиш имкониятига эга бўлишаётир. Масалан, Бухоро – Германия пиво ишлаб чиқариш қўшма корхонаси, Қоракўл – Америка ип-газлама ишлаб чиқариш "Қоракўлтекс" қўшма корхонаси, Бухоро – Украина тиббиет пахтаси ишлаб чиқариш қўшма корхоналари мулклари ва ерлари баҳоланиб давлат рўйхатидан ўтказилгач, катта миқдорда кредит олишга муваффақ бўлинди.

Вилоят ҳокимлиги, "Ўзгеокадастр"нинг бевосита раҳбарлиги ва ёрдамида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасинининг "Туман ва шаҳарларни чегарасини аниқлаш тўғрисида"ги қарорини амалга ошириш борасида ҳам катта ишлар қилинди. Вилоятдаги шаҳар ва туманлар марказлари чегаралари республикада биринчи бўлиб аниқланди.

-Илғор мамлакатлар тажрибасидан фойдаланаяпмиз, - дейди Ўринбой Жумаев. –Масалан, Швеция давлатида кадастр хизмати 300 йиллик тарихга эга. 2000 йили дунёнинг ўнлаб мамлакатлари қаторида Швецияда семинар машғулотларида қатнашиб, ер масалалари, карта тузиш, қурилиш ва режалаштириш, ташкилотни бошқариш йўналишлари, ер ва биноларни баҳолаш, атроф муҳитни ҳимоялаш, банклар ўртасидаги алоқалар бўйича халқаро курсда соҳанинг кўп жиҳатларини ўрганиб қайтдим. Ўшанда бизга дунё бўйича бино, иншоот, ерни баҳолаш ва рўйхатга олиш бўйича сертификат берилди.

Ўринбой ака Швецияда дунёнинг турли мамлакатлари кадастр хизмати вакиллари билан тушган фотосуратни тақдим этди.

Бошқармада фаолият кўрсатаётган мутахассисларнинг ижтимоий ҳимоясига ҳам катта эътибор қаратилган. Ходимлар бошқарма томонидан сиҳатгоҳларга юборилади, уларга мунтазам моддий ёрдам берилади. Оталиғидаги мактабни таъмирлаш учун 300 минг сўм берилди. А.Алиев маҳалласидаги болалар ўйингоҳи спорт анжомлари билан таъминланди.

Шаҳар ва туман кадастр хизмати бўлимлари замонавий техника ускуналари билан жиҳозланмоқда. Хуллас, вилоятда кадастр хизмати даражасини ошириш учун барча имкониятлардан фойдаланилаётир.

Дилмурод ҚИРҒИЗБОЕВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

МИНГ ОТЛИҚЛАР ДИЁРИ

Хазорасп чин маънода Хоразмнинг Шарқий дарвозаси. Ётоғидан эндигина бош кўтарган қуёшнинг заррин нурлари илк бора Питнак кенгликларига ёйилади, шу ҳудуддан оқиб келувчи Амударёнинг ўркачли тўлқинлари узра жилоланади.

Хазорасп Ўрта Осиёнинг Самарқанд, Хива, Бухоро, Кеш шаҳарлари каби қадимий тарихга ҳам эга. Унинг марказидаги ҳозирги кунда ҳам деворлари сақланиб қолган Девқурган қалъанинг ёшини қадимшунослар 3000 йилдан ҳам олдинга тақамоқдалар. Ўлканинг тутган мавқеини фақат унинг ёши белгиламайди, албатта. Бу жиҳатдан ҳам Хазорасп ҳеч бир қадимий қалъадан қолишмайди. Унда Рашидиддин Ватвот, Ҳайдар Хоразмий, Ал-Карвакий, Матёқуб Абдуллаев, Искандар Махсум каби илм-фан, адабиёт ва маданият ривожига муносиб улуш қўшган кишилар вояга етишган, ижод қилганлар. Ибн Сино, Беруний, ал-Хоразмий, Фаробий, Ҳерман Вамбери, Ибн Батута, Ёқут Ҳамавий, ал-Мақсидий каби буюк олиму сайёҳлар бу ерда меҳмон бўлишган. Ўзларининг ўлмас асарларида "минг отлиқлар диёри" тўғрисида ажойиб фикрлар ёзиб қолдиришган.

Истиқлол хазорасплrикларга кенг имконият яратиб берди. Ҳеч қандай муболағасиз айтиш мумкинки, туман маркази ва қишлоқлари мисли кўрилмаган тарзда янги қиёфа кашф этди. Одамлари тадбиркорлик, ишбилармонлик, тужжорлик каби фазилатларни намоён қилишди.

ПИТНАКДА ТЎЙ ТАРАДДУДИ

Бундан роппа-роса 30 йил бурун қирлар устида илк ғишти қўйилган Питнак (аввалги Дружба) шаҳри айни кунларда тўй тараддудида. Ҳар бир ташкилот, хонадонгача ушбу санани нишонлаш учун барвақт ҳаракат бошлаб юборилган. Одамларнинг кайфияти баланд. Чунки улар ўз шаҳри

юбилейини мамлакатимиз ҳаётидаги муҳим воқеа – Мустақиллигимизнинг илк мучал ёши билан бирга нишонлашмоқда.

Биз байрам арафасида шаҳарда бўлиб, олиб борилаётган ишлар билан танишдик, шу ер кишиларининг ўтмиши ва эртаси билан қизиқдик. Бу ҳақда Питнак шаҳар ҳокими, жонкуяр раҳбар Оллоберган Матёқубов қуйидагиларни гапириб берди:

-Питнак вилоят ҳаётида ўзига хос ўринга эга бўлган шаҳар саналади. Тилшунос олимлар фикрларига қараганда, "Питнак" атамаси питтаккина – яъни кичкинагина ер деган маънони билдираркан. Бу ерда ҳам одамлар қадим-қадимдан яшаб деҳқончилик, чорвачилик, балиқчилик билан шуғулланишган. Тижорат, ҳунармандчилик ривож топган. Бутун воҳага таниқли полвонлар ва кадхудо кишилар етишиб чиққан. Ана шу мўъжазгина маскан бугун қўшалоқ байрам оғушида. Истиқлолимизнинг мучал тўйи арафасида Питнак шаҳри ташкил қилинганлиги санаси ҳам кенг нишонланади.

Дарвоқе, бундан ўттиз йил муқаддам республикамиздагина эмас, балки Ўрта Осиёда ҳам йирик сув иншоотларидан ҳисобланган Туямўйин гидроиншооти ва сув омбори қурила

бошланган эди. Шу тариқа Питнак шаҳрига ҳам асос солинганди. Ўз бағрига 8 миллиард куб метр оби ҳаёт сиғдира оладиган Туямўйин сув омборининг ўтган йиллар мобайнида вилоятда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, пировард натижада эса иқтисодий аҳволини кўтаришда аҳамияти катта бўлди.

Маълумки, Хоразмда суғорма деҳқончилик қилинади. Ерларда шўрланиш кучли бўлаётганлигидан аввало отизларда шўр ювиш ўтказилади. Парвариш даврида нам суви меъёрида берилмаса, ҳосилдорликка путур етади. Туямўйин сув омбори қурилгач, ана шу масалада мўътадилликка эришилди. Амударё тўлиб-тошиб оққан кезларида ортиқча оби ҳаёт омборларда тўпланади. Керак пайти ундан фойдаланилади. Ҳозирда ҳам Амударёдан Туямўйин сув омборига секундига 3200-3600 куб метр сув келиб қуйилмоқда. Унинг бир қисми мавжуд 4 та сув омборига заҳирага йиғилаяпти. Биз учун фахрланадиган сабабларидан бири шуки, шаҳримизда жойлашган иншоотларнинг фойдаси бутун вилоят хўжаликларига тегади. Мамлакатимизда ягона шакар заводи ҳам биринчи бўлиб Питнак қирлари устига қурилди ва иш бошлади.

Энди тўй тараддуди ҳақида. Тўйга тайёргарликни эрта бошлаш, ободончиликка эътибор бериш ўзбекнинг азалий удуми. Аввало, иш гидроузелни ишлатиш бошқармаси маъмурий биносидан бошланди. Унинг атрофидаги майдонлар, шунингдек, дарёнинг ўнг ва чап қирғоғидаги ерларга мевали ва манзарали дарахт кўчатлари ўтказилди. Турли хилдаги гуллар экилиб, чор атроф гулзорга айлантирилди. Капарас, Султон Санжар сув омборлари тасарруфидаги иншоотлар ва бинолар ҳам таъмирланди. Шу йилнинг май ойидан бошлаб Питнак арпа каналидан чап қирғоқ магистрал каналига сув ташлаш имконини берадиган янги иншоот қурилиши ҳам бошлаб юборилганди. Умуман, бу ерда 150 миллион сўмлик ҳажмдаги бунёдкорлик ишлари бажарилди.

Шаҳар маркази қиёфаси ҳам тубдан ўзгармоқда, десам муболаға бўлмас. Шаҳар маданият ва истироҳат боғига кираверишда чиройли миллий кўринишдаги дарвоза қурилади. Боғда "Хотира" майдони барпо этилмоқда. 35 миллион сўмлик қурилиш ишлари амалга оширилаётган бу хиёбонда ўтмиш ва бугунги ҳаётимизни ўзида акс эттирувчи тасвирлар акс эттирилади. Каттагина ўйингоҳ ҳам қайтадан таъмирланиб, фарзандларимизга туҳфа қилинади. Шаҳримиз марказидан ўтувчи магистрал ва ички йўллар, йўлакчалар қайта таъмирланиб, атрофларига ёриткичлар ўрнатилди.

Ҳар қандай тадбир асосида одамлар манфаати, уларга ғамхўрлик қилиш ётади. Бу бизнинг асосий диққат эътиборимизда бўлаётган масалалардан биридир. Аҳоли экин майдонларини суғоришда узилишлар бўлмаслигини таъминлаш мақсадида янгидан битта насос ўрнатилди ва бир километр узунликда қувурлар ётқизилди. Кинотеатр биносининг тубдан янгиланиши, болалар майдончалари ташкил қилиниши, аҳоли яшаш жойларига борадиган иссиқлик қувурларининг янгиланиши...

Халқимизда минг марта эшитгандан бир марта кўрган афзал деган гап бор. Яхшиси, эрта-индин нишонланадиган тўйимизга келинг. Барчасига ўзингиз гувоҳ бўласиз.

ТУЯМЎЙИН БУНЁДКОРЛАРИ

Туямўйин сув омбори ва йирик гидроиншоотлар қурилиши бошланганидан сўнг, ушбу иншоотларда ишлайдиган кишиларга турар жой бинолари, маиший, маданий хизмат кўрсатиш нуқталари қуриш кун тартибидаги биринчи масалага айланган эди. Шуни ҳисобга олиб қурилиш ишлари билан шуғулланувчи ҳозирги "Туямўйинсувқурилиш" очиқ акциядорлик жамияти ташкил қилинганди. Ўтган йиллар мобайнида Питнак шаҳри ва атрофидаги хўжаликларда қилинган барча қурилиш, ободончилик ишларида ана шу жамоанинг ҳиссалари катта бўлди.

– Истиқлолимизнинг 12 йиллик мучал тўйи нишонланадиган амалдаги йилда жамоамиз аҳли айниқса, ғайрат-шижоат билан меҳнат қилмоқдалар, - дейди биз билан суҳбатда жамият раиси Отахон Матёқубов. – Тўғри, қурилиш соҳасида баъзан керакли материаллар етишмаслиги каби муаммолар ҳам учраб туради. Лекин улар ходимларимиз томонидан омилкорлик билан ҳал қилинмоқда. Натижада иш ҳажми ошмоқда, сифати яхшиланаяпти. Ўтган йилнинг биринчи ярмида 525 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилган бўлса, бу кўрсаткич амалдаги йилнинг дастлабки олти ойида 963 миллион сўмни ташкил этди. Бу белгиланган режага нисбатан ҳам анча ошиқдир. Ўтган ойлар мобайнида 910 нафар талаба таълим-тарбия оладиган Питнак касб-ҳунар коллежи қурилиб, Мустақиллик байрами арафасида фойдала-

нишга топширилди. "Шарқ юлдузи" ширкат хўжалиги ҳудудида 600 ўринли касб-ҳунар коллежи ҳам тўла таъмирланди.

Ватанимиз Мустақилликка эришгач, айниқса, қурилиш соҳасидаги ишларда жонланиш рўй берди. Ўтган асрнинг 50-йиллари охирига қадар вилоят маркази Урганч шаҳрининг қоқ ўртасидан кесиб ўтган Шовот канали устига битта ҳам кўприк қурилмаган эди, аммо шу кунларда эса Амударё ва Тошсоқа каналлари устига бир вақтнинг ўзида ҳам темир йўл, ҳам машиналар қатнови учун мўлжалланган кўприк қурилаётганини айтсак, фикримиз янада ойдинлашади. Жамоамиз аъзолари ҳам ушбу муҳим қурилишга ўз ҳиссаларини қўшаётганликларидан фахрланадилар. Бизга кўпроқ қурилишнинг айрим жойларига кетадиган бетонларни тайёрлаш ва қуриш ишлари топширилган. Шу кунгача 150 миллион сўмдан ортиқ ишлар бажарилди. Йил охиригача яна 100 миллион сўмлик иш бажарилади.

Умуман олганда, белгиланган 1 миллиард 800 миллион сўмлик турли ҳажмдаги қурилиш-монтаж ва таъмирлаш каби зиммамиздаги вазифаларни йил охиригача 120 фоизга уддалашни режалаштирмоқдамиз.

"Туямўйинсувқурилиш" корхонаси бунёдкорлари ҳам айни пайтда байрамона кайфият билан меҳнат қилишмоқда.

"УНИХО" – ҲАМКОРЛИК ҲОСИЛАСИ

Бозор иқтисодиёти шароитида эски дастгоҳлар билан маҳсулот ишлаб чиқариб рақобатга бардош бериш мумкин эмаслигини англаб етган ҳазорасплик саноатчилар бундан икки йилча олдин замон талабларига жавоб бера оладиган корхона қуриш ҳаракатини бошлаган эдилар.

Корхона Ҳазорасп ип йигирув фабрикаси базасида ташкил этиладиган бўлди. Чунки ундаги дастгоҳлар эскириб қолганди. Янгиси учун катта миқдорда маблағ керак эди. Демак, вазифа аниқ, чет эллик ишбилармонларгина бизга мақсадга эришишимизда мададкор бўлиши мумкин. Шерик Германиядан топилди. У ердаги машҳур "Унитехна Индустрианлаген ГМБХ" фирмаси билан ҳамкорликда 2001 йилда қўшма корхона очиш тўғрисида икки томонлама манфаатли шартнома имзоланди. Шу тариқа тумандаги ип йигирув фабрикаси таъсисчилигидаги Низом жамғармаси 1 миллион 533 минг 875,7 еврони ташкил қилувчи "Унихо" қўшма корхонасига асос солинди. Умумий харажатнинг 70 фоизини Ўзбекистон томони, 30 фоизини эса хорижий ишбилармонлар тўлайдиган бўлганди. Ишлар тезкорлик билан бошланиб, Германиянинг "ТРЮГНЕР" ва Чехиянинг "Сурер Чех" фирмаларидан янги замонавий типдаги асбоб-ускуналар келтирилди ва ўрнатилди. Бу ишларни амалга ошириш ва қисқа муддатларда синовдан ўтказишда 10 нафардан ортиқ немис, чех мутахассислари иштирок этдилар.

-Тўғрисини айтганда, йигит-қизларимиз шундай дастгоҳларда ишлашни орзу қилардилар, - дейди биз билан суҳбатда фабрика директори Хударган Қурбонов. – Корхонамиз ишга тушиши билан ҳазорасплик ёшлардан 100 нафарининг орзуси ушалди.

Бундан бир неча ой олдин, яъни йигирув дастгоҳларини синаш даврида 151 миллион 13 минг сўмлик, 150,5 тонна маҳсулот ишлаб чиқарилди. Қўшма корхонанинг йиллик ишлаб чиқариш қуввати 2500 тоннани ташкил қилиб, амалдаги йилда лойиҳа қувватининг 80 фоизини ишга солиб, 2000 тонна ип-калава ишлаб чиқариш режалаштирилган. Бундан ташқари аввалги ип йигирув фабрикасида минг тонна ип-калава тайёрланиб, йиллик қувватни уч минг тоннага етказиш кўзланмоқда.

Ҳозирда бу рақам ўртача 55 минг сўмни ташкил қилади. Амалдаги йилнинг ўзидаёқ корхона маҳсулотининг 70 фоизи четга сотилади. Ўтган вақт

мобайнида Туркияга 100 тонна, Россияга 80 тонна маҳсулот етказиб берилди. Бошқа хориж мамлакатларидан ҳам буюртма тушмоқда. Фабрикада 200 ёш меҳнат қилиб, уларга самарали меҳнат қилиб, кўнгилдагидек ҳордиқ чиқаришлари учун зарур шароитлар муҳайё қилинган.

Бир сўз билан айтганда кейинги йилларда бунёд қилинган саноат корхоналарида мингдан ортиқ ёш йигит-қизлар иш билан таъминланганки, бу ҳам табаррук Истиқлолимиз шарофатидир.

РАИСНИНГ ТАШВИШ-ЎЙЛАРИ

Қолоқлик ботқоғига ботган "Ҳазорасп" ширкат хўжалигига янги раҳбар тайингангач, жамоа шу йилнинг илғорлари сафидан ўрин олди. Иқтисодий бақувват хўжаликлардан бирига айланди.

...Ширкат раиси Ёқуббой Қутлимуродов далалар томон йўл олганида уфқ этаги эндигина оқара бошлаган эди. Субҳидам ҳавосидан тўйиб-тўйиб симирди. Йўл бўйи даласи томон ошиқаётган кишилар юзига разм солар экан, барчасида мамнунлик аломатларини сезди. Нега мамнун бўлмасинлар? Меҳнатлари натижасидан уйи донга тўлди, қўллари пул кўрди. Бироз юргач, кўзига зараркунанда ҳашаротлар бор-йўқлигини билдирувчи белгилар чалинди. Раис беихтиёр ўйга толди: деҳқон учун ташвишсиз келган фаслнинг ўзи йўқ. Баҳор эрта бошланса, экин даври серёғин келиб,

ишни орқага суради. Ёз яхши келса, кўсаклар айни думбул бўлаётган пайтда ҳашаротлар кўпайиб, ташвиш орттиради. Лекин ҳақиқий деҳқон табиатни бундай инжиқликлари олдида ҳеч қачон тушкунликка тушган эмас. Табиатдан эҳсон, бировдан мадад кутмайди. Омилкорлик билан меҳнат қилиб, унга чора-тадбир излайди.

Полвон канали устига қурилган кўприкдан ўтаркан, хаёлида раис бўлган йилидаги қийинчиликлар жонланди. 2001 йилнинг боши. Асрлар оша қирғоқларни емириб, тўлиб-тошиб оқаётган Амударёдан келаётган оби ҳаёт бирданига кескин камайди. Буғдойларга намсув бериш, шўр ювиш, экинлар парвариши даврида захкашлар, ҳатто кўллар сувидан ҳам фойдаланилганди. Шундай бўлса-да, ҳосил салмоқли тош босди. Хўжалик қолоқликдан қутулди. Қулоғигача қарзга ботган ширкат вилоятда ҳам олдингилар қаторида пахта тайёрлаш режасини бажариб, фақат шу соҳанинг ўзидан 350 миллион сўм даромад қилганди. Бунинг 50 миллион сўми соф фойда эди. Буғдойдан нақд 600 тонналик хирмон уюлгандаги ижарачиларнинг қувончини айтинг. Муҳими, одамларнинг унга, унинг одамларга ишончи ортди.

Бу йил Яратган Эгам дарёга баракот берди. Сув мўл бўлаяпти. Илк ҳосил буғдойдан 614 ўрнига давлатга 660 тонна сара дон сотилди. Ўктам Исмоилов, Расулбек Матёқубов, Тожибой Эгамбердиев каби пудратчилар ҳар бир гектар майдон ҳисобига 60 центнердан ҳосил олдилар. Омборига 4-5 тонналаб буғдой тўккан ижарачилар талайгина. 1200 гектар майдонга экилган ғўзанинг ривожи бирдек баланд. Зокир Ражабов, Манглибой Шехов сингари бош пудратчилар даласидаги пахталар очила бошлади, ҳар ғўзада 15-20 тадан бўлиқ кўсак тўғри келади.

Истиқлолимиз 12 йиллигини катта ютуқлар билан қарши олаётган раиснинг кайфияти чоғ. Бу кўтаринкилик талабчан, жонкуяр раҳбарни тарк этмасин.

Жумабой ҚОЗОҚ олган суратлар.

БОҚИЙЛИК САОДАТИ

Мустақиллик ато этган улуғ неъматлардан бири шу бўлдики, бир-биримизни қадрлай билишни, ўтганлар ҳурматини жойига қўйишни қайта ўрганмоқдамиз.

"Ўтганларнинг фақат яхши фазилатларини эсланглар, - дейилади муқаддас ҳадисларимизда. - Зероки, одамларимиз ўтганларнинг яхши фазилатларидан ибрат олсинлар, инсонлардан кишиларга фақат яхшиликлар қолсин".

Яқиндагина сизу бизнинг орамизда бўлган, кишилар эртаси учун елиб югурган, ўз роҳат фароғатидан кечган, эндиликда номи хотирага айланган Ибодулла ака Иброҳимов ана шундай эзгу ниятлар билан яшади. Уни тўла маънода ҳақиқий юрт фарзанди дейиш мумкин. Чунки Ибодулла ака умр бўйи эл-юрт ғамини ўз ташвиши деб билди. У айниқса ширкат хўжалигига раис этиб сайлангач, биринчи галда одамларнинг тўқ, фаровон яшаши учун имкон яратишга ҳаракат қилди. Ширкат хўжалигини иқтисодий жиҳатдан кўтариш учун тиним билмай изланди. Боғ-роғлар яратди.

Мамлакатимиз мустақилликка эришгач, унинг кучига куч, ғайратига ғайрат қўшилгандай бўлди. Қишлоқда иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда ўзининг тажрибали раҳбар эканлигини кўрсатди. Дастлабки йилларданоқ янги иш ўринлари яратди, халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш,

маданий-маиший хизмат соҳалари ишини янада юксак кўтариш, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш борасида кўпгина ишларни амалга оширган. Унинг шогирдларидан бири Кўпалбой Абдиев устоз фазилатларини шундай эслайди:

-Эндиликда фақат қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш, хомашё сотиш билан бойиб бўлмайди, қишлоққа саноатни келтириш керак, - дерди раҳматлик ҳар гал шу хусусда гап кетганда.

Мустақиллигимизнинг дастлабки икки-уч йили ичида хўжаликда фаолият кўрсатаётган қўшимча корхоналар сони 20 тага (!) етказилган эди. Мева ва сабзавот маҳсулотларини қайта ишловчи консерва заводи, гўшт ва сут ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган учта фермер хўжалиги, гилам ва палос тўқиш, тикувчилик ва кулолчилик, дурадгорлик, темирчилик цехлари, биолаборатория, балиқчилик хўжалиги, қишлоқ хўжалик молларини сақлаш омборлари шулар жумласидандир. Ўша йилларда темирчилик ва дурадгорлик цехларида юз, кулолчилик цехида ўттиз турдан ошиқ харидорбоп маҳсулотлар тайёрланиб, бозорларга чиқарилган.

Эй, умри азиз

"Жамоа хўжалигида қўшимча корхоналарни ривожлантириш қишлоқ хўжалигининг асосий тармоқлари бўлмиш чорвачилик, чорвачиликка эътиборни пасайтириш ҳисобига эмас, балки ерларнинг унумдорлигини ошириш, мўлжалдагидан кўпроқ маҳсулот етиштириш, мўл даромад олиш эвазига амалга оширилиши лозим". Бу сўзларни ҳам тадбиркор раис одамларга, шогирдларга қайта-қайта уқтирди. Ибодулла ака раҳбарлик қилган 1973-1994 йилларда "Хоразм" ширкат хўжалиги ҳудудида қурилган дала шийпонлари, техника ремонт қилиш корхонаси, омбор, тиббиёт пунктлари, мактаблар, болалар оромгоҳларию ёрдамчи корхоналарни санаб саноғига етиш қийин.

...Армонли дунё экан. Раҳматлик ҳар хил хомашёдан йилига 5 минг тонна ёғ ишлаб чиқарадиган завод қурилиши ниҳоясига етаётган бир пайтда автоҳалокат натижасида орамиздан кетди. Лекин унинг қилиб улгурган ишлари бир умрга татигулик. Инсон жисман ўлса-да, унинг руҳи барҳаёт. Ижобий хулқ-атвори, қилган эзгу ишлари билан халқ қалбидан жой олиш, шоир тили билан айтганда "ажаб саодат эрур". Чунки, инсон бу ҳаётда эзгу номи, унинг иккинчи, мангуликка дахлдор ҳаётига замин яратади. Бутун янгиариқликлар қалбида Ибодулла ака Иброҳимов ҳақидаги илиқ хотиралар узоқ яшашига шубҳа йўқ. Чунки умр бўйи эзгу ниятлар, кишилар ғам-ташвиши билан яшаб ўтган киши номи мангуликка дахлдордир. Зеро, Саъдий айтганидек:

Тирик улки, ундан кейин қолса жой,
Ҳовуз, кўлу кўприк-ла, карвонсарой.

Саҳифани "Қишлоқ ҳаёти" мухбири Холмурод ҚУРБОНОВ тайёрлади.

ИЗБОСКАННИНГ БАРАКАСИ

Андижоннинг Избосканига йўлингиз тушса, бу ердаги саранжом-саришталик, ободончилик, одамларнинг бир-бирига меҳр-оқибати беихтиёр ҳавасингизни келтиради.

Айни пишиқчилик даври бўлмиш асадда Избосканда бўлсангиз, Чувама ва Тўрткўл боғбонларининг ҳар бири косадек келадиган анорларини кўриб кўзингиз қувнайди. Лўғимбекнинг пиёладек-пиёладек шафтолилари танангизга ҳузур бахш этади. Урганжининг анжири эса болдек ширин. Майгирнинг девзира гуручидан палов есангиз, маза қиласиз.

Ҳа, Избосканнинг зироат мактаби донғи азал-азалдан мамлакатимизга машҳур. Пахта ва ғалла етиштиришдаги муваффақиятлари ҳамиша эл оғзида. Шундан бўлса керакки, Избосканга мамлакатимизнинг барча раҳбарлари қадами етган. Шоиру ёзувчилар бу юрт одамлари ҳақида кўп ва хўп ёзишган. Бугун ҳам Избоскан деҳқончилик, ободончилик борасида олдинда. Шундай хўжаликлар борки, мамлакатимизга кўз-кўз қилса арзийди. Улардан бири Саид Аҳмад айтганидай дала донишманди бўлган ва Избосканнинг довруғига довруғ қўшиб келаётган Абдусамад Тиллабоев номидаги ширкат хўжалигидир.

Бу хўжалик ҳақида, унинг меҳнаткаш, танти одамлари тўғрисида қарийб саксон йилдан буён ёзишади. Улар бундай мақтовга, фахрга лойиқ. Хўш, Абдусамад Тиллабоевнинг ўзи ким? У 1911 йилда ҳозирги Маданият қишлоғида таваллуд топган. Отаси ва онаси диний билимлардан бохабар зиёлилар бўлишиб, ёш Абдусамадни ҳам хат-савод чиқаришига алоҳида эътибор беришган. Айни вақтда ёш Абдусамад болалигидаёқ меҳнатга рўпара бўлган. Илм ва меҳнат эгизак тарзда Абдусамадни ҳаёт мактабига олиб кирган.

1934 йил ҳисоб-китобига кўра "Иттифоқ" колхози пахта ҳосилдорлиги бўйича республикада биринчи ўринни эгаллаганди. Шу боис республика раҳбарлари хўжаликка бир вагон совға-салом жўнатишиб, ютуқ билан муборакбод этишган. Ўшанда Абдусамад Тиллабоев раис ўринбосари эди. Раис каттароқ ишга ўтаётиб, ўрнига Абдусамадни лойиқ кўрган.

"Иттифоқ"ликлар янги раис раҳбарлигида янада астойдил ишга киришиб кетишди. Бошқа хўжаликлар улардан ўзиша олмади. Аксинча, юкини торта олмай қолган хўжаликлар "Иттифоқ"қа қўшилаверишди. Шундай қилиб хўжалик номи тилларда достон бўла бошлади. Абдусамад Тиллабоев шу катта хўжаликка раҳбарлик қилиб, унга 44 йил умрини бахшида этди. 1986 йили Абдусамад ота Тиллабоев мангуликка йўл олди. От ўрнини той босади, деганларидек, ота ўрнини иқтидорли агроном фарзанди Алишер Тиллабоев эгаллади.

Бу хўжалик деҳқонлари ҳозиргача ҳам Избоскан, қолаверса, Андижон деҳқончилигининг дарғаси бўлиб келишмоқда. Ҳамон барча деҳқонлар бу ернинг одамларига ҳавас билан боқишади.

Йирик ва айни вақтда сертармоқ Абдусамад Тиллабоев номли ширкат хўжалиги ютуқларининг сири нимада? Бу ҳақда кимдан сўраманг, албатта, жавоб бир хил бўлади: аҳиллик ва ҳамжиҳатлик. 18 йилдан буён падари бузруквори васиятларига амал қилиб, отаси яратган деҳқончилик мактабини улуғлаб келаётган Алишер Тиллабоев билан бир пиёла чой баҳона суҳбатга киришсангиз, бу ердаги ютуқлар сиридан воқиф бўласиз.

Аввал ҳам, ҳозирда ҳам бу хўжалик кадрлар мактаби бўлиб келган. Иш фаолиятини шу хўжаликда бошлаган ўнлаб мутахассислар бошқа жойларда раҳбарлик қилишган. Ҳозир тўртта хўжаликка раҳбарлик қилаётганлар деҳқончилик сир-синоатини шу ерда ўзлаштирган.

-Отам раҳматликнинг бир хислати бор эди, - дейди Алишер Тиллабоев, - бўладиган болани кўз остига олиб қўяр эди. Гоҳ у ишга, гоҳ бу ишга жалб этар, лўнда қилиб айтсам, пешонасини терлатарди. Шу билан бирга ғамхўрлиги ҳам алоҳида эди. Суҳбатларимизда отам ҳамиша: "Ишда қаттиққўл бўл, шу билан бирга меҳрибонлигингни дариғ тутма. Шунда сен билан бирга ишлаётганлар ҳамиша ёнингда бўлишга интилишади", дегувчи эди. Бугун ўша суҳбатларимизни қайта-қайта эслайман. Шундан бўлса керакки, хўжалигимизнинг ҳар бир аъзоси янгиликка, яхшиликка интилади. Бир-бирини қўллаб-қувватлайди. Ютуқлар кўпайса, биргаликда қувонишади.

Шу ўринда бир далилни келтирсак. 1934 йилдан буён хўжаликда атиги тўрт марта режа бажарилмаган. Бошқа вақтда эса ҳамиша муваффақият қозонилган. 2002 йили пахта тайёрлаш режаси 150,4 фоизга бажарилди. Ҳосилдорлик 46,2 центнер. Режада кўзланганидан 14 центнер кўп. Дон ишлаб чиқаришда ҳам, давлатга сотишда ҳам шундай

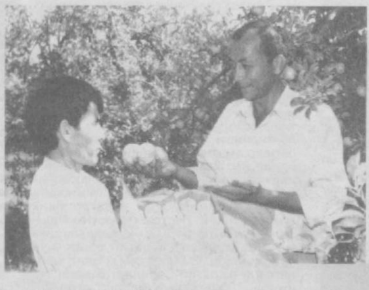

кўтарилиш. Хўш, бу ютуқларга қандай омиллар ҳисобига эришилмоқда? Бу ҳақда раисдан сўраганимизда у соддагина қилиб "Одамлар билан рост гаплашиш ва ишлаш", деб жавоб берди.

Бунга битта мисол айтсак. 2002 йил бошидаги йиғилишда бошқарув ҳайъати ўртага бир таклифни ташлади. Агарда хўжаликда пахта ҳосилдорлиги гектар ҳисобига 45 центнердан ортса, ширкат бўйича тушлик овқат бепул қилинади. Якунда худди шундай бўлди. Тушликка сарфланган 18 миллион сўм харажат хўжалик ҳисобидан қопланди.

Хўжаликда бунга замин бор эди: ўтган йили 650 миллион сўмдан зиёд ялпи даромад олиш мўлжаллланганди. Барча тармоқларда режаларнинг ошириб бажарилиши, маҳсулот сотишдан келган даромаднинг кўпайиши эвазига қарийб 908 миллион сўм кирим бўлди. Яъни, даромад олиш режаси 139 фоизга бажарилди. 2542 ўрнига 3824 тонна пахта сотилгани асосий манбадир. Сотилган 1804 тонна доннинг тенг ярми уруғлик эканлиги ҳисобига олинса, муваффақиятнинг яна бир омили ойдинлашади.

Машҳур раис Абдусамад Тиллабоев Саид Аҳмад таъбири билан айтганда, гугурт чўпини ҳам икки

бўлиб ишлатишга интилар экан. Алишер Тиллабоев ҳам худди шундай. Молия маркази тўла компьютерлашган бўлиб, ҳар бир соҳа йўналиши бўйича дастурга эга. Ер эгаси бўлган ижарачи гектарига қанча ўғит, ёнилғи ёхуд хизмат кетганлигини хоҳлаган пайтда билиб олаверади. Шундан бўлса керакки, бу ерда ширкат аъзоларининг ўртача ойлик иш ҳақи 25-30 минг сўмдан кам эмас. Ижтимоий тўловлар қўшилган тақдирда бу кўрсаткич янада ортади. Улар сирасига тушлик, электр энергияси, табиий газ ҳақлари ҳам киради.

Фахр

Ривожланишнинг омиллари анчагина. Шулардан бири ёш кадрларга муносабат. Йиғинларнинг бирида Тиллабоев номли хўжаликда зараркунандаларга қарши курашда заҳарли моддалардан жуда оз ишлатилиши ибрат қилиб кўрсатилди. Дарҳақиқат, ҳашаротга қарши курашда озгина эътиборсизлик қилинса, харажатнинг чегараси бўлмай қолади. Энг ёш бош пудратчилардан бири Бобур Ҳамидов экин-тикин арафасида раисга бир таклиф билан рўпара келди.

-Илдизи бақувват, танаси кучли экинга ҳашарот ортиқча ҳужум қила олмайди. Ўзингизга яхши маълум, адабиётларда шунга ишора бор. Шу борада тажриба ўтказсам. Бунинг учун

мўлжалдаги минерал ўғитнинг асосий қисмини экишда бермоқчимиз.

Раис олий маълумотли агроном. Бобур Ҳамидов яқинда институтни тугатганлардан бири. Раис ёш деҳқон сўзининг мағзини чақиб, таклифни қабул қилди. Ғўза шонага кирганда атрофда зараркунанда хуружи ҳақида овозалар чиқа бошлади. Бобур Ҳамидов даласида эса манзара тамомила ўзгача. Ғўза шу қадар бақувватки, кушандалардан холи. Мана сизга раҳбарнинг ўз қўл остидаги одам билан ишлаши. Энди раис бу усулни келгуси йили каттароқ майдонларда қўллаш фикрида. Бу эътиборнинг бошқа жиҳати шуки, Бобур Ҳамидов даласидаги ишларни янада яхшилаш ҳаракатида бўлади. Хўжаликда эса бундай мисоллар жуда кўп.

Ҳа, одамлар билан ишлаш ҳам санъат. Улар фикрига қулоқ солиш эса одоб. Ана шундай муҳит раиснинг одамларга, уларнинг эса ўз раҳбарига ишончини мустаҳкамлайди.

Биз бу хўжаликни сертармоқ, дедик. Сертармоқ хўжаликлар эса ҳозир бармоқ билан санарли. Хўжаликнинг сут-товар фермасида минг бошдан ортиқ қорамол бор. Қўй-қўзи ҳам бундан кўпроқ. Боғ ва токзорлар эгасининг қўлида. Ҳар соҳадан барака ёғилганлиги боис хўжаликнинг қадди тик. Айрим рақамларни келтирайлик. 2002 йил 103,2 миллион сўм фойда олиш мўлжалланган эди. Амалда бу кўрсаткич 228,7 миллион сўмни ташкил этди. Хўжалик бундай фойда эвазига техника сотиб олаяпти, ободончиликка кўпроқ маблағ ажратмоқда.

1996 йилнинг 17 сентябри хўжалик тарихида алоҳида аҳамиятга эга. Шу куни Президентимиз Ислом Каримов мазкур хўжалик далаларида бўлиб, пахтакорлар билан суҳбатда бўлган эдилар.

-Ана шу суҳбат менга бир умрлик мактаб бўлди, - дейди Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими Алишер Тиллабоев. – Ислом ака плёнка усулида парвариш қилинган ғўзалардаги ҳосилни диққат билан кузатди. Мутахассислар билан бу ҳақда фикрлашди. Гап айланиб деҳқонларнинг оилавий шароитига бориб тақалди. Уста деҳқон Усмонжон Худайбердиев билан суҳбатда ана шу ҳақда сўз борди.

-Фарзандларим аллақачон уйли-жойли бўлиб кетишган. Қирққа яқин невара, ўндан кўпроқ чеварам бор. Ҳовлида аёлим, кенжа ўғлим, келиним, невараларим билан турамиз, - жавоб берди Усмон ака.

-Мол, қўй ҳам бордир, албатта.

Усмон ака бир зум шошиб қолди. Аввалига ҳаммаси бор, ҳаммаси етарли демоқчиям бўлди-ю, қаршисида мамлакат раҳбари турганини, уни алдаш имонсизлик бўлишини ўйлаб, ростини айтиб қўя қолди:

-Уйда молимиз йўқ.

-Чакки бўпти, - деди Президентимиз ва қишлоқдаги ҳар бир хонадонда албатта соғин сигир ва қўй бўлиши зарурлигини уқтирди. Ахир болалар сут-қатиқсиз соғлом ўсиши мумкинми? Хўжалик бошлиғининг ўзи намуна кўрсатиб, ҳар бир аъзо хонадонида мол-қўй бўлишига эришмоғи керак.

Президент шу ҳақда куйиниб гапириб, ёнидан битта соат олиб, Усмон акага узатди ва:

-Мана бу рост сўзлаганингиз учун мендан сизга совға, - деди.

Ўшандан буён хўжалик йил якунида аъзоларига сигир ёхуд қўй ажратади. Биргина ўтган йили ана шу мақсадда 182 бош қорамол, 297 бош қўй тарқатилди.

Хўжаликдаги мингдан зиёд ижарачи, механизатор ва мутахассисларнинг бу йилги мақсадлари янада улкан: ялпи даромад миқдорини бир миллиард сўмдан ошириш эзгу ният! Ҳозиргача пиллачиликдан салкам 13 миллион, ғаллачиликдан эса 247,4 миллион сўм даромад олинди. Бу режалаштирилганидан 15,2 миллион сўм кўп. Негаки, етиштирилган доннинг 840 тоннаси уруғликка ўтди.

Ўтган йили хўжаликда ғўзанинг "С-2609" нави парвариш қилинганди. Тайёрланган ҳосилнинг юқори сифатлилиги боис бу йилдан бошлаб хўжалик айни шу навдаги уруғлик етиштирувчи базага айлантирилди. Қолаверса, хўжаликда 50 центнерлик марра мўлжалга олинган. Молия ҳисоб маркази бошлиғи Баҳромжон Холматов ана шулар ҳақида гапирар экан, албатта, бир миллиардлик даромад нақд бўлишига Сиз ҳам ишонасиз.

Избосканнинг дарғаси бўлган Абдусамад Тиллабоев номли хўжаликнинг поғонама-поғона равнақи ҳақида яна кўплаб далиллар келтириш мумкин. Салкам 3 минг хонадон ташвиши шу хўжалик бошида. Бир-биридан кўркам кўчалар, уйлар, дала шийпонлари, мактаб, боғча, тиббий муассасалар... уларнинг саноғига етиш қийин. Хўжалик музейи эса бизни яқин ўтмишимиз ва бугунимиз билан боғлайди.

Яқиндагина Андижонда одат тусига кирган анъанавий гуллар байрами бўлиб ўтди. Ана шу куни хўжалик марказида бетакрор санъат асари даражасида халқ усталари томонидан бунёд этилган нуронийлар уйи меҳмонларни қабул қилди. Кўркам ва баҳаво бино саҳнига қўйилган сўрилар юртимиз кўрки бўлмиш фахрийлар билан янада обод бўлди. Хўжаликда 50-60 йил меҳнат қилган Фазлиддин ота Ёқубов, Юсуфжон Маҳмудов, Усмонжон ота Худойбердиев каби фахрийлар суҳбатидан баҳра олдик. Улар хўжалик тарихини беш қўлдек билишларини англадик. Шундоқ ширингуфторлик қилиб беришдики, буни асло ёддан чиқариб бўлмайди. Отахонлар Юртбошимизнинг хўжаликда бўлиши, одамлар турмуши ҳақида қизиқиши энди ҳар бир аъзо ҳаётида ўзгача из қолдираётганлигини алоҳида тилга олишди. Нуронийлар "Юртбошимизнинг қадами қутлуғ келиб, хўжалигимизга барака ёғиляпти", деб фахрланишди.

Қобилжон АСҚАРОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Ҳ. АРАББОЕВ олган суратлар.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН: ИСТИҚЛОЛ

ИФТИХОР

Энг азиз, энг мукаррам байрам – Ўзбекистон мустақиллигининг 12 йиллиги мамлакатимизнинг барча жойларида бўлгани каби Қорақалпоғистон Республикасида ҳам ғоят кўтаринки руҳ, меҳнатда муносиб ютуқларга эришилган ҳолда кутиб олинмоқда.

Йилнинг дастлабки режаси – пилла сотиш топшириғи ўринланди. Мураккаб об-ҳаво ва қийин экологик шароитда яшаб, ишлаётган матонатли ғаллакорлар биринчи марта давлатга 60 минг тонна сара буғдой топширди. Уруғлик ғамлаб қўйиш бўйича топшириқ ҳам уддаланди. Иқтисодий ислоҳотларни тобора чуқурлаштираётган пахтакорлар ғўза ривожидаги кечикишни қоплаб, далаларда мўл ҳосил тўплашга эришдилар ва йиғим-теримга пухта ҳозирлик кўришди.

Мамлакатимиз ҳудудининг салкам 40 фоизини эгаллаган Қорақалпоғистонда ерости бойликлари ҳам беҳисоб. Уст-юрт саҳроси ва Орол денгизининг қуриётган қисмида изчил иш олиб бораётган жамоалар нефт ва газ конларини излаб топишда ҳам қувонарли ютуқларга эришдилар. Жумладан, жанубий Оролда жойлашган Шарқий Бердах, Сургел, Учсой конларида янги газ қатламлари очилди. Бойлик кўзини очишда "Ўзбекнефтгаз" ҳиссадорлик компаниясига қарашли "Уст-юрт қидирув-бурғилаш" бошқармаси муносиб ҳисса қўшди. Улар мураккаб шароитларда иш олиб бориб, тўққиз ойлик режаларини бажаришга муваффақ бўлишди.

Бугун Амударё узра қурилаётган кўприк бунёдкорлари хусусида ҳам ҳар қанча илиқ сўзлар айтилса арзийди. Умумий қиймати 50 миллиард сўмдан ортиқроқ маблағ сарфланадиган бу

ноёб иншоотни тез ва сифатли қилиб қуришда "Кўприкқурилиш" трестининг уч юз элликдан кўпроқ бунёдкорлари, 50 дан ортиқ ҳар хил маркадаги қудратли техникаларни бошқараётганлар кунни тунга улаб ишлашмоқда. Умумий узунлиги салкам бир километр бўлган мазкур авто-темир йўл ўтишига мослашадиган кўприк қурилиши битказилгач, Хоразм вилоятига поездлар қатнови узлуксиз амалга оширилади ва шундай қилиб, мамлакатимизнинг шимолида поездларнинг 400 километрлик масофада бошқа хорижий давлатлар ҳудудидан босиб ўтишига ҳожат қолмайди.

Қорақалпоғистон халқ хўжалиги ривожланишида Уст-юртнинг Кийиксой массивида қад ростлаётган Қўнғирот сода заводи муҳим ўрин эгаллайди. Ишлаб чиқарадиган маҳсулотларига хорижлик истеъмолчилар ҳам кўз тикиб турган Уст-юрт гигантини тез муддатларда ишга тушириш, Борса келмаснинг тузидан озиқ-овқат ва техникавий содалар, ош тузи тайёрлаш каби давлат аҳамиятига молик вазифани оғишмай амалга ошириш мақсадида уч сменада қурилиш-монтаж юмушлари бажарилмоқда.

Хуллас, бугун Оролбўйидаги қайси кенту овулга борсангиз ҳам яратувчанлик меҳнати олиб борилаётганининг гувоҳи бўласиз. Қуйида шулардан баъзилари тўғрисида ҳикоя қиламиз.

"ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ТЎРТКЎЛДАН БОШЛАНАДИ"

–Тўрткўл азалдан қуйи Амударё ҳудудида ўзига хос иқтисодий ва маданий нуфузга эга бўлган, - дейди Тўрткўл тумани ҳокимининг биринчи ўринбосари, қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғи Муродбой Тоғонмуродов. – 1932 йилгача Қорақалпоғистоннинг пойтахти бўлиб келган Тўрткўл шаҳри 1873 йили чор Россияси маъмурлари томонидан ер шароити пухта ўйланмасдан, аниқ ҳисоб-китоб қилинмасдан Амударё соҳилига қурилган ва 1948 йили **дейгиш** олиши натижасида шаҳар бутунлай дарё комига ғарқ бўлган. Ҳозирги Тўрткўл шаҳрини қуриш эса 1948 йили бошланган. Туманда қишлоқ хўжалиги асосий тармоқ ҳисобланади. Айниқса, мустақиллик йилларида иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш, ернинг ҳақиқий эгалари – деҳқон ва фермер хўжаликларига, ижарачиларга топширилиши юксалиш омили бўлди. Айни пайтда 10 та ширкат хўжаликлари ва 771 та фермер хўжаликлари асосан деҳқончилик, чорвачилик ва боғдорчилик билан шуғулланаяпти. Ҳосил етиштириш ва давлатга топширишда ўтган йилларга қараганда яхши натижаларга эришилди. Жумладан, 123 ўрнига 125 тонна аъло навли пилла топширилди. Ғаллачиликда қўлга киритилган ютуқлар салмоқли бўлиб, қабул пунктларига 4,5 минг тонна сара буғдой тўкилди. 393 тонна маҳаллий шароитга мос уруғлик жамғарилди. Пахтакорларимиз ҳам юксак марраларни кўзлаб астойдил меҳнат қилишмоқда. Улар 12150 гектардан жами 27036 тонна пахтани қабул пунктларига топширишни мақсад қилиб қўйишган. Барча ширкат, деҳқон ва фермер хўжаликларида, айниқса, "Намуна", "Шўрахон", "Мискин", Рашидов номли, Дурдиев номли ширкат хўжаликларида дала ишлари талаб даражасида олиб борилгани боис мўл ҳосил тўпланди. Барча жойда пахта теримига пухта ҳозирлик кўрилди. Туманда чорвачиликнинг ривожланиши учун ҳам мустаҳкам замин ҳозирланди. Айни пайтда хўжаликларимизда ўтган йилга қараганда анча кўп қорамоллар, 65.240 бош қўй-эчкилар, 67741 бош паррандалар парвариш қилинмоқда. Моллар ва паррандалар бош сонининг кўпайиши, уларнинг зооветеринария талаблари асосида боқилиши натижасида чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш ва давлатга сотиш ҳажми ҳам ортиб бормоқда.

-Туманимизда 1263 та хўжалик юритувчи субъектлар рўйхатга олинган, - дейди у. – Амалдаги йилнинг ўтган даврида 144 та кичик ва ўрта бизнес субъектлари ташкил қилиниб, улар ҳисобига асосан қишлоқларда 684 та янги иш ўринлари яратилди. Бунда тижорат банклари туман бўлимлари томонидан 149,2 миллион сўмлик қисқа муддатли, 97,8 миллион сўмлик ўрта муддатли, жами 247 миллион сўмлик кредитлар ажратилганлиги муҳим омил бўлди. Натижада "Тўрткўл-дон" ҳиссадорлик жамиятида макарон ишлаб чиқарувчи линия фойдаланишга топширилди, тадбиркор Иброҳим Раззоқов пластмасса чиқиндиларидан ҳар хил ҳажмдаги полиэтилен қувурларини ишлаб чиқаришни ташкил қилди. Йил охиригача туманда 2 миллиард 715 миллион сўмлик халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш режалаштирилган. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг шу йил 23 июндаги "Қорақалпоғистон Республикаси ички истеъмол бозорини 2003-2005 йилларда ишлаб чиқариладиган маҳсулотлар билан тўлдириш Дастури тўғрисида"ги қарорига биноан "Тўрткўлёғ" қўшма корхонасида кунгабоқар ёғи ишлаб чиқариш, "Тўрткўлтекст" ҳиссадорлик жамиятида хом сурп ишлаб чиқариш, "Осиё Тўрткўл" масъулияти чекланган жамиятда эҳтиёт қисмларни ишлаб чиқариш, "Шерзод" кичик корхонасида нотўқима товарлар тайёрлаш йўлга қўйилади. Хулоса қилиб айтганда, тўрткўлликлар қишлоқ хўжалигини ривожлантириб, маҳсулот етиштириш ва тайёрлаш ҳажмини ўтган йилдагидан 1,4 марта кўпайтирадилар.

БЕРУНИЙ ВОРИСЛАРИ

Берунийликлар мустақиллик шодиёналарини буюк ватандошлари, жаҳон цивилизациясига катта ҳисса қўшган Абу Райҳон Беруний таваллудининг 1030 йиллиги, туман ташкил топганининг 75 йиллиги билан бирга кенг нишонлаяптилар.

-Бу қутлуғ саналарни муносиб равишда кутиб олишга барвақт тайёргарлик кўрганмиз, - дея гурунг беради Беруний шаҳри ҳокими Худойберган Рўзимов. - Ўтган асрнинг охирларида Афғонистоннинг Ғазна шаҳридан келтирилган буюк ватандошимизнинг ҳоки қўйилган рамзий қабри зиёратгоҳга айланди. Қадимий Кат қалъаси қўрғони ўрнида бетакрор мутафаккир музей-мажмуи қурилаяпти. Жамоатчилик вакиллари иштирокида шу сана муносабати билан илмий-анжуманлар ўтказилаяпти.

Дарҳақиқат, иши билан сўзи бир бўлган берунийликлар мустақилликнинг ўн икки йиллиги тўйини муносиб қарши олишди. Жумладан, салкам икки миллиард сўмлик халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарилди.

Беруний – асосан қишлоқ хўжалигига ихтисослашган туман. Амалдаги йилда 25000 гектарда деҳқончилик қилинди. Илк баҳорда яхши ниятлар билан 12087 гектарга чигит қадалган эди. Баҳор фаслининг серёғин келиши оқибатида 5648 гектардаги ғўзалар зарар кўрди ва чигит қайта экилди. Пахтачиликда кўзланган маррани эгаллаш, ғўза ривожланишидаги қолоқликка барҳам бериш мақсадида ўсимликларга қўшимча ишлов бериш, айниқса, маҳаллий ўғитдан самарали фойдаланишга алоҳида эътибор қаратилди. 3077 гектар ердаги ғўза асосан шарбат билан суғорилди. Бу йил биолабораториялар хизматидан унумли фойдаланиб, 15220 гектардаги ўсимликларга биологик ишлов берилди.

Берунийликлар пилла ва ғалла бўйича белгиланган шартномавий режалар-

ни ортиғи билан бажариб, қўш тўйларни ёруғ юз билан кутиб олишди.

ҲАЗРАТ НАВОИЙ НОМЛИ ХЎЖАЛИКДА

Баҳриёр Эшчонов кўп йиллардан буён Беруний тумани ва Қорақалпоғистон Республикаси халқ хўжалиги ривожига муносиб ҳисса қўшиб келаётган етук ва малакали кадрлардан бири ҳисобланади. У туманда биринчи раҳбар сифатида барча соҳалар ривожланишини таъминлашга хизмат қилди. Жўқорғи Кенгес қўмита Раиси, йирик бошқарма бошлиғи вазифаларида ҳам самарали фаолият кўрсатди. Ҳозир эса Беруний туманидаги кўп тармоқли Алишер Навоий номидаги ширкат хўжалигига бош-қош. Дастлабки кунлардан эътиборан хўжаликда инфратузилмаларнинг нормал ишлашига, боғдорчиликни ривожлантиришга, тадбиркорликка кенг йўл очилишига ҳаракат қила бошлади. Чунки хўжалик шундайгина шаҳар яқинида жойлашган бўлиб, саккиз минг аҳоли истиқомат қилар, шубҳасиз иш ўринлари етишмасди. "Обод маҳалла йили" дастурига биноан марказий ва "Лолазор" қўрғонларида иккита шинам гузар ташкил этилди. Овул фуқаролар йиғини ҳудудидаги учта болалар боғчалари, учта умумтаълим ва битта иқтидорли болалар мактаблари, тўртта аралаш моллар дўконлари, 12 та ун тегирмонлари, 3 та қариялар чойхонаси, 4 та сартарошхона, қишлоқ врачлик пункти фаолияти яхшиланди. Ғишт ишлаб чиқарувчи линия ишга туширилди. Янгидан 8 гектарлик боғ барпо этилиб, жами боғдорчилик майдони 45 гектарга етказилди. Ўн гектардаги саноатбоп тераксорлар барқ уриб ривожланмоқда. Мактабларда ўқувчиларнинг таълим-тарбиясига эътибор кучайтирилга-

ни, ҳомийлик ҳаракати талаб даражасида олиб борилганлиги боис ҳозир 44 нафар йигит-қизлар мамлакатимизнинг олий таълим масканларида билим сирларини ўрганишмоқда. 100 нафар ўғил-қиз эса касб-ҳунар коллежлари ва академик лицейларда ўқияпти. Хўжаликда болалар спортини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Масалан, илгари спорт мактабида мураббий бўлган, айни пайтда бош пудратчи сифатида намунали иш олиб бораётган Нураддин Қаландаров хайрли ишга – болалар футбол командаси тузишга бел боғлади ва йигирма нафар болаларнинг бошини қовуштирди. Хўжаликдаги барча хонадонлар табиий газдан баҳраманд бўлаётгани, газ ҳисоблагичлар ўрнатилаётгани ҳам таҳсинга лойиқдир.

-Хўжалик ҳар бир аъзосининг турмуши фаровон бўлишини таъминлаш - бош мақсадимиздир, - дейди суҳбат пировардида хўжалик бошқаруви раиси Бахтиёр Эшчонов. – Бунинг учун эса маҳсулот етиштиришни кўпайтириб, даромадни янада ошириш лозим. Хўжаликдаги жами 165 нафар пудратчилар ана шуни асосий мақсад қилиб олишган. Айниқса, Маҳмуд Хўжаметов, Тожигул Рўзматова, Ғани Содиқов, Обод Олланиёзов, Хўжамурод Худойберганов, Завра Нурмаханова, Тожигул Исоқова, Хўжамурод Холлиев, Икром Бобожонов сингари ижарачиларимиз бу борада намуна бўлишмоқда. 660 гектар пахтазорларда эрта-индин теримни бошлаб юборамиз. Мавсумни қисқа муддатларда ўтказиб, давлатга камида 1650 тонна сифатли хом ашё етказиб беришдек мажбуриятимизни тўла адо этиш учун барча имкониятларга эгамиз.

ЭЛЛИКҚАЛЪА ЭЛГА ТАНИЛДИ

Бу туманни асосан чўлқуварлар ташкил қилади. Улар 1973 йил бошларида бундан минг йиллар олдин гуллаб-яшнаган, аммо Амударё ўз ўзанини ўзгартириб, сувсизлик юзага келиши оқибатида саҳрога айланган заминни ўзлаштириш, қадим авлодлар чироғини қайта ёқиш мақсадида Элликқалъага келишган. Қисқа муддатда бир неча минглаб гектар серунум ерлар ўзлаштирилди. Ўнлаб аҳоли яшаш пунктлари, Бўстондек ҳавас қилса арзигулик шаҳар бунёд этилди. Натижада 1977 йил мартда Ўзбекистон харитасида Элликқалъа деган янги туман пайдо бўлди. Эсимда, ўша йиллари Желдиккалъа (Шабадали қалъа) қўрғони яқинига Сарибий овулидан, яъни Амударё соҳилидан беш-оға ини кўчиб келишди, Охунбобоев деб номланган аҳоли яшаш пунктига асос солишди. Уларнинг ўн йиллаб оёғини босолмасдан тўшакка михланиб қолган оналари ҳам ўғиллари билан бирга чўлга келди. Тасодифни қарангки, ўша момо Элликқалъага келгач, бир ярим йилдан кейин ҳеч нарса кўрмагандек соғайиб кетдилар. - "Бу заминнинг хосияти бор экан, мени ўтганлар руҳи, яхши ниятим қўллаб-қувватлади, массивнинг соф ҳафоси дардимга дармон бўлди", - дея эътироф этганди ўшанда момо. Дейлик, бу ҳақиқатан ҳам тасодифдир. Лекин тан олиб айтиш жоизки, Элликқалъага кўчиб келган чўлқуварларнинг бирортаси ҳам кам бўлмади. Унибўсди, бир оила тўрт-беш оилага айланди. Туман ташкил топгандан буён ўтган 26 йил мобайнида "Элтекс", "Юнивер", "Меликал Коттон" қўшма корхоналари ташкил этилиб, бежирим, сифатли маҳсулотлари билан хориж бозорларини ҳам забт этмоқда. "Юнивер" қўшма корхонасининг ишловчилар сони йил охирига бориб 4 минг кишига етиши режалаштирилаяпти. Ана шу қўшма корхонанинг 300 минг АҚШ доллари миқдоридаги маҳсулоти чет элга тўғридан-тўғри экспорт қилинди. "Эл-Нур" масъулияти чекланган жамиятнинг ҳам 200 минг АҚШ доллари миқдоридаги маҳсулотлари хорижлик ҳамкорлар томонидан мамнуният билан харид қилинганлиги қувонарли ҳолдир.

Элликқалъа туманида фермер ва деҳқон ҳамда ширкат хўжаликларини қўллаб-қувватлаш, маҳсулот етиштирувчилар учун етарли шароитлар яратиш, бозор инфратузилмасини ривожлантиришга йўналтирилган қатор тадбирлар амалга оширилди. Ана шу мақсадда Тикланиш ва Тараққиёт банки иштирокида "Қишлоқ хўжалик корхоналарини қўллаб-қувватлаш" лойиҳаси амалга оширилмоқда. Мазкур банк агентлигининг Бўстон гуруҳи томонидан мустақил фермер хўжаликларига техника воситалари сотиб олиш учун 110 миллион 339 минг сўм кредит маблағлари ажратиб берилди. Бундан ташқари "Элликқалъа холдинг" агрохизмат марказига 1 миллион 190 минг, "Бўстон-1 МТП" масъулияти чекланган жамиятга 805 минг АҚШ доллари миқдорида кредитлар ажратилмоқда.

Чет эл сармоялари кенг жалб қилинаётганини ҳам тилга олиш лозим. Жумладан, "Юнивер" масъулияти чекланган жамиятнинг Устав жамғармаси ҳозирги пайтда 13 миллион 294,2 минг АҚШ долларини ташкил қилади. Бундан ташқари, "Ўзбекистон – Россия – Эл-Рослес" қўшма корхонаси Россиянинг "Қурилиш лойиҳа" ва тумандаги "Ҳамкор" масъулияти чекланган жамиятлари билан биргаликда ташкил қилинган бўлиб, хорижликлар 48 фоиз, Ўзбекистон томони 52 фоиз улуш қўшган. Қўшма корхона тўла қувват билан ишга тушгач, асосан таълим муассасаларига мебел жиҳозлари етказиб берилади.

Элликқалъада таълим муассасаларини ҳашар йўли билан бунёд этишда катта тажриба тўплаган. Амалдаги йилнинг ўзида "Сарибий", "Тоза Амиробод", Ғани Одилов номли ширкат хўжаликларида ва "Боғёп" фермер хўжаликлар уюшмаси ҳудудида 6 та мактаб ҳашар йўли билан қурилгани таҳсинга лойиқдир. Президентимиз фармонига биноан болалар спортини ривожлантириш, ёшларнинг жисмонан бақувват, руҳан тетик камол топишлари учун қатор ижобий тадбирлар изчил адо этилаяпти. Маҳалла ва овулларда болалар спортини ривожлантириш бўйича тузилган аниқ дастур асосида ўндан ортиқ спорт-соғломлаштириш мажмуалари қурилаяпти. Айни пайтда "Амиробод" овулида спорт мажмуаси қурилиб, фойдаланишга топширилганлиги болалар учун чинакам байрамга айланди. "Тозабоғ", "Қирққиз", "Гулдурсин", Навоий номли овул фуқаролар йиғини ҳудудларида бундай спорт мажмуалари қурилиши жадал давом этмоқда. Бундан ўттиз йиллар олдин кимсасиз чўл бўлган Элликқалъа туманида бугун аҳолининг 98 фоизи табиий газдан баҳраманд бўлаётгани ҳам мустақиллик шарофатидир.

Ҳалилла Қўшназаров етакчилигидаги "Элликқалъа" фермер хўжаликлар уюшмаси аъзолари кўпчиликка ўрнак бўлишмоқда. Фермерлардан 43 нафари деҳқончилик, 3 таси чорвачилик ва боғдорчилик билан машғул. 1588 гектар ернинг 780 гектарига пахта экилган. Бу ерда 1974 йили тумандаги боғдорчиликнинг заминига асос солинган бўлиб, айни пайтда 110 гектар боғ ва 10 гектар узумзорлар мавжуд. Хўжаликнинг шуҳратига шуҳрат қўшишга Нуриддин Матназаров, Иноят Йўлдошев, Қурбонбой Ўрозбоев, Искандар Эгамберганов, Арзигул Авазимбетовалар бош бўлган фермер хўжаликлари муносиб улуш қўшаётганини алоҳида таъкидлаш лозим. Хоразмийларнинг дастлабки қароргоҳи табаррук Тупроққалъа атрофларида деҳқончилик қилаётган бу деҳқон фермер хўжалиги уюшмаси жамоаси камида 1700 тонна аъло сифатли пахта ҳосили тайёрлаб, давлатга сотишдек эзгу ният билан мавсумни бошлаш арафасида турибди.

Элликқалъа туманининг яна бир пешқадам хўжалиги – "Бўстон" фермерлар уюшмасида ҳам бугун дала ишлари ғоят уюшқоқлик билан ўтказилаётгани – кузги мўл ҳосилдан далолат бераяпти. Фермер Ҳожибой Зариповнинг 5 гектарлик пайкалидаги ғўзанинг ҳар бир тупида ўртача 6-8 тадан бўлиқ кўсак борлиги 14 тонналик маррани эгаллаш учун мустаҳкам пойдевор яратилганидан гувоҳлик бермоқда. Уюшмада боғдорчиликнинг юксалиши учун кенг йўл очилгани эл-юрт дастурхонини ноз-неъматлар билан тўкин қилишда қўл келаяпти. Олти гектар ерда боғ барпо қилган Нуруммат Сейтимбетов раҳбарлигидаги фермер хўжалиги аъзолари 60 тоннага яқин олма ҳосилини Россия, Қозоғистон давлатларидаги мижозларга етказиб беришди. Бундай моҳир боғбонлар "Бўстон"да кўп.

ОНА ЗАМИНГА САДОҚАТ

Мўйноқ номи ўтган асрнинг 70-йилларидаёқ экологик офат маркази сифатида жаҳон узра маълум бўлган эди. Дарҳақиқат, Орол денгизининг соҳилини ташлаб, икки юз километрлаб чекиниши, бир неча миллион гектарни эгаллаган қумликнинг пайдо бўлиши, айниқса, 2000-2001 йиллардаги сув тақчиллиги нафақат Мўйноқ тумани, балки Оролбўйи ҳудудидаги аҳолини синовдан ўтказди.

-Сир эмас, баъзилар қийинчиликларга чидай олмасдан туғилган масканларини ташлаб, бошқа томонларга кўчиб кетишди, - дея вазминлик билан суҳбатини бошлайди "Учсой" овул фуқаролар йиғини оқсоқоли Бибигул Ержонова. – Она заминга садоқатли кишилар барча машаққатларни енгиб ўтишди. Худога шукр, мана сув сероблигини ҳам кўраяпмиз...

Бундан йигирма йил олдин овул фуқаролар йиғини масъул котиби, 2001 йилдан эътиборан оқсоқоли бўлиб сайланган Бибигулнинг гапларида жон бор. Мўйноқликлар учун ўтган 35-40 йил ғоят машаққатли бўлди. Матонатли инсонлар мураккаб шароитларда ҳам чидам ва келажакка қатъий ишонч билан яшадилар, яратувчанлик, меҳнат билан машғул бўлдилар. Икки йил олдин май ойи бошларида Амударёнинг қуйи қисмига ҳам сув оқиб кела бошлади. Жанубий Оролбўйида умумий қиймати салкам 3 миллиард сўм бўлган лойиҳага биноан ички сув ҳавзаларини, кўлларни, Мўйноқ кўрфазини сув билан тўлдиришга киришилди. "Судочье" кўлини тиклаш бўйича 698.652 минг АҚШ доллари қийматидаги қурилиш ишлари амалга оширилди. Қисқа муддатда катта кўламдаги юмушларнинг бажарилиши оқибатида 200 дан ортиқ кўллар, сув омборлари сувга тўлди. Ҳозир фақат Мўйноқ туманидаги ички сув ҳавзалари, кўлларда 2,5 миллиард куб метр сув тўпланди. Энг қувонарли жиҳати, соҳилини йўқотган Оролга Амударёнинг суви оқа бошлади. Шундай қилиб, Мўйноқнинг балиқчиликдаги шуҳратини қайта тиклаш имкони туғилди.

Мўйноқда янги тармоқ – газ ва нефт саноати пайдо бўлаяпти. Айни пайтда 13 та бурғилаш қудуқларидан 9 таси юқори босимли газ берди. Мазкур газ конларини қайта ишлаш йўлга қўйила-

МАҚСАДИМИЗ — ФАРОВОНЛИК

Наманган вилояти иқтисодиётида аграр соҳа етакчи ўрин тутади. Унинг ривожида вилоят хўжаликлараро кенгашининг салмоқли ўрни бор.

Кенгаш қишлоқ ва сув хўжалиги иншоотлари қурилиши учун ажратилаётган капитал маблағлардан самарали, тежамкорона фойдаланиш, улар ҳисобига янги ерлар ўзлаштириш, суғориладиган майдонларни реконструкциялаш, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш борасида кенг кўламли фаолият кўрсатмоқда. Ўтган йили вилоят хўжаликлараро кенгаши бошлиғи Зокиржон Расулов "Шуҳрат" медали билан мукофотландики, бу айни чоғда жамоа олиб бораётган яхши ишларнинг ҳам ўзига хос тақдирланишидир. Кенгашнинг бош муҳандиси **Аҳмаджон ТУРСУНОВ** бу ҳақда мухбиримизга қуйидагиларни сўзлаб берди:

-Вилоят хўжаликлараро кенгаши қишлоқ ва сув хўжалигига тааллуқли иншоотлар қурилиши учун жой аниқлаш, у ерда аҳоли, бино, боғ ва бошқалар бўлса, уларни кўчириш масаласини ҳал этиш, объектни қурилиш режасига киритиш, битказилган иншоотни белгиланган тадбирлар асосида қабул қилиб олиш каби зарурий жараёнларда фаол иштирок этади. Бунда бизга тааллуқли энг муҳим жиҳат шуки, режалаштирилган объект қурилишига сарфланадиган лойиҳа-сметадаги бюджет маблағлари идорамиз томонидан тасарруф этилади. Ўтган йили 3 та йирик объектнинг тўла-тўкис ишга туширилишига, 30 га яқинини эса қисман битказиб, фойдаланишга топширилишига эришдик.

Жорий йилда ана шундай муҳим иншоотлардан 16 таси қурилиш режасига киритилган эди. Йилнинг аввалида буларнинг барчасида қурилиш-монтаж ишлари бошланди ва давом этмоқда. Айтиш мумкинки, уларнинг ҳаммаси битгандан сўнг вилоят қишлоқ ва сув хўжалиги тизимини ривожлантириш, аҳоли турмуш фаровонлигини оширишда катта аҳамиятга эга бўлади.

Бугун вилоятимиздагина эмас, республикамиз аҳли ҳам Норин тумани маркази ва қишлоқларда тупроқ юзига кўтарилган ер ости сувлари келтириб чиқарган муаммодан хабардор. Бу масала ўз пайтида "Қишлоқ ҳаёти" газетаси томонидан ҳам ўртага ташланган эди. "Ҳаққулобод - Наманган" йўли бўйидаги хўжаликларда ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш учун бошланган катта қурилиш битса, ушбу муаммонинг анчагина қисми ҳал бўлади. "Уйчиирқурилиш" ОАЖ бош пудратчи бўлган ушбу комплекс ҳам вилоят хўжаликлараро кенгашининг буюртмаси билан вужудга келмоқда. Лойиҳага биноан унинг ишга туширилиши билан 800 гектар захдан зарарланган ернинг мелиоратив ҳолати яхшиланади. Қурилиш миқёси ва суръатини шундан ҳам билиш мумкинки, жорий йилда 93 миллион сўмга яқин капитал маблағ сарфлаш режалаштирилган эди. Амалда эса олти ойдаёқ 126 миллион сўмдан зиёд маблағ ўзлаштирилди.

Ҳозиргача Норинда 400 гектар майдоннинг мелиоратив ҳолати яхшиланди, 7 та сув ўтадиган жой битди, 3 дона тезкор захоб тўплагич ишга солинди, сув кўтариш иншоотининг лойиҳавий қувват билан ишлаши таъминланди. Комлекснинг электр таъминотини яхшилаш учун 2 та подстанция фойдаланишга топширилди, "Ҳаққулобод-Эльта" коллекторини насос станциясига улаш ишлари тезкорлик билан олиб борилмоқда.

Мингбулоқ туманидаги Охунбобо-

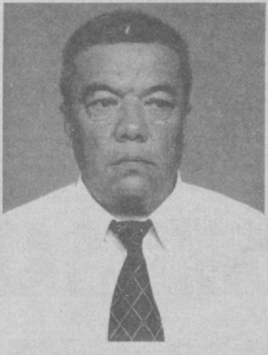

ев номли каналдан сув олувчи янги иншоотда ҳам қурилиш суръати юқори. Жорий йилнинг февралида бошланган қурилишда 125,1 миллион сўм капитал маблағ ўзлаштирилиб, 122 минг кубометрдан зиёд тупроқ ишлари бажарилди.

Бунёдкорлик

Биз буюртмачи бўлган Чуст туманидаги Резаксой сув омбори қурилишига шу йилнинг бошида қўл урилган. Лойиҳа бўйича бу ерда 660 миллион кубометргача сув тўпланади. Тўғоннинг баландлиги 114 метр, узунлиги 6,2 километр бўлади. Бу қурилиш комплекси секундига 40 кубометр сувни 97 метр баландликка кўтарувчи насос станциясини ҳам ўз ичига олади. "Наманагансувқурилиш" ОАЖнинг 2-қурилиш-монтаж бошқармаси бош пудратчи бўлган Резаксойда ҳозиргача катта миқдорда иш қилинди.

Тўрақўрғонда сатҳи 400 гектарлик Кенгкўлсой сел-сув омборида ҳам иш қизғин. Узунлиги 1336 метрлик тупроқли йўғон, Шимолий Фарғона каналига секундига 30 кубометр, "Арғин" каналига 7,3 кубометр сув берувчи икки канал ҳамда сув омборига Катта Наманган каналидан ташлама ҳам қурилади. 2003 йилда Кенгкўлсойнинг биринчи навбати учун 1,2 миллиард сўм капитал маблағ сарфлаш режалаштирилган.

Вилоятимизда Поп тумани ҳудудий жиҳатдан жуда катта салмоққа эга. Чодак массивидаги унумдор даштлар не замонлардан буён сувга ташна эди. Ана шу ерларни комплекс ўзлаштириш режаси тузилиб, уни амалга ошириш 1997 йилда бошланган. Қурилиш беш навбатда босқичма-босқич фойдаланишга топширилади. Етти йилда битказиш режалаштирилган ушбу объектнинг умумий қиймати 1991 йилги нархларда 225 миллион 423,7 минг сўм туради.

Комплексга кирувчи секундига 18,5 кубометр сувни 187 метр баландликка кўтариб берувчи уч босқичли "Марғизор" сув кўтариш иншооти қурилиши якунига яқинлашмоқда. Айни чоғда умумий узунлиги 30,5 километр бўлган, ўнг (12,7 км) ва чап (17,8 км) ирмоқдан иборат канал қурилиши ҳам давом этмоқда.

Комплексда иш бошлангандан буён ўтган даврда вилоят хўжаликлараро кенгаши томонидан 5 миллиард 1,7 миллион сўм бюджет маблағи етказиб берилди. Бунинг асосий қисми ёки 3 миллиард 979,4 миллион сўми "Марғизор" сув кўтариш иншоотида ўзлаштирилди. Бунда бош пудратчи - "Наманагансувқурилиш" очиқ акциядорлик жамиятининг улуши катта. Шунингдек, каналда 424,5 миллион ва электр таъминоти қурилиши бўйича 225 миллион сўмлик иш қилинди.

Ушбу комлекс бўйича жорий йилда "Марғизор" сув кўтариш иншоотининг ўзида 409 миллион сўмга яқин капитал маблағ ўзлаштирилади. Шуни айтиш жоизки, Чодак массивини комплекс ўзлаштириш ва суғориш тармоғи фойдаланишга топширилса, Поп туманида 16,5 минг гектардан зиёд янги ер ўзлаштириш имкони яралади, қарийб 6,9 минг гектар мавжуд экинзор ва боғларнинг сув таъминоти тубдан яхшиланади. Натижада бу ерларга янги ишчи кучларини жалб қилиш, деҳқон ва фермер хўжаликлари ташкил этиш, замонавий турар-жой массивлари, инфратузилмалар яратиш мумкин. Энг муҳими бозор ва саноат учун янги хом ашё минтақаси вужудга келади.

Бундай хайрли ишларда кенгашимизнинг ўзига яраша хизмати борлигидан қувонамиз, албатта. Жамоамизда юзга яқин киши ишлайди. Мингбулоқ туманида 30 гектарлик ёрдамчи хўжалигимиз бор. Унинг даромади асосан ишчи-хизматчиларни ижтимоий ҳимоялашга сарфланмоқда. Чунончи, ўтган йили ҳар бир ишловчига 300 килодан, кам таъминланганлардан 25 кишига яна 150 килодан арзон шоли бердик. Айни пайтда жамоамизнинг кайфияти байрамона, Истиқлолнинг 12 йиллигини кўтаринкилик билан қарши олдик. Зеро, у бизнинг энг улуғ, энг азиз байрамимиз.

ВОРИСЛИККА САДОҚАТ

Уйчи туманида донгдор, бели бақувват жамоани суриштирсангиз, Абдували Мўминов номли ширкат хўжалигини кўрсатишади, албатта.

Дала чоғроқ, аммо одам шунчалар кўпки, ҳар туп ғўзага бир деҳқон десак бўлади. Машад ва Ўнҳаят аталмиш икки қишлоқ фуқаролар йиғинида 11 та маҳалла бор, сал кам 35 минг аҳоли истиқомат қилади. Мактаблар сони 10 тага яқинлаб қолди, 20 тача турли-туман ишхона, шифохона, тағин элнинг иссиқ-совуғи деган гаплар - бари хўжалик идорасида, раис ҳузурида ҳал бўлади.

Ўнҳаят гузарида мўйсафидлар гурунгининг устидан чиқдик. Кечагина Андижонга саёҳат қилиб, ҳордиғи чиққан миннатдор чолларнинг оғзидан хўжалик хусусида бол томарди. Не сабабданки, сафарга насибаси қўшилмай қолган Алимқул буванинг ичи куйса-да, сир бермай тагдор гап қилади:

-Кампиримни уйга ташлаб, Андижоннинг мойли палови томоғимдан ўтарканми?

93 яшар Мулла Аҳмад бува майин илжаяди:

-Йилтираган лабингизни бир ялатиб қўйсангиз кампирингиз ҳам баҳраманд бўларди-да, ҳожим. Ё унақанги...

Ўн чоғли қариянинг қаҳ-қаҳасидан темир чорпоянинг бели синай дейди. Дунёнинг ҳамма юмушини сўз билан уддалайдиган чолларнинг соқоли шўх селкиллайди.

-Бу чоллар - ёмон чоллар, - кўз қисади ҳамроҳим — хўжалик раиси Тоҳиржон.

Кулги узун-қисқа бўлиб тингач, гапимиз Яккатутга қадалди. Ҳамма тирик тарих Аҳмад буванинг оғзига тикилди:

-Қуйироқда Даҳи ота деган бир азиз ўтганлар. Шу зот Ўнҳаятимиздаги Овчи бува билан қалин биродар бўлиб, ҳар замон кўргани келиб турарканлар. Бир гал кечиккан Даҳи отадан Овчи бува боисини сўрабдилар.

-Дарёни қарамайсизми, шундай ёйилиб кетибдики, йўл юрмоққа илож йўқ.

Азбаройи дўстига жони ачиган Овчи бува асони азот кўтариб сувга ҳайбат қилибдилар:

-Салгина наридан оқсанг бўлмайдими-а?

Овчи бувадан андиша қилган Сирдарё ўн чақирим жойга четлаган, кеманинг арқони боғланадиган Яккатут эса даланинг ўртасида ёдгорликдай қаққайиб қолган экан.

Мен савол бераман:

-Ўша тутга кема боғлашгани ростмикан-а?

Китоб кўрган қария бош ирғайди:

-Ишониш керак, ўғлим. Азизлар худо эмас, худодан жудо эмас, деган гап бор. Бир куни Шоҳи Машраб эшак билан дарёдан ўтмоқчи бўлсалар, кемачи қўймабди.

Ибрат

Оғринган шоир эшакни сувга ниқтаб, дарёдан омон-эсон ўтган ва шеър айтган эканлар:

Кемачи кемангга олма —
кўнглимга ғам бўлдими?
Эшагимни сувга солдим —
тўкими нам бўлдими?

Алқисса, отахонларнинг пурмаъни гуфтигўлари мақола тугул бутун бошли китобга ҳам ё сиғмайди, ё сиғар. Шундоқ бўлсада, кўзғалар чоғимизда қўлларнинг дуога очилганини, юрту эл ва Президентимизга тинчлик, хотиржамлик, тани-сиҳатлик тилангани, эзгу тилакдан Тоҳиржоннинг марҳум ота-оналари ҳам насибалор бўлганини айтсак эзмалик саналмас.

Тоҳиржондан аввалроқ укаси Рустамжон Исматуллаев раис эди. Бугун у биродари 6-7 йил бурун бошлаган, ундан ҳам илгари Абдували Мўминов, Ортиқбой Кўчқоров, Набижон Абдуллаев каби раҳматли инсонлар пойдеворини қўйган эзгу ишларни давом эттирмоқда. Раис билан дала айланарканмиз, 8-бош пудратнинг тўққиз гектарлик пайкалида деҳқонлар билан "ҳорма-бор бўл" қилдик. Қўли-қўлига тегмай, ўзини ҳам, ўзгаларни ҳам жиққа терга ботирган жиккаккина жувон билан сўзлашгимиз келди. Насибахон Пирматова экан.

-Шаҳарга келин бўлганман, - дейди у. — Мен ўсган дала қайдаю каталакдай "дом" қаёқда? Чидолмай хўжайинимни қишлоққа ундадим, у кишиям қарши туролмадилар. Ширкат хўжалиги ер, ёғоч берди, иморатимиз битиб қолди. Аввалги йили пахта териб, пулига олинган (52 минг сўмга) бузоқни ўтган йили 340 мингга сотдик, қурилишнинг кам-кўсти бутланди. Ўтган йили пудратимга 40 кило ёғ, 400 кило ем беришди. Бу оиламизга бир йилга бемалол етади. Мен далада ишлаб нолийдиганларга тушунолмайман. Ишлаш керак, ишлаган одам қуруқ қолмайди, бунга ишонаман...

Эгри ўтириб, тўғри сўзлаш керакки, Насиба ишлаётган тарафларнинг тупроғи соз, суви тайин. Аммо қуйироқда жойлашган тўртта бош пудратда ундай эмас. Ёз кезлари ернинг бетига чиқиб олувчи туз ҳатто шолини қуритади.

Ўтган йили Фотима опанинг ўша шўрдаги пахтаси пишган кезлари қуда тараф тўйининг қистовига ўтди.

-Бир ой пахта тераман, 15 сентябрда режамни бажараман, ундан сўнг 20 сентябрга тўй, иншооллоҳ.

Ният холис, худди шундай бўлди. Икки гектар нобоп ердан 7,5 тонна пахта топширган Фотима Сайдуллаева 200 минг сўм иш ҳақини белга боғлади, енгни астойдил шимарди. Ана ундан у ёғи ўзингиз билган ўзбекнинг тўйи...

Бу сўзларда заррача лоф йўқ ва мақсад кимнидир кўкларга кўтариш ҳам эмас. Гап - меҳнат самараси кўриниши учун деҳқоннинг ҳақи вақтида берилиши зарур экани-да. Биз тилга олган аёл битта пайкалда 33 йилдан буён ишлайди. Тўққиз фарзанди билан бева қолган, эри битта тўй кўрмай оламдан ўтган. Бошқа иши бўлмаган она даланинг, пахтанинг орқасидан беш етимни уйлади. Бу йилги йиғим-теримни олгач, тағин тўй қилмоқчи, иложини топса тўй қўшалоқ: қизни узатади, келин олади. Кейин ўтган йилгидай санаторийга бориб, гипертониясини даволайди. Йўлланмани хўжалик беради ва бепул, албатта.

Ширкатнинг машина-трактор саройини таърифлаб ўтирмай, республика семинари айни шу ерда ўтганини эслаш кифоя. Тўққиз бош пудратнинг дала шийпони шаҳарнинг бойваччалари яшайдиган ҳовлиларни эслатади. Фақат қўрғонию дарвозаси йўқ холос. Уларни ички имконият лар ва икки қишлоқнинг ҳунарпешалари зийнатлаган. Шийпонларда маънавият хоналари, болохоналар, музлатгич ва мебеллар, радио-телевизор, рация, тандир, иссиқхона. Бир тахта жойда боғ ва резавор, сигир ва парранданинг маҳсулоти деҳқон дастурхонида муҳайё.

"Меҳнат Шуҳрати" ордени нишондори Абдужаббор Даламирзаевнинг бош пудратида бир пиёла чой ичиб, нафас ростлаган бўлдик. Елпиниб яхна хўплаётган Каримжон ака Акромов 45 йилдан бери сувчилик қилар экан. У узатган шиннидай қуюқ фамил чой ичида муштдай "дур" новвот бор эди. Ҳайратимни яширолмадим:

-Новвот чой-ку?

Негаки, новвот, ҳинд чойи, асал деган неъматларни дала шийпонида ҳалеганда учратган эмасман.

-Ана яшик тўла, - қўли билан ишора қилди кекса деҳқон. — Сув деганингиз совуқлик бўлади, мухбир ука, сувчи одамга худонинг берган куни бир калла новвот зарур. Бўлмаса илигимиз оқиб кетади-да.

-Далада новвотчойга буғдой нонни бўктириб еганга қази-қартаям керакмас, - суҳбатга қўшилди. Адашали ака Холмирзаев. — Аммо локигин буғдой нонни кетмон чопган азаматга чиқарган.

Шу даланинг ўзида етиштирилиб, шийпондаги тандирда ғўзапоянинг қўрига пишган буғдой ноннинг мазаси ҳам бўлакча эди. Бу йилги ҳосилга 62 пудратчининг пешона тери томди, ялпи хирмон 1352 тоннадан ошди, минг тоннаси давлатга сотилди. Пудратчиларнинг 150 тонна ҳақи уймауй тарқатилган. Яна ўн тонна етим-есир, бева-бечорага. Тармоқнинг ўзидан 105 миллион сўм даромад келди, рентабеллик 50 фоиздан ошди. Булар бари яратилган шароитнинг, уруғлик ҳосил етиштиришга эътиборнинг, меҳнат қадрлангани ва юқори манфаатдорликнинг; ширкат усулининг қувончли самараларидир.

-Энди гал пахтамизга, - дейди Тоҳиржон Исматуллаев. — Асосий ҳосил пишди ҳисоби, адирда очила бошлаганига анча бўлди. Хирмон жой, тош-торози, этак-қоп тахт. Ҳар йилгидай ҳашарчиларсиз териб олишга ҳамма имкониятимиз бор. Худо хоҳласа, теримни бир ойда якунлаймиз.

Раис бу гапни ер ва элнинг имконига суяниб айтдики, асосли сўз ерда қолмайди. Мўлжал 1300 тонналик "оқ олтин" хирмони яратишки, бу ҳар бир гектар бошига 35 центнердан дегани. Агар шунча ҳосилни Абдували Мўминов номли жамоанинг далаларига ёйилса борми, лўмбиллаган пахта тизза бўйи бўлади. Ана шундай кунлар арафасида қалам аҳлидан иккитагина сўз лозим холос:

-Хирмонларингизга барака!

Рустамжон УММАТОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.
Муаллиф олган суратлар.

Шундай одамлар бор

ЕРНИ ЭЪЗОЗЛАГАН КАМ БЎЛМАЙДИ

-Шу ерларни 50 йил олдин биз ўзлаштирган бўлсак-да, ўзимиз кафтдек ерга зор эдик. Мана шукурки, мустақиллик туфайли 70 гектар ерга оиламиз билан эгалик қилиб турибмиз, - дейди Ховос туманидаги "Камолиддин" фермер хўжалиги раҳбари Абдураззоқ Ҳотамов. – Мана бу, мен миниб юрган "ГАЗ-31" машинасини вақтида совхоз директори ҳам минмаган. Куни кеча "Дамас" автомашинасига пул ўтказдик, эрта-индин олиб келамиз...

Бу оддий қишлоқ одамларидан бири Абдураззоқ Ҳотамовнинг гаплари. Абдураззоқ ака Робия она билан ўн нафар фарзандни оқ ювиб, оқ тараб, эл-юрт корига ярайдиган, меҳнатсевар қилиб тарбияладилар.

-Ёшлигим қийинчиликлар ичида

ўтган, - дейдилар Абдураззоқ ҳожи. – Ёшлигимда ота-онамдан ажраб қолиб, акам қўлида тарбия топдим. Акам билан янгам уйлантирди. Бу ҳаётда ташвишу қувонч тўсиқлари кўп бўлар экан. Астойдил ҳаракат қилсанг барака эшиги очилаверар экан. Оилада ўн нафар болани боқиш, кийинтириш, уйлашнинг ўзи бўлмайди. Лекин ерни эъзозлаган одам кам бўлмас экан. Ўзимдан қиёс. Етти йил аввал ер олиб фермер хўжалиги ташкил қилдим. Болаларимни йиғиб маслаҳат солдим.

-Ишлаймиз, фермер бўлсак, зараримиз ҳам, фойдамиз ҳам ўзимизники, бошқалардан қаеримиз кам.

Биринчи йили сарсонимиз чиқди, техникамиз йўқлигидан роса қийналдик. У-бу нарсани бир жойга судраб боришга ҳам транспорт керак-да. Унга ялинасан, бунга ялинасан, асабинг бузилади. Охири молларни сотиб, пулига трактор олдик, культивация, тележка дегандай. Фойда ҳисобидан деҳқончиликка ярайдиган барча нарсани ўзимизда тайёрлайвердик.

"Фермерларга мазза, ерни олдингми – пулнинг ўзи оқиб келаверади", деганлар адашади.

-Фермерларнинг ҳар бир тийини ҳаловатсиз тунлар, кечаю кундуз югур-югур, пешона тери билан яратилади. Ҳозир битта "Алтай", битта "Белорусь", тележка, чизел, ер текислагич, "КИР" ўт ўриш техникаси бор. Ўтган йили лизингга ТТЗ-80 тракторини олдик. Бу техникалар осмондан тушгани йўқ. Ҳаммасини меҳнат, тежамкорлик туфайли қўлга киритдик. Жорий йилда 25 гектар майдондан 85 тонна дон олдим, 63 тонна давлатга сотдик.

Пахтамиз 39 гектар. Ўтган йили ғалладан 1 миллион сўм соф фойда олган бўлсак, бу йил 2,5 миллионга етказилди. Бу еган-ичганимиздан, хирмонга кирган дондан ташқари. Пахтанинг ўзидан 12 миллионг соф фойда олдик.

Абдураззоқ ҳожи ота билан ғўза майдонларини бориб кўрдик. Ғўза белдан келади, ҳар бирида 30 тадан бўлиқ кўсак бор.

-Ҳар гектар ерга камида 20 тоннадан маҳаллий ўғит солдик, - дейди Абдураззоқ ота. – 500 килограммдан минерал ўғит солиб, озиқлантириш ва культивация ишларини маромида бажардик. Мана ўзингиз кўриб турибсиз, биттаям бегона ўт йўқ. Ерни севсанг, уни тўйдирсанг ўз неъматини аямайди. Ерни алдаган кишининг косаси оқармайди.

Яна бир жиҳати, халқ сенга умид билан кўз тикиб турганлигини эсдан чиқармаслик керак. Масалан, бизда 30 киши ишлайди. Демак, камида 150 нафар жоннинг тирикчилиги менинг кафиллигимда. Рўзғори бут, дастурхони тўкин, оиласидан кўнгли тўқ бўлмаган деҳқон яхши ишлай оладими. Албатта, йўқ. Фарзандларим ҳам эл қатори меҳнатдан бош кўтармайди. Юсуфали – механизатор, Саидали – механик, Ҳасан –сувчи, Ислом – культивацияда, Исмоил ҳисоб-китобни олиб боради. Сувчилар Ўралбой Бердиёров, Собир, Шодиёр Ходиевлар, Саид Нормуродовлар, чопиқчилар Зубайда Ашурова, Зайнаб Халимова, Зуҳра Омонова, Солия Абдуқодирова, Машҳура Оллаёрова "Камолиддин" фермер хўжалиги ютуқларига муносиб ҳисса қўшаяптилар.

Олинган фойда ҳисобидан Абдуразоқ ота уй қурди, тўйлар қилди, ўғил уйлаб, қиз чиқарди, спорт ишларига ҳомийлик қилди. "Фарҳод" ширкат хўжалигидаги болалар боғчасига, Гулистондаги етим болалар уйига баҳоли қудрат кўмак берди.

Ўтган йили Абдураззоқ ота ҳалол меҳнати туфайли ҳукуматимиз раҳбари томонидан "Меҳнат шухрати" ордени билан тақдирланди. Шу йил умр йўлдоши Робия она билан муборак ҳаж сафарига бориб келди.

-Шу кунларга етиб келганимизга минг бора шукроналар айтаман, - дейди Абдураззоқ ҳожи. – Оддий бир қишлоқ фарзандининг бунчалик обрў топиши, эъзозланиши, элни эркин яшаши барчаси мўътабар мустақиллик туфайли. Барчамизга шу ёруғ кунлар муборак, юртимиз тинч, Юртбошимиз омон бўлсин, дастурхонимиздан доим қут-барака аримасин. Деҳқонларимизга Яратганнинг ўзи барака берсин.

Шомурод ХОЛМУРОДОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

КЕЛАЖАК ВОРИСЛАРИ

Пайариққа йўлингиз тушса, "Деҳқонобод" ширкат хўжалиги марказида жойлашган қўшқаватли, замонавий типда қурилган янги бино эътиборингизни тортиши аниқ.

Бу Салоҳиддин Йўлдошев номидаги 18-умумтаълим мактабининг ўқув биноси. Бир қарашда қишлоқ мактабининг бундай ҳашамат билан қурилиши ҳеч кимнинг хаёлига келмайди. Бироқ, истиқлол қишлоқ ёшларига ҳам шундай имкониятлар яратдики, натижада улар ҳам шаҳарникидан қолишмайдиган мана шундай кўркам биноларда таълим олишга муяссар бўлишди.

Давр

Бугунги кунда 18-мактабда 1146 нафар ўқувчи таълим олишаётир. Уларнинг қайси бири билан суҳбатлашманг, Ватанга бўлган муҳаббат, келажакка бўлган ишончни кўриб беихтиёр севиниб кетасиз.

-Мактабимизга 1932 йилда асос солинган, - дейди мактаб директори Фозилжон Толибоев. – Бугунгача мазкур илм даргоҳини етмишга яқин авлод вакиллари тамомлаб, катта ҳаёт остонасига қадам босишди. Улардан 20 нафари фан номзоди, 3 нафари эса фан доктори илмий даражасига эга бўлишди.

Мактаб жамоаси билан яқиндан танишар эканмиз, уларнинг аҳиллигию ҳар бир ишга сидқидилдан ёндошишига қойил қолдик. Шундандир бу зиё маскани мураббий ва ўқитувчиларидан таълим олган ёшларнинг ҳеч бирини катта ҳаёт йўлида адашгани ҳақида эшитмадик. Аксинча, мактабни тамомлаб олий ўқув даргоҳларида ўқишни давом эттираётганларнинг сони йил сайин ортиб бораётир. Бу йил мактабни тамомлаган 86 нафар ўқувчидан 31 нафари олий ўқув юртларига киришга муваффақ бўлди. Шундан 24 нафари давлат грантлари асосида таҳсил олади. Ўтган йили ўқувчиларининг олийгоҳлар, билим юртларига кириши бўйича 18-мактаб вилоятда учинчи ўринни эгаллаган бўлса, жорий йилда бу кўрсаткич янада юқори бўлишига умид бор. Бу борада мактаб асосий даъвогарлардан.

Биласизки, ҳар йили ўрта таълим масканлари ўртасида фан олимпиадалари ўтказиб келинади. 2002-2003 ўқув йилида ўтказилган фан олимпиадаларининг вилоят босқичида француз тилидан мактаб ва туман шарафини ҳимоя қилган ўқувчилар – Мақсуда Очилова ҳамда Ҳилола Қўшановалар юқори ўринларни эгаллаб, устозлари ишончини оқлашди. Мазкур ўқув йилида тумандаги 98 та умумий ўрта таълим мактаблари орасида 18-мактаб фанлар кесими бўйича 4-ўринга лойиқ, деб баҳоланишида уларнинг ҳам ҳиссаси бор.

18-мактабнинг умумий ер майдони тўрт гектарни ташкил қилиб, шундан бир гектари мевали ва манзарали дарахтлардан иборат. Дарахтларни мактабда ўқиётган ўқувчиларнинг ўзлари парваришлашади.

Биз юқорида мактабнинг замон талабларига мос равишда қурилганидан сўз юритдик. Бу ердаги ҳавас қилса арзигулик стадион ҳамда қишки спорт зали мактаб кўркига кўрк қўшиб турибди. Илм масканида болалар спортига ҳам алоҳида эътибор қаратиляпти. Шароит кўнгилдагидек бўлганидан кейин, бу ерда таълим олаётган ёшлардан юксак зафарларни кутса арзийди.

-Бизнинг ниятимиз битта: келажакка муносиб ворислар тайёрлаш. Юртнинг келажаги, эртанги куни ҳам аслида шу ёшларнинг қўлида-ку. Буни яхши англаганимиз учун ҳам бор имкониятимизни ишга солаяпмиз, - дейди Фозилжон Толибоев.

Ш.Ортиқов

УМРЛАР БЎЛАДИКИ...

Соғинч

Кечагидек эсимда, 1990 йилнинг 9 май куни Боёвутда байрам сифатида эмас, мотам, минг-минглаб одамларнинг кўзларидаги ғам-қайғу билан кечган эди.

Ўша куни машҳур хўжалик раҳбари, Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган пахтакор Турсунбой Латипов вафот этганди. Минг-минглаб кишилар унинг дафн маросимида қатнашдилар, уни кўзда ёш билан сўнгги йўлга кузатдилар. Умрини эзгуликка бахшида этган кишилар одамлар хотирасида мангу яшашини ўшанда яна бир бор ҳис қилдим.

Яқинда бўлиб ўтган бир тадбирда ҳам Турсунбой Латипов алоҳида хотирланди, руҳи покларига таъзим бажо келтирилди.

-Раҳматли Турсунбой ака фидойи, жонкуяр инсон эди. Шунга яраша яхши яшаб, умрини фаровонликда ўтказди, армони йўқ эди унинг, - деб қолди тадбир иштирокчиларидан бири.

Йўқ, унчалик эмас. Агар Турсунбой аканинг ҳаёти йўлига, меҳнат фаолиятига бир назар ташласангиз, унинг машаққатли йўлни босиб ўтганлигининг гувоҳи бўласиз. Ховоснинг тоғолди қишлоғи – Жўлангарда туғилган Турсунбой жуда ёшлигиданоқ меҳнат билан ўсди. Ўқиш билан бирга деҳқончилик ишларида отасига ёрдам берди. Уруш бошланиши билан у кўнгилли бўлиб, немис-фашистларига қарши аёвсиз жангга отланди.

-Ўғлим, худо хоҳласа, эсон-омон урушдан қайтиб келишинг билан оёғинг остига қўй сўямиз. Оиланг билан сени интизор бўлиб кутамиз, - деб илтижо билан кузатиб қўйган эди онаизори.

Турсунбой Латипов Орёлдан Кенисберггача бўлган жангларда қатнашиб, ўнлаб душманларга ўзининг жанговар тўпи зарбалари билан қирон келтирди. У урушда уч маротаба оғир яраланиб, уч марта ҳарбий касалхонада даволанди. Турсунбой Латипов оғир яраланиб, ноилож ҳолда қолганида ҳам умидсизланмади, ҳаётга қайтиш учун ўзида куч топа олди. У кенг кўкрагини орден ва медаллар билан тўлдириб қайтди. Бироқ уйда уни яна бир мудҳиш синов кутиб турарди. У урушдалигида қишлоғида даҳшатли юқумли касаллик тарқалиб, отаси, онаси, ёш хотини икки боласи билан нобуд бўлишибди.

Ҳа, бу фожиа ҳаммасидан ҳам ошиб тушди. Агар ҳамқишлоқлари унинг қайғусини тенг бўлишмаганида, агар ҳамқишлоғи Жамила унинг мардлиги ва иродасига қойил қолиб, ғойибона севиб қолиб, ўз тақдирини у билан боғламаганида, бу дилпора йигит элга машҳур Турсунбой Латипов бўла олармиди?!

Ҳамқишлоқлари уни мардлиги, ҳалоллиги ва ташкилотчилиги учун раис қилиб сайлашди. У бу ишончни оқлаши керак эди. Уни фронтдагидан қолишмайдиган жасоратлар кутарди. Элликинчи йилларнинг бошларида Мирзачўлни ўзлаштириш учун кураш бошланиб кетди. Турсунбой Латипов ўз колхозининг 60 фоиз одамлари билан Мирзачўлга келишди. Кўч-кўрони билан кўчиб келган жўлангарликлар дастлаб капаларда, ертўлаларда яшадилар. Биринчи йили латиповчиларга ҳар гектаридан 15 центнердан пахта етиштириш режаси белгиланди. Латипов "биз учун гектаридан 20 центнердан ками кам" деб режадан норози бўлди. "Бу ерни Мирзачўл дейдилар, шуни ҳам ололсаларинг катта гап", деди унга киноя билан юқори раҳбарлардан бири.

Бироқ, Латипов ва унинг жамоасидагилар ўз сўзларининг устидан чиқишди. Гектаридан 21 центнердан пахта ҳосили олинди. Бу 1955-56 йиллардаги гап. Тўғри сўзли, дангалчи Турсунбой Латипов катта кенгашларнинг бирида "Ҳў, биродарлар, шунчаки паст ҳосил етиштиришга номус қилмайсизларми?" деса, яна "номусга бало борми, ахир бу ер Фарғона эмас, Мирзачўл-ку!", деган эски мужмал жавобни олди. Латипов хўжалигининг довруғи узоқларга кетди. Нимаки янгилик бўлса, шу ерда қиёмига етказилди. Боёвут зонасида 15 тадан ортиқ жамоа хўжалиги бўлса, қарийб барчаси камқувватлар қаторида. Хўш, уни кўтариш учун нима қилиш керак? Латипов бунга ҳам аниқ жавоб берди: шапалокдай ерда битта колхоз, хўжалик аъзоларининг кўпчилиги раис, ўринбосар, бош бухгалтер, бухгалтер... Хуллас, амалдорлар-нонхўрлар кўп. Таклифим, хўжаликларни йириклаштириш керак. Яна бир гап. Ҳар иккиуч йилда, ҳатто ҳар йили раис янгиланган хўжаликлар ҳам бор. Қачон сайлов бўлса, туман раҳбари биттасини олиб келади-да, мақтаб-мақтаб раисликка тавсия қилади. Колхозчи унинг сўзини икки қилмайди. Бир йил ўтгач, "яхши" деб сайланган раис "ёмон" деб олиб ташланади. Раисни демократик йўл билан колхозчилар яхши биладиган, амалдор эмас, рўзғор боши, хўжаликнинг фойда-зарарини биладиган ҳалол, билимдон кишилардан сайлаш керак-да.

Худди шундай бўлди. Колхозлар йириклаштирилди. Туман жамоа хўжаликларида раислар колхозчилар томонидан сайланадиган бўлди. Қўшни қолоқ хўжаликлар латиповчиларга қўшиб берилди. Қўшилган колхозларда пахта ҳосилдорлиги 19 центнердан ошмаган. Ер шароити бир, бир ариқдан сув ичилади, натижа эса ҳар хил. Хўш, нега шундай? Бунга ҳам Латипов жавоб берди. Хўжаликлар издан чиққан, меҳнат кунларига оз ҳақ теккан. Шу йиғилиш қарори билан янги қўшилган колхозчиларга умумий жамғарма ҳисобидан оиласини тебратиш, ҳатто чорва моллари сотиб олиш учун пул ва ғалла берилди. Раис Турсунбой Латипов агар колхоздаги ҳар бир киши астойдил ишласа йил якунида доғда қолмаслигига ишонтирди. Одамлар шунга ишонганларидан сўнг йирик колхозда ҳам ишлар кўнгилдагидек ташкил этилди. Пахта майдони 3000 гектарга яқинлашди, ҳосилдорлик 31 центнерга етди. Чорвачилик ҳам даромад келтирувчи соҳага айланди. Хўжалик қўрғони қайтадан қурилди. Ҳар бир оила учун пишиқ ғиштдан кенг, ёруғ ва 3-4 хонали уйлар қурилди, барча хонадонлар электрлаштирилди, радиолаштирилди, табиий газ келтирилди. Клуб, ҳаммом, шифохона, мактаб-интернат, туғруқхона, ҳатто чорва моллари учун дезинфекция ваннахонаси сингари кўплаб бинолар давлатдан қарз олмасдан қурилди.

Хўжалик оғир келган йилда ҳам вилоятда биринчилардан бўлиб пахта тайёрлаш режасини уддалади, ҳосилдорлик 33 центнердан ошиб кетди. Бир сўз билан айтганда, жамоа хўжалиги Ўзбекистондаги ҳар соҳада ривожланган хўжаликка айланди. Бу эса ўша хўжаликни ташкил этишдан бошлаб умрининг охиригача раислик қилган Турсунбой Латиповнинг раҳбарлик қобилияти, одамлар билан ишлаш истеъдоди юксаклигининг, узоқни кўзлаб, эрта-индин ва келаси куннинг талаб-эҳтиёжини бошқалардан аввалроқ пайқаганининг исботидир. Кўпчилик раҳбарлар бугуннинг ташвишлари билан бўлиб, эртани унутиб қўйишади.

Ҳозир Турсунбой ака раислик қилган хўжалик Турсунбой Латипов номида. Ҳамқишлоқлари Турсунбой Латиповнинг ўғли Ғайбуллага катта ишонч билдириб, хўжаликка раис қилиб сайлашган. Зеро, Ғайбулла Латипов ана шундай ишончга муносиб йигит. У ҳақиқий отаўғил, тадбиркор раис, Боёвутнинг етук раҳбар кадрларидан бири. У билан яқинда учрашиб, отаси хотирасини ёд этдик. Мен ҳам салкам ўттиз йил давомида Турсунбой Латипов билан бирга ишлаб, ҳамсуҳбат бўлганлигим учун у ҳақдаги баъзи таассуротларимни сўзлар эканман, унинг кўзларида ёш кўрдим. Ахир у ҳам отасининг урушдан олган уч оғир жароҳати азобидан умр бўйи қийналганини билади-да! Турсунбой ака учун уруш 1945 йили тугамади, умрининг охиригача давом этди. У фашист ўқи етказган жароҳатдан бот-бот азият чекиб турарди. Бу қийноқлар Турсунбой аканинг умр йўлдоши, 10 фарзандни тарбиялаб, вояга етказган Жамила опага, ўғил-қизларига ўтмаган дейсизми?

-Отамдан жуда кўп хислат, меҳр-оқибат мерос бўлиб қолган, - дейди Ғайбулла Латипов. – Энг қимматли мерос урушга қарши нафрат, ҳаётга бўлган чексиз муҳаббат.

Ҳа, Турсунбой Латипов бутун умрини одамларга бахшида этган улуғ инсон эди. Бундай одамлар ҳеч қачон унутилмайди, жасорат ва матонат тимсоли бўлиб юртдошлари қалбида абадий яшайверади.

Ҳасан ЗИКРИЛЛАЕВ,
журналист.

БЕРГАН ИМКОН

япти. "Учсой газ конденсат сепарат"и фойдаланишга топширилиб, ҳар куни 25 тоннагача газ конденсати чиқарилаяпти.

Туманда қишлоқ хўжалиги, айниқса, чорвачилик икки йилдан буён яхши ривожланмоқда. Шунингдек, ҳайвонот ва табиат оламини сақлаш, кўпайтириш мақсадида хорижлик ҳамкорлар билан фойдали шартномалар имзоланиб, "Ўзбекистон – Америка – Россия", "Орол-Инвест", "Қорақалпоғистон – Хитой", "Орол Артемия Компани" қўшма корхоналари самарали иш олиб бормоқда. Орол денгизининг қуриган қисмидан зарарли чанг-тўзонлар кўтарилмаслиги, қум кўчишининг олдини олиш мақсадида германиялик мутахассислар иқлимбоп ўсимликларни экишиб, ўзига хос "яшил белбоғ" яратмоқда.

Мўйноқда энг муҳим ва ҳаётий масала – экологик ноҳуш шароитда яшаб, меҳнат қилаётган инсонларга ғамхўр-

лик кўрсатиш, қулай шарт-шароитлар яратиб бериш изчил ҳал этилаяпти. Айниқса, ёш авлоднинг соғлом, баркамол бўлиб ўсиши, билим сирларини эгаллаши йўлида ҳам ибратли ишлар адо этилиб, ўқув ўринларининг моддий-техника базаси мустаҳкамланаяпти. Мўйноқ шаҳридаги саноат-транспорт касб-ҳунар коллежида бошқа тумандардан ҳам ёшлар келишиб, нефт ва газ бурғилаш мутахассислигини эгаллаш учун машғулотларни бошлаб юборишди.

Қорақалпоғистон Республикасида Мустақилликнинг 12 йиллигини муносиб тарзда кутиб олиш умумхалқ ҳаракати уюшқоқлик билан бошланган эди. Бугун Қўнғироту Қонликўл шоликорлари, Бузатов ва Тахтакўпир чорвадорлари, Хўжайли ва Тахиатош саноатчилари, 70 йиллигини нишонлаётган Нукус шаҳри транспортчилари, хуллас барча-барча ерда байрам шодиёнаси авжида. Тантаналар давом этмоқда. Зеро, кўп ва хўб эзгу юмушларни адо этган, эл-юрт жамолини кун-кундан гўзал қилаётган инсонларга байрамлар, тантаналар ярашади!

Абдураҳмон ИСКАНДАРОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири

Р.ЖУМАНИЁЗОВ (ЎзА),
Б.ОЛЛОБЕРГАНОВ
олган суратлар.

ОВУЛДА МИНИ-БАНК

Аграр соҳадаги ислоҳотларни жадаллаштириш ва чуқурлаштиришнинг молиявий воситачиси бўлиб хизмат қилаётган акционерлик тижорат "Пахта Банк"нинг Қорақалпоғистон Республикаси бошқармаси катта нуфузга эгадир. Негаки, бошқарма ўзининг 5494 та, шу жумладан, 1400 юридик ва 4094 жисмоний акциядорларига эга бўлиб, уларнинг сотиб олган акция миқдори 727,4 миллион сўмни ташкил этади. Акциядорлар табиийки, ҳар йили ўзларига тегишли бўлган дивидендларни олиб келмоқдалар.

-Қишлоқ хўжалигида юз берган ўзгаришлар "Пахта Банк"дан унга нисбатан янгича ёндашувларни, қишлоқ хўжалигини молиялаштиришнинг бозор муносабатларига хос янги усул, тартиб-қоидаларини жорий этишни тақозо этади, - дейди бошқарма бошлиғи Маҳмуд Жалелович Муятдинов.

Ҳақиқатдан ҳам, ушбу банк бир қатор инвестиция лойиҳаларини молиялаштириш ишларини олиб бориб, фермер, деҳқон ва ширкат хўжаликларини ривожлантириш учун зарур бўлган кредит ресурслар базасини доимий равишда кенгайтириб бормоқда. Хусусан жорий йилда Жаҳон банки кредит линияси ҳисобидан Элликқалъа туманида қишлоқ хўжалигини ривожлантириш учун мўлжалланган мақсадларга 600 минг АҚШ долларига тенг миқдорда кредит линиялари очди. Шу ҳисобдан тумандаги фермер хўжаликларига 98 миллион сўмлик имтиёзли кредитлар ажратилиб, бу ишлар ҳозир ҳам яна давом эттирилмоқда.

Шу билан бирга Қорақалпоғистон Республикасининг 51 қишлоқ хўжалиги субъектларига, жумладан, 29 фермерга, 22 ширкатга, ҳаммаси бўлиб 740,9 миллион сўм лизинг йўли билан кредит берилди.

-Янгидан ташкил этилган фермер хўжаликларига банк хизматини яқинлаштириш мақсадида 9 та туман бўлимларимиз таркибида 17 та мини-банк шохобчаларини очдик. Илгари мижозлар шаҳарларга, туман марказларига қатнашарди. Эндиликда банк уларга тобора яқинлашмоқда. Катта овулларнинг ўзида мини-банклар ишлаяпти. Уларда мижозлар учун қулай шароитлар яратиб, ҳисоб-китоблар тизимининг илғор усулларидан фойдаланилмоқда. Ҳисоб-китоб, пул ўтказиш ишлари бўйича сифатли, тезкор хизматлар, жисмоний ва юридик шахслардан юқори фоиз ставкаларида депозитларга бўш маблағларни қабул қилиш, қисқа, ўрта ва узоқ муддатли кредитлар бериш, лизинг, факторинг, консалтинг сингари банк хизматлари кўрсатмоқдамиз, - дейди Маҳмуд Муятдинов.

Табиийки, аҳолининг бўш маблағларини банк жамғармасига жалб қилиш масаласи "Пахта Банк"нинг устивор вазифалари қилиб белгиланган. Бу борада жорий йилнинг биринчи ярмида аҳолининг 565,5 миллион сўм миқдоридаги бўш маблағлари банк жамғармасига жалб қилиниб, улар ҳисобидан халқ хўжалик субъектларига тегишли тартибда кредит берилмоқда.

Шу жумладан, банк томонидан омонатларнинг 6 тури жорий қилинган бўлиб, уларнинг фоиз ставкалари омонат турларига қараб 30-54 ва 60 фоизгача қилиб белгилаб қўйилган.

17 та туман бўлимида ва 9 туман бўлимларида ташкил қилинган 17 та мини-банкларда ишлар яхши йўлга қўйилган. 7220 мижозга ҳар тарафлама банк хизматлари кўрсатилмоқда. Уларнинг ичида 150 ширкат, 2295 фермер, 554 деҳқон хўжалиги, 2642 кичик ва ўрта бизнес субъектлари ва бошқа корхоналар бор. 2000-2002 йилларда 1853 фермер, кичик ва ўрта бизнес субъектлари ва тадбиркорларга 2429,4 миллион сўмлик кредит ажратилганди. Бундай кредитлар жорий йилнинг олти ойида 230 субъектга 633,4 миллион сўм миқдорида берилди.

Умид БЕКМУҲАММАД,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

АКЦИЯДОРЛИК-ТИЖОРАТ
"ПАХТА БАНК"НИНГ
ЭЛЛИКҚАЛЪА БЎЛИМИ

Жамоаси мамлакатимиз меҳнаткашларини

Мустақилликнинг 12 йиллик байрами билан

самимий табриклайди,

барчага бахт-саодат,

СОҒЛИК, тинч-тотувлик тилайди.

ОРОЛ БЎЙЛАРИДА БАЙРАМ ШУКУҲИ

Амударёнинг қуйи қисмида, Орол бўйларида жойлашган туманлар фақат Қорақалпоғистон Республикасида эмас, балки мамлакатимизда ҳам ўзига хос ўринга эга.

Шимолий минтақадаги бу кенг ҳудудда деҳқончилик, чорвачилик, балиқчилик, саноатнинг қайта ишлаш тармоқлари ривожланган. Хўжайли, Қонликўл, Қораўзак ва бошқа туманлар меҳнаткашлари кейинги йилларда Орол муаммоси билан боғлиқ қийинчиликларни енгишга, сув танқислиги сабабли юзага келган асоратларни имкон қадар камайтиришга ўзларининг билим, куч ва ғайратларини сафарбар этмоқдалар. 2000-2001 йилларда қурғоқчилик бўлганлиги бошқа минтақалар қатори бу ҳудуд аҳолисини ҳам қийин аҳволга солиб қўйганди. Ўтган йили ва бу йил Амударёда сув нисбатан кўпайиб, Оролбўйидаги туманларга ҳам оби ҳаёт аввалги даврдагига нисбатан кўпроқ етиб борди. Бу деҳқончилик соҳасидаги ишларни изга солиш, кўпроқ ҳосил олиш имкониятини яратди.

Хўжайли тумани деҳқончилик, тадбиркорлик ва бошқа соҳаларда кўп йиллик анъаналарга эга. Туман ризқрўз яратувчилари, ишбилармонлари ана шу йўналишлардаги ишларни изчиллик билан давом эттирмоқдалар. Қишлоқ хўжалиги зараркунандалари ва ҳашаротларига қарши курашишда туманда яхшигина тажриба тўпланган. Ҳаракатчан мутахассис Айша Маткаримова етакчилик қилаётган биологик усулни қўллаш лабораторияси ходимлари хўжаликларнинг энтомолог-агрономлари билан биргаликда ҳашаротларга қарши кураш олиб бормоқдалар. Ҳозирги пайтда туманда 8 та биолаборатория ишлаб турибди.

Йирик хўжаликлардан ҳисобланган "Найман" ширкати кўпгина ибратли жиҳатлари билан ажралиб туради. Бу ерда пахтачилик, ғаллачилик билан бир қаторда чорвачилик, боғдорчилик яхши ривожланган. Хўжалик ғаллакорлари бу йил давлатга 272 тоннадан зиёд дон, шу жумладан, 38 тонна уруғлик сотишга муваффақ бўлдилар.

-Пахтакорларимиз ҳам юқори хирмон кўтаришга астойдил интилмоқдалар, - дейди ширкат раиси Ускинбай Отегенов. – Бу йил 3030 тоннадан зиёд пахта сотишга бел боғлаганмиз. Қутлимурат Пирманов, Норгул Римова, Қизларгул Атамуратова, Тожибой Жамуратов каби хўжалик аъзолари бошқаларга намуна бўлишмоқда.

Хўжаликдаги ўн икки хил мевали дарахтлари бўлган 15 гектар боғ узоқ муддатга миришкорларга ижарага берилганлиги эътиборга молик. Бу боғбонларга ва хўжаликка катта наф келтирмоқда.

Туманда фермерлик ҳаракати ҳам кенг қулоч ёйган. Янгибой Мингбоев етакчилик қилаётган "Оқ олтин" фермер хўжалиги пахта ҳосилдорлигини йилдан-йилга ошириб бормоқда. Чунончи, улар ўтган йили қийин шароитда 25 центнердан ошириб хирмон кўтаришган бўлса, бу йил ана шу кўрсаткични 30 центнерга етказишни кўзлаб туришибди. Амансултон, Гулшод, Сумбул Мингбоевалар дала юмушларини адо этишда фермер хўжалиги соҳибига мададкор бўлишяпти.

Тадбиркорлар учун зарур имкониятлар яратилаётганлиги туфайли улар сафи тобора кенгайиб бормоқда. Ишбилармон Улуғбек Сатбаевнинг "Саратон конфи" хусусий корхонасида қандолат ва макарон маҳсулотларини ишлаб чиқариш йўлга қўйилган. Айхан Саъдуллаева, Ғунша Аметова, Сагидулла Абдикаликов сингари ишчиларнинг меҳнати билан қисқа муддатда 75 тонна макарон, 47 тонна қандолатчилик маҳсулотлари тайёрланиб, савдо шохобчаларига етказиб берилди.

"Дамир-Вестон" хусусий савдо корхонаси ҳам оёққа туриб бормоқда. Бу ерда икки хил печенье, уч турдаги макарон маҳсулотлари ишлаб чиқарилаяпти.

-Келгусида ишлаб чиқариш ҳажмини ва маҳсулотлар турини янада кўпайтиришни ўз олдимизга мақсад қилиб қўйганмиз, - дейди корхона соҳиби Ваҳиджон Байниязов. – Сабир Аллаяров, Адил Сафарбаев, Эркин Ермикбаев каби мутахассисларимиз билан биргаликда янги турдаги қандолатчилик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш чораларини кўраяпмиз.

Хўжаликлар, хусусий корхоналарнинг иқтисоди мустаҳкамланаётганлиги туманда ободончилик, қурилиш ишларини кенгайтириш имконини бераяпти. Кўплаб бинолар барпо этилмоқда, йўллар созланаяпти. Мустақиллик байрами арафасида 600 ўринли замонавий коллеж қурилиши ниҳоясига етказилди. Бу Истиқлол байрамида Хўжайли тумани ёшлари учун ажойиб тухфа бўлди.

Амударё тумани:

ЗАМОН – ТАДБИРКОРНИКИ!

Амударё - Қорақалпоғистон Республикасининг йирик, катта иқтисодий имкониятга эга туманларидан бири. Туманда бир неча тош қазиб чиқариш корхоналари, ип-йигирув фабрикаси ҳамда бошқа саноат, қурилиш ташкилотлари фаолият кўрсатмоқда.

Кейинги йилларда фермерликни ривожлантириш бўйича кўпгина ишлар қилинди. 13 та ширкат негизида фермер хўжаликлари тузилди. 565 фермер хўжалиги тасарруфида 21,5 минг гектар ер бор. 13 та муқобил МТПлар фермер хўжаликларига доимий равишда техник хизмат кўрсатиб келмоқда.

-Қишлоқда мулкдорларни вужудга келтириш, қишлоқ хўжалигини замонавий техника билан таъминлаш тармоқ равнақига хизмат қилади, - дейди туман ҳокими Ражаббой Йўлдошев. – Шу боис тараққиёт омили ҳисобланган фермерликни ривожлантириш айни муддаодир.

Туманда ерга меҳр қўйиб, қишлоқ хўжалигида ўзгариш яратаётган фермерлар анчагина. Ибодулла Хўжаметовнинг "Сафохўжабобо" ҳамда Мансур Хўжаметовнинг "Азимбой-хўжа" фермер хўжаликлари шулар жумласидан. Ота-бола фермерлар ҳар йили пахта ва буғдойдан юқори ҳосил олиб келмоқдалар.

Фермер хўжалиги ихтиёрида 6 та замонавий трактор бўлиб, МТП хизматига зарурат йўқ. Ота-бола фермерлар 44 нафар ишчини моддий таъминлаш билан бирга ўз фойдасидан туманда ўтказилаётган турли тадбирларга ҳам хайрия қилишади. Чунончи, иккита мактабни таъмирлаш учун 600 минг, байрамларни нишонлаш учун 500 минг сўм хайрия қилдилар.

Тумандаги "Ташяп" ширкатида амалга оширилаётган ишлар ҳам эътиборга сазовор. Барча экин майдонлари оилавий пудратчилар тасарруфига берилган бу хўжаликда пахта, ғалла ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш борасида яхши натижаларга эришилмоқда. Чунончи, бу йил давлатга 134 тоннадан зиёд ғалла сотилди.

-Моддий манфаатдорликни яхши йўлга қўйиш билан бирга техника воситалари етарли ва соз бўлишига эътиборни кучайтирмоқдамиз, - дейди ширкат раиси Бахтиёр Жуманов. – Хўжалигимиз пахтакорлари бу йил 500 тоннадан зиёд "оқ олтин" етиштиришга азму қарор қилишган. Шу соҳанинг ўзидан 46 миллион сўмдан зиёд, барча тармоқлардан эса 92 миллион сўмдан ортиқ даромад кўришни олдимизга мақсад қилиб қўйганмиз.

Туманда қишлоқ аҳолисини ичимлик суви билан таъминлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Қисқа муддатда 64,2 км узунликдаги ичимлик суви тармоғи ишга туширилди.

Халқаро инвестициялар ҳисобидан Хитой геомуҳандислик корпорацияси томонидан Қиличбой, Дўрман овулларидаги ерости артезиан манбаларидан сув етказиб берувчи иншоотлар капитал таъмирланди.

Тадбиркорлик ривожланаётганлиги туфайли 300 га яқин янги иш ўринлари яратилди. Ишбилармонларга 75 миллион сўм кредит берилганлиги уларга мадад бўлди.

Умид БЕКМУҲАММАД,
Дамехон МЕДЕТОВА.

Интилиш

ДЎСТЛИК ТУМАНИ:
ИСМИ ЖИСМИГА МОНАНД

Муаррихларнинг қадим китобларида Мирзачўл тилга олинса-да, унинг ўзлаштирилганига унчалик узоқ вақт бўлгани йўқ. Ўтган қарийб ярим аср ичида инсон бунёдкорлиги, жасорати нималарга қодирлигини Дўстлик туманида кўриш мумкин. Неча юз йиллар давомида заминида янтоқ ва шўрадан бошқа гиёҳ битмаган ушбу масканда барпо қилинган гўзал шаҳар ва қишлоқлар, ям-яшил боғлар инсон меҳнатининг мўъжизасини кўз-кўз қилиб турибди.

Мирзачўлни гулистонга айлантиришга келган турли миллат ва элат вакилларининг бир тан-бир жон бўлиб ишлаши ўз мевасини берди. 1970 йили чўл бағрида ўз номига мос Дўстлик тумани ташкил топди. Бугунги кунга келиб Дўстлик Жиззах вилоятидаги ижтимоий-иқтисодий салоҳиятга эга бўлган энг йирик туман ҳисобланади. Чунки бу ерда нафақат қишлоқ хўжалиги балким саноат ҳам вилоятдаги бошқа туманларга нисбатан ривожланган.

Бозор муносабатларига ўтиш жараёни Дўстлик туманида ҳам дастлаб қийин кечди. Бундай пайтда истиқлол берган имкониятдан оқилона ва тадбиркорлик билан фойдалана оладиган инсонлар керак бўлди. Бозор иқтисодиётида боқимандалик кайфиятига барҳам бериш лозимлигини кўпчилик англаб етди. Қишлоқ хўжалигида ислоҳотлар ўтказила бошланди. Экин майдонларининг 90 фоизи фермер хўжаликларига бўлиб берилди.

Саъй-ҳаракатлар ўз самарасини кўрсата бошлади. Қаторасига уч йилдан буён туман деҳқонлари давлатга пахта ва ғалла сотиш шартномавий режаларини вилоятда биринчи бўлиб уддалаб келмоқдалар.

Даромадга қараб буромад дейдилар. Туман иқтисодининг яхшиланиши ижтимоий, маданий, маърифий соҳаларни ривожлантиришга замин яратди.

Ҳозир туманда тиббиёт билим юрти, бизнес мактаб, иқтидорли болалар лицей-интернати, мусиқа, спорт мактаблари, "Фарҳод" кинотеатри, 8 та маданият саройи, 17 та кутубхона, марказий шифохона, 12 та даволаш пунктлари ва яна бошқа кўплаб савдо ва маиший муассасалар фаолият кўрсатмоқда.

Иқтисодий тараққиётнинг энг муҳим кўрсаткичларидан бири халқ маорифининг ўсишидир. Туманда халқ таълими соҳасида ижобий ўзгаришлар рўй бермоқда. Мактаблар 18 тага, ўқувчилар

сони 12458 нафарга, болалар боғчаси 18 тага, тарбияланувчилар сони 2880 нафарга етди. Кейинги уч йил ичида 1060 ўринли 3 та мактаб, 3 та болалар боғчаси фойдаланишга топширилди. Ўнлаб мактаблар, болалар боғчалари ҳашар ва бюджет маблағлари ҳисобига таъмирдан чиқарилди. Баъзи туманларда болалар боғчаларига тўлов пуллари ошганлиги туфайли болалар қатнови кескин камайган бўлса, Дўстлик туманида боғчага қатновчиларнинг ўсиш суръати юқори.

-Бундай ютуқларнинг сабаби нимада? – деб сўраймиз туман халқ таълими мудири Жонузоқ Соибовдан.

-Бошқа жойлардаги каби бизнинг туманда ҳам тўрт-беш йил илгари боғчаларга болалар қатнови пасайиб, улар ёпилиб, қаровсиз қолган бинолар ва жиҳозлар талон-торож бўла бошлаган эди. Кейинги уч йилда болалар боғчалари тўлиғича халқ таълими тасарруфига ўтказилган. Қилинган саъй-ҳаракатлар туфайли "Шодлик", "Лола", "Баҳор", "Саодат" болалар боғчалари қайта таъмирланиб, ҳашар йўли билан жиҳозланиб, ҳозир уларда 600 дан зиёд кичкинтойлар тарбияланмоқда.

Болаларга бўлган эътибор эртанги кунга бўлган эътибор, мустақил Ўзбекистонимизнинг эртаси шу беғубор қалбли, орзулари бир олам фарзандларимизга боғлиқ.

Халқ таълими тизимида 745 нафар олий ва ўрта махсус маълумотга эга ўқитувчилар меҳнат қилишади. Шундан 2 нафари – "Соғлом авлод учун" ордени соҳиби, 2 нафари – Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган халқ таълими ходими, 1 нафари – Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси, 3 нафар педагог – "Шуҳрат" медали билан тақдирланган, 21 нафари Ўзбекистон халқ таълими аълочисидир.

18 та мактабнинг ҳаммаси замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган, компьютер, лингафон хоналари, спорт заллари, ўқувчилар учун зарур қулайликлар мавжуд. Мактабларнинг деярли барчасига туман ҳокимининг қарорига асосан унумдор ерлардан ажратилган. Мамажон Дададжонов номидаги 4-ўрта мактаб қошида ташкил этилган "Орзу" командаси 2002 йилда "Қувноқ стартлар" телевизион мусобақасида қатнашиб, республика чемпиони бўлди.

Иқтидорли, билимга чанқоқ, фан ва спорт мусобақаларида вилоят ҳамда республика миқёсида ўз билимини синаган ўқувчилар талайгина. Эришилаётган ютуқлар албатта заҳматкаш устозларнинг беминнат меҳнат самарасидир.

* * *

Ҳар бир инсон саломатлигини муҳофаза қилиш тиббиёт ходимларининг муқаддас бурчи. Дўстлик туманида ҳам ўнлаб шифо масканлари бор. Ўз ишининг моҳир усталари бўлган юзлаб тиббиёт ходимлари беморлар дардига малҳам бўлмоқдалар.

Оналар ва болалар саломатлигини муҳофаза қилишга алоҳида эътибор берилмоқда.

Шу йўналишда фаолият кўрсатаётган марказий шифохонанинг туғруқхона бўлими замонавий тиббиёт ускуналари билан жиҳозланган бўлиб, бу ерда малакали шифокорлар фаолият кўрсатишяпти. Эллик ўриндан иборат бу бўлимга тажрибали акушер-гинеколог Толибжон Худоёров бошчилик қилмоқда.

Тиббиёт ходимлари аёллар ўртасида кенг тушунтириш ишларини олиб боришаётир. Камқонли ва турли касалликларга чалинган аёлларни даволаш доимо диққат марказида. Соғлом авлодни дунёга келтиришда бу саъй-ҳаракатлар қўл келмоқда. Туғруқхона бўлимига келган аёлларга барча шарт-шароитлар яратилган. Улар даволанишлари учун 50 фоиз дори-дармонлар касалхона ҳисобидан берилади. Шунингдек, касалхона қошидаги дорихонада 72 турдаги дори-дармонлар тайёрланиб, беморларга бепул берилади.

Қишлоқларда янги врачлик пунктлари қурилаётир, эскилари қайта таъмирланиб, аҳоли саломатлигини муҳофаза қилишга йўналтирилаётир.

* * *

1957 йили Россиянинг Ставропол ўлкаси Георгиев туманидан йўлланма билан Ўзбекистонга келиб, Ғаллаорол туманида рус тилидан дарс бера бошлаган Людмила Ивановна Чефранова юртимизда бахт топган аёллардан. Ўзбек халқининг меҳрибонлиги, меҳмондўстлиги Людмилага жуда ёқди. У шу ерда Ҳожи Қултоев билан танишди ва турмуш қуришди. 5 нафар фарзандларининг ҳаммаси олий маълумотли. Ҳожи ака ҳам тажрибали педагог. 25 йил ёш авлодга математикадан сабоқ берган бўлса, Людмила опа нафақат оилада турмуш ўртоғига елкадош, балки иш жараёнида ҳам бир-бири билан тажриба алмашиб келишди. 1973 йилда улар Дўстлик туманига кўчиб келишиб, чўлқуварларнинг болаларига таълим бера бошлашди.

Людмила опа фарзандлари Лола, Дилором, Гулбаҳор, Ғофур ва Ботиржонларни шарқона тарбия қилган, одоб-ахлоқдан аввало фарзандларига сабоқ берган. Келинлари Моҳидил, Шоирахонлар ҳам педагог.

-Турмуш ўртоғим Ҳожи ака ҳаж сафарига бориб келганларидан кейин мен ҳам намоз ўқишни ўргандим. Ўзбек оиласининг аввало меҳр-оқибатлилиги, катталарга бўлган ҳурмати, қолаверса, қизларининг иболи эканлиги менга ёқади, - дейди онахон.

Л.Чефранова ўтган йиллар давомида илмий мудир, мактаб директори, боғча мудираси бўлиб ишлади. Ҳозир 14 неваранинг севимли бувижони Людмила опа меҳнатидан бахт топган аёллардан.

* * *

Дўстлик туманида санъатга ихлос қўйганлар кўп. Шукуржон Ваққосов ўзининг алоҳида ўрнига эга. У нафақат туманда, балки вилоятда ҳам танқли хонандадир.

У 1990 йили ёш хонандаларнинг республика "Камолот" кўрик-танловида фахрли иккинчи ўринни қўлга киритган. 1999 йили Жиззах вилоятида

ўтказилган эстрада хонандаларининг кўрик-танловида фахрли биринчи ўринга сазовор бўлган.

Шукуржон Ваққосовнинг ўндан зиёд ашулалари республика телевидениеси ва радиосининг олтин фондида сақланмоқда.

1997 йили Дўстлик шаҳрида ташкил этилган "Ваққосовлар оилавий дастаси" туман, вилоят ва республика миқёсидаги байрамлар, оммавий тадбирлар ва кўрик-танловларда қатнашиб, мухлислар эътирофига сазовор бўлмоқда. У 1998 йили "Оила йили"га бағишлаб ўтказилган республика оилавий ансамбллар кўрик-танловида фахрли биринчи ўринни қўлга киритган. Жамоа ўз репертуарини мумтоз, замонавий ҳамда оммабоп халқ қўшиқлари билан бойитиб бормоқда.

* * *

Бугунги кунда замонавий техникаларсиз қишлоқ хўжалигида кўзланган ютуққа эришиб бўлмайди. Туман машина-трактор парки ҳиссадорлик жамияти деҳқонларнинг энг яқин кўмакчиси бўлиб келаётир.

Ўзидаги мавжуд 340 та техника билан қишлоқ хўжалиги корхоналарига механизация хизматлари кўрсатмоқда. 26 та "Магнум" ер ҳайдов тракторлари, 24 та "Кейс" ғалла ўриш комбайнлари, 52 та "Кейс" пахта териш машиналари, 177 та чопиқ тракторлари ва 61 та бошқа турдаги техника воситалари билан 1066,5 миллион сўмлик механизация ишларини бажариш учун шартномалар тузилган. Бу йил 905 фермер хўжалигига қарийб 1 миллиард сўмлик хизмат кўрсатилади.

Жамиятда меҳнат қилаётган 204 нафар ишчига моддий ёрдам тариқасида тушлик учун маблағ ажратилган. Корхона фойдаси ҳисобидан туманда яшовчи 5 нафар Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари ҳамда чернобилчиларга ҳомийлик қилиб келинмоқда.

* * *

Мамажон Дададжонов номли ижара ширкатлар бирлашмаси 1972 йил ташкил этилган бўлиб, 4500 гектар экин майдонига эга. Хўжалик қатор йиллардан буён давлатга ғалла ва пахта топшириш режаларини мунтазам бажариб келади. 2300 гектарда пахта, 2000 гектарда эса ғалла етиштирилади. Бирлашмада юз фоиз ер ўз эгаларини топган, яъни ижарачи деҳқонларга ва фермер хўжаликларига бўлиб берилган. Уларнинг 60 фоизида ерга ишлов бериш учун техника воситалари мавжуд. Хўжалик чўл шароитида ҳар йили пахтадан ўртача 28-30 центнердан, ғалладан эса 40 центнердан ошириб ҳосил олиб, йиллик топшириқни ортиғи билан уддалаб келмоқда.

Хўжалик ҳудудида 2 та мактаб, битта болалар боғчаси, деҳқон бозори, савдо шохобчалари мавжуд. Меҳнаткашлар ва уларнинг фарзандлари учун зарур шарт-шароитлар яратилган. Пойтахтдан келган санъаткорлар, шоирлар ва ёзувчилар иштирокида чўлқуварлар билан тез-тез учрашувлар ўтказиб турилиши уларнинг маданий дам олиши учун яна бир замин яратади. Яхши дам – меҳнатга ҳамдам, деб бежиз айтилмаган.

Тумандаги илғор хўжаликлардан яна бири "Навбаҳор" ижара ширкатлар бирлашмаси ҳисобланади. Файзиқул Мустафоқулов бошқараётган бу хўжалик 780 гектар ер майдонига эга. 420 гектар ер майдони фермер хўжаликлари тасарруфига берилган. Хўжалик 2000 йилдан бери ғалла ва пахта режаларини изчил бажариб келмоқда.

Дўстлик шаҳрини кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштиришда бу хўжаликнинг ҳиссаси катта. Мавжуд 350 минг мевали ва манзарали дарахтлар шаҳар кўркига кўрк қўшиш билан бирга экологияни яхшилашига замин яратади. Хўжаликнинг ёрдами билан мактаблар, хиёбонлар, коллежлар, шифохоналар теварак-атрофининг бугунги файзи ўзгача.

* * *

Истиқлол берган имкониятлардан унумли фойдаланиб, ҳам ўзига, ҳам давлатга катта фойда келтираётган тадбиркор фермерлар туманда талайгина.

-Оиламиз катта, - дейди "Гулнора" фермер хўжалиги етакчиси Қаршибой ака Искандаров. – Бу кўп ишларни ўз кучимиз билан адо этиш имконини беради.

1998 йил ташкил этилган "Гулнора" фермер хўжалигининг 50 гектар ери бор. 12 гектарида ғалла, 38 гектарида пахта етиштирилди. Ғалладан 27 ўрнига 42 центнердан ҳосил олинди. Давлатга 36 тонна ғалла топширилди. 20 тонна ғалла фермер хўжалиги ҳисобида қолдирилди.

Хўжаликдаги МТЗ-80 трактори билан кўпгина юмушлар адо этиляпти. Ишчиларнинг ўртача иш ҳақи 25-30 минг сўмни ташкил этади. Илғор ишчилардан И.Ботиров, М.Қораев, У.Қаландаров, Д.Искандаровлар хўжалик иши бароридан келишига катта ҳисса қўшишмоқда.

-Ўзим олий маълумотлиман, янгангиз маданият техникумини битирган. Шу боис фарзандларнинг ўқимишли бўлишини истаймиз, - дейди фермер Қаршибой ака Искандаров. – Тўнғич ўғлим Баҳодир Тошкент политехника олийгоҳини тугатиб, 1992-1995 йилларда Туркиянинг Измир шаҳридаги олийгоҳда ўқиб, қишлоқ хўжалиги бўйича мутахассис бўлди. Тошкентдаги пахта толасини анализ қиладиган қўшма корхонада муҳандис бўлиб ишлайди. Баҳром Бишкек Давлат университетининг технология факультетини тугатган. Қизим Гулжаҳон Тошкент Давлат техника университетининг технология факультети битирувчиси, Гулчеҳра қизим ҳам шу факультетнинг 2-курс талабаси, Гулнорахон мактаб ўқувчиси.

Бир йилда оиламиз даромади 2-2,5 миллион сўмни ташкил этади. Келгусида ишлаб чиқаришни ривожлантириш, ишчи ўринларини кенгайтириш, тасарруфимизда бўлган бинони таъмирдан чиқариб, 50 нафар ишчи ўрни яратиш режамиз бор, - дейди тажрибали фермер Қаршибой ака. "Гулнора" фермер хўжалиги қишлоқ даволаш

пункти ва мактаб таъмири учун маблағ ажратди. Учта кам таъминланган оилага ҳомийлик қилмоқда.

-Республикамизнинг бошқа ҳудудларида бўлганидек, Дўстлик туманида ҳам мустақиллик қишлоқ ҳаётини тубдан ўзгартириб юборди, - дейди туман ҳокими Сайфиддин Исмоилов. - Қишлоқда ислоҳотларни амалга ошириш жараёнида одамларнинг меҳнатга муносабати тубдан ўзгара бошлади. Мулкчилик турли шаклларининг қарор топиши қишлоқ аҳлида соҳиблик туйғусининг ўсишига, ишга нисбатан янгича муносабатларнинг шаклланишига тез таъсир кўрсатди.

Туманда қандай ютуқларга эришилаётган бўлса, бу аввалам бор Мустақиллигимиз шарофати ва халқимизнинг Ватанимиз порлоқ келажагига ишончидир. Шу ишонч уларни бугун кечагидан, эртага бугунгидан-да яхшироқ ишлашга даъват этади.

Нодира ҚУДРАТОВА

ОРЗУ ҚИЛГАН ЕТАР МУРОДГА

Шаҳрисабз туманидаги Ғани Бобоёров номли ширкат хўжалиги баланд тоғлар этагида жойлашган. Унинг далалари шундоққина адирликлар билан туташиб кетади.

Табиийки, бундай тоғолди ҳудудларидаги мураккаб иқлим шароитида деҳқончилик билан шуғулланишнинг ўзи бўлмайди. Биринчидан, баҳор ва куз фаслларида турли хил табиат инжиқликлари деҳқонларни хавотирга солса, иккинчидан, ернинг нотекислиги туфайли ҳар қарич экин майдонидан имкон қадар унумлироқ фойдаланиш талаб этилади.

Бироқ ишнинг кўзини билиб меҳнат қилган деҳқонлар ана шундай шароитда ҳам мўъжизалар яратиши мумкин. Ғани Бобоёров номли ширкат хўжалиги фаолияти билан яқиндан танишиш жараёнида биз шунга амин бўлдик. Чунки, хўжаликда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар кўзланган натижаларни бермоқда. Шу боис у бугунги кунда нафақат туманда, балки вилоят бўйича ҳам кўзга кўринган хўжаликлардан бирига айланган.

Хўжалик марказини бир қур кўздан кечирган киши бу ернинг обод масканга айланиб бораётганлигига гувоҳ бўлади. Кенг, равон асфальт йўлнинг икки томонида турли хил дов-дарахтлар, гуллар экилган. Режа асосида, расамади билан бунёд этилган шинам турар жой бинолари ҳавасингизни келтиради. Бир томонда нақшинкор, ҳашаматли чойхона қад ростлаган бўлса, яна бир тарафда кўркам ғиштин клуб савлат тўкиб турибди. Бу ердаги Хотира майдони эса доимо одамлар билан гавжум. Яқинда эса

янги, замонавий қишлоқ врачлик пункти қуриб, фойдаланишга топширилди. Энг муҳими, бу ерда саноат ҳам ривожланиб бораяпти. Буларнинг барчаси истиқлол шарофати эканлигини одамлар яхши билишади. Шу боис улар бугунги нурли кунларнинг қадрига етиб, меҳнат қилишмоқда.

Хўжаликнинг Ғани Бобоёров номи билан аталиши ҳам бежиз эмас. Чунки 1956 йили хўжаликка раҳбар бўлган бу инсон қарийб 19 йил давомида жуда кўплаб хайрли ишларни амалга оширган. Ўша пайтлар бу ердаги қишлоқлар ҳам анча ночор қиёфада эди. Раиснинг елиб-югуришлари натижасида биринчи навбатда 550 оилага мўлжалланган янги, замонавий уй-жой қуришга киришилди. Йўллар қурилиб, теварагига тут ва терак дарахтлари экилди. 1961 йилдан бошлаб хонадонлар водопроводлаштирила бошланди. 1966 йили эса хўжалик марказида муҳташам клуб ҳам қад ростлади. Шу билан бирга, янги-янги боғлар барпо этилди.

-Ғани ака жуда ғайратли, тиниб-тинчимайдиган инсон эди, - дея хотирлайди ўша пайтлар бу ерда қишлоқ фуқаролар йиғини раиси бўлиб ишлаган Жалил ота Тўраев. – У киши амалга оширган қурилишлар, ободончилик ишларининг санаб адоғига етиш қийин. Деҳқончиликда ҳам йил сайин ҳосил салмоғи ортиб борди. 1946 йили гектаридан энг юқори – 16 центнердан пахта етиштирганимиз учун бизга мукофот сифатида 5 метрдан қора сатин беришганини яхши эслайман. Олтмишинчи йилларга келиб эса бу кўрсаткич 36 центнердан ҳам ошиб кетди. Ўша вақтларда хўжалигимизнинг доңғи бутун республикага ёйилган эди. Ғани Бобоёров уч марта Ўзбекистон Олий Кенгашига депутат этиб сайланган, халқ орасида обрў-эътибори кучли эди. 1974 йили у киши ногаҳоний юрак хуружи оқибатида 51 ёшида вафот этди. Кейинчалик шогирдлари, фарзандлари у бошлаб қўйган, амалга оширолмаган ишларни давом эттиришди. Мустақилликдан кейин эса одамларнинг истаги билан хўжаликка Ғани Бобоёров номи берилди.

Халқимизда "оққан дарё - оқади", деган ҳикматли нақл бор. Ғани Бобоёров ҳам 7 нафар фарзандни тарбиялаб, вояга етказган эди. Ўғилларидан бири Шуҳрат Бобоёров ота изидан бориб, 1983 йили 26 ёшида мазкур хўжалик раислигига тайинланди. Ёш, тоғни урса талқон қиладиган йигитнинг кўнглига туккан ниятлари бисёр эди. Биринчи галда отаси бошлаган эзгу ишларни давом эттиришга бел боғлаганди. Аммо ўша вақтлар халқимиз бошига тушган кўргуликлар уни ҳам четлаб ўтмади. Собиқ "марказ"даги "оға"ларнинг фатвоси билан Гдлян, Ивановлар томонидан юртимизда бошланган қатағонлар уни ҳам домига тортди. Оқибатда атиги бир йилдан сал зиёдроқ вақт хўжаликка раҳбарлик қилган Шуҳрат Бобоёров ишдан бўшатилди. Икки йил давом этган тинимсиз терговлар, бирин-кетин бўйнига қўйиладиган мантиқсиз айбловлар унинг ҳам асабларини қақшатиб юборган эди. Охир-оқибат бу "ўйин"лар Шуҳрат Бобоёров учун жуда қимматга тушди. Ишонасизми, у 1986 йили суд қарори билан оз эмас-кўп эмас, 11 йилга озодликдан маҳрум этилди! Эндигина 14 ой хўжаликка раис бўлган, унинг ривожи йўлида елиб-югурган ёш мутахассиснинг тақдири шу тариқа бешафқатларча ҳал этилди...

-Ҳозир ўша даврларни гўёки, бир қўрқинчли туш каби эслайман, - дейди Шуҳрат Бобоёров. – Келгинди "адолатпарварлар" учун инсоннинг шаъни, қадр-қиммати сариқ чақача аҳамиятга эга эмас эди... Оқибатда, тўрт йил қамоқхонада ётишга мажбур бўлдим. Яхшиям, бахтимизга Юртбошимиз Ислом Каримов бор экан, у кишининг кўмаги билан 1990 йили кўпчилик ноҳақ жабр чекканлар қаторида мен ҳам озодликка чиқишга муяссар бўлдим. Орадан бир йил ўтгач, мустақилликдан сўнг одил суд мени мутлақо айбсиз деб топиб, тўла оқлади.

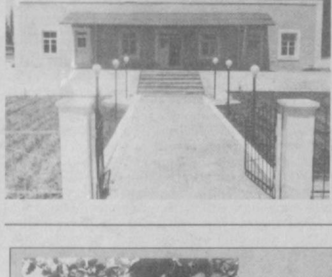

Шу тариқа Шуҳрат Бобоёровнинг ҳам топталган ҳуқуқлари тикланди. Эл-юрт орасида юзи ёруғ бўлди. 1996 йили уни яна хўжалик раислигига қайта сайлашди. Энди ишлайдиган, ишлаганда ҳам элим, юртим деб, куйиб-ёниб ишлайдиган замон келган эди. Буни юракдан ҳис қилган раис бутун вужуди билан ишга киришди. Одамлар билан бақамти туриб, хўжаликни янада ривожлантириш, аҳолининг турмуш фаровонлигини яхшилаш ҳаракатига тушди. Натижалар эса кишини қувонтиради.

Таъкидлаш жоизки, ширкат хўжалигининг иқтисодиёти кенг тармоқли саналади. Бу ерда пахта, ғалла, мева-сабзавот ва чорва маҳсулотлари етиштириш яхши йўлга қўйилган. Айни пайтда унинг жами экин майдони 1530 гектарни ташкил қилса, 2002 йилда шундан 580 гектарига пахта ва 780 гектарига бошоқли дон экинлари экилган эди. Эътиборли жиҳати, хўжалик ушбу тармоқлар бўйича элита хўжалик ҳисобланади. Шунга яраша, улардан келадиган даромад ҳам чакки эмас.

Сурур

Ўтган йили хўжалик деҳқонлари ҳар гектар майдондаги сувли ғалладан ўрта ҳисобда режада белгиланган 56,4 центнер ўрнига 61,3 центнердан сара дон ҳосили олишга эришган эдилар. Пахтадан эса гектаридан 36,6 центнердан хирмон кўтаришиб, белгиланган режани қарийб 125 фоизга уддалашди. Бошқа тармоқлар бўйича эришилган натижалар ҳам ёмон бўлмади. Пировардида хўжалик 2002 йилни 223 миллион сўм соф фойда билан якунлади. Бу эса олдинги йилдагига нисбатан 63 миллион сўмга кўп демакдир. Албатта, бундай натижаларни қўлга киритиш осон кечгани йўқ. Биринчи навбатда, хўжалик деҳқонларнинг ҳалол меҳнати, мавжуд имкониятлардан омилкорлик билан фойдаланилганлиги ва қолаверса, бу ерда қишлоқ хўжалиги соҳасидаги ислоҳотларнинг тўғри йўлга қўйилганлиги бу борада қўл келди, дейиш мумкин.

Раззоқ Бозоров – етти йилдан бери хўжаликда бош пудратчи бўлиб ишлайди. Қизиғи, бу киши ҳам "пахта иши"нинг жабрини чекканлардан. Ўша вақтлар хўжаликда иқтисодчи бўлиб ишлаган Раззоқ ака ҳам 1986 йили 10 йилга озодликдан маҳрум қилинган эди. Аммо орадан уч йил ўтгач, ҳақиқат қарор топиб, озодликка чиқарилган.

- Ҳозирги кунда ижарачиларимиз билан бирга 206 гектар майдонда деҳқончилик қилаяпмиз, - дейди у киши. – Ҳар йили ғалла, пахтадан мўл ҳосил етиштиряпмиз. Бу йил ҳам 90 гектар майдонга "Купава", "Чиллаки" каби уруғлик ва "Крошка" навларини экиб, 12 нафар ижарачиларимизга бўлиб берган эдик. Режа – гектаридан 50 центнердан белгиланган эди. Ундан ортгани ўзларига қолишини ижарачиларимиз яхши билишади. Шунинг учун ҳаммалари яхши меҳнат қилишди. Натижада ўрим-йиғим бошлангач, ҳосилдорлик гектарига 60 центнердан ошиб тушди. Ижарачиларимизнинг ҳам омбори донга тўлиб, кайфиятлари чоғ бўлди. Бу йил 83 гектарга пахта экканмиз. Насиб этса, ундан ҳам мўл ҳосил олишни мўлжаллаб турибмиз.

"Иш қуролинг соз бўлса – машаққатинг оз бўлар", дейишади. Шу маънода, бугунги деҳқоннинг меҳнати самарасини қудратли техникалар кўмагисиз тасаввур этиб бўлмайди. Ғани Бобоёров номли ширкат хўжалигида техника таъминотининг яхши йўлга қўйилганлиги ҳам муваффақиятлар гарови бўлмоқда. Хўжаликдаги мавжуд техникаларга ҳавас қилса арзийди. Ўтган йили эса қўшимча равишда яна бешта чопиқ ва учта Т-4 русумли ҳайдов тракторлари сотиб олинди. Айни пайтда уларнинг барчаси юқори унум билан ишлатилмоқда.

Хўжалик ҳудудида қарийб 13 минг нафар аҳоли истиқомат қилади. Уларнинг ҳам аксарият қисмини меҳнатга лаёқатли кишилар ташкил этади. Табиийки, бунча кишига қишлоқ хўжалиги соҳасидан иш топиб бериш мушкул. Бу муаммони ечишнинг энг тўғри йўлларидан бири – қишлоққа саноатни олиб киришдир. Эътиборли томони шундаки, айни пайтда Ғани Бобоёров номли ширкат хўжалиги ҳудудида бир нечта йирик саноат корхоналари фаолият кўрсатмоқда.

1997 йили бу ерда "Шахри интернешнл" ўзбек-америка қўшма корхонаси ташкил этилган эди. Франциядан келтирилган энг замонавий дастгоҳлар билан жиҳозланган мазкур корхона бир суткада 6 тонна пахта ёғи, 8-10 тонна кунжут, масхар ва кунгабоқар ёғи ишлаб чиқариш қувватига эга. Қўшма корхона шартнома асосида тумандаги бешта хўжаликнинг ана шу турдаги маҳсулотларини қайта ишлайди. Ҳозир бу ерда 45 киши меҳнат қилаяпти. Аслида, корхонани тиклаш учун ажратилган 780 миллион сўмлик кредитнинг асосий қисми эгаларига қайтарилди. Қолган 80 миллион сўми ҳам ҳадемай тўлиқ узилади.

Бу ердаги Муҳаммад Тарағай номли вино-коньяк ишлаб чиқариш корхонасида ҳам яқин-атрофда жойлашган уч-тўрт хўжаликларда етиштирилаётган маҳсулотлар қабул қилиниб, қайта ишланади. Мавсумий тарзда бу ерда 110 кишигача меҳнат қилишади. Шунингдек, "Сўғдиёна" ҳиссадорлик жамиятига қарашли қум-шағал саралаш ва ғишт заводлари ҳам шу ерда жойлашган. Кунига 40 минг донагача пишиқ ғишт тайёрлаш қувватига эга бўлган ғишт заводи ишга тушиши натижасида 180 киши иш билан таъминланган. Ана шу корхона шарофати билан 19 километр масофадан табиий газ қувурлари тортиб келинди ва натижада бир қанча хўжаликлар аҳли ҳам ана шу неъматдан баҳраманд бўлишди.

Шу ўринда ғишт заводи жамоасини қийнаб келаётган бир муаммо хусусида ҳам тўхталиб ўтсак. Гап шундаки, куз ва қиш фаслида газ босимининг кескин пасайиб кетиши сабабли корхона мажбурий тарзда тўрт-беш ойлаб тўхтаб туради. Ана шу муаммо ҳал этилса, унинг фаолияти янада жонланиши, шубҳасиз.

Мустақиллигимизнинг 12 йиллиги арафасида хўжаликда маъданли сув қадоқлаш цехи ҳам ишга туширилди. Бу ерда ишлаб чиқариладиган шифобахш маъданли сувлар ҳам тез орада харидорлар орасида машҳур бўлиб кетса, ажабмас.

Хўжаликнинг мўъжазгина сутни қайта ишлаш заводи ҳам бор. Хўжаликнинг ўзида етиштирилган сут маҳсулотларини ана шу ерда қайта ишланиб, ёзда турли оромгоҳларга, бошқа пайтлар эса асосан Тошкент шаҳрига сотилади. Яқин вақтларда эса "Сўғдиёна" ҳиссадорлик жамияти кўмаги билан халта заводи ташкил этиш ҳам мўлжалланаяпти. Хитой технологиялари ўрнатиладиган ушбу корхона "Шўртангазкимё" заводида тайёрланган хомашё ҳисобига ишлайди.

-Бу йил 750 гектар майдонга ғалла экккан эдик, - дейди Шуҳрат Бобоёров. – 2100 тонналик шартнома режасини ортиғи билан бажардик. Деҳқонларимиз ҳам яхшигина манфаат кўришди. Бу жиҳатдан кўнглимиз тўқ. Энди бутун эътиборни пахтага қаратганмиз. Мақтанаяпти, демангу, лекин 570 гектар майдонда ҳар қачонгидан ҳам мўл ҳосил етилаяпти. Насиб этса, ҳадемай теримга ҳам киришамиз. Биз бу йил режада белгиланган 1650 тонна ўрнига 2000 тоннадан оширив "оқ олтин" хирмони яратишни ният қилганмиз. Бу – мустақилликнинг 12 йиллик байрамига бизнинг камтарона совғамиз бўлади.

Яхши ният – ярим давлат, дейдилар. Биз ҳам Ғани Бобоёров номли ширкат хўжалиги аъзоларининг ана шу эзгу тилакларни амалга ошишини истаб қоламиз.

Б.ЭШМУРОДОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

* * *

А.ПАРДАЕВ олган суратлар.

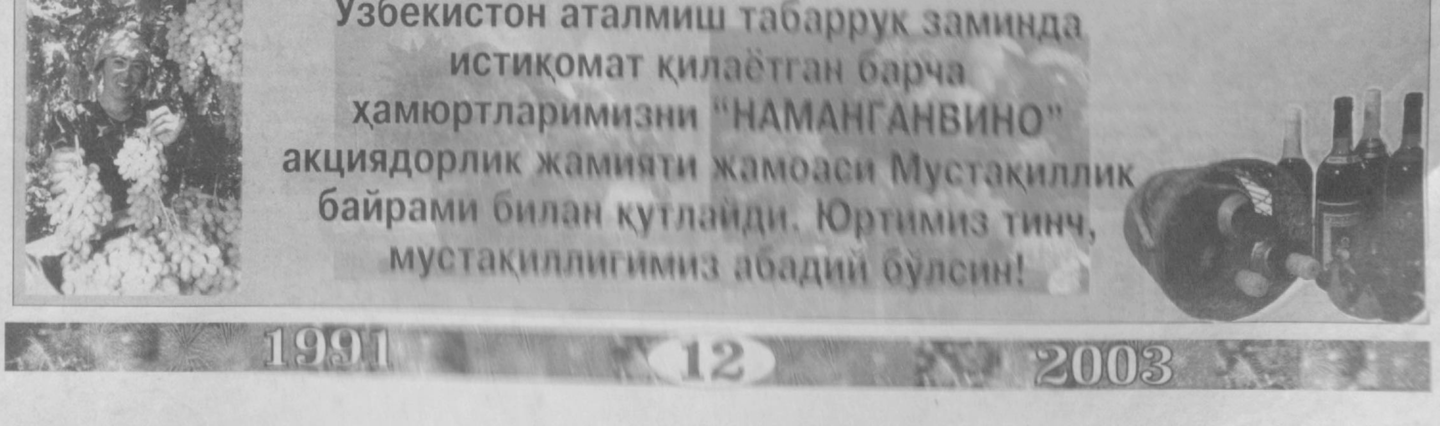

ЯХШИ НИЯТЛИ КИШИЛАР

Қадим Тўрақўрғоннинг олтин тупроғига олтин куз ташриф буюрмоқда. Деҳқон ортидан қуёш чопиб толиқадиган узун кунлар қисқарди. Куз баҳона, ҳосил баҳона бободеҳқон жиндайгина керилсаю, бошини мағрур кўтарса айб эмас.

Негаки, Тўрақўрғонда ҳам пилла ва ғалла бўлиб берди. Қолаверса, меҳнат-

каш эл Истиқлолнинг 12 йиллик айёмини оппоқ даласи, оппоқ хирмони, оқ кўнгли билан қаршиламоқда.

Қатағонсаройда бўлганимизда "Олтин водий" ширкат хўжалигининг раиси Убайдулла Абдуллаев эсда қоладиган бир гап айтди:

-Раҳматли отам шанба куни уруғ сочилса, хосиятли бўлади, дердилар. Буннинг чин эканини кўп кўрдим. Мана шу ерларга чигит экилганда 1 март – шанба эди. Ҳосили 40 центнердан кам эмас.

"Олтин водий"да пахтадан 40 центнер ҳосил олиш чўт эмас. Йиллик соф фойда 70 миллион сўмдан ошадики, кам бўлмайди. Иқтисодни кўтараётган "нарвон" пахтада ҳам, ғаллада ҳам уруғчиликнинг ҳадиси олинганида. Мана шу йилнинг ўзида давлатга 1568 тонна дон топширилди, шунинг 475 тоннаси уруғликка кетди. Хўжалик бўйича ҳосилдорлик 57 центнер бўлса, Тоҳир Темиров, Жўра Аҳмедовлар оилавий пудратида 74-84 центнерданни ташкил этди.

"Тошкент-Наманган" йўлининг Чуст туманидан чиққач, Тўрақўрғон шаҳрига кириб боргунча чап тарафидаги тошлоқ ерлар "Тўрақўрғон" ширкат хўжалиги тасарруфида. Тошмас, нақд шағал, цемент қўшиб, сув сепсангиз, бетон қориш мумкин. Миришкорлар ана шу ердан 25 центнердан пахта, 50 центнердан ғалла олишяпти. Ва пировард натижа шуки, хўжалик йилдан-йилга фойданинг устидан чиқмоқда. Кичкина жамоада салкам минг тонна ғалла етиштиришди. Уйига 123 тонна буғдой тўкилган пудратчини шу ерда кўрдик.

Раис Одилжон Хўжаев билан эски танишмиз. У бизни далага эмас, мактабга бошлади. Қайта қурилган 47-мактаб кўпроқ замонавий идорага ўхшаб кетаркан. Шаҳидондай чекка қишлоқда компьютер...

-Насиб қилса, интернетга уланиш ҳаракатидамиз, - дейди раис.

Умуман, маърифат тўрақўрғонликлар учун аждодлардан қолган кўҳна мерос. Ахсикентда Бобурнинг болалиги ўтган, бу шаҳристоннинг яна кўп улуғлари маълум ва машҳур кишилар бўлишган. Наманганнинг илк матбаачиси ҳам айни тўрақўрғонлик мавлоно Ибрат эди.

Бугун туманда ҳомийси бўлмаган бирорта мактаб йўқ. Шуниси ҳам борки, уларнинг ҳомийлиги фақат таътилдаги таъмир ишлари учун эмас, ҳамкорлик ҳамиша давом этади. Учта коллеж бор эди, яқинда тўртинчиси ҳам битди. Улар орасида Тўрақўрғон касб-ҳунар коллежининг алоҳида ўрни бор. Ёзнинг аввалида ўқув юртининг 191 нафар илк битирувчиси мустақил ҳаёт-

га йўлланма олди, улардан 23 йигит-қиз таҳсилни имтиёзли диплом билан якунлади.

Коллежнинг ўқув-моддий базаси тобора мустаҳкамланиб бормоқда.1500 талаба ўқув-техника воситаларидан ташқари ўттиздан ортиқ автомобиль ва трактор, катта ўқув хўжалиги кўмагида назарий-амалий билим олмоқда. Устозларнинг сифат таркиби ҳақида сўзни мухтасар қилиб шуни айтиш мумкинки, коллежга раҳбарлик қилаётган Набижон Бойбобоев техника фанлари доктори илмий даражасига эга эди. Яқинда профессор бўлди.

Тўрақўрғонда Тўйчи полвон Сиддиқов номли кураш мактаби бор. У бугун Наманганадагина эмас, мамлакатда ҳам спортсеварлар оғзига тушган. Мактабга маълум ва машҳур ўша Тўйчи полвоннинг набираси Неъматжон Тўйчиев етакчилик қилади. Жамоада 21 мураббий 700 га яқин ёш спортчини жисмоний камолот ва шон-шуҳрат сари бошлашмоқда.

Хоразмда ўтган "Умид ниҳоллари-2003" беллашувида

ТЎРАҚЎРҒОН ТУМАНИ:

· Ҳудуди 337 квадрат километр. Йигирмадан ортиқ миллатга мансуб 170 мингга яқин аҳоли истиқомат қилади.

· Тўрақўрғон Наманган вилоятидаги энг юқори ҳосилли пахтакор туманлардан бўлиб, бу кўрсаткич гектар ҳисобига 34 центнердан ошиқ.

· Экинзор ва боғларнинг қирқ фоизи қир-адирларда жойлашган, учдан икки қисми насослар билан суғорилади.

· Сўнгги бир йилда кичик ва ўрта бизнес корхоналари сони қарийб юз тага кўпайиб, 662 тага етди ва уларнинг ялпи маҳсулот ишлаб чиқаришдаги улуши 37 фоиздан ортди.

· Туман саноатчилари жорий йил бошидан буён 1,5 миллион АҚШ доллари қийматида маҳсулот экспорт қилдилар.

· Давлатга бу йил 210 тонна пилла, 17500 тонна ғалла етказиб берилди.

мактабнинг ёш паҳлавонларидан етти нафари иштирок этиб, 2 та олтин, 1 та бронза медал билан қайтишди, умумжамоа ҳисобида эса учинчи ўрин на-

сиб этди. Андижондаги "Баркамол авлод" мусобақаларида яна ҳам муваффақиятли қатнашиб, 5 та медални қўлга киритишди.

Кураш мактабининг шуҳрати тобора ошиб бормоқда, машғулотларга йигитларда ҳам, ота-оналарда ҳам қизиқиш кучли. Негаки, ана шундай нуфузли мусобақаларда олтин медалга сазовор бўлганлар ўрта мактабни битиргач, олий мактабларга тест синовларисиз қабул қилинмоқда. Спортдаги катта муваффақиятлари боис талабалар сафидан ўрин олган иқтидорли ёшлар сони бугунгача 43 нафарга етди. Уларнинг 20 дан ортиғи спорт устасидир.

Иқтидорли санъаткор Маъруфжон Орипов билан учрашиб қолдик.

-Туманимиз ҳақида ёзмоқчи бўлсангиз, ажойиб қаҳрамон топиб бераман, - деди у.

Шундай қилиб Рашидхон Юсупов билан танишдик. Кейин эсласам илга-

рироқ Ўзбекистон халқ артисти Ўринбой Нуралиев ана шу йигит ҳақида айтган экан. Хуллас, Рашидхон ўзбек миллий чолғу асбоблари ясовчи донгдор уста. У кўп санъаткорларнинг хизматини қилган. Биз эса улардан иккитагинасини келтирамизки, қаҳрамонимизнинг номайи аъмоли шу билан ҳам маълум бўлар. Р.Юсупов тут ёғочидан бир жуфт соз ясаб, бирини Ўзбекистон халқ ҳофизи Ҳасан Ражабийга, иккинчисини у кишининг қиблагоҳи Юнус Ражабий уй-музейига ҳадя этди. Тевараги тўла шогирд, устахонасидан чолғунинг садоси узилмайди, созанда устига хонанда кириб келаверади, авжи баланд қўшиқлар янграйверади. Дегиси келадики, бу куйларда Тўрақўрғон аҳлининг уйлари, ўйлари, тўйларининг шукуҳи намоён.

Туман ҳокими Ҳабибулло Ҳожиматов билан суҳбатимиз ҳам айни ер ва эл хусусида кетди.

–Хоразм томонларда ҳамжиҳатлик ва аҳилликни "оғизбирчилик" дейишар экан, - дея сўз бошлади у. – Ҳамма гап ана шу "оғизбирчилик"да. Меҳнат-меҳнат деймиз. Мундай қарасангиз, чумоли ҳам меҳнат қилади. Аввало, аҳиллик керак, меҳнатнинг баракаси ана шу аҳилликда. Тўрақўрғон тупроғида битмайдиган неъмат йўқ. Саратон кирмасидан Тошкент бозорига кириб борадиган чиллаки узум Ахси ва Хўжанд қишлоқларида битади. Раҳматли Абдужаббор отага Президентимиз совға қилган "Жигули" ҳам ернинг эъзоз топишидан далолат. Пахтамиз ўзимизда қайта ишланади, ўз вино заводимиз, мева қуритадиган корхонамиз бор.

"Авесто"даги "экин ва мевали дарахт экилган, сувлари ҳамиша равон бўлган замин энг яхши ердир" битиги айни Тўрақўрғоннинг сахий тупроғи шаънига айтилгандай.

Президентимиз таъкидлаганларидек, Наманган аҳли пок ниятли. Улар сафида олтин қўлли тўрақўрғонликлар ҳам барча ватандошларимиз интилаётган Сарманзил – Буюк келажак сари бормоқдалар. Йўловчи эзгу сафарга отланар экан, машаққатларни зиммасига олади, албатта. Негаки, йўл юрмоқ ва муродга етмоқ ҳамиша осон эмас. Қийинчиликларни енгиб ўтмоқ ва мақсадга эришмоқ Тўрақўрғон аҳли учун бахтли тақдир. Чунки уларнинг йўлини ҳам Истиқлол офтоби ёритмоқда. "Қуёшки фалакда кезиб юрибди-умримиз боқийдир, умримиз боқий", дебдилар Ғафур Ғулом. Қуёшли элга завол йўқ, зафар ёр, иншооллоҳ.

Рустамжон УММАТОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

* * *

Суратларни П.Акбаров олган.

ҚАДОҚ ҚЎЛЛАРИНГНИ ЎПАДИ ДУНЁ...

Эътироф

Убайдулло ака ҳақида гап кетганда наманганликлар уни "қадами қутлуғ" инсон деб тилга олишади.

Ота-онасининг хизматларини қилиб, дуоларини олган, қўлидан ҳам, сўзидан ҳам бошқалар озор топмайдиган, қилган ишининг баракаси бор, оқни оқ, қорани қора дейишга одатланган кишиларни халқ билади, қадрлайди, муносиб баҳо беради. Яхшиларни давра тўрига ўтказадиган ҳам халқнинг ўзи.

Убайдулло акани узоқ йиллардан бери биламан. У қаерда ишламасин, қайси корхонага раҳбарлик қилмасин, дангалини айтар бўлсак, ишлар беш бўлган. У қадам босган жойга бара-

ка кирган, ҳамжиҳатлик пайдо бўлган. Ўша жойда иқтисодий ўсиш кузатилган, ишчи-хизматчилар муттасил юқори даромад олишган.

1999 йилнинг июн ойи. Убайдулло акани туман ҳокими йўқлайди. Ҳоким гапни узоқдан бошлайди. Унинг ишбилармон, лафзи ҳалол, иқтидорли раҳбар эканини айтади. Вилоятда номи кўпчиликка таниқли эканлиги ва ўзига яраша мавқеи борлиги, иқтисодни ва қишлоқ хўжалигини яхши билишини таъкидлайди. Иқтисодий ночор аҳволга тушиб қолган хўжаликни тиклаб беришни илтимос қилади. Шу тариқа Убайдулло Абдуллаев Тўрақўрғон туманидаги "Олтин водий" ширкатлар хўжалигига раис қилиб тайинланди.

Дарҳақиқат, пахтачилик ва ғаллачиликдаги режалар ўлда-жўлда, чорвачилик ҳам бир ҳол, сурункали ойлик маошлар берилмаётган хўжаликни оёққа турғазиш осон бўлмади. Зудлик билан кўрилган чоралар, ишнинг кўзини билиб қилинган ҳаракатлар ўз меваларини бера бошлади. Ўша йилдаёқ пахта етиштириш режаси ортиғи билан уддаланди. Ғаллачиликда ҳам ҳосилдорлик йил сайин ортиб борди.

Биз "Олтин водий" ширкат хўжалигидамиз. Хўжалик иқтисодчиси билан бу йилги ғаллачиликдаги натижаларни таҳлил қиламиз. Жорий йил ҳосили учун 370 гектар майдонга буғдой экилганди. Ҳар гектар майдондан ўртача 65 центнердан сара дон етиштирилди. Бундай юқори кўрсаткич хўжалик тарихида қайд этилмаган. 2 минг 405 тонналик ғалла хирмони яратилди.

Хўжаликда уруғлик буғдой етиштиришга катта аҳамият берилаётир. Уруғлик етиштиришнинг ҳам машаққатлари кўп. Режадаги 450 тонна ўрнига 517 тонна уруғлик буғдой тайёрланди. Ғаллачиликнинг ўзидан бу йил 47 миллион 940 минг сўм соф фойда олинди. Рентабеллик даражаси 59 фоизга етди.

Режаларини ортиғи билан бажарган оилавий пудратчиларнинг ўзига 65,5 тонна буғдой берилди. Битта оилавий пудратчи ўртача 1523 килограмм буғдой олди. Ғалласи кўпнинг кўнгли ҳам тўқ. Хўжалик бўйича 291 тонна буғдой аъзоларга тарқатилди.

Ўнлаб оилавий пудратчилар ҳар гектар майдондан юқори ҳосил етиштириб, катта даромад олишди. Ҳар гектар майдондан Тоҳир Темиров 84,1 центнер, Жўрабой Аҳмедов 74,3 центнер, Икром Маҳкамов 71 центнер, Боли Бойматов 70,7 центнердан ҳосил олдилар. Бугун ғаллакор ўз ерининг эгаси, қанча ҳосил етиштирса, қанчасини давлатга сотади-ю, қанчаси ўзига қолади, ҳисобини билади. Масалан, пудратчи Тоҳир Темиров 5621 килограмм, Жўрабой Аҳмедов 3702 килограмм, Икром Маҳкамов 3100 килограмм буғдой олишди.

Ҳозир пудратчилар халқимиз ризқ-рўзини бутун қилиш, мустақиллигимизнинг иқтисодий асосларини мустаҳкамлаш, ўз меҳнатидан манфаатдорликни кўпайтириш мақсадида тер тўкмоқда.

-Муҳтарам Президентимиз Ислом Каримов лабзи ҳалол деҳқонларимизнинг йиллик ғалла топшириш режасини бажарганликлари муносабати билан йўллаган табригида Наманган вилояти ҳам алоҳида тилга олинганини ўқиб, ғурурланиб кетдим, - дейди хўжалик раиси Убайдулло Абдуллаев. – Айниқса, табрик сўзидаги "меҳнатингизнинг роҳатини кўринг, ҳеч қачон кам бўлманг, азизларим!" деган жумлалар юрагимни тўлқинлантириб юборди.

Раиснинг дил сўзларини тинглар эканмиз, шу тобда шоирнинг "Қадоқ қўлларингни ўпади дунё" деб бободеҳқонга ўқиган мадҳияси ёдимизга тушди.

Хўжалик заҳматкашлари азал-азалдан пахта экиб келадилар. Шу боис хўжалик пудратчилари пахтачилик илмининг паст-баландидан хабарлари бор. Ўтган йили 510 гектар ерда пахта етиштирилди. Шундан 152 гектарига чигит плёнка остига экилганди. Бу майдонларда сифатли ва эртаки ҳосил етилди.

Оилавий пудратчилардан Тоҳир Парпиев, Хайрулло Мирфайзиев, Абдувоҳид Тожибоев, Одилжон Мингбоев, Раҳима Тожибоева, Валижон Солиев, Ҳакимбой Акбаров каби оилавий пудратчилар ҳар гектар майдондан 40-47 центнердан пахта йиғиб олдилар. Ерга меҳр қўйиб ишлаганларнинг доимо юзи ёруғ бўлаверади.

Энг эътиборли томони, етиштирилган пахтанинг 84 фоизи биринчи навга сотилди. Бахтиёр Маматов, Шуҳрат Раҳимов бошлиқ бош пудратчилар етиштирган пахтасини тўлиқ биринчи навга сотиб, катта даромад қилдилар. Пахтачиликдан хўжалик ўтган йили 13 миллион 588 минг соф фойда олишга эришди. Ундан ташқари, 58,7 тонна пахта ёғи, 181,1 тонна кунжара, 195 тонна шелуха берилди. Ўтган йили ҳар бир пудратчини ўртача ойлик маоши 21,2 минг сўмни ташкил этди.

Сифатли ва мўл ҳосил олишнинг асосий гарови уруғлик танлашни билишда экани ҳеч кимга сир эмас. Бу йил 430 гектар майдонга тажрибада синовдан ўтган С-6524 нави экилди. Пахта майдонларининг 362 гектарига чигит плёнка остига қадалди.

Деҳқонни табиат ҳар йили синовдан ўтказади. Гоҳ баҳор серёғин келса, гоҳида дўл ёғиб, сел келиб кўчатларни нобуд қилади. Гоҳ оби-ҳаво ўта исиб кетиб, сув танқис бўлади. Хуллас, деҳқон учун осон йилнинг ўзи йўқ. Бу йил ҳам пах-

тачиликда табиий қийинчиликларга дуч келинди. Ғўза майдонларидаги дуркун ўсаётган ниҳоллар дўл оқибатида буткул нобуд бўлди. 107 гектар майдонга чигит қайта экилди. Шунга қарамай, техника имкониятларидан унумли фойдаланиб, минерал ва маҳаллий ўғитлардан озиқлантириб, ҳар бир очиқ келган ғанимат кунлар қадрига етган "Олтин водий"нинг олтин қўлли заҳматкашлари керакли ҳосилни тўплашди. Убайдулло Абдуллаев билан дала айланамиз. Ҳамроҳимизнинг ишонч билан таъкид қилишича, бу йил ҳар гектар майдондан камида 42 центнердан ҳосил олинади. Ҳа, деҳқоннинг билгани шу она замин – муқаддас тупроқ. Ерни боқсанг, у сени боқади, деганлар бежиз айтишмаган бу нақлни.

"Олтин водий" далаларидан қайтар эканмиз, йўл ёқасидаги хонадонларнинг биридан таралаётган иссиқ нон ҳиди димоғимизга урилади. Ҳосилдан тошган далалари қўйнида пешона терларидан дур ундираётган бободеҳқонлар, тандирлар тафти сўнмаган қишлоқ одамлари ҳақида ҳар қанча илиқ сўзлар ёзсак ҳам камлик қилади.

Мустақиллигимизнинг дориломон қўшиқлари янграётган шукуҳли кунларда деҳқонбобога ҳурмат билан минг таъзим қиламиз. Юртбошимиз айтганларидек, "Меҳнатларингизни роҳатини кўринг, ҳеч қачон кам бўлманг, азизлар! Доимо дастурхонларингизга файз-барака нурлари ёғилиб турсин".

Дилмурод ҚИРҒИЗБОЕВ,
"Қишлоқ ҳаёти" махсус мухбири.

ҲУНАРЛИ ХОР БЎЛМАС

Ёш авлод қалбида мустақил Ватанимизга садоқат, меҳнатга, касб-ҳунарга муҳаббат туйғуларини шакллантиришда мактабдан ташқари таълим муассасаларининг роли катта. Хива туман халқ таълими бўлими мудири Мадраҳим Отажонов билан бўлган суҳбатимиз ана шу ҳақда.

-Халқ таълими бўлимига қарашли тўртта мактабдан ташқари муассасалар бўлиб, уларга 3440 нафар ўқувчи жалб этилган. Шунингдек, туманда фаолият кўрсатаётган иккита болалар спорт мактаби, спорт мактаб-интернатига 2400 нафар ўқувчи жалб қилинган. Нафис санъат ва Миллий ҳунармандчилик гимназиясида эса зардўзлик, этикдўзлик, гиламчилик, наққошлик, ўймакорлик, мисгарлик, мусиқа асбоблари ясаш, рас-

сомчилик йўналишлари бўйича 340 нафар ўқувчилар билан машғулотлар олиб борилади. Шаҳардаги ёш ижодкорлар марказида ўқувчиларга наққошлик, ўймакорлик, мисгарлик, ҳунармандчилик сирлари ўргатилмоқда. Мактабдан ташқари таълим муассасалари ёз мавсумида ҳам узлуксиз ишлаб келмоқда. Туманда Р.Мадаминов номли ширкат хўжалигида ва шаҳар марказидаги Спорт-интернатда ёзги оромгоҳлар фаолият кўрсатди. Улар билан мактабдан ташқари муассасалар ҳамкорликда иш олиб бордилар. Тўгарак раҳбарлари оромгоҳларда белгиланган машғулотларни мунтазам равишда ўтказдилар.

Маълумки, хиваликлар азал-азалдан наққошлик, ўймакорлик, мисгарлик касбининг усталари бўлишган.

Мактабдан ташқари таълим муассасаларида ана шу ўлмас, мўъжизавий санъатнинг давомчиларини тайёрлашга эътибор кучайтирилган. Ёшлар ижод марказининг Ичон Қалъа ҳудудидаги биносида устоз-шогирдлик ишлари йўлга қўйилган бўлиб, у ерда ёшларга мисгарлик, наққошлик касблари ўргатилмоқда. Бу масканларда иш ўрганаётган ёшлар, вилоят ва республика кўрикларида фаол қатнашиб, юқори ўринларни эгаллаб ўз ҳунарларини намойиш қилиб бормоқдалар. Шаҳардаги 7-мактаб ўқувчиси Нодир Жуманиёзов Президентимиз Ислом Каримовнинг назарига тушди.

БОЛАЛАР СПОРТДА ЧИНИҚСА...

Хивадаги вилоят спорт мактаб-интернатида бўлиб, спортимиз келажаги бўлган болаларга эътибор билан яқиндан танишган киши мазкур соҳага нақадар катта аҳамият берилаётганлигига ишонч ҳосил қилади.

-Бу ҳам истиқлол яратган имкон. Юртбошимизнинг болалар спортини ривожлантириш борасидаги ғамхўрлиги намунасидир, - дейди биз билан суҳбатда мактаб директори, Ўзбекистон халқ таълими аълочиси Раҳимбой Маткаримов. – Мактабимиз 2000 йилда ташкил қилинган бўлиб, унга 10-13 ёшли, спортга ихлосманд болалардан 144 нафари қабул қилинган. Улар спортнинг бокс, оғир атлетика, дзю-до, футбол турлари билан шуғулланишади. Ўқувчилар асосан мактаблардаги ўқувчилардан синовлар асосида қабул қилинади. Бунда биринчи навбатда ўқувчининг иқтидори ҳисобга олинади. Интернатда умумтаълим мактаблари дастури асосида барча фанлардан ҳам чуқур билим берилмоқда. Ўқитувчиларнинг деярли барчаси ўз соҳаси бўйича катта билим ва малакага эгалар. Шу боисдан ҳам ўқувчиларимиз мактабга яқинда жалб қилинган бўлсалар-да, мусобақаларда катта муваффақиятларни қўлга киритмоқдалар. Ўқувчиларнинг ёзги таътилини мазмунли ўтказиш, саломатликларини тиклашлари ва спорт маҳоратларини оширишлари учун мактаб-интернат қошидаги "Алпомиш" спорт-соғломлаштириш оромгоҳи бу йилги мавсумда 300 нафар ўқувчини ўз бағрига олди.

"ЧАНОШИҚ"ДАГИ ЧИН ОШИҚЛАР

Хива туманида Чаношиқ деб аталувчи қишлоқ бор. Ривоят қилишларича, бундай деб номланганининг маъноси "чин ошиқ" деган бирикмадан келиб чиққан экан. Ҳақиқатдан ҳам бу қишлоқ

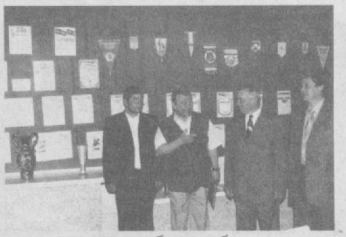

кишиларининг қалби муҳаббатга, садоқату ҳимматга тўла. Улар она-заминнинг, ўз касб-корларининг, яратувчанлик меҳнатининг чин ошиқларидир. Шу боис ҳам қишлоқ довруғдор, дастурхонлари тўкин. Бу ердаги уч мингга яқин оилада 15600 нафардан зиёд киши яшамоқда. Уларнинг барчаси Истиқлол берган имкониятлардан баҳраманд бўлиб яшашмоқда. Воҳадаги Ўзбекистон Қаҳрамонларининг илк қалдирғочларидан бири – Бекдурди ака Жуманиёзовнинг ҳам шу ердан – Чаношиқдан чиққанлиги бежиз эмас. Хива қалъасига деярли туташ бу қишлоқда азал-азалдан бободеҳқонлару қўли гул ҳунармандлар яшашган. Бугунги авлод улар ишини янада ривожлантирмоқда. Аввало, деҳқончиликка тўхтайлик. "Ўзбекистон" ширкат хўжалиги ҳамиша хиваликлар карвонига сарбонлик қилади. Бекдурди ака бошлиқ пудратчилар доимо қишлоқдошларига ўрнак.

Бу йил буғдой ҳосилдорлигини 60 центнерга етказган пудратчилар пахтадан 46 центнердан хирмон уйиш учун меҳнат қилаяптилар.

"Ўзбекистон"ликлар бу йил буғдойдан сарбаланд хирмон уйдилар. 367 гектар ҳисобидан давлатга 775 тонна сара дон сотилиб, 67 миллион сўм даромад қилинди. Омборларига 3-4 тонналаб буғдой тўккан илғорларнинг саноғи кўп.

-Хўжалигимизда сабзавотдан яхши ҳосил олишади, - дейди ширкат раиси Озодбой Мадримов. – Пиёздан 500 центнердан ҳосил олиш оддатий тусга айланган. Сўнгги йилларда немисларнинг уруғлик картошкаси тарқатилгач, бир-икки йил ичида унинг ҳосилдорлиги ҳам 450-500 центнерга етказилди.

Чаношиқни кезиб, ҳамсуҳбат бўлганларимиздан яна бири қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Дилором опа Қутлиева бўлди. У сўз йўналишини одамларнинг турмуш фаровонлиги ва уларнинг манбаси томон бурди.

– Қишлоқ хонадонлари 100 фоиз газлаштирилган, 90 фоизи қувур сувларидан фойдаланишади, - сўз бошлади опахон. – Олти боғча-ясли, беш ўрта мактаб, касб-ҳунар коллежи, иқтидорли болалар лицей-интернати, уч клуб, катта ўйингоҳ, беш кутубхона, бошқа ўнлаб маданий-маърифий, маиший, тиббий хизмат кўрсатиш шохобчалари қишлоқ меҳнаткашлари ва улар фарзандлари хизматида. Чаношиқликлар ишбилармон кишилар.

Бу ерда олтита хусусий корхона фаолият кўрсатмоқда. Истиқлолга тенгдош "Чаношиқ" хусусий корхонасида шу кунларда 33 нафар киши меҳнат қилиб, улар йилига 22 минг квадрат метр гилам ва гилам маҳсулотлари ишлаб чиқармоқдалар. Бунинг эвазига ўтган йили 62 миллион сўм даромад қилиниб, нақд 12 миллион сўм соф фойда кўрилди. Ҳар бир ишчининг ўртача иш ҳақи 35 минг сўмдан тўғри келмоқда.

Худойберган Отажонов эса қишлоқнинг олди фермерларидан. Ўтган йил фермер хўжалиги 21 тонна сут, 5 тонна гўшт, 6 минг дона тухум сотган бўлса, ҳозирда ютуқларни янада мустаҳкамлаш учун 65 бош қорамол, 250 бош қўй-қўзи, 500 бошдан зиёд парранда боқилмоқда.

– "Батрак" фермер хўжалиги бошлиғи Қўзибой Жуманиёзов бу йил 6 гектар ғалла майдонининг ҳар гектаридан 53 центнердан ҳосил олди,– дейди деҳқон ва фермер хўжаликлари туман вакиллиги раҳбари Мадиёр Саъдуллаев. – 15 гектарлик пахта далаларидан ҳам 45 центнердан юқори сифатли "оқ олтин" етиштиришни мўлжаллаяпти.

Мустақиллик кунида табаррук онахонлардан Салима Отаева 104 ёшга, Ойжон Отажоновалар 103 ёшга тўларканлар. Расулбек Қодиров, Бозорбой Собировлар эса айни истиқлол байрами куни 1991 йил 1 сентябрда туғилганлар.

Қишлоқда бўлиб, унинг меҳнаткаш, танти одамлари билан учрашган киши, ҳар қадамда бундай ажойиб хушхабарларга дуч келиши тайин. Яхшиси, Чаношиққа бир келинг!

Холмурод ҚУРБОНОВ

ЙЎЛДАГИ ВОҚЕА

– Бир куни Тошкентнинг Қўйлиғидан уч кишини олдим-у оқшом тушаётган пайтда Наманганга қараб йўлга тушдим, - ҳикоя қилади бир ҳамкасбимиз. – Совуқ, ўша куни тоққа қор ёққан экан. Довондан ҳам эсон-омон ўтиб олиб, Пунгондаги постга етай, деб қолгандик.

Шу пайт чироқ ёруғида машинага қўл кўтарган бир кишини кўриб қолдим. "Кел олволай, совуқда қотиб қолган шекилли, битта жой шундоғам бўш-ку" деб ўйладим. Машинани тўхтатиб, йўловчини олдим. Ҳақиқатдан унинг бўлари бўлган экан.

Ҳамроҳимиз сал ўзига келгач, танишдик. Нега қоронғида йўлда ёлғиз қолганини сўрадим. У каттагина идоранинг бошлиғи экан. Идора иши билан хўжалик мудири ва шофёрини олиб Тошкентга машинада боришибди, ишни битириб, орқага қайтишибди. Шофёр билан мудир машинанинг олдида суҳбатга тушиб кетишибди. У эса довонга етиб келганларида уйқу элитиб, пинакка кетибди. Бир пайт кўзини очса, машина тўхтаб турганмиш-у, шериклари йўқмиш. Шофёр томоннинг эшиги очиқ турганмиш. "Заҳартанг қилиб, тушишибди-да" дея ўйлабди у. Ва ўзи ҳам машинадан тушиб адирлик томон юрибди. Шу пайт бирдан машинанинг эшиги ёпилиб, ўт олганини эшитибди. "Ҳай-ҳай" дейишга улгурмай, иккала ходим бошлиқларини ора йўлда қолдириб, жўнаворишибди. Афтидан улар бошлиқнинг пастга тушганини билишмаган, орқада ухлаб ётибди, деб ўйлашган чоғи...

Али ЗИЁД

"ОНАНГ РОСТ АЙТАДИ"

Карқишлоқлик чол кўчада елпиниб ўтирганди, девор дармиён қўшниси бир арава ёғоч олиб келибди.

-Ҳа, иморатга уринасизми, ҳамсоя? – деди мўйсафид.

-Рост айтасиз, кун жуда забтига олди-да, - дермиш қўшни кар осмонга қараб.

Таъби тирриқ ҳолда уйга кирган чол кампирига сочилди:

-Ҳовли олма, қўшни ол деганлари бор гап-да, хотин. Нокас қўшнинг ёғоч олиб келган экан, юзингда кўзинг борми демай "ҳали кун ботгандан кейин, ўғирлаб-нетиб юрманг дейди-я!

Қирқ йил аввал қулоғини том босган кампир дастурхонга бир муштлади-да, юзларига ҳуснбузар тоша бошлаган қизини койий кетди:

-Яна овқатинг бемаза бўпти-да, нодон. Мана, отанг хафа бўляптилар.

Қиз бечора бир анграйиб олгач, бетини беркитиб уввос солди:

-Ахир мен қачон эрга тегаман, дедим? Шу гапни айтгунча, ўлганим яхшимасми?!

Бирорта сўз қулоғига кирмаган ота қизига тасалли берди:

-Онанг рост айтади, чироғим, ёғоч-поғочи билан қўшмозор бўлсин. Бизнинг уйдан ўғри-каззоб чиқмаган.

Рустамжон УММАТОВ

СОДДА МОМО

Эрнафас бува далани айланиб юриб ғўза ораларини чопиқ қилаётган Шукуржон момони кўрибди. Қараб турса момо учта ғўзани бегона ўтга қўшиб чопиб юборибди.

Буни кўрган раис бува дарров ҳисоблабдики, учта ғўзада учта кўсакдан бўлса тўққиз, тўртта бўлса, ўн икки кўсак зое бўлди. Шунинг учун у Шукуржон момони кечқурунги йиғилишга боришини тайинлаб идорага кетибди. Кечда барча бошқарув аъзолари қатори Шукуржон момо ҳам мажлисга келибди. Йиғилишни очган раис бува ўртага бир масалани: "Шукуржон момонинг бугунги қилмиши"ни муҳокамага қўйибди. Рўй берган воқеани айтиб айбдорга қандай жазо берайлик, деб мажлис қатнашчиларидан сўрабди. Мажлис аҳли бир овоздан "Шукуржон момога виговор берилсин" дебди. Раис бува бу қарорни ҳаммага тасдиқлатиб мажлисни ёпиқ деб эълон қилгач, одамлар идорадан чиқиб кетибди. Раис қарасаки, ҳамма кетган, фақат ўзи-ю, Шукуржон момо қолган. Шунда Эрнафас бува унга мажлис тамом бўлди, сиз ҳам уйингизга кетаверинг деса, Шукуржон момо раисга қараб:

-Кечирасан-у, боя бир нима бераман дегандинг, шуни обкетсам, - дебди.

Умид БЕКМУҲАММАД

ШАҲАРЛИК КЕЛИН

Бу воқеанинг содир бўлганига йигирма йилдан зиёд вақт ўтса-да, найманликлар уни ҳар замонда эслаб, кулиб қўйишади.

Олийгоҳда бирга ўқиган Одамбойни севиб, Найманга келин бўлиб тушган шаҳарлик Саида одамлар билан тез тил топишди. Қишлоқ ҳаётига кўникиб кетса-да, икки йилга яқин вақт ўтишига қарамасдан, Хоразм шевасидаги айрим сўзлар маъносига ҳануз тушуна олмай қийналади. Айнан шу важдан баъзан хижолатда қолади. Бу гал ҳам шундай бўлди. Четдан одам бўлмаса ҳам гўргайди...

...Томорқасига жўхори экаётган Одамбойнинг мўлжалидаги уруғ пайкалнинг сўнгги жўясига етмай қолгач, чеккадаги тол соясига тўшалган шолчага чўзилади-да, чой келтирган хотинига буюради:

-Мен дамимни ростлагунимча, уйдан бир товоқ тухум олиб чиқ.

Хоразмда "уруғ" ўрнига "тухум" сўзи ишлатилишини хаёлига келтирмаган Саида турмуш ўртоғини кўмакчилар билан шу ерда овқатланмоқчи деб ўйлаб, уйидаги 8 дона тухум ёнига қўшнилардан 24 дона тухум қарз олиб, бир товоқ қайнатиб кўтариб чиққан экан.

Курбон МУРОДОВ

Қадимий ва навқирон Самарқанд номини тилга олиш кишига ҳузур бағишлайди. Бу азим, жаҳонни ҳайратга солган тарихий юрт ҳақида қалам тебратиш – шараф, бахт, битмас-туганмас қувончдир. Фахр туйғуси ила Самарқанд ҳақида сўз айтмоққа жазм этдигу, унинг қай бир жиҳатини таърифлашни билолмай ҳайронмиз.

Негаки, Самарқанд – олам гавҳари! Самарқанд – замин сайқали! Самарқанд – дунё кўзгуси! Зеро, дунё кўзгусини, олам гавҳарини таърифлашга сўз ҳам, қалам ҳам ожиз. Шу боис, қуйида унинг оддий заҳматкаш одамлари, улар амалга ошираётган эзгу ишлар, юртимиз равнақига ҳисса қўшаётган фидойи инсонлар ҳақида бир шингил ҳикоя қилмоқчимиз.

САМАРҚАНД –

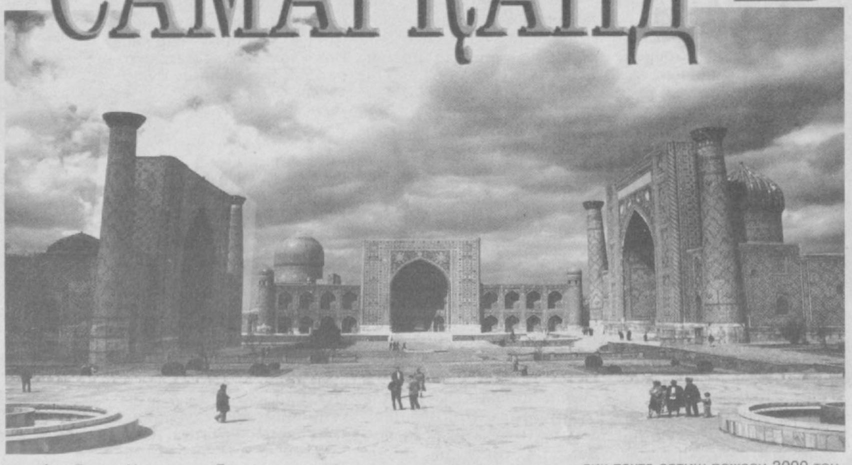

КЕЛАЖАГИМИЗ ПОЙДЕВОРИ

Ҳа, бугун фахр туйғуси ила баралла айта оламиз: Ўзбекистоннинг келажаги буюк! Юртимизнинг қай бир гўшасида, ҳатто оддий қишлоғида бўлманг, ана шундай ҳузурбахш фикр

хаёлингизни асир қилади. Пайариқда қишлоқ хўжалик коллежида бўлганимизда ҳам қалбимизни шу хил тотли ҳислар чулғаб олди.

Ҳашаматли қурилган бино, замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган ўқув машғулотлари хоналари, спорт зали, спорт майдони, ўқув-тажриба участкаси, лабораториялар, компьютерлар, мониторинг хоналари, кийим тикув дастгоҳлари, энг сўнгги русумдаги қишлоқ хўжалиги техникалари... Э-ҳе, айтаверсак адоғи йўқ. Бу ҳақда коллеж директори Неъмат Иброҳимов шундай дейди:

-2000 йилда ташкил этилган коллежимизда 7 та йўналиш - қишлоқ хўжалик машиналарини жиҳозлаш ва таъмирлаш; ветеринария; агрономия; қишлоқ хўжалик маҳсулотларини назорат қилиш ва сертификатлаш; молия; ҳуқуқшунос-иқтисодчи; ёнилғи-мойлаш материаллари оператори мутахассислари тайёрланади.

Ҳозирги кунда коллежда 454 нафар талабага 46 нафар ўқитувчи ва педагог муҳандислар таълим бериб келишмоқда. Коллежда талабаларнинг билим олиб, касб-ҳунар ўрганишлари учун барча шароитлар муҳайё. Турли спорт мусобақалари, бадиий кечалар, кўрик-танловлар, маҳалла фаоллари ва республиканинг машҳур кишилари билан учрашувлар ўтказиш одат тусига айланган. Шу боис бу даргоҳ фақат талабаларнинг эмас, балки атрофда яшаётган аҳолининг ҳам севимли масканига айланган.

Коллежнинг маънавият ва маърифат хонаси сиёсий адабиётлар билан бойитилиб, кўргазмали жиҳозлар билан таъминланган кутубхонада 25 ўринли қироатхона, 6417 та китоб мавжуд.

Хуллас, коллежда бўлган киши иқтидорли ёшларни кўриб бир қувонса, уларга мустақиллик туфайли яратилган ғамхўрлик ва имкониятлардан завқ-шавққа тўлади. Ҳа, бугун давлатимиз ёшларни ҳар томонлама қўллаб-қувватламоқда. Демак, келажагимиз пойдевори мустаҳкам!

ЕР БИЛАН ТИЛЛАШИБ ...

Вилоятда яна бир қадимий гўша бор. Бу – Иштихон. Тарихий манбаларда кўрсатилишича, бу ердан кўплаб олиму фузалолар, диний ва дунёвий илм пешволари етишиб чиққан. Шуниси қувончлики, ана шу тарихий гўшада бугун мустақиллик йилларида амалга оширилаётган ишлар ҳақида мароқ билан сўзласак арзийди. Иштихон асл деҳқонлар юрти! Шундайлардан бири Шароф Рашидов номли хўжалик бошқаруви раиси Исмоил ака Омонов. Кўпчилик таърифича, "ер билан тиллашадиган, эл билан диллашадиган" бу кишининг раислик фаолияти ҳам мустақиллик билан тенгдош – 12 йил.

Исмоил ака Омонов раис бўлиб ишлаганидан буён Иштихондаги табиий-иқлим шароити энг оғир бўлган, ери захкаш ҳисобланган Шароф Рашидов номли хўжаликда барча соҳаларда режалар ортиғи билан уддаланиб келинаётир. Бир пайтлар ғаллачиликда ҳам, пахтачиликда ҳам ҳосилдорлик 14-15 центнердан ошмаган бу хўжаликда ғаллачиликда ҳосилдорлик ўртача 55 центнерга етказилиб, пахтачиликда 30 центнердан ошди.

-"Йил қурғоқчил келди, сув кам бўлди ёки намгарчилик ошиб кетди, чигиртка зарар етказди, табиий офат олдида ожиз қолдик" қабилидаги гаплар асл деҳқон учун баҳона бўлолмайди, - дейди И.Омонов биз билан суҳбатда. - Деҳқончилик ўзи мураккаб ва нозик соҳа. Деҳқончилик илмини чуқур билган, етарлича тажрибага эга бўлган киши, табиий офат олдида ҳам эсанкираб қолмайди, тадбир топа олади.

Ҳа, хўжалик аъзолари қийинчиликлар олдида эсанкираб қолишаётгани йўқ. Улар изланаётганликлари, янгиликка интилиб яшаётганликлари боис хўжалик доимо илғор.

-Мустақилликда тараққиёт сари дадил қадам ташланаяпти. Замон жадал ўзгаряпти, - дея суҳбатни давом эттирди Исмоил ака Омонов.

Ана шундай бир пайтда, ўтиш даврида ширкат мутахассислари самарали ишлаши керак. Ширкатдан олинган фойда одамларнинг турмуш тарзини яхшилашга, ободонлаштиришга ишлатилса, айни муддао бўлади. Хўжалигимиздаги 9 та қишлоқдан 7 таси мустақиллик йиллари газлаштирилди. Хўжалик ҳудудидаги даволаш пунктлари, мактаблар доимий эътиборимизда. Кам таъминланган оилалар, бева-бечоралар, нафақахўрлар ҳолидан хабар олиш одат тусига айланган.

"ТУРКИСТОН" МАШЪАЛЛАРИ

"Туркистон" – Иштихондаги илғор хўжаликлардан. Туманда биринчилардан бўлиб 1999 йилда ширкатга айлантирилган. Айни пайтда хўжаликда 587 нафар ширкат аъзоси бор. 9 та қишлоқда 4200 дан зиёд оилада 11 минг нафар аҳоли истиқомат қилади.

Табиийки, қишлоқларда одамларнинг кўпчилиги ишлаб чиқариш корхоналари камлиги ёки йўқлиги туфайли ерга, хўжаликка кўз тикиб яшайди. Хуллас, "Туркистон"да ҳам шундай. Ширкат ҳудудида яшовчиларнинг турмуш шароити яхшиланиб бораяпти. Бунинг бирдан-бир сабаби меҳнат. Ерга бўлган меҳр туфайли.

Кейинги йилларда "Туркистон"ликлар деҳқончиликнинг обдон ҳадисини олишди. Кўп узоққа бормайлик.

Ўтган йилги натижалардан айримларига тўхталайлик. Ғалла етиштириш 2310 ўрнига 2766 тоннага, пахта сотиш 1274 ўрнига 1603 тоннагача етказилди, пилла сотиш эса 9,6 ўрнига 11,5 тоннани ташкил қилди. 47 миллион 688 минг сўм соф фойда олиниб, рентабеллик 26,8 фоизга етди.

-Ютуқларнинг бош сабаби меҳнат интизоми яхши йўлга қўйилгани, хўжалик раҳбари Фармон Еткировнинг талабчанлиги, деҳқончилик илмини яхши билишида, - дейди бош ҳисобчи Ғулом Имомов. – Бундан ташқари у кишининг ёшлигидан суяги меҳнатда қотган, ҳисоб-китобни пухта ўзлаштирган.

-Шу хўжаликда ишлаб, кам бўлмадим. 2002 йилда менга Ўзбекистонда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими унвони берилди, - дея суҳбатни давом эттирди пудратчи Хуррам Муродов. – Оилам фаровон. Иш ҳақидан ташқари ғалла, ёғ, ун бериляпти.

Дарҳақиқат, шу йилнинг ўзида хўжалик бўйича 380 тонна ғалла иш ҳақига, 200 тонна эса мукофотга тарқатилди. Ҳисоб-китобларга қараганда ҳар бир ширкат аъзосига 1 тоннадан буғдой тўғри келяпти. Бу ҳар бир катта оиланинг бир йиллик нонига етадиган буғдой ажратилишини билдиради.

Хуллас, "Туркистон"да бўлсангиз, қалби очиқ, самимий, асл деҳқонлар билан суҳбатлашиб, баҳри дилингиз очилади.

ҒАЛЛАНГ БЎЛСА...

Шу кунларда Иштихоннинг "Ўзбекистон" номли ширкат хўжалиги аъзолари билан суҳбатлашсангиз, "Ғаллангиз бўлса, қўшиқ ҳам оғиздан тушмайди", - дейишади мамнун ҳолда.

Дарҳақиқат, бу йил "Ўзбекистон"ликларнинг ошиғи олчи бўлди. Хўжалик омбори ҳам, ширкат аъзоларининг уйи ҳам донга тўлди.

Хўжалик деҳқонлари 306 гектар ерда ҳосил етиштириб, давлатга 600 тонна ғалла сотишни режалаштирган эдилар. 130 гектар ернинг ўзидан 720 тонна ғаллани давлатга сотиб, режани 120 фоизга бажардилар. Режадан ортиғи ширкат аъзоларининг ўзига қолди.

Хўжалик билан пудратчилар ўртасида шартнома бўйича ҳосилдорлик 45,8 центнер эди. Бундай режани 55-60 центнердан оширганлар бор. Шавкат Эргашев, Фахриддин Зиёдов, Анора Исмоилова каби оилавий пудратчилар шулар жумласидандир. Уларнинг ҳар қайсисида 4 гектардан ғаллазор бор эди. Режасини бажариб, пудратчилар 9-12 тоннадан буғдой олишди. Хўжалик бўйича бу йил 378 нафар ширкат аъзосига 420 тонна ғалла тарқатилди. Бу ҳар бир ширкат аъзосига 1050 килодан тўғри келади.

Бундан ташқари хўжаликда ишлаб нафақага чиққанлар, кам таъминланган оилалар ҳам қуруқ қолишмади.

-Хўжаликда бу йил 563 гектар майдонда пахта етиштирилаяпти. Ток, боғ мавжуд. Помидор ҳам экилган, - дейди хўжалик раҳбари Асадилло Фозилов. – Иш ҳақи ва мукофотларни ўз вақтида олган ширкат аъзолари самарали меҳнат қилишмоқда. Насиб қилса, ҳамма соҳаларда бу йил кўзланган мақсадга эришилади. Олинган фойда қишлоқларни ободонлаштиришга сарфланади.

2004 йили Равот қишлоғида спорт мажмуаси, Барзавон ва Холажон қишлоқларида эса даволаш пунктлари қурилади.

БАРАКА - АҲИЛЛИКДА

Агар самимий, чеҳраси очиқ одамлар билан учрашмоқчи

бўлсангиз Нарпайга келинг. Мард, танти деҳқонлар билан суҳбатлашмоқ, кўнгилни чоғ этмоқ истаги рўёбга чиқишини хоҳласангиз ҳам Нарпайга келаверинг.

Нарпайда бир нарса одатга айланган. Бу туманда хўжалик раҳбарлари кўп йиллар барқарор ишлашади. Шунинг учун бўлса керак, ширкатларда ҳар йили қишлоқ хўжалигининг барча соҳалари бўйича режалар ортиғи билан уддаланади. Иқтисод ҳам шунга яраша.

Туманнинг Алишер Навоий номли ширкати ҳам бошқа хўжаликлар қатори пешқадамлардан бири. Олти йилдан буён хўжаликка раҳбарлик қилаётган Норбўта Ибодов билан суҳбатлашганимизда у киши шундай деди:

-Кейинги йилларда ширкатимизда эришилаётган ютуқларнинг асл сабаби меҳнатда. Мустақиллик йилларида аъзоларимиз, меҳнат қилганлар асло кам бўлмаслигини амалда кўришди.

Ширкатимиз ҳудудидаги 6 та қишлоқда яшовчи 14 минг аҳоли, 4 минг нафар оиланинг турмуш тарзи, шарт-шароити тобора яхшиланаётир. Ширкат аъзоларининг ўртача иш ҳақи 25-30 минг сўмга, механизаторларники 60-65 минг сўмга тўғри келаяпти. Барча қишлоқлар табиий газ, ичимлик суви билан таъминланган.

Раиснинг сўзлари айни ҳақиқат. Хўжаликда қўлга киритилаётган ютуқлар янада салмоқли. Ўтган йили ғалладан ҳосилдорлик 45 центнер ўрнига 52 центнерга етказилди. Яъни, ўтган йили давлатга 1000 тонна ўрнига 1200 тонна ғалла сотилди. 2000 тонна ғалла ишлаб чиқарилди. 2500 тонналик пахта сотиш режаси 3000 тоннага етказилиб, ҳосилдорлик режадаги 27 центнер ўрнига 33 центнердан тўғри келди. Соф фойда 18 миллион сўмдан ошди.

Бу йил ҳам ғалла сотиш режаси ошириб бажарилди. Шартнома 754 тонна эди, ҳақиқатда эса 1000 тонна ғалла давлатга сотилди. Ишлаб чиқарилган дон давлатга сотилганидан уч карра зиёд бўлди.

Хўжалик аъзолари билан суҳбатлашганимизда бундай ютуқлар ўз-ўзидан қўлга киритилмаётганига, хўжаликда аҳиллик, соғлом муҳит ҳукмронлигига, меҳнат қилган қадр топаётганига, кадрлар ўз ўрнига қўйилганига гувоҳ бўлдик.

"МЕН СИЗДАН ШИФО ТОПДИМ"

Самарқанддаги болалар жарроҳлиги илмий-даволаш марказининг довруғи узоқ-узоқларга кетган. Бу

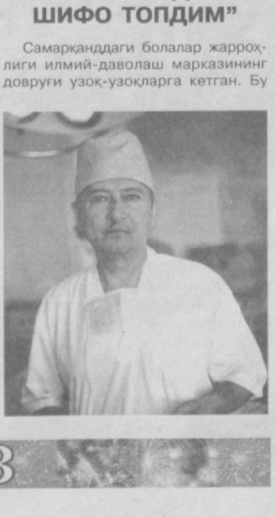

“БОЙБУВА”НИНГ БОЙЛИГИ

Маҳалламамизда бир отахон бор. Узоқ йиллар мактабда ўқитувчилик қилган. Ҳамма у кишини ҳурмат юзасиданми, бошқа сабабми, “бойбува” деб чақиради.

Бир куни нимадир юмуш билан уйларига бордим. Айвонда лўлаболишга суянганча китоб ўқиб ўтирибдилар. Саломаликдан кейин отахон билан анча гурунглашдик. Гап "Бойбува" лақаби устида кетди:

-Рост, болам, қишлоқда мендан бойи йўқ! Ҳа, ишонмаяпсанми, буёққа юр.

Отанинг орқасидан аввал торгина даҳлиз, кейин эса кенг ҳужрага кирдим. Эҳ-ҳе, уй тўла... китоб. Хонанинг тўрт деворида ҳам юксак дид билан жавонлар ишланган, ўртада хонтахта. Унинг устида ҳам нодир китоблар орасталик билан териб қўйилган.

-Мана бу қатор замонавий китоблар. Анави томонда 30-40-йиллардаги лотин хатидаги китоблар. Бу ёқда эса... Булар ростдан ҳам хазина. Ҳаммаси эски алифбода. Тошбосмадан чиққанлариям бор. Қўлёзмаям. Булар менга ота-бобомдан мерос.

Қария жилдлари сарғайиб, варақлари титилиб кетган бир китобни қўлига олди ва беихтиёр дуч келган еридан ўқий кетди:

-Кўзи ёшлуларин ҳолин на билсун мардуми ғофил,
Кавокиб сайрини шаб то саҳар бедор ўландин сўр.

Отахон шу тариқа яна бир қанча китобларни варақлаб, парчалар ўқиб берар экан, завқланганидан овозлари жарангдор ва ўктам янграрди. Мен эса чолни аввал кўрмагандек, унга ҳайратда лол қолганча тикилиб турардим.

Иқбол ҲУМОЮН

ФЕЪЛИДАН ТОПДИ

Эрталаб метронинг кассаси одамлар билан лиқ тўла эди. Назокат ҳам жетон олиш учун навбатда турарди.

Шунда бир кексароқ аёл "Қизим, ишга шошилаётгандим, менгаям битта жетон қўшиб олгин", дея пул узатди. Назокат эса ҳалиги аёлга тик қараб: “Бу ерда ҳамма шошилиб турибди. Навбатингиз етишини пойласангиз-чи!” – деб тескари ўгирилди. Аёл индамай бош чайқади-ю, соатига қарай-қарай, одамларнинг энг охирига бориб турди...

Қайсидир куни Назокат энг яқин дугонасининг туғилган кунига борадиган бўлди. Кийимларини дазмоллаб, совғасаломини тайёр қилгунча тезда кеч тушди. “Меҳмонлар йиғилишганидан сўнг кириб борсам уят, ахир, дугонасиман, барвақтроқ бориб қарашай”, деди-ю шошилиб кийина бошлади. Лекин соч турмагидан ҳеч кўнгли тўлмади. “Ёнимиздаги сартарошхонага бирров кириб ўтаман”, деб ўйлади. Сартарошхонада аёллар кўп эди, вақт эса тиғиз. "Мен роса шошиб турувдим, сочимни тезгина турмаклаб юборинг", дедию, сартарош аёлнинг чеҳрасига кўзи тушиб, бир зум каловланиб қолди. Бу ўша Назокатдан қўпол сўз эшитган аёл эди. “Ўтиринг, қизим!”, деди аёл ўзини сезмаганга олиб. Назокатнинг эса ўша кунги одобсизлигини эслаб, юзи ловлов ёнарди. Шартта ўрнидан туриб сартарошхонадан чиқди-ю, кўчага отилди...

Сайёра МЕЛИҚЎЗИЕВА

ТАНБЕҲ

Базмда кайфи ошиброқ қолган Эшқувват ўзича мақтаниб қолди:

-Омадли йигитман-да! Кеча дўконда бир аёл келиб мендан мол харид қилди. Пулни санаб кўрсам чўғи кўпроқ. Аёлгина сумкасини орқалаб ке-етди. Ҳисоблаб кўрсам, шўринг қурғур уч ярим минг ортиқча бериб юборибди.

Бу гапдан сўнг даврада ноқулай бир жимлик чўкди. Ҳамма бир-бирига маъноли тикилганча жим турарди. Бу сукунатни даврадагиларнинг ёши улуғроғи Исматулла ака бузди:

-Ўша пулни кейин нима қилдинг?

-Нима қилардим, - деди у кутилмаган саволдан ғижиниб, - қассобдан икки кило гўшт олиб бориб, ҳаммасини қозонга ташладим. Бола-чақа билан маза қилиб едик-да, ака.

-Бировни алдаб топган пулим билан бола-чақанинг қорнини тўйғаздим, де? Қачондан бери ҳаромдан ҳазар қилмайдиган бўлиб қолдинг?

Ҳозиргина қадаҳ кўтариб қадаҳ сўз айтиб турган кишининг бу гапи Эшқувватни довдиратиб қўйди.

-Ака, ҳалиги... – дея талмовсиради у.

-Бас қил! - унинг гапини шарт кесди Исматулла ака. –Ўша пулни деб шўрлик аёл қанча куйиб-пишганини, бошқа бир қоракўзларнинг ризқини қийганингни ўйламадингми?

Даврадаги пашша учса билингудек жимлик Исматулла аканинг овозини янада салобатли, ўктам кўрсатарди.

Рустам БЕК

ЎЗИ АНГЛАМАГАН “БОТИР”

Бундан йигирма йил аввал Чори Алматов деган туманнинг раҳбари бўларди. Ўшанда Жарқўрғонда “Москва”, “Партия XXII съезди”, “Коммунизм”, “Ленин” номли колхозлар бор. Қурғур шўро даврида эди-да...

Чори ака деҳқонча гапирарди. Кун иссиқ. Ёзнинг “ёнаётган" палласи. Айни жазирама. Далада йиғилиш бўляпти. Бир хил раислар даласидан топилган бегона ўтни кўтариб турибди. Чори ака хўжалик раисларини, агрономларини, муҳандисларини, бригадирларини “дўппослаяпти”:

-Ленинма, Ленин тамом бўлган. (Ленин номли колхоз демоқчи). Пахта шундай бўлама? Гул ташлаб кетди-ку. "Москва" бу қуруқ дабдаба! Осмону фалакда. Ичи чириб тамом бўлган. Раиси машинадан тушмайди. Дала кирсанг ўласанма! "Партсъезд"... бу фақат қоғоз тўлдиради. Қарорлари зўр. Амалда ҳеч гап йўқ: пахтасини бегона ўт босиб кетган. Далада одам кўринмайди. “Партсъезд”га тушунмадим. Бажарамиз дейди, бажармайди...

Йиғилишда шивир-шивир бошланди. Биров мийиғида кулади, биров дамини ичига ютган. Чори Алматов куйиб-ёниб гапиряпти.

-"Коммунизм"ма... "Коммунизм", бўлмайди! Мени айтди дейсиз, "Коммунизм" ваабше бўлмайди! Даласини кўрдим. Пахта йўқ! Бўлмайди... – бир чеккада кулгу кўтарилди. Чори Алматов ўқрайиб қаради. Ҳамма жим...

Шўро даврида Ленин тамом бўлган, "Коммунизм" бўлмайди, деб айтиб бўлармиди? Лекин Чори Алматов ўзи билмаган ҳолда айтган эди. Аммо бу сўзларнинг мазмунини дўстлари етказишганда бечора узоқ вақт хавотирда яшаган экан.

Менгнор ОЛЛОМУРОДОВ

КОНИМЕХ – МЕҲРИ ДАРЁ ДЕГАНИ

Мустақиллик йиллари. Уларнинг ҳар бири залворли. Моддий бойлик яратиш билан банд бўлган конимехликларнинг бугунги куни билан яқиндан танишдик.

-Кейинги беш йилда, - дейди Конимех тумани ҳокимининг биринчи ўринбосари Усен Умаров, - туёқ сонини ҳар йили 5-6 фоиздан кўпайтириб келаяпмиз. Ҳозир бу кўрсаткич 370 минг бошни ташкил этади.

-Даромад-чи?

-Бу борада ҳам ўз ҳисобимиз бор, - дейди у. – Ўтган йили ишлаб чиқарилган жами маҳсулотимиз 3663 миллион сўмга етди. Шундан соф фойда 1250 миллион сўмни ташкил этди. Рентабеллик эса 60 фоиз бўлди. Бу мамлакат қоракўлчилари жами соф фойдасининг 50 фоизини ташкил этади. Туёқ сони жиҳатдан мамлакатда биринчи ўриндамиз. 2003 йилги натижалар бундан-да юқори бўлади.

Бу йилги ҳосил тўйида "Конимех" ширкат хўжалиги чорвадорларининг қўли баланд келди. Улар қўзилаган совлиқларнинг ҳар юз бошидан ўртача 136 тадан қўзи олиб, ҳар юз бош қўйнинг 91 тасини ўстиришга қолдиришди. Бу қоракўлчилик хўжаликлари орасидаги энг баланд натижадир.

Абай номли наслчилик ширкат хўжалигида қўзилаган ҳар юз бош совлиқдан 125 тадан, “Маданият” ширкатида эса 122 тадан қўзи олинди.

“Қарақата” ва “Маданият” ширкат хўжаликларида туёқ сонини кўпайтириш борасида хайрли ишлар бошлаб юборилган. Биргина ўтган йили бу ширкатларнинг ҳар бири майда мол туёқ сонини икки ярим минг бошдан кўпайтирди. Бу йил ҳам давлатдан кредит олиб, мол сонини яна икки минг бошдан оширишди. Эндиликда бу хўжаликларда янги отарлар ташкил этилди, энг муҳими, чорвадорлар оилалари кўчиб келаяпти.

Туманда чорвачиликни тараққий эттириш учун ҳар йили 2,5 минг тонна омухта ем талаб этилади. Агар бу озуқа Конимехда етиштирилса, ҳар йили ем харид этишдан 200 миллион сўм иқтисод қилиниши кўзда тутиляпти. Хўш, бунга қандай эришилади? Туманда ҳамма ҳисоб-китоблар аллақачон чиқарилган. Келгуси йили мавжуд суғориладиган ерларга арпа, маккажўхори, беда экиш кўзда тутилган. Уч юзта фермер хўжаликларининг 160 таси деҳқончилик билан шуғулланаяпти.

-Қоракўлчилик маҳсулотларининг бозоргирлигига нима сабаб бўлмоқда? Бу саволимизга Навоий вилояти “Қоракўл” ишлаб чиқариш бирлашмаси бошқаруви раиси Фазлитдин Аҳмедов шундай жавоб қилади:

-Ҳозир барча хўжаликларимизда олимлар билан ҳамкорликда иш олиб борилаяпти. Самарқанддаги Ўзбекистон қоракўлчилик ва чўл экологияси илмий-текшириш ҳамда Қишлоқ хўжалик институтлари билан ҳамкорлик яхши йўлга қўйилган. Қўй зотини ва селекция ишларини яхшилаш, моллар маҳсулдорлигини ошириш, айниқса, қоракўл тери сифатини кафолатлаш борасидаги илмий тадқиқотлар ўз самарасини бермоқда.

Наслчилик ишларининг туманда яхши йўлга қўйилишида қўйларни танлаш ва саралашга эътибор кучайтирилди. Айниқса, наслли қўчқорлар парвариши кўнгилдагидек бўлди.

Собиқ тузум даврида сон орқасидан қувиб, сифатга эътибор берилмади. СЖК препаратидан оммавий тарзда фойдаланилди. Чунки, у даврда олинган қоракўл терилари жаҳон бозорига мослашмаган эди. Энди-чи? Мустақиллик йилларида мулкка муносабат тамоман ўзгача аҳамият касб этди. Яхши баҳоларда қадрланадиган яссигулли, қовурғагулли, қаламгулли барра типидаги қоракўл териларнинг сифати яхшиланаяпти. Улар ҳажмини кенгайтириш, гулларнинг ҳамма териларда бир хил жойлашишини тахминлаш устида қизғин иш олиб бориляпти.

Қоракўл турига доимий харидор камёб. Бухородаги қоракўл заводи чорвадорларга ишончли ҳамкор эмас. Шунинг учун конимехлик чорвадорлар бозорни ўзлари топмоқдалар. Масалан, “Конимех” наслчилик ширкат хўжалиги Москвада савдо уйи очиш устида иш олиб бораяпти. “Сарибел” ширкат хўжалигида хорижга минг дона қоракўл терини валютага сотишди.

Қоракўлчилик азалдан оилавий пудратда эди. Ҳозир иш янги шартномалар асосида олиб бориляпти. Бу эса раҳбарлар ишини енгиллаштирди.

-Бир неча йилдирки, қоракўлчиликда ислоҳотлар самара бермоқда, - дейди Абай номли наслчилик ширкат хўжалиги раиси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими Мустафо Эгамкулов, - буни шартномалар мисолида ҳам кўриб турибмиз. Шартнома қўйбоқарга манфаатли. Ҳозир чўпон отаридаги қўйлардан 50 фоиз ўрнига 80 фоиз қўзини ўстиришга ўз хоҳиши билан қолдириб, ҳалол меҳнати эвазига энг олди чўпонлар 200, қолганлари эса 120-150 тадан қўзини мукофот тариқасида олишаяпти. Абай номли ва “Қизилқум” ширкатларидаги чўпон хонадонларида ўртача иккитадан машинага эга. Ўтган бир йилда бу икки ширкатнинг ҳар бирида юзтадан автомобил харид қилинди. Бу чўпон меҳнати манфаатининг баландлигидандир.

-Имкониятлар хазинасини таҳлил этамиз. Агар ҳар йили ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг 20 фоизи қайта ишланса, - дейди Усен Умаров, - ўшанда хўжаликлар иқтисодиёти икки бараварга ошган бўларди. Буни тўғри англаган вилоят ҳокимлиги қайта ишлаш жараёнига доир катта дастур қабул қилиб, хориж инвестициясини киритиш йўлида дастлабки қадамлар ташланди. Шу мақсадда ҳамма хўжаликларимизда қоракўл терини ошлайдиган, тайёр маҳсулот қилиб тикадиган цехлар ташкил этилди. Тожикистоннинг Қайроққум шаҳри билан Конимех ўртасида гилам тўқиш корхонасини ишга тушириш бўйича ишлар жадаллашди. Бино тайёр. Қўшма корхона учун асбоб-ускуналарни келтириш чоралари кўриляпти. Бу ерда 235 ишчи қўй жунидан қалин гилам тўқиш билан шуғулланади.

Конимехда озуқабоп экинлар майдонини 5-6 марта кўпайтириш чоралари кўриляпти. Бунинг учун Ҳамид Олимжон номли, “Чордара”, “Шўркўл” ширкатларида кўп хайрли ишлар амалга ошириляпти. Бу чорвачиликни тараққий эттиришнинг катта имкониятларини яратади. “Қарақата”, “Маданият” ширкатлари яйловлари хашак тайёрлашга қулай. Бу воситаларни ишга солишга киришилди. Агар Томди, Учқудуқ туманлари билан товар айрибошлаш йўлга қўйилса, миллиардлаб маблағни қўлга киритиш имкони туғилади. Азал-азалдан Конимех чорва кони бўлган. Туман музейининг кираверишига Конимех атамаси меҳри-дарё сўзидан келиб чиққан, деб ёзиб қўйилган. Бу юрт фарзандларининг мустақиллик йилларидаги қаҳрамонона меҳнатларини кўриб, қойил қоласиз.

Шу ўринда бир муаммони айтиб ўтиш жоиз. Вилоятдаги Томди, Учқудуқ, Нурота, Конимех туманлари чорвадорлари учун қудуқдан сув чиқарувчи ЗИД моторлари ҳамма даврларда ҳам анқо уруғига айланганлиги қўйчивонни кўп ҳолларда безовта этади. Уни Навоий шаҳридаги РМЗ корхонасида ишлаб чиқариш мумкин-ку?! Агар бу борада ҳамкорлик қилинса, республиканинг бошқа чорвадор ҳудудлари ҳам манфаат кўрарди.

-Бу йил қоракўлчиларимиз, - дейди “Навоийқоракўл” бирлашмаси Конимех тумани бўлими бошлиғи Бейбит Муносаров, - туёқ сонини кўпайтириш учун 139 минг бош қўзини ўстиришга қолдиришди. Бу чўпон оилаларига кўплаб даромад келтиради. 2002 йилда чорвадорларга 218 миллион сўмдан зиёд дивидент берилди. Чўпонлар ички шартномаларини бажарганликлари учун ўтган йили уларга 20300 бош, бу йил эса 25 минг бош қўзи тарқатилди. Бу оилавий пудратнинг натижаси. Энг илғор чўпон иш ҳақидан ташқари 200 бошдан қўзи, 1-2 миллион сўмгача дивидент олаётгани мулкка эгалик ҳисси ошганлигидан, деб биламан.

Қизилқум кенгликларида ёзда жазирама иссиқ 55-60 даражага етади. Бундай оловли кунларда меҳнат қилишнинг ўзи бўладими?! Ҳалол ишлаган чўпоннинг ошиғи олчи бўлган давр келди. Энди у қаерга қўлини узатса етади. Авваллари қўйчивонга 10-20 бош мол сақлашга рухсат этиларди. Ёинки, олдин бойлиги бўлган чўпон қўшимча участка қуришга, автомобил харид қилишга қўрқарди. Чунки қайта-қайта текширишлар тинка-мадорини қуритарди. Энди-чи, мутлақо янги замон. У чўпонзодаларнинг дилини хушнуд, тилини бурро этмоқда.

-Новосибирскнинг “Диамет” фирмаси билан қўшма корхона туздик, - дейди “Сарибел” наслчилик ширкат хўжалигининг раиси Ўрмонбой Кукенов. - Бу йил 13664 та қоракўл тери ишлаб чиқарилди. Шунинг 6 минг донасини цехимизда қайта ишлаб, полуфабрикат ҳолида буюртмачига жўнатамиз.

Кейинчалик ошлаб, жаҳон стандартлари асосида тайёр маҳсулот қилиб сотамиз. Бу соҳада қилган даромадимизга Россиядан ЗИД моторлари ва ленталар харид этмоқчимиз. Қўшма корхона маҳсулотидан божхона тўловлари олинмайди.

Дунё кезган, дунё кўрган албатта ютади. “Қизилқум” наслчилик ширкат хўжалиги раиси Михтибой Утемуродов ўтган йили ҳамкор излаб, Италияга бориб келди. Кейин Оренбургда хизмат сафарида бўлди. Ҳозир у пайпоқ ва кигиз этик тўқиш корхонаси ташкил этиш ташвишлари билан банд. Баҳорги ва кузги жунни ювиб, тайёр маҳсулот қилиб, кейин уни Россияга сотишдек хайрли ишни амалга оширмоқда.

Маданий ва ижтимоий соҳаларда амалга оширилаётган ишлар ҳам ибратлидир. Абай номли ширкатда қуёш нури билан, “Конимех” ширкатида шамол билан электр токи ҳосил этилиб, чўпон хонадонларидаги телевизор ва магнитафонлар ишлатиляпти. Бу борада кўпчилик отарлар 12 волтли аккумулятордан фойдаланмоқда. 2003 йил Обод маҳалла йилидир. Шу муносабат билан туман марказидаги кўчалар, хиёбонлар гулзорга айлантирилди. Оилавий пудратчи Фароғат Кенжаева йўл атрофидаги 200 метрда гул ўстириб, 50 метрда дарахт экиб, инсон даштда ҳам нималарга қодирлигини кўрсатди. Бундан ташқари, туман хотин-қизлар қўмитаси ширкатларда ободончилик ишларини кучайтириш дастури асосида иш олиб бориб, қўрғонлар ва овул атрофларини кўркам этиш учун фуқаролар йиғинлари раислари билан ҳамкорликда иш юритаяпти.

Абай номли наслчилик ширкат хўжалигининг кейинги уч йилда амалга оширган ишлари кўпчиликка мактаб десак, хато бўлмас. Ширкат маркази Боймурод қўрғонида ўтган йили “Мотамсаро Она” мажмуаси қад ростлади. Улкан маданият саройи, янги бозор бунёд этилиб, фойдаланишга топшириш арафасида турибди. Супермаркет, хиёбон, қариялар чойхонаси қурилди. Марказдаги мактаб оврупо стандартлари даражасида таъмирланди, касалхонага “Тез ёрдам” машинаси олиб берилди.

Бундай хайрли ишлар “Қизилқум”, “Сарибел”, “Конимех” ширкатларида ҳам амалга ошириляпти. Бу йил тумандаги ҳар бир бош чўпон битта синфхонани ўз маблағи ҳисобидан таъмирлади. Бундан тўрт йил муқаддам туман марказига Дамхўжа суви келтирилганди. Ҳамма ширкат марказлари водопроводлаштирилган. Мустақиллик йилларида Қарақата қўрғонида ва туман марказида замонавий коллежлар қурилди.

Конимехда ишлаб чиқарилаётган қишлоқ хўжалик маҳсулотларидан қарийб бир миллиард сўм пул ҳар йили социал масалаларга сарф этиляпти. Навоий тоғ-металлургия комбинати бош директори Николай Кучерский ташаббуси билан болалар спортига амалий ёрдам кўрсатилди. Қарақата ва ҳамма ширкатлардаги мактабларда спорт майдонлари ташкил этилиб, Европа стандарти даражасида бўлишига эришилди.

Туман ҳокимлиги ишлаб чиқарилаётган қоракўл тери, жун, гўшт маҳсулотларини қайта ишлаш ва сифатини ошириш бўйича қатъий иш олиб бормоқда. Наслчиликни яхшилаб, Конимех тамғаси билан Оврупо ва Ҳамдўстлик мамлакатларига сифатли, харидоргир товарлар чиқариб, ўз ўрнини топиш йўлида қатъият билан изланмоқдалар. Ўзини конимехликман, деб билган ҳар бир инсон юртининг ободлиги, халқининг фаровонлиги йўлида изланиб, қоракўлчиликда юқори натижаларга эришмоқда. Улар мустақилликни мустаҳкамлашга ўзларининг муносиб улушларини қўшмоқдалар.

Ҳамдам ЭШОНҚУЛОВ,
“Қишлоқ ҳаёти” мухбири.

МЕҲНАТДАН БАХТ ТОПГАН ФЕРМЕР

Хўжайли туман "Хатеп" ширкат хўжалиги ҳудудидаги Туремуратов Азат номли фермер хўжалиги ташкил этилганига ўн йил бўлди. Хўжаликнинг умумий ер майдони 65 гектарни ташкил этади.

Жорий йилда 20 гектар пахта, 15 гектар шоли, 5 гектар кузлик буғдой, қолган ерларда эса чорва моллари учун озуқабоп экинлар етиштириш режалаштирилган. Хўжалик аъзолари бу йил давлатга 8 тонна буғдой сотиб бу борадаги шартномавий режани бажарди. 6 тонна буғдой фермернинг омборига тўкилди. Ўтган йилда хўжалик 5 миллион 314 минг сўм соф фойда олишга эришди. Бу йил фойданинг чўғи янаям баландроқ бўлиши кутилмоқда.

Бугунги кунда хўжаликда 31 бош қорамол боқилмоқда. Ўтган йили туман халқ таълими бўлимига қарашли мактабгача тарбия муассасаларига 20 тонна гўшт етказиб берилган бўлса, бу йил ҳозирги кунгача болажонлар дастурхонига 2 тонна маҳсулот етказиб берилди.

-Бу йил ўтган йилга қараганда камроқ гўшт етиштиришга тўғри келди. Чунки банк бизга етарлича пул топиб беролмаяпти. Биз эса сўйилган молларнинг ўрнига яна бозордан мол олиб қўйишимиз керак. Хўжалигимизда бошқа ҳеч қандай муаммо йўқ. Техника воситалари ўзимизга етарли.

-Хўжалигимизда 8 киши ишлайди. Мавсум пайтида ишловчиларни ҳам қўшиб ҳисобласак жами 20-25 нафар ишчимиз бор. Уларнинг иш ҳақини ўз вақтида

бериб турибмиз, - дейди хўжалик раҳбари Жумамурат ака биз билан суҳбат чоғида.

Асли касби стоматолог бўлган Жумамурат ака деҳқончилик ва чорвачиликнинг ҳам ҳадисини олган. Бекорчиликни сираям хуш кўрмайди. Меҳнатсевар инсон. Куну тун тинимсиз қилган меҳнатлари эвазига обрў-эътибор қозонди. Турмуши ҳам тўкин.

Шифокор-фермер хўжалиги ҳисобидан "ОАО Хўжайли сув қурилиши" ҳиссадорлик жамиятининг 65 фоиз акциясини ҳам сотиб олиб иш юритмоқда. Шу тариқа банкротга учраган мазкур жамоа ишчиларини ҳам ишсизликдан қутқариб 37 кишининг иш билан таъминланишига замин яратди.

-Бизнинг хўжаликда муаммо йўғу, лекин барча фермерлар фаолияти билан боғлиқ бир таклифим бор, - дейди Жумамурат фермер биз билан суҳбатда. – Балким бу ҳеч кимга малол келмас. Машина-трактор паркларида техника таъминоти кўнгилдагидек эмас. Барча хўжаликларга бирдек етарлича техника бера олмайди. Шу боис барча фермерларимиз ҳеч қурса 50 фоиз техникага эга бўлганча бир-бирларига ёрдам бериб турсалар, яхши бўларди. Техникаси етарли фермерлар техникаси бўлмаган сафдошларига қўшимча солиқсиз ёрдам берсалар фермерлик бундан буён янгича йўналишда ривожланган бўлур эди.

Ишнинг кўзини билган бахтнинг ўзини топади, деганларидек Жумамурат ака ҳам иш биладиганлардан. У фермерлик билан бирга ўғлининг номи билан "Азамат-қуйин" хусусий поликлиникаси ва стоматология муассасини ташкил қилди.

Ҳа, келажакка интилиб яшаганга нима етсин. Ўз ҳалол меҳнатинг эвазига бахт топишнинг ўзи чексиз саодат эмасми?!

ҚЎШ ҚАНОТ

Саноат

Қорақалпоқ заминининг саховати бекиёс. Фақат ундан унумли фойдаланиш лозим. 1999 йилда ташкил этилган "Қорақалпоқагросаноат" бирлашмасининг бу борада амалга ошираётган ишлари таҳсинга лойиқ.

Бирлашма таркибидаги теплица хўжалиги айниқса, қишда ҳам юртдошларимиз дастурхонини ёз неъматлари билан тўкин қилмоқда. Айни пайтда хўжаликда Италия тажрибаси асосида томчилатиб суғориш усули жорий қилинганидан буён ҳосил унумдорлиги янада ортди. 320 га яқин аъзоси бўлган хўжаликда жорий йилнинг ярмига қадар 605 тонна ҳосил етиштирилди. Йил охиригача бу рақам яна 220 тоннага кўпаяди.

Теплица хўжалигида етиштирилган сархил маҳсулотларни қайта ишлаш бирлашма тизимидаги "Қорақалпоқтомат" ишлаб чиқариш корхонаси зиммасида.

-Корхона иш жараёнида Италиянинг "Альберто Бертуцци СпА" компанияси билан ҳамкорлик қилмоқда, – дейди бирлашма раҳбари Нуриддин Арибхўжаев, – айни пайтда корхона соатига 10 тонна томат пастаси ишлаб чиқариш қувватига эга.

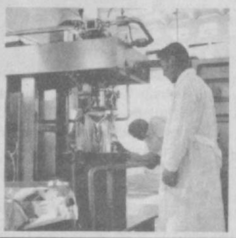

2001 йилда махсус лойиҳа асосида корхонани янада ривожлантириш ва ишлаб чиқариш салоҳиятини ошириш учун Осиё банки томонидан 2750000 АҚШ доллари миқдорида маблағ ажратилган эди.

Ҳозирги кунда корхона маҳсулотлари Европа стандарти талабларига тўла-тўкис жавоб беради.

-Маҳсулотларимиз асосан яқин хориж мамлакатларига экспорт қилиш учун мўлжалланган, - дейди "Қорақалпоқтомат" корхонаси директори муовини А.Канязов. – Ушбу мавсумда 1000-1500 тонна маҳсулотни четга экспорт қилмоқчимиз.

Мазкур технологик линия асосида олма, ўрик ва шафтоли пьюреларини ҳам тайёрлаш тез орада йўлга қўйилади.

"Қорақалпоқагросаноат" бирлашмасининг қадамлари дадил. Мамлакатимизнинг иқтисодий ишлаб чиқариш салоҳиятини юксалишига ҳисса қўшишга қодир ана шундай корхоналар кўпаяверсин.

Ш.ТУРЕМУРАТОВА

ОҚМАНҒИТЛИК ЧАВАНДОЗ

Қадрият

Эр йигитнинг бир муроди
от бўлур,
От бўлмаса юрагида
дард бўлур.

Қорақалпоқ лапарларидан бири ана шундай бошланади. Шу мисраларнинг ўзиёқ бу элнинг отга, чавандозликка, умуман тирик мавжудотга меҳридан дарак.

Чавандоз Зарапатдиннинг ҳам отга қизиқиши, ихлос ва эътимоди унинг вужудига қон билан кирган. Отаси Шарапатдин мақсим ҳам умрини от ўйнатиб, кўпкари чопиб ўтказган чавандоз эди. Олти ўғлининг ичидан фақат шу фарзандининг тулпор чоптириш, кураш тушишга иштиёқини сезиб унга бошқача эътибор билан қаради. Едиге ботирнинг чинакам ворисларидан саналган бу жўмард, алпкелбат йигитни аввало парвардигорнинг ўзи, қолаверса, бобоси Ерназар полвоннинг арвоҳи қўллади. Кураги ерга тегмайдиган паҳлавон, от чоптириб, юлдузни кўзлаган чавандоз бўлиб вояга етди.

-Саккиз ёшимда эгарга миндим, 16 ёшимгача от миниб улоқ чопдим, кейинчалик курашга қизиқиб кетдим. 6 карра миллий кураш бўйича Ўзбекистон чемпиони бўлдим. 1991 йили эди, йиқилиб, оёғим лат еди. Шундан кейин бел олишмай қўйдим. Лекин нима қилай, жони-дилим кураш билан арғумоқ. Айниқса, отни роса яхши кўраман. Дарвоқе, Зарапетдин туманнинг кўзга кўринган фермерларидан.

-Мана ҳозир хўжалигимизда 40 бош йилқи боқилмоқда, - дея гурунг беришни давом эттиради у. – 10 бош қорамол бор. 35 гектар ерда деҳқончилик қиламиз. Бу йил 20 тонна буғдой топширдик. 15 гектар ерда шоли экканмиз. Шартнома бўйича 30 тоннасини давлатга топширмоқчимиз. Йилига 3 тонна сут, 1,5 тонна йилқи гўшти, қази топширамиз, - дейди фермер.

Миллий кураш деса "касали" тутадиган полвон бир вақтлар қишлоқдан 9 чақирим узоққа, туман марказига шуғулланиш учун яёв қатнаган. У ўз устози Параҳат Хўжановни катта ҳурмат билан тилга олади. 74 килограммлик вазнга эга бу полвон Қорақалпоғистон ва Хоразм воҳасининг кўп тўйларида қатнашиб, бош совринни эгаллаб келмоқда.

Полвон-фермер, чавандоз-деҳқон, оила бошлиғи, куюнчак ота, меҳрибон умр йўлдоши - ҳаммаси мана шу барваста йигитда мужассам.

-Қорақалпоқ миллий ўйинларини кенг оммалаштириш, янада ривожлантириш керак, - дейди Зарапатдин биз билан суҳбат чоғида.

Номи элга танилган бу йигит ҳозир ҳам улоқ, кўпкари, от ўйнатиш деса еб турган ошини ташлаб кетадиган йигит.

-Ўн олти йилдан бери "Кўксувик"да кўпкари чопиб келаяпман, - дейди Зарапатдин арғумоғининг ёлини силаркан. – Мол эгасига ўхшайди деганларидек, отим ҳам ўзимдек кўпкарига, пойгага ўч. Ҳозир 24 ёшга кирди. Лекин қўйиб берса шамолни қувиб етишга тайёр. Тўйларда 30-40 отнинг орасидан ажралиб туради.

Эртага фалон қишлоқда тўй, от чопиб улоқ ўйнатар экан, дейилса, кўпчилик "Оқманғит"лик Зарапатдин келадими, деб сўрашаркан. Ана шундай забардаст, фидойи ёшларимиз бор экан, халқимизнинг иродасини ҳеч ким буколмайди.

Шамеғул ТУРЕМУРАТОВА

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
ҚИШЛОҚ ВА СУВ
ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ
мамлакатимиз
фуқароларини
энг мўътабар айём –
Истиқлол байрами
билан муборакбод
этади.
Тинчлик-осойишталик,
фаровонлик,
тўкин-сочинлик,
қут-барака
жонажон
юртимизни
ҳеч қачон тарк
этмасин.

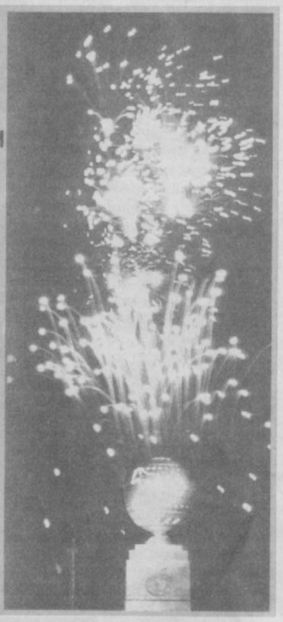

КЎЧМАС МУЛК БИРЖАСИ — СИЗНИНГ ХИЗМАТИНГИЗДА

Иқтисодий ислоҳотларнинг муҳим бўғини сифатида кўчмас мулк бозорини ривожлантириш, давлат тасарруфидаги мулкларни хусусийлаштириш, юртимизда мулкдорлар синфини шакллантиришнинг дастлабки даврларида, аниқроғи, 1994 йилнинг бошларида Республика кўчмас мулк биржаси илк бор ўз фаолиятини бошлаган эди.

Мазкур биржа шу йилнинг ўзида Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида ўз филиалларини очиб ишга туширди. Ўзбекистон бозор инфратузилмасининг бир бўғини сифатида ҳозирда у ташкиллаштириш аукцион, танлов ва биржа савдолари билан иқтисодий ислоҳотларнинг муҳим жиҳати бўлмиш хусусийлаштиришга алоҳида ҳисса қўшиб келмоқда.

Мазкур биржани ташкил этишдан кўзланган асосий мақсад ҳам иқтисодий ислоҳотларни ҳукумат қонун ва қарорларига мувофиқ кимошди ва биржа савдолари орқали кўчмас мулклар, автомототранспорт воситалари, уй-жой қуриш учун умрбод эгалик қилиш ва мерос қолдириш ҳуқуқи билан ер майдонлари ва бошқа мулкларни сотишдан иборат эди. Эндиликда мамлакатимизда янги мулкдорлар синфини шакллантириш ва уларнинг сонини кўпайтириш, замонавий кўчмас мулк бозорини юзага келишига эришилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2003 йил 25 апрелдаги "Тармоқлар ва ҳудудий тузилмалар бошқарув тизимларини такомиллаштириш тўғрисида"ги Фармойишини бажариш бўйича Республика кўчмас мулк биржаси тизимида бир қатор ўзгаришлар жорий этилди. Жумладан, унинг таркибидаги иккита бошқарма қисқартирилиб, мустақил равишда фаолият кўрсатадиган хўжалик ҳисобидаги масъулияти чекланган жамиятлар "Ko'chmas mulk axborot markazi" ва "Kim oshdi savdolari agentligi" ташкил этилди.

Бу ўзгаришлар нафақат кўчмас мулк бозори тизимининг барқарорлашувига, балки бозор муносабатларининг шаклланиши ва тармоқларнинг фаолиятини маълум йўналишлар бўйича ихтисослашувига, ходимлар касбий маҳоратини оширишга ҳам қаратилган.

Янги ташкил этилган "Ko'chmas mulk axborot markazi"нинг асосий йўналишлари кўчмас мулк бозорига оид статистик маълумотларни тўплаш, сақлаш, таҳлил қилиш, тарғибот ва тижорат мақсадида тарқатиш, сармоядорларни қизиқтирадиган талаб ва таклифлар асосида мулкларнинг турларга ажратилган ҳолдаги баҳолаш катировкасини тайёрлаш каби муҳим вазифаларни ўз ичига олади.

– Марказ ходимларининг аксарияти олий маълумот ва малакага эга, – дейди Республика Кўчмас мулк биржаси бошқаруви раиси А.Имомалиев. – Улар томонидан бажариладиган ишларнинг асосий кўлами ва ахборот базасини шакллантириш, сақлаш, таҳлил ва қайта ишлашдан иборат бўлиб, маълумотлар асосан филиаллардан марказлашган ахборот базасига модем ва электрон почта орқали жамланади. Ахборотларни тарғибот ва тижорат мақсадида тарқатиш эса, энг оддий услубдан то интернет тармоғигача бўлган босқичларда амалга ошириш йўлга қўйилган.

RESPUBLIKA KO'CHMAS MULK BIRJASI

Янгитдан ташкил этилган "Kim oshdi savdolari agentligi" эса ("KOS agentligi") тизимдаги аукцион ва танлов савдолари билан боғлиқ барча масалаларни ўз зиммасига олиш билан бирга бу савдоларини ташкилий жиҳатдан янги босқичга олиб чиқувчи савдо шохобчаси сифатида намоён бўлмоқда.

"KOS agentligi" Республика кўчмас мулк биржаси билан ҳамкорлик шартномаси асосида мустақил, юридик шахс сифатида иш юритади. Биржанинг барча филиалларидаги кимошди савдолари "KOS agentligi" раҳбарлигида ўтказилаётир. Эндиликда ушбу биржа бу савдоларда ташкилотчи сифатида эмас, ижрочи сифатида фаолият кўрсатмоқда.

Мавжуд масалалар юзасидан доимий амалий ва услубий ёрдам беради. Савдо турлари бўйича ҳукумат томонидан қабул қилинган қонун ва қарорларга мувофиқ савдо фаолиятининг бажарилишини кўриб чиқади, унинг ҳуқуқий меъёрларда белгиланган янги тартиб ва йўналишларини ишлаб чиқиб, мутасадди ташкилотлар эътиборига тақдим этади.

Ҳозирги кунга келиб Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 17 апрелдаги "2003-2004 йилларда корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш дастури тўғрисида" қабул қилинган қарорига мувофиқ "Аукцион савдолари тўғрисида низом" қайта ишлаб чиқилди. У Давлат Мулки Қўмитаси томонидан тасдиқланди ва Адлия вазирлигига рўйхатдан ўтказиш учун муҳокамага тақдим этилди. Бундан ташқари ушбу низом билан боғлиқ бошқа ҳужжатларга ҳам тегишли ўзгартиришлар киритилмоқда.

Ривожланган мамлакатларнинг бозор муносабатларига ўтиш босқичларига назар соладиган бўлсак, ишлаб чиқаришнинг ихтисослашуви меҳнат унумдорлиги ва самарадорликнинг ошишига бевосита таъсир этганининг гувоҳи бўламиз. Буни исботини ушбу биржа мисолида ҳам кўришимиз мумкин. Савдо жараёнининг ихтисослашуви натижасида мазкур биржада қайд этилган битимлар миқдори ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 1,4 марotaба зиёд бўлгани фикримиз далилидир.

Республика кўчмас мулк биржасининг янада такомиллашуви амалга оширилган барча чора-тадбирлар, бутун республика миқёсида кўчмас мулк бозорининг замонавий марказлашган электрон биржа савдосини мунтазам ўтказиб турилиши билан узвий боғлиқ.

Биржа савдолари ҳафтанинг белгиланган уч кунида электрон почта орқали ташкиллаштирилади. Биржа савдолари мулкларнинг турларга ва ҳудудларга бўлингани ҳолда тузилган ягона листинг орқали амалга оширилади.

Республика кўчмас мулк биржасида 2003 йилнинг 13 июнидан бошлаб марказлаштирилган электрон биржа савдосида қатнашиш учун мамлакатимиздаги 198 та брокерлик идораларига ўринлар белгиланган. Бу тадбир биржа савдоларининг профессионал даражасини ошириш, мамлакатимизда кўчмас мулк иккиламчи бозорини янги босқичга ўтиши учун хизмат қилади, албатта.

Ҳанифа ШАМШИЕВА,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

ерда мураккаб операциялар ўтказиш билан биргаликда тиббиётда муҳим илмий тадқиқотлар олиб борилмоқда. Профессор Азамат Шамсиев раҳбарлигидаги марказнинг моҳир шифокорлари ҳамдўстлик мамлакатларида ўтказилган кўплаб симпозиумларда ўз илмий маърузалари билан қатнашиб, кўпчиликнинг эътирофига сазовор бўлишган.

Аҳамиятли томони шундаки, марказда беморлар учун барча қулайликлар мавжуд. Аксарият шифохоналарда беморларнинг яқинларига гоҳ у-гоҳ бу дори-дармонларни келтириш зарурлиги айтилади. Илмий марказ шифо-

ЮРТ КЎЗГУСИ

хонасида эса ҳамма нарса муҳайё. Бемор учун қайсики дори зарур бўлса, дарров топишади. Беморларга сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари келтирилиши ҳам доимий эътиборда. Энг замонавий тиббий асбоб-ускуналар билан таъминланган бу масканда ширинсухан, қўли енгил шифокорлар, ҳамширалар беморларга сидқидилдан хизмат кўрсатишиб, кўпчиликнинг дуосини олишяпти.

"СЎҒДИЁНА" ЧОРЛАЙДИ

Самарқанд шаҳрининг Темир йўл тумани ҳудудидаги 34 гектар майдондаги илгари ташландиқ ҳолда ётган жойни бугун кўрганлар таний олмай қолиши аниқ.

Зилол сувли кўлдаги қайиқчалару сув велосипедлари, бир-бирини такрорламас замонавий ўйин қурилмалари, ҳақиқий самолёт ва унинг ичидаги болалар кинотеатри, кечқурунлари чироқлари ял-ял ёниб турувчи "Эйфель минораси"... Спорт мажмуаларини айтмайсизми: шоҳмот-шашка хоналари, бокс, теннис, волейбол, баскетбол майдонлари... Э-ҳе, буларнинг бари чинакамига мўъжиза.

-Боғ шаҳар ва вилоят туманларидаги тадбиркору ишбилармонларнинг ҳашари билан бунёд этилди, - дейди "Сўғдиёна" боғи раҳбари Неъматжон Мамедов. – Айниқса, ўтган йилнинг кузида мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов вилоятимизга ташриф буюрган чоғларида истироҳат боғи қурилиши билан яқиндан танишиб, боғнинг ҳар томонлама ораста, гўзал, энг муҳими, миллий руҳимизга мос бўлиши ҳақида қимматли маслаҳатлар берганликлари айни муддао бўлди.

Дарҳақиқат, сўлим "Сўғдиёна" боғида катта ёшдаги кишиларнинг қалби завқ-шавққа тўлса, болаларнинг тасаввурида бир олам қувонч ва ҳайрат мужассамлашади. Боғнинг ҳар қадамида озодалик, ораcталик ҳукмрон. Манзарали дарахтзорлар, гулзорларни айтмайсизми? Ўзбек ва жаҳон халқлари эртаклари машҳур қаҳрамонларининг ҳайкаллари болалар ҳайратига ҳайрат қўшади.

Ўн марта эшитгандан бир марта кўрган афзал, дейишади. Мабодо Самарқандга йўлингиз тушса, албатта "Сўғдиёна"га келинг. Мириқиб дам олинг. Болажонларни, фарзандларингизни олиб келишни ҳам унутманг.

АДИРДА БИТГАН НЕЪМАТ

Қўшработ туманининг "Оқтепа" ширкат хўжалиги асосан узумчиликка ихтисослашган. Тўғри, хўжаликнинг ғалласи, пилласи, тамакиси ҳам бор. Лекин оқтепаликлар болдек ширин-шакар узумлари билан шуҳрат қозонишган. Бу йил 530 гектар токзорда мўл ҳосил етиштирилди. Узумларнинг маълум қисми хўжалик қошидаги вино комбинатига топширилади. Адирликларда битган Учқора навли узумнинг аксарияти оилавий пудрат аъзолари томонидан қуритилиб, майиз қилинади.

Ширкатнинг оилавий пудрат аъзолари қарамоғларидаги токларни парваришлаб, ҳам эл дастурхонини обод қилишади, ҳам рўзғорларига барака киритишади.

-Узумчиликдан хўжалик ҳам, ширкат аъзолари ҳам фойда кўради, - дейди ширкат раиси Абдусалом Жиянов. – Илгари винобоп навлар йўқ қилинган эди. Ҳозир ана шу йўқотишни тиклаяпмиз. Токзорларни кенгайтиришга, эскиларини янгилашга катта эътибор берилмоқда.

Мамадиёр ЗИЁДИНОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

КЕЛАЖАК - ЁШЛАРНИКИ

Хатирчи бизнес мактабида қилинган ишлар таҳсинга лойиқ. Бу даргоҳда ёшларнинг илм олиши ва касб-ҳунар ўрганиши учун барча шарт-шароитлар муҳайё. Мактабда 454 нафар ўқувчига 45 нафар педагог кадрлар таълим-тарбия бераяпти.

Ҳафиза Нурмуродова, Мустафо Имомов, Мамашариф Маҳатов, Ғайрат Зайниддинов, Фазлиддин Ҳасанов каби педагоглар ёшларнинг севимли мураббийларига айланишган.

Ўқув юрти кутубхонаси бой, 10421 дона китоб фондига эга. Кутубхонада турли бадиий кечалар, учрашувлар, қизиқарли суҳбатлар уюштириб турилади.

Бизнес мактабда спорт ишлари яхши йўлга қўйилган. Талабалар туман, вилоят бўйича турли спорт мусобақаларида иштирок этишиб, фахрли ўринларни қўлга киритишмоқда. Байрамларда жонкуяр ўқитувчилар ва фаол талабалар рағбатлантирилиб борилади.

-Энг қувончлиси, шу йил 1 сентябрдан бошлаб янги замонавий бинода иш бошлаймиз, - дейди бизнес-мактаб директори Неъмат Файзиев. – Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг жорий йил 13 июндаги 253-сонли қарорига асосан, 1 сентябрдан бошлаб бизнинг мактаб иқтисодиёт касб-ҳунар коллежига айлантириладиган бўлди. Бу имкониятларимизни кенгайтирди. Коллежга айлантирилгач, илгари ўринлар сони 454 та бўлса, эндиликда 750 ўринга етди. Аввал 5 та касб йўналиши бўйича мутахассислар тайёрланган бўлса, эндиликда 12 та касб йўналишида 30 га яқин ихтисослик бўйича кадрлар тайёрланади.

Хатирчилик ёшлар учун бу чинакамига ғамхўрлик. Демак, келажак ворисларимиз ардоқда. Замон иқтидорли ёшларники!

КЎНГИЛ БУЛОҒИ

Хотира

2001 йилнинг 7 июли... Шу куни қўшработликларнинг кўпчилиги оҳ урди, юрак-бағирлари хун бўлиб йиғладилар. Қўшработликлар билан бирга Жиззахнинг Пахтакор, Арнасой, Мирзачўл туманларидан дафн маросимига келганларнинг кўз ёшлари сел бўлди, гўё...

Шу куни ажойиб инсон Деҳқонбой Ражабов 49 ёшида юрак хуружи туфайли оламдан ўтганди.

Олис Қўшработда оддий ишчи оиласида туғилиб ўсган Деҳқонбой Ражабовнинг истеъдодли, ширинсухан эканлиги ёшлигидан кўзга ташланган эди. Оиладаги етишмовчиликлар унга тўсқинлик қила олмади. 1968 йили Қўшработдаги 82-ўрта мактабни аъло баҳолар ва яхши хулқ билан тугатган Деҳқонбой Ражабов Тошкентда аввал савдо техникумида таҳсил олди. Савдо соҳасида бироз ишлагач, Украинада йигитлик бурчини ўтади. Ҳарбий хизматни тугатиб, Тошкентдаги ўрта махсус милиция мактабида ўқиди.

Шундан сўнг у бутун умрини ички ишлар соҳасига бағишлади. Дастлаб Зафаробод тумани ички ишлар бўлимида навбатчилик қисми катта нозири бўлиб ишлади. Иш жараёнида Тошкент Олий милиция мактабини сиртдан тугатди.

Йиллар оқин сувдек ўтиб кетаверди... Деҳқонбой Ражабов ўз меҳнати, ташаббускорлиги, ишчанлиги туфайли хизмат пиллапояларида кўтарилаверди. Аввал Мирзачўл тумани ички ишлар бўлими тезкор вакили, кейинчалик Арнасой тумани ички ишлар бўлими бошлиғининг биринчи ўринбосари вазифаларида фаолият олиб борди. Билимини ошириш мақсадида Ички ишлар вазирлиги академиясида таҳсил олди. 1991-94 йилларда Арнасой туман ички ишлар бўлими бошлиғи вазифасида хизмат қилди. Жиззах вилояти ички ишлар бошқармасида хорижга чиқиш-келиш ва фуқаролик бўлими бошлиғи муовини лавозимида фаолият кўрсатди. 1996 йилдан сўнг умрининг охиригача Пахтакор тумани ички ишлар бўлимида турли лавозимларда ишлади. У қаерда, қайси вазифада ишламасин, ҳамиша ўз хизмат бурчига содиқ қолди.

Ҳа, Деҳқонбой ака самимий ва хушчақчақ инсон эди. Дўстларга, ёр-биродарларга, қавму қариндошларга меҳрибон эди. Шу туфайли кўпчилик қалбини меҳр булоғи бўлиб забт этганди. Деҳқонбой ака билан бир суҳбатлашган одам яна гаплашгиси келарди.

У давраларда ҳаммани кулдириб, файз киритиб, иши кўплиги боис, шошилиб жўнаб кетарди. Буни қарангки, ана шундай одамнинг ҳам қалбида қандайдир ғам-андуҳ бор эканки, юрак хуружи уни дорилфанодан дорилбақога олиб кетди. Афсус...

Ҳамкасблари ва қавму қариндошлари хотирасида қувноқ, ўзгалар дардига қайғудош меҳрибон инсон сифатида қолди. Унинг ишчан қиёфаси, нурли чеҳраси кўпчиликнинг кўз ўнгида ҳамон гавдаланаверади.

М. ЗИЁДОВ

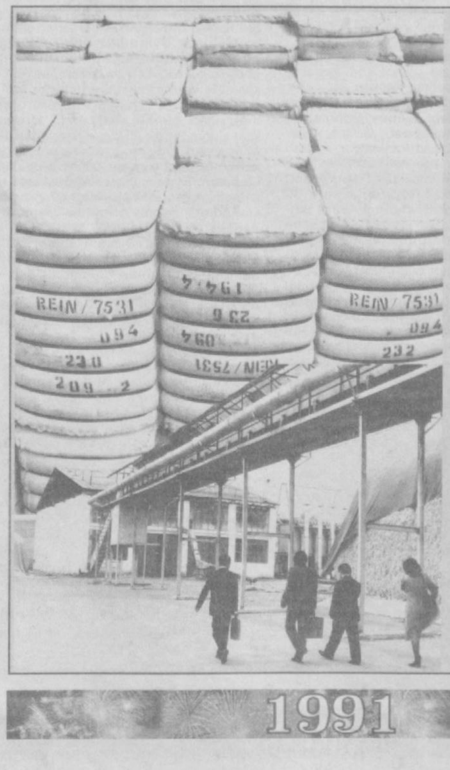

ПАХТА ДЕҲҚОН МЕҲРИДАН ЯРАЛАР

Ҳа, пахта – деҳқоннинг меҳридан яралади. Негаки, пахта деҳқоннинг ўзидай кўҳна ва мўътабар. Ҳамиша навқирон ва қадимий Самарқанд вилоятининг туманларида асл деҳқонлар – танти, аҳдига вафодор пахтакорлар жуда кўп. Ўтган йили иқлим шароити мураккаб келган даврда ҳам самарқандлик пахтакорлар 250000 тонналик хирмонни мардонавор забт этгандилар.

Ҳосил чўғи кўзга ташланиб, кўзни қувонтираётган, қалбга қувонч бағишлаётган шу кунларда барча пахтакорларни, республикамиз аҳлини

МУСТАҚИЛЛИКНИНГ МУЧАЛ ТЎЙИ БАЙРАМИ БИЛАН

ЧИН ДИЛДАН МУБОРАКБОД ЭТАМИЗ!

Самарқанд вилояти ҳудудий "Пахтасаноат" бирлашмаси

МАРҲАМАТЛИК ТОЖИМИРЗА

...Ғалла мавсуми охирлаб бораётган кунларнинг бирида йўлимиз Марҳамат томонларга тушди. Қишлоқда ишбилармонлик ҳаракатининг дарғаларидан бири бўлган қадрдонимиз Тожимирза Нуриевни йўқладик. Котиба қиз яқин орада келиб қолишлигини айтди. Бир чойнак чой тугамай Тожимирза асабий кайфиятда кириб келди.

-Президентимиз доимо деҳқонга шароит яратинглар, дейдилар. Айримлар эса билганидан қолишмайди, – деди у пешонасидаги реза-реза терларини дастрўмолига артар экан. - Ҳозиргина шундай воқеа содир бўлдики, кулишингни ҳам, ғазабга келишингни ҳам билмайсан. Бўлган воқеа устида ўзим туриб,

ишни якунига етказиб келдим.

Тожимирза Нуриев Андижоннинг олди фермерларидан. 2003 йили 109 гектар ерда буғдой етиштирди. Ҳосил чунонам мўл бўлдики, фермер ишловчилар меҳнатини тақдирлаш мақсадида қоплаб эмас, балки машиналаб дон берди. Чунончи, 11 гектар ерда ғалла парвариш қилган Маъмиржон Аблаёровга 14,3 тонна буғдой тегди. Деҳқон ўз меҳнати маҳсули бўлган ғаллани машинага юклаб, дарвозаси олдига тўкибди. Кимдир катта йўл бўйидаги хонадон дарвозаси олдидаги донни кўриб, шубҳага тушибди. Деҳқон донини бордонларига жойламай туриб текширувчилар келибди...

Фермер хўжалигида бу қадар баракали ғалла олган деҳқонлар оз эмас. Маъмиржон ака билан ёнма-ён меҳнат қилган Гулмирза Худойбердиев салкам 9 тонна дон текканлигидан нақадар хурсанд бўлганлигини кўрсангиз эди.

Асака ёки Марҳамат томонларга ўтган одамнинг кўзи баланд адирларга тушади. Аслида бугун адирнинг номи бор, холос. Унинг ҳар томони боғ-роғ, пахтазор ва ғаллазор. Экинга зарур бўлган оби ҳаёт фақат насослар ёрдамида далага етиб боради. Экинзорларнинг қиялигини айтмайсизми. Ана шундай шароитда ғалладан мўл ҳосил олишнинг заҳматларини изоҳлашга ҳожат бўлмаса керак. Шартнома режаси бўйича давлат қабул пунктларига 355 тонна ғалла топширилди. 31 тонна ғалла эса ун ва ун маҳсулотларига алмаштиришга берилди. Фермер хўжалигида меҳнат қилаётганларга дон тақсимлаб бўлингандан сўнг мулкдорга 46 гектар ғаллазор қолди.

Ёшлигиданоқ ўз қўли билан моддий бойлик яратишга қизиққан Тожимирза собиқ тузум шароитида ҳам ҳамиша изланган. Асаларичилар ширкатига аъзо бўлиб, ўз имкониятларини юзага чиқаришга интилган. Асаларилар оиласини 2,5 мингтага етказган. Республикамиз мустақиллигини хурсандчилик билан кутиб олган Тожимирза Нуриев янгиланиш замонида инсоннинг эркин фаолиятига йўл берилишини англаб етди.

Президентимизнинг фермерлик ҳаракатини ривожлантириш ҳақидаги даъватига "лаббай" деб жавоб берган Тожимирза Нуриев Марҳамат туманидаги "Истиқлол" ширкат хўжалигига тегишли бўлган ерлардан 342 гектар ер олиб, "Шуҳрат" фермер хўжалигини ташкил қилди. "Адир адир-да, Тожимирза нимасига ишониб, ўзини меҳнатга уриб олди" дегувчилар бўлди. Бошқаси эса "Тожимирзада ғайрат ҳам, шижоат ҳам бор. Қолаверса, етти ўлчаб бир кесадиган одати унга омад келтиради" деди. Хуллас, дадил одим ташлаган Тожимирза Нуриевнинг олдинга юриши йилдан-йилга овоза бўла бошлади. У деҳқончилик, чорвачилик, боғдорчилик, сабзавотчилик, пиллачилик каби йўналишларни бир-бирига боғлиқ ҳолда ташкил этди ва аввалгига нисбатан ўсишга эришди.

Меҳнатнинг нони ўта тотли бўлади. Уни еган одам эса ҳар бир ишда омилкор ва тежамкор бўлиб, иш қуролининг ҳамиша соз туришига ҳаракат қилади. Тожимирза Нуриев айримлар каби топган даромадини яхши уй қуришга, сўнгги кўринишдаги автомобил харид қилишга сарфлаши мумкин эди. Бироқ у бу йўлни танламади. Имкон топилиши билан янги-янги техника олишга интилаверди. Қарабсизки, яқиндагина 20 центнерга яқин пахта, 25-30 центнер атрофида ғалла бераётган далаларнинг саховат булоғи очила борди.

Орадан беш йил ўтди. Бу вақт оралиғида пахта, ғалла ва боғ ҳосилдорлиги қарийб тенгма-тенгга кўпайди. Адирда содир бўлаётган бу мўъжизакор юксалиш Тожимирза Нуриевга обрў-эътибор келтирди. Юртбошимиз Андижонга қилган сафарларининг бирида вилоятнинг донгдор кишилари қаторида истиқлол қалдирғочларидан бири бўлган Тожимирза Нуриевнинг ҳам номини фахр билан тилга олдилар. 1997 йилнинг 27 октябрида қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларнинг боришига бағишлаб ўтказилган катта йиғинда Президентимиз Тожимирза Нуриев билан суҳбатлашди.

-Президентимиз доимо "Мен – тадбиркорлар, фермерларнинг ҳимоячисиман" деб бизга далда берадилар, - дейди фахр билан Тожимирза Нуриев. – Бу минг-минглаб фермерларнинг кўнглини кўтаради, янги-янги ишларга ундайди.

Ҳа, у қилаётган ишлари билан фахрланади. Бу унга қаноат бағишлайди. 1997 йили республикамизда биринчи бор Президент соврини учун ўтказилган "Ташаббус" танловида олий мукофотга сазовор бўлди. Президент Фармонига кўра "Шуҳрат" медали билан тақдирланди. Бундай юксак ўринлар, мукофотлар Тошмирза Нуриевнинг бошини айлантириб қўймади. Аксинча, ўзига билдирилаётган юксак ишончга доимо муносиб жавоб беришга ҳаракат қилади.

"Шуҳрат" фермер хўжалиги кўп тармоқли. Деҳқончилик ишлари изга тушгандан сўнг хизмат кўрсатиш ташкил этила бошлади. Бундан хабардор бўлган Қорақўрғон қишлоғининг қўли гул йигитлари иш сўраб "Шуҳрат"га келишди. Олти уста жам бўлишиб, дастлабки ишни бошлашди. Уларнинг сафи 50 дан зиёд бўлиб, қишлоқ ва маҳаллаларга табиий газ, ичимлик суви тармоқларини тортяптилар. Уларнинг хизматларидан нафақат Қорақўрғон қишлоғи аҳли, балки Марҳамат туманидаги барча хўжаликлар баҳраманд бўлишаётир.

У ҳамиша елиб-югуриб, ўз ғояларини рўёбга чиқариш илинжида бўлади. Сир эмаски, қишлоқда ишсиз кўп. У мана шу ҳақда ўйлагани-ўйлаган. Маблағ тўплангач, анчагина транспорт воситалари сотиб олди. Шу билан хизмат кўрсатиш тармоғи биттага кўпайди. Хизмат ҳақи нисбатан арзонлиги боис юк машиналари бирор кун ҳам бекор туриб қолмайди.

Замондош билан юзма-юз

Аввалги йили Тожимирза ака кўп йиллардан бери орзу қилиб келган ниятига эришди: мева-сабзавот маҳсулотларини қайта ишлайдиган кор-

хонани ишга туширди.

Деҳқон хўжалиги соҳиблари ердан фойдаланиш борасида бирмунча илдамлаб кетишган бўлса-да, улар ўз маҳсулотларига харидор топишда баъзан қийналишади. Қайта ишлаш корхоналари Асака ёхуд Андижон шаҳрида. Узоқ қишлоқлардан сабзавот ва меваларни қайта ишлашга етказиб бериш мушкул. Ана шунинг ҳисоб-китобини чиқарган фермер республика "Бизнес фонди"га ҳужжатлар тақдим этиб, кредит олишга муваффақ бўлди. Шундан кимдир у давлатнинг, бошқаси бу мамлакатнинг технологиясини мақтади. Барча "Хориж технологияси яхши" деди.

-Тошкентга бордим, - дейди Тошмирза ака. – Ахир бу ерда катта-катта корхоналар, конструкторлик бюролари бор. Ўзим иккита институтни пойтахтда тамомлаганман. Шаҳарни яхши биламан. Аввал ўзимизнинг корхоналарга мурожаат қилайчи, иш чиқмаса, кейин хорижликлар ҳузурига борарман, - дея Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси конструкторлик бюросига кирдим. Бу ерда кичик қайта ишлаш корхоналари технологияси бўйича ишлар бораётган экан. Қўлни-қўлга бердик. Ҳадемай кунига 30 тонна маҳсулотни қайта ишлайдиган технология жиҳозлари тайёр бўлди. Заводим ишга тушган куни деҳқон хўжаликлари соҳибларининг қувонганларини бир кўрсангиз эди.

"Шуҳрат" ёрлиғи билан харидорларга тақдим этилаётган томат ҳалими ҳамда ўнлаб хилдаги консерва маҳсулотлари конвейердан тушибоқ эгасини топяпти. Тўғри, дастлаб корхонада иш бир текис кетмади. Гоҳ электр ўчиб қолади. Баъзида эса газ келмай қолади. Фермер муваққат ток ишлаб чиқарувчи генератор ўрнатди. Буғ ишлаб чиқаришда печ мойидан фойдаланиляпти. Қарабсизки, натижа бинойидек. Энг муҳими 30 нафар ишсиз бекорчиликдан қутулди. Юзлаб деҳқон хўжалиги эгалари етиштираётган маҳсулотларини тарозидан ўтказишибоқ, пулни шу жойнинг ўзида санаб олишади.

1992 йили фермер хўжалиги ташкил этилган чоғида Тошмирза билан бирга ишлаш хоҳишини билдирганлар 6 киши эди. Бугун эса улар сони 500 нафарга етай деб қолди. Тармоқлар кенгая борган сари бошқарув тизимини такомиллаштириш ва энг муҳими ҳар бир соҳа ишчиларини манфаатдорлик сари ундаш мақсадида 4 та кичик корхона мустақил фаолият кўрсатишга ўтказилди.

Жаҳон банкининг молиявий кўмагида республикамизнинг бешта туманида қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини замонавий технология асосида ривожлантириш юзасидан тайёргарлик ишлари бораётир. Шу лойиҳа доирасида Марҳамат туманида ҳам 30 миллион АҚШ доллари миқдорида хорижий сармоя ўзлаштирилиши кутилмоқда. Тожимирза Нуриев ана шу лойиҳанинг бир қисми бўлган муқобил машина-трактор парки барпо этиш истагида тендерда қатнашмоқни ният қилган. Ишбилармон бу борадаги лойиҳа ҳужжатларини тайёрлаб, экспертизадан ўтказиш учун тегишли идораларга топширди. Салкам 2 миллион АҚШ долларига тенг хорижий сармояни олиш ва ўзлаштириш аслида жўн нарса эмас. Жаҳон банки экспертлари Тожимирза Нуриевнинг лойиҳасига хайрихоҳлик билдиришяпти. У АҚШнинг халқаро тараққиёт агентлиги (ЮСАИД)нинг "Прагма" дастури доирасида Тошкент, Алмати, Чўлпонота, Ўш шаҳарларида бўлиб ўтган йиғинларда иштирок этиб, хорижликлар билан ишлаш кўникмасини ҳосил қилди. Шу йилнинг охирига қадар Туркия ва Мисрда бўлиб ўтадиган анжуманларда иштирок этиш учун таклифнома ҳам олган.

Бугун деҳқон туманда ягона бўлган машина-трактор парки қош-қовоғига қарашга мажбур. Хизмат ҳақининг ортиб бораётганлиги эса деҳқон ҳамёнига зарар. Бунинг устига иш сифати ҳам яхши эмас. Демак, ҳаётнинг ўзи муқобил хизматни тақозо этмоқда.

Ялпи мулки салкам 1 миллиард сўмга етган ишбилармон кунига 30 тонна кунгабоқар уруғини қайта ишлаб, ўсимлик ёғи ишлаб чиқарувчи Франция технологияси ҳақида ҳисоб-китоб ишларини олиб боряпти. Икки йилдан буён ҳамқишлоқларини ана шу экинни экиб, парвариш қилишга даъват этаётир. Фермер хўжалигининг офиси жойлашган чорбоғнинг қоқ ўртасида артизан қудуғи ковланган эди, суви шу қадар оромбахш чиқдики, россиялик тадбиркорлар билан уни қадоқлаш борасида ҳамкорликка киришди. У бора-бора қишлоқда ўз компанияси бўлишини орзу қилади.

Қаҳрамонимизнинг ёшларга, эътибори ҳам таҳсинга лойиқ. У ўз сармояси ҳисобидан спорт зали қурган. Бу залда 30 дан зиёд болакайлар бокс сирларини ўрганишяпти. Туман волейбол командаси фермер ҳомийлигида. Ижтимоий жиҳатдан ёрдамга муҳтож оилаларнинг фарзандлари олий ўқув юртларига шартнома асосида ўқишга боришмоқчи бўлишса, бош ҳомий Тожимирза Нуриев. Худди ўз фарзанди ўқишга кираётгандек шодланиб молиявий жиҳатдан юкни ўз елкасига олади.

Ишбилармоннинг хизмат хонасида Прзезидент Ислом Каримов билан Ўзбекистон халқ шоири марҳум Муҳаммад Юсуф биргаликда тушган сурат бор. Тожимирза истиқлол куйчисининг ҳамқишлоғи. У билан қадрдонлиги бор эди. Шоирнинг шеърларини тарихигача биладиган Нуриев адабиёт ва санъатга алоҳида муҳаббат билан қарайди. Муҳаммад Юсуф вафот этган куни Тожимирзанинг кўз ёши тинмади. У Муҳаммад Юсуфни жуда ҳурмат қилар, Тошкентга борганда, албатта, йўқлашни канда қилмасди.

-Қаттиқ чарчаганимда, хаёлим бўлинганда суратга тикилиб, ўзимни ўнглаб оламан, - дейди Тожимирза кўнгли тўлиб. – Шунда дарёдил шоир билан нафақат замондош, ҳамқишлоқ бўлганим боис бошим осмонга етади. Юртбошимизнинг Муҳаммад Юсуфга меҳрибонлигидан ҳамиша қувонганимиз қувонган эди.

Тожимирза Нуриев марҳаматлик зиёлилар билан кенгашиб, қутлуғ ишга қўл урди. Туман марказида Муҳаммад Юсуфга аталган шеърият хиёбони барпо этиш режаси ишлаб чиқилди. Бунинг учун алоҳида жамғарма тузилди. Қарийб 3 гектарлик майдонда барпо этилиши мўлжалланаётган хиёбоннинг бир-бирини такрорламайдиган лойиҳалари бор. Мақсад Муҳаммад Юсуф шеъриятининг кучи нақадар залворли эканлигини кўрсатиш, халқнинг, юртдошларининг ўз шоирига меҳрлари нақадар баланд эканлигини намоён этиш.

-Орзуим жуда катта, - дейди у. – Худо хоҳласа хиёбон битгандан сўнг Муҳаммад Юсуфни билган адабиёт ва санъат аҳлини Марҳаматга таклиф этамиз. Унинг асарларини, у ҳақдаги хотираларни нашр этиш ишига бош қўшамиз. Гап бор-ку, эл суйган шоир ҳеч қачон ўлмайди.

Қаҳрамонимиз моддий бойлик яратишга иштиёқманд бўлиш баробарида маънавият ҳақида чин кўнгилдан қайғуради. У эртанги кунимизга умид билан қараб, мустаҳкам пойдевор қўйилишига ўз ҳиссасини қўшаётган замондошларимиздан бири.

Қобилжон АСҚАРОВ,
“Қишлоқ ҳаёти” мухбири.

Ҳ.АРАББОЕВ олган суратлар.

“НАВОИЙАЗОТ” ЁРЛИҒИ БИЛАН!

Фахр

Навоий вилояти Ўзбекистоннинг тараққий топган индустрия марказларидан бири. Унинг бағрида йирик корхоналар ишлаб турибди. Олтин саралаш, фосфорит, ГРЭС, “Электрокимё”, “Агама”, “Зариспак”, “Қизилкумцемент”... Бу корхоналар юрт ифтихори. Бугун “Навоийазот” ҳақида сўз юритмоқчимиз.

Бу мўъжизали корхона бағридамиз. Баланд бўйли дарахтлар офтоб жазирамасини ўзига ютиб, одамларга мўътадиллик ҳадя этиб турибди. Ойнаванд иморатлар, турли томонларга оройиш билан тортилган ҳар хил диаметрли қувурлар, осмон устунидек баланд миноралар ҳайрат дунёсига бошлагандек бўлади.

Кимёгарлар корхонасининг умумий ер майдони 687 гектардан зиёдроқ. Бир кам қирқ йилки, бу ерда юрт ишқида ёнган одамлар меҳнат қилади. Завод иш бошлаганда фақат азот ва кислород маҳсулотлари ишлаб чиқарилар эди. Ҳозир корхона цехлари, лабораторияларида 10300 ишчи, инженер-техник ходимлар меҳнат қилиб, мустақил Ватанимиз иқтисодини мустаҳкамламоқдалар.

Мамлакатимиз аграр тизими тараққиётида навоийликларнинг ўз ўрни ва масъулияти бор. Корхона қишлоқ хўжалик экинлари учун минерал ўғитлар ишлаб чиқаришга мослаштирилган. Аммиак, аммиакли сув, аммиакли селитра, сульфат аммоний сингари маҳсулотларни деҳқонларимизга тайёрлаб бераяпти.

Бундан ташқари корхонада нитрон толаси, ассетилин, сиан тузлари, сирка кислотаси ва ҳар хил турдаги халқ хўжалиги моллари ҳам ишлаб чиқарилмоқда.

Корхона мутахассислари саъй-ҳаракати, “Ўзкимёсаноат” давлат акциядорлик компанияси ёрдами ва қўллаб-қувватлаши натижасида кўпгина ижобий ишлар амалга ошириляпти.

-Корхонамизда юқори даражада тозаланган метанол маҳсулоти, аргон, ацетон, тиомочевина, роданидли аммоний, роданидли натрий, хлор, натрий гидроксид, хлорли маҳсулотлар, водород хлорид, хлорид натрий каби маҳсулотлар ишлаб чиқариляпти, - дейди ишлаб чиқариш бўлими бошлиғининг ўринбосари Аҳтам Аҳмедов. – Бу маҳсулотларни тайёрлаш учун мустақиллик йилларида кўпгина хайрли ишлар амалга оширилди. Замонавий асбоб-ускуналар ўрнатиш, янги цехлар бунёд этиш, маҳсулот турларини кўпайтириш имкониятини яратилди. Эндиликда Россия, Қозоғистон, Туркманистон, Қирғизистон сингари мамлакатлар бу маҳсулотларни харид қилмоқда. Илгарилари эса бу хомашёлар хориждан валютага олиб келинарди. Бу мустақиллик берган имкониятлардир.

Ҳозирги кунда заводда ишлаб чиқарилаётган хлорни сотишда баъзи бир муаммолар мавжуд. Жамоа бундан қутулиш йўлларини изламоқда. Омборлар хлорли маҳсулотларга тўлганлигини инобатга олиб, ундан қўшимча маҳсулотлар ишлаб чиқариш учун янги ускуналар ўрнатиш устида жадал иш олиб борилаётганлиги қувончли ҳолдир.

Яқин орада корхонада хлорид кальций ва хлорид аммоний ишлаб чиқариш йўлга қўйилади.

-Жамоамиз, - дейди Аҳтам Аҳмедов, - қишлоқ хўжалик экинлари учун маҳсулотлар ишлаб чиқаришдан ташқари, Навоий тоғ-металлургия комбинати билан узвий ҳамжиҳатликда иш олиб бораяпти. Ҳозирги кунда мамлакат олтин захираларини бойитиш ва қазиб олиш дастурини амалга оширишга ўзининг баракали ҳиссасини қўшиб келмоқда. Яъни комбинатда сиан тузлари ишлаб чиқариш икки бараварга оширилди, серий селитра эритмаси тайёрлаш ва етказиб бериш йўлга қўйилди. Шунингдек, Полиакриламид, унифлок ҳам ишлаб чиқарилмоқда.

Корхонада Тошкент ва Олмалиқ лак-бўёқ фабрикалари учун акрил эмулцияси тайёрлашга катта эътибор қаратилган. Ацетальдегид маҳсулоти ва сиркали кислоталар хорижга чиқариляпти.

Ишлаб чиқарилаётган турли хил маҳсулотлар харидоргирлиги билан диққатга сазовордир. Эндиликда корхона Ҳиндистон, Эрон, Россия, Туркия, Эстония, Озарбайжон, Марказий Осиё давлатлари, Украина, Англия, Америка Қўшма Штатлари сингари мамлакатларга ўз маҳсулотларини экспорт қилмоқда.

Нитрон заводининг толани тайёр ҳолга келтирувчи цехидамиз.

-Мустақиллик йилларида, - дейди цех бошлиғининг ўринбосари Одилжон Омонов, - маҳсулот ишлаб чиқариш ва сотиш ошаяпти. Цехда унумдорликнинг ошиши қийинчиликлардан қўрқмасдан меҳнат қилиш ва аҳиллик белгиси, деб биламан. Ишчи Неъмат Абдуллаев 20 йилдан бери кўпларнинг фахри. Эндиликда унинг ёнида уч укаси қўлни қўлга бериб меҳнат қилаётир. Ёинки мастер ёрдамчиси Илҳом Аслонов чорак асрдан бери жамоада эътибор топган. Унинг фарзандларидан бир ўғилу ва бир қизи ишлаяпти.

Цехда қирқ ишчи тер тўкади. Улар чиқараётган маҳсулот мамлакатимизнинг йигирмадан зиёд корхонасига жўнатилаяпти.

-Корхона бизнинг қувонч ва ташвишларимиздир, - дейди сўзини давом эттириб Омонов, - унинг ҳар бир гардини кўзимизга суртиб, равнақи йўлида барча имкониятлардан фойдаланаяпмиз. Эндиликда фарзандларимиз ўз ўрнимизга келаяпти.

Улкан биноларнинг чироқлари тик ўсган дарахтлар орасидан кечаю кундуз порлаб туради. Чунки заводлар тўхтовсиз ишлайди. Аммиак ишлаб чиқариш мажмуасининг табиий газни тозалаб бериш цехи бошлиғи Мансур Аглямзянов билан суҳбатлашиб турибмиз.

-Аргон цехи ишга тушди. Авваллари бу маҳсулот Ҳамдўстлик мамлакатларидан олиб келинарди, - дейди у, - биз доимий равишда техника асбоб-ускуналарини ўзгартириб турибмиз. Оғир технологик жараёнларни соддалаштириш натижасида иқтисодий самара бериши учун қайта қуриш ишлари олиб бориляпти.

Бу ерда табиий газни коммерсиялаш ва тозалаш ускунасини қайта қуриш устида иш юритиляпти. Бу 25-30 фоиз иқтисодий самара беради, хомашё миқдорини камайтиради, оқибатда аммиак таннархи арзонлашади ва маҳсулотга харидор кўпаяди. Цехда мустақилликнинг мучал ёшига бағишлаб ишчилар, мутахассислар ўртасида “Ўз касбининг устаси” ғолибини аниқлаш мақсадида танлов ўтказилди.

...Корхонада ишчиларнинг баракали ишлашлари учун зарур имкониятлар яратилган. Бу ўз навбатида иқтисодий ислоҳотларнинг самарали бўлишини таъминлаётир.

“Навоийазот” ўз санаторий ва профилакторийсига эга. У 150 ўринли бўлиб, ишчилар меҳнат таътилини унда ўтказадилар. Ҳар йили 2600 киши дам олади ва даволанади. Уларга 80 нафар тиббиёт ходими хизмат кўрсатади.

-Санаторийда, - дейди бош ҳаким Юсуф Ҳотамов, - балчиқ ва гидрокомплекс воситалари ёрдамида даволаш ишлари олиб борилади. Нафас йўли, ошқозон-ичак, юрак-қон томир, асаб хасталиклари даволанади. Бундан ташқари ҳар йили юз она ўз боласи билан соғлиғини муҳофаза этади. Профилакторийда волейбол майдони, теннис ва бассейн мавжуд.

Кимёгарларга мустақиллик байрами арафасида замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган янги бўлим совға этилди. Унда бронхиал астма, сурункали бронхиал касалликлари даволанади.

“Химик” стадиони ҳар куни ёшлар билан гавжум. У ерда волейбол, мини футбол, теннис, шоҳмот-шашка мусобақалари ўтказилиб турилади.

“Офтобжон” болалар оромгоҳида ёзги таътилда 1700 ёш дам олди. Буларнинг барчаси корхона дирекцияси ва касаба уюшма қўмитасининг саъй-ҳаракатлари натижасидир.

“Ширин” маданият саройи кимёгарларнинг фахри ҳисобланади. Бу гўшада 18 та бадиий ҳаваскорлик гуруҳлари фаолият кўрсатади. Унда 1200 дан зиёд талантлар қатнашадилар. Улардан 8 таси болалар ансамбллари бўлиб, 965 талантли ғунчалар иштирок этади.

Бадиий ҳаваскорлар театрлашган чиқишларда, шоу концертларда, оммавий сайллар ва бошқа тадбирларда қатнашиб, кимёгарларнинг маданий ҳордиқ чиқаришлари учун ҳамма воситалардан кенг фойдаланмоқдалар.

Кимёгарларнинг билимдонлиги, уддабуронлиги туфайли корхона ўз салоҳиятини ошириб, деҳқонлару саноатчиларга ўз маҳсулотларини тайёрлаб бермоқда. Юксак малакали ишчилару, муҳандис-техниклар мустақилликнинг 12 йиллигини шундай кўтаринкилик билан кутиб олдилар.

Рустам ЖАББОРОВ,
Ҳамдам ЭШОНҚУЛОВ,
“Қишлоқ ҳаёти” мухбирлари.

Ж.МИРЗАЕВ олган суратлар.

QISHLOQDA DUV-DUV GAP

НАСИЯГА ҚОЛГАН “НЕКСИЯ”

Лотереянинг ўтакетган “жинни”си Ҳайдарнинг топган пули спортлотто билан “Бахтли воқеа”га кетади. Дарвоқе, Ҳайдар Тошкентда укаси билан кичкинагина дўконча очиб олган. У тирикчилигини шу ерда қилади.

Яқинда Ҳайдар одатдагидек спортлоттодан ўнта, “Бахтли воқеа”дан ўнта сотиб олганди. Спортлоттонинг ютуғи 25.000.000 сўм, “Бахтли воқеа”га эса “Леганза” автомобили, яна бир қанча ютуқлар қўйилган...

Интизорлик билан кутилган кун ҳам келди. Дўкончада ака-ука жон қулоқлари билан радио тинглашмоқда. Қишлоқдан кечагина келган Эшмат лофчининг эса қуриб кетгандек шу куни оғзи тинмайди. Ҳали у дейди, ҳали бу дейди, ўзи гапириб ўзи кулади. Радио эшитишга ҳам қўймаяпти. Шу пайт радиодан бошловчининг “олтмиш тўқ... Йўқ, кечирасиз, тўқсон олтинчи рақам”, деган овози келди-ю, Ҳайдар “Есть! Есть!” деганча ўрнидан сакраб туриб кетди ва акасини “чўлп-чўлп” этиб ўпа бошлади.

-Ака, мен ютдим! Машина ютдим! – деб Ҳайдар севинганидан Эшмат лофчини ҳам чўпиллатиб ўпа кетди...

Эртасига Эшмат лофчи қишлоққа кетди-ю, у ерда дув-дув гап тарқалди. Нима эмиш, “Ҳайдар лотереядан “Нексия” ютипти. Яқинда ўзи миниб келаркан...”

Орадан бир ҳафта ўтиб, Ҳайдарнинг Тошкентдан келаётганини эшитган қишлоқдошлари кўчага чиқиб уни кута бошлашди. Ҳайдарнинг “Нексия” билан кириб келишини кўришмоқчи эди-да. Бироқ дўкончи йигит улар кутгандек “Нексия”да эмас, автобусда келиб ҳаммани ҳайрон қолдирди. Маълум бўлишича, ўша куни Ҳайдар бошловчининг “олтмиш тўққиз”ини эшитган экану, кейинроқ уни “тўқсон олти”, деб тузатганига эътибор қилмаган экан ...

Ёрмамат ЭГАМБЕРДИЕВ

ЎЗИМИЗНИНГ ЎҒРИ

Ширин уйқуда ётган Акромни ярим тунда онаси уйғотди:
-Тур, томорқада бегона мол юрибди, чиқариб юбор.
Акром ноилож, кўзларини уқалаганча экин оралаб юрган сигирни сўкиб-сўкиб ҳайдади. Уйига қайтиб кириши биланоқ сигир тушмагур яна томорқада пайдо бўлди. Жаҳли чиққан Акром аламидан чиққунча бечорани савалади. Сўнг амакисининг оғилхонасига қамаб қўйди.

Тонг отди. Ҳалима хола сигир соғишга чоғланди. Қараса говмуши жойида йўқ. Сесканиб кетди. Жонҳолатда дод солди:

-Ўғри тушибди!.. Оғзингдан қонинг келгурлар сигиримизни ўғирлашибди!..

Бу “дод-вой”дан Акром ҳам, Абдусамат ака ҳам уйғониб кетишди. Апил-тапил туриб, сигирни қидиришга тушишди. Говмуш ерга кирганми, кўкка учганми, ҳеч қаерда йўқ эди. Сўрамаган одами, қарамаган жойи қолмади... Ҳалима холанинг оғзи ёпилмай қолди. Устига-устак маслаҳатчиларнинг кўплигини айтмайсизми?

Пода қайтар чоғи Акромнинг амакиси нимадир иш билан, оғилхона эшигини очган ҳам эдики, бир нарса ташқарига ўқдай отилди...

Йўқолган говмуш ўз оёғи билан ҳовлига кириб келгач, Ҳалима холанинг “дод-вой”и ўрнини хурсандчилик эгаллади:

-Кўрдингми, сал бўлмаса ўғрилар сигиримизни еб кетарди. Ҳалиям бақироқ энанг бор, - деди ўғлига.

Акром кечаси адашиб оғилхонага ўзларининг сигирини қамаб қўйганини билгач, сезигини чиқармади. Лекин бу гап тез орада бутун қишлоққа ёйилди.

Саид РАҲМОНОВ

ЎЙИНГА ЧИДАМАГАН РАИС

-Ҳусан ота, эшитишимча, шахматдан зўрмишсиз, - қизиқсиниб сўради қишлоққа янги сайланган Эшмирза раис идора қоровулидан.

-Жуда зўр эмас-у, лекин шу қишлоққа ким раис бўлиб келган бўлса ҳаммасининг додини берганман, - Эшмирзанинг юрагига ғулғула солиб қўймоқчи бўлди Ҳусан ота. Бу гапни эшитиб, Эшмирза аканинг юрагига ростдан ҳам ғулғула тушди. Чунки у ҳам шахмат деса ўзини томдан ташлайдиганлардан эди-да.

-Шуниям айтиб қўяй, ўғлим, - гапида давом этди Ҳусан ота. – Сиздан олдинги Абдувалиям мен билан ўйнагандан кейин шахматни ташлаворди.

-Йўғ-э, - ҳайрати икки ҳисса ортди Эшмирзанинг. – Ундай бўлса ўйнаганим бўлсин. Лекин хушёр бўлинг, ота. Бу гал панд еб қолманг.

Ҳусан ота ҳам, янги раис Эшмирза ҳам ўйинга рози бўлишди. Шанба куни бутун қишлоқнинг кўз ўнгида “жанг” ўтказиладиган бўлди.

Кутилган кун келди. Тумонат одам. Ўртада Ҳусан отаю янги раис Эшмирза ўтирибди.

-Биз шахматчиларда битта шартимиз бор, - кутилмаганда Эшмирзани саросимага солди Ҳусан ота.

-Қанақа шарт? – юрак уриши тезлашди Эшмирзанинг.

-Манави омихта сув ўртада туради, - дедию коса тўла сувни ўртага қўйди Ҳусан ота. – Ярми қайнаган сув, ярми қайнамаган. Ютқазган одам шуни қолдирмай ичади. Рози бўлсангиз, ўйнаймиз. Абдувалиям рози бўлганди бу шартга.

Эшмирза қараса иш чатоқ. Рози бўлай деса, бунақа сувни ичгандан кейин қорин оғриғи азоб беради. Рози бўлмай деса раис деган номи бор. Қолаверса, қишлоқнинг ҳамма одами қараб турибди. Устига-устак Ҳусан отаям ҳадеб Абдувалини айтавериб хит қилиб юборди. Ноилож рози бўлди.

Биринчи партияда Абдували осонгина ютиб олдию ўйинга қизиқиб кетди. Ўртадаги коса яна тўлдирилди. Иккинчи партияда Ҳусан отанинг қўли баланд келди. Кейин учинчи, тўртинчи, бешинчи... Хуллас, Абдували еттита косадаги аралашган сувни ичди-ю, кўзлари ола-кула бўлиб йиқилди.

-“Тез ёрдам”ни чақиринглар. Бу раис ҳам чидамади, - деб Ҳусан ота ўрнидан туриб кетди.

Шавкат ОРТИҚОВ

ЎЗГАРГАН ҚАРОР

Раззоқ ота машина олгани билан ҳайдашни унча эплай олмас, шу боис йўл ҳаракати қоидаларига риоя ҳам қилавермасди.

Бир кун ота йўлда кетаётиб, не ҳол бўлди-ю, машинанинг тормозини босиб юборди. Ортдан келаётган “Запорожец” ногаҳон унинг машинасига келиб урилди. Табиийки, айб Раззоқ отада эди. Ота машинадан туша солиб, “Запорожец” эгаси ёнига бориб ялина бошлади:

-Ўғлим, илтимос, айб менда, мелисани чақириб ўтирма, “Запорожец”ингнинг олдини ўзим тузаттириб бераман.

Машина эгасиям бунга рози бўла қолди. Раззоқ ота ҳайдовчи билан келишиб, бундай ўз машинасига қараса... “Запорожец” ортидан келиб урилганидан машинасининг орқа томони... пачоқ бўлиб кетибди. Буни кўрган ота жаҳл билан қичқирди:

-Милисани чақиринглар, милисани...

Умид БЕКМУҲАММАД

ЧЎЛ ЭДИ, АЙЛАДИНГ БОҒУ БЎСТОН, ТАЪЗИМ СЕНГА, ҲАЗРАТИ ИНСОН!

Неча-неча асрлар давомида сувсизликдан қақраб ётган, улканлиги учун ҳам ўз номи билан Мирзачўл деб аталган қўриқ инсон ақл-заковати, шижоати туфайли ўзлаштирилиб, боғу бўстонга айлантирилди. Шу катта ҳудудда ўндан зиёд туманлар ташкил этилди.

Зафаробод улардан бири. Бу йил ўзининг ўттиз йиллигини нишонлаётган мазкур туман қўриқ бағрида юзага келган бошқа масканлар қатори ўтган даврда ижтимоий-иқтисодий, маданий-маърифий жиҳатдан шаклланиш ва ривожланиш босқичларини босиб ўтди. Чўл бағрида мўъжаз шаҳарлар, посёлкалар вужудга келди, минг-минглаб тонна пахта, ғалла ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш учун замин яратилди.

Мустақиллик йилларида туманда барча соҳаларда ислоҳотларни амалга оширишга эътибор берилмоқда. Биринчи навбатда соғлиқни сақлаш, халқ таълими тизимининг моддий-техника негизини мустаҳкамлаш чоралари кўрилди. Мактаблар ва боғчалар учун икки-уч гектардан ер ажратиб берилди. Спорт майдончалари, ўйингоҳлар, болалар истироҳат боғлари барпо этилди. Инфратузилмани ривожлантириш учун маданий-маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари тармоғи кенгайтирилди. Хусусан, туман марказида замонавий деҳқон бозори ишга туширилди, нуронийлар учун катта қулайлик яратилди.

-Мустақилликнинг 12 йиллик байрамини зафарободликлар бир қатор муваффақиятлар билан кутиб олдилар, - дейди туман ҳокими Олим Маматқулов. – Ана шу ютуқларни келгусида янада мустаҳкамлаш учун иқтисодий-ижтимоий жабҳаларда кенг кўламдаги ишлар олиб борилмоқда.

Қуйида Зафаробод тумани чўлқуварларининг кўп қиррали ҳаётидан айрим лавҳалар билан танишасиз.

ЮРАГИДА ЎТИ БОР ЎТАГУЛ

Ўтагул Бойжонова Зафаробод туманида илк фермерлик фаолиятини бошлаган ягона аёллардан. 1989 йилда давлатдан 10 минг сўм кредит олган Ўтагул қарзидан бир йилдаёқ қутулди. 40 гектар ер майдонига эга бўлган кўп тармоқли "Отабек" фермер хўжалигини бошқараётган бу аёл яқинда яна бир савоб ишга қўл урди. У "Турон" жамоа хўжалиги ҳудудидан 70 гектар фойдаланилмай ётган, саксовулдан бошқа ҳеч нарса ўсмайдиган ер майдонини ўзлаштирди. Натижада 14 нафар киши иш билан таъминланди. 12 километр ерга электр тармоғи тортилди. 20 та лоток ўрнатилиб, 300 метр қувурлар кўмилди. 20 гектар ерга макка уруғи қадалди. Ҳозирда ҳосилнинг чўғи ёмон эмас. Туман марказидаги чиқиндилар олиниб, қайта эланиб ерга ўғит сифатида берилмоқда. Ҳар йили пахта, ғалла топшириш давлат режаларини мунтазам бажариб келаётган Ўтагул болалар боғчасини сут ва гўшт маҳсулотлари, тухум билан таъминлашни ҳам режалаштирмоқда.

-Мен ўзлаштирган бу ерлар паст-баланд тепаликлардан иборат эди, - дейди Ўтагул. – Парранда боқиш учун бу ерлар жуда қулай экан.

Ҳа, Ўтагул опа ҳақ. Ҳам ўзини, ҳам бошқаларни ўйлаб, эзгу ният ила яшамоққа не етсин?!

ИШ БИЛГАНГА МИНГ ТАНГА

Донолар "Иш билганга минг танга" деб бежиз айтишмайди. Ғалла режасини вилоятда биринчилардан бўлиб 104 фоизга уддалаган "Мамаражаб ота" фермер хўжалигига вилоят ҳокими У.Яманқулов томонидан бир миллион сўм мукофот ажратилди. Туман ҳокимлиги томонидан эса гилам совға қилинди.

-Оиламиз унча катта эмас, турмуш ўртоғим, икки қизим, икки ўғлим, келиним ва бир неварам бор, - дейди фермер Холбой Жингилбоев. - 2002 йилда олган даромадимиз бир миллион олти юз минг сўмни ташкил этган эди. Бу йилги режамиз икки миллион сўм даромад қилиш эди, мукофотни ҳам қўшиб ҳисоблайдиган бўлсак, соф фойдамиз уч миллион сўмга етди. Деҳқон бўлиш учун албатта техника шарт экан. Қилган даромадимизга шу йил техника олиш ниятимиз бор.

МЕҲНАТ ТОБЛАДИ УНИ

Чўлни ўзлаштириш учун бўлган саъй-ҳаракатларда Тинчлик Бердибековнинг ҳам ҳиссаси катта. У Тошкент Қишлоқ хўжалиги олийгоҳини 1974 йил тугатиб, шу туманни обод этиш учун келган ёшлардан бири эди.

Ёш оиласи ва икки нафар фарзанди билан чўлнинг оғир синовларига дош бериш осон бўлмади. Бир вақтлар қалин саксовулзор бўлиб, қуёш алангаси юзни куйдирадиган бу далаларда ҳозирда тонналаб ғалла ва пахта етиштириляпти. Тўққиз нафар фарзандни ҳам ҳалол меҳнатга ўргатган ота кам бўлгани йўқ. Эндиликда Тинчлик ака катта фермер. Мавжуд 42 гектар ерга ҳар йили ғалла, пахта ва чорва учун жўхори экади. Фермер хўжалигида 32 бош қорамол, битта тегирмон, МТЗ-80, ТТ-75 чопиқ ва ҳайдов тракторлари мавжуд.

-Режалар ҳамиша ортиғи билан уддаланилади. Шунга яраша даромадимиз ҳам ёмон эмас, - дейди Тинчлик ака. – Шу йилнинг ўзида 35 тонна ғалла ёнимизга қолди. Болалар боғчаларига 1800 литр сут ва 250 килограмм гўшт бердик.

Тинчлик ака Бердибеков 1993 йили "Ўзбекистонда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими" фахрий унвонига, 1998 йили "Меҳнат Шуҳрати" орденига сазовор бўлди. Ҳа, меҳнат қилган инсон обрў ортиради, эл меҳрини қозонади.

КЎНГИЛ ЧОҒ БЎЛСА...

Туманда дастлабки бадиий ҳаваскорлик ансамбли Охунбобоев номли хўжаликда ташкил этилган эди. Бу ансамбль ўз атрофига М.Жўрақулов, Ж.Муслимова. Я.Чуйгунова, Ш.Юсупов, Н.Маликов, К.Турсунов каби талантли ёшларни бирлаштирди. Ансамбль негизида "Чўлқувар" халқ дастаси тузилди. У Польшада, кейинчалик Монголияда, Германияда бўлиб, ўз маҳоратини намойиш қилди.

Ҳозир "Чўлқувар" халқ дастасида Т.Шакаров, Г.Турсунов, С.Силлиев, Я.Қўлдошев, Б.Қўшоқов, Г.Бекназарова каби санъат жонкуярлари хизмат қилиб келмоқдалар. Бундан ташқари "Тўгикўз", "Сайқал", "Гулёр" каби фольклор жамоалари тузилиб, улар ўзларининг куй ва қўшиқлари билан ғаллакор ва пахтакорларга хизмат кўрсатяпти.

Туманда саккизта бадиий ҳаваскорлик дасталари, 73 минг китоб жамғармасига эга бўлган 35 та кутубхона фаолият кўрсатмоқда. Марказий кутубхонада "Обод маҳалла йили"га бағишланиб маданий-маърифий тадбирлар ўтказилди.

ИҚТИДОРЛИ ЁШЛАР ЭЪТИБОРДА

Халқ таълими тизимининг моддий-техника негизи ўтган даврда ҳар жиҳатдан мустаҳкамланди. 1973 йил туманда 5 тагина мактаб мавжуд эди. Ҳозир эса 24 та умумий ўрта таълим мактаби, 13 та мактабгача ва 2 та мактабдан ташқари таълим муассасалари фаолият кўрсатмоқда. Айни чоғда халқ таълими бўлимини кўп йиллик тажрибали педагог Иззатилло Ҳотамов бошқармоқда.Туман аҳолисининг ўн мингдан зиёд фарзанди мактабларда таълим олмоқда.

Ёшлар ўртасида ўтказилган фан олимпиадаларининг республика босқичларида 4, 8, 10, 12 ва 20-мактабларнинг беш нафар ўқувчиси фахрли ўринларни эгаллаб, республика олий ўқув юртларига синовсиз қабул қилиндилар. А.Дўстов номли 10-мактаб республика миқёсида ўтказилган "Гуллар ва қушлар" байрами кўрик-танловида мутлоқ ғолиб деб топилди.

2003 йили Самарқанд шаҳрида ўтказилган Ўзбекистон Республикаси биринчилиги бокс мусобақасида О.Қуролбоев ва Б.Қуролбоев ўз тенгдошлари орасида фахрли биринчи ва учинчи ўринни эгаллашди. "Меҳнат Шуҳрати" ордени соҳиби Аблоқул Болиев раҳбарлик қилаётган бу 3-мактаб ўқувчилари республика "Қувноқ стартлар", "Қувноқлар ва зукколар", "Ёш ҳунармандлар" телевизион мусобақаларида ғолибликни қўлга киритдилар.

ЭНГ КАТТА БОЙЛИК

Бошқа соҳаларда бўлгани каби туман соғлиқни сақлаш тизими ҳам ислоҳ қилинмоқда. Ривожланган мамлакатларнинг тажрибасига таянган ҳолда туман шифокорлари ҳукуматимизнинг халқ саломатлигини яхшилаш тўғрисидаги қарорлари асосида 2000-2005 йилларга мўлжалланган "Фуқароларга тиббий хизмат кўрсатиш" дастурини ишлаб чиқишди. Бу борада илк қадамлар қўйилди.

Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, ҳомиладор аёллар ва бир ёшгача бўлган болалари бўлганларга тиббий ёрдам сифатини ошириш, болаларни юқумли касалликларга қарши эмлаш ва бошқа чора-тадбирлар доимий эътиборда. Экологик муҳитни яхшилаш учун аҳолини сифатли ичимлик суви билан таъминлаш, санитария-гигиенага риоя қилиш масалалари диққат марказида бўлиб келмоқда.

Туманда "Тез ёрдам" тармоғи ташкил этилган. Бугунги кунда тумандаги 41 мингдан зиёд аҳолига 42 нафар олий маълумотли шифокорлар, кўплаб ўрта махсус маълумотли тиббиёт ходимлари хизмат кўрсатмоқдалар. 135 ўринли замонавий, 40 ўринли кундузи ётиб даволанадиган шифохоналар мавжуд. Жойларда қишлоқ тиббий хизмат шохобчалари фаолият кўрсатмоқда.

Аҳоли репродуктив саломатлигини мустаҳкамлаш, оилада тиббий маданиятни ошириш, ёш авлоднинг соғлом бўлиши учун имконият яратилган. Янги турмуш қураётган ёш оилаларни тиббий кўрикдан ўтказиш, соғлом авлод туғилиши учун пухта замин тайёрлаш ишлари туман марказий табобатхонаси қошида ташкил этилган "Оила ва никоҳ" хонасида олиб борилади. Кейинги уч ярим йилда оналар ўлими қайд этилмаган. Бу эса тумандаги саккиз мингдан зиёд туғиш ёшидаги аёллар шифокорларнинг доимий назоратида эканлиги, уларни сифатли тиббий кўрикдан ўтказиш, аниқланган хасталикларни ўз вақтида соғломлаштириш, керакли маслаҳатларни ўз вақтида даволаш ва бошқа саъй-ҳаракатлар самарасидир.

***

Истиқлол байрами ва туман ташкил этилганлигининг ўттиз йиллигини кенг нишонлаётган зафарободликлар қўриқни янада обод этишга, ислоҳотларни чуқурлаштиришга, ижтимоий-иқтисодий жабҳаларда янги марраларни эгаллашга астойдил интилмоқдалар. Уларнинг эзгу ниятлари ижобат бўлишига тилакдошмиз.

Нодира ҚУДРАТОВА

ГУРЛАН ҚЎЙНИДАГИ "ГУЛИСТОН"

Бунёдкорлик

Яқин орада "Шоликор" қишлоғида бўлмаган киши, ҳозир уни таниёлмаслиги мумкин. Негаки, айнан истиқлол боис, Гурлан туманидаги ушбу қишлоқ маркази кўркам шаҳарча тусини олди.

Кексаларнинг айтишича, ўтган аср бошларигача бу ер тўқайзор ва ботқоқликдан иборат бўлган. Унинг атрофларида ўзбек, қозоқ, туркман уруғлари кўримсиз кулбаларда истиқомат қилган. Аҳолининг деярли барчаси чорвачилик ва деҳқончилик билан шуғулланишган. 1935 йилга келиб, якка хўжаликлар бирикиб, "Гулистон" жамоа хўжалигини ташкил қилишган. 1937 йилда эса Узоқ Шарқдан яшаб келган бу жойларга корейслар кўчирилиб келтирилади. Шўролар даврида фақат шоли ва пахта етиштирадиган далалар ўрнида истиқлол туфайли кўпгина боғ-роғлар яратилди. Қишлоққа саноат кириб кела бошлади.

...Туман марказидан чиққанингиздан сўнг анча муддат бепоён далалардан кечиб, қишлоқ ҳудудига киришингиз билан ўзингизни ҳақиқий "Гулистон"да юрганингизни ҳис қила бошлайсиз. Дастлаб кўзингиз 450 нафар талаба билим олаётган, замонавий услубда қурилган чиройли ва муҳташам бино – қишлоқ хўжалик касб-ҳунар коллежига тушади. Сафарингиз давомида таассуротингиз бойий бошлайди. Исроил технологияси асосида ишлаб турган сут заводи, кичикроқ бозори ҳам бўлган қишлоқ гузари, биолаборатория биноси, турар жойлар, кенг, равон кўчалар...

Дарҳақиқат, буларнинг барчаси "гулистон"ликларнинг тадбиркорлиги-ю фидокорона меҳнатлари натижасида бунёд қилинган. Бу иншоотларнинг кўпчилиги истиқлол шарофати билан дунёга келган. Ширкатда 2338 гектар экин майдони бўлиб, асосан пахта, буғдой, шоли, сабзавот ва полиз эканлари етиштирилади. Улардан юқори ҳосил олиб келинмоқда.

-Муҳими, ҳамжиҳатлик, оғзибирчиликда, - дейди ширкат раиси Ўрозбой Юсупов. – 6400 нафар аҳолининг катта қисмини турли миллат вакиллари ташкил қилади. 45 та корейс оиласи, 1200 нафар туркман, 1508 нафар қозоқ, шунингдек, кўплаб қорақалпоқлар, хуллас, 13 миллат вакиллари истиқомат қилади. Кам таъминланган оилалар ширкат томонидан газ ўлчагичлар ва бошқа нарсалар билан бепул таъминланмоқда.

Бу йил гулистонликларнинг кайфияти ҳар қачонгидан ҳам баланд. Ер, сув, иқлим шароити ҳисобга олиниб, экин майдонининг 1200 гектарига шоли экилган. Негаки, улар кўп йиллар мобайнида шоличилик билан шуғулланиб, бу соҳа ҳадисини олганлар. Давлатга 14000 тоннадан ошириб "қирмизи дон" топширилган пайтлар кўп бўлган. Ишга ўзгача иштиёқ билан киришилганининг сабабиям шунда. Дастурхонда палов бўлса, юракда олов бўлади, - дейишади улар ҳазил аралаш.

Холмурод ҚУРБОНОВ

Навбаҳор – Навоий вилоятидаги энг кенжа, навқирон туман. У 1980 йил 1 апрелда ташкил этилган. 81 мингдан зиёд турли миллат вакиллари истиқомат қилаётган мазкур туманнинг умумий ер майдони 1570,2 квадрат километрни ташкил қилади. Зарафшон дарёсининг шимолий-ғарбидан бошланадиган туман ҳудуди секин-аста дашт ва чўлларга уланиб кетади.

НАВҚИРОН НАВБАҲОР

Тараққиёт

Бешработ қўрғони – туманнинг маъмурий маркази ҳисобланади. Собиқ тузум даврида кўримсизгина бир қишлоқ бўлган бу маскан қиёфаси ҳам истиқлол йилларида бутунлай ўзгариб кетди. Халқимиз "оққан ариқ оқади", деб бежиз айтмайди. Зотан, тарихий манбаларда Бешработ эски замонларда ҳам обод масканлардан бири бўлганлиги ҳақида етарлича маълумотлар мавжуд. Хусусан, бундан тўрт аср муқаддам бу ердаги Парзикент бозорида савдо-сотиқ гуллаб-яшнаган. Бозорчада узоқ-узоқлардан келувчи савдогарлар учун шинам карвонсаройлар, меҳмонхона, чойхона ва масжидлар қурилган...

Кези келганда шуни алоҳида таъкидлаш керакки, Навбаҳор тумани ҳудудида халқимизнинг қадим тарихидан гувоҳлик берувчи кўплаб ноёб ёдгорликлар, топилмалар ва табаррук масканлар жойлашган. Бу ердаги Қалқонота ёдгорликлари, Сармишсой археологик топилмалари ана шулар жумласидандир. Ўтган асрнинг эллигинчи-олтмишинчи йилларида қадимшунос олимлар томонидан олиб борилган археологик қазишлар натижасида туман ҳудудида қадимги аҳоли манзилгоҳлари қолдиқлари топилган эди. Қалқонота ёдгорликлари, у ердан топилган милоддан аввалги VI-V асрларга оид қўрғонлар, мозийнинг яна турли қатламларига бориб тақаладиган топилмалар, Сармишсой, Қораунгурсой, Биронсой суратлари каби осори атиқалар ўша даврларда ушбу ерларда яшаган аҳоли турмуши ҳақида кенг маълумот беради.

Баланд қир-адирлар билан Зарафшон дарёси оралиғида ястаниб ётган Учтут қишлоғида учта улкан тут дарахтлари мавжуд бўлиб, айтишларича, уларнинг ҳар бирининг ёши бир ярим минг йилга тенг экан. Шунга қарамай, дарахтлар ҳамон ҳар йили эрта баҳорда шиғил ҳосил беради. Бундай пайтда узоқ-яқиндан одамлар келишиб, яхши ният билан ана шу марварид тутлардан тановул қилишади. Ҳатто, қаҳатчилик замонларида уч тут мевалари бутун бошли қишлоқ аҳлининг жонига оро кирган экан. Эл орасида тут дарахтлари ҳақида ҳар хил афсоналар юради.

Қадимий тут дарахтларини навбаҳорликлар бениҳоя эъзозлашади. Эътиборлиси, Учтут қишлоғида жойлашган агроэкология лицейи ўқувчилари уларни ўз оталиғига олишибди. Болалар дарахтлар атрофини тозалаб, зиёратчиларнинг ҳордиқ чиқаришлари учун ўриндиқлар қўйишган. Шу ернинг ўзида тутларнинг ёши, тарихи ҳақидаги маълумотлар ёзилган тахта лавҳалар ўрнатишган.

Лицей талабаларининг бундай ибратли ишларини кўриб, дили яйрайди кишининг. Ўз ўтмишига бефарқ бўлмаган ёшлардан келажакда кўп нарсаларни кутиш мумкин. Зотан, Президентимиз ҳам: "Миллатни асраш керак, миллатни асраш учун эса унинг ҳақиқий тарихини ўрганиш, авайлаб ҳимоялаш керак" деб бежиз таъкидламаган эдилар.

Мустақиллик йилларида Навбаҳор туманида ҳам жуда катта ўзгаришлар юз берди. Туман марказидан тортиб, қишлоқларда ҳам янги, замонавий маданий-маиший иншоотлар, мактаблар, шифо масканлари, савдо шохобчалари, чойхоналар, кенг, равон асфальт йўллар қурилди. Туман марказий шифохонасининг уч қаватли, молия, солиқ, прокуратура идораларининг янги бинолари ҳам кейинги йилларда қад ростлади. Айниқса, мустақилликнинг 11 йиллик байрами шарафига қуриб фойдаланишга топширилган 750 ўринли Навбаҳор саноат касб-ҳунар коллежи туман ёшлари учун ҳақиқий совға бўлди, дейиш мумкин. Ҳозирги пайтда бу ерда юзлаб ёшлар турли касблар сир-асрорларини ўрганишяпти. Энг замонавий ўқув ускуналари, компьютерлар уларнинг ихтиёрида.

Очиғи, собиқ тузум даврида мазкур туманда ҳам аҳолини тоза ичимлик суви ва табиий газ билан таъминлаш масаласи энг ўткир муаммолар сирасига кирар эди. Мустақилликкача бу борадаги кўрсаткичлар деярли "нол"дан иборат эди. Одамларнинг куни оддий ўтин-у ариқ сувига қолган эди. Аммо кейинги йилларда туман раҳбарлари бу муаммоларни бартараф этишга жиддий киришдилар. Натижада узоқ-яқин қишлоқлардаги хонадонларда ҳам бирин-кетин "зангори олов" ёниб, тоза ичимлик суви кириб бора бошлади. Мисол учун, 1996 йили Навбаҳор бўйича жами 3774 хонадон табиий газ билан таъминланган бўлса, ушбу кўрсаткич шу йилнинг 1 июлига қадар 11 минг 963 тани ташкил этди. Умуман айтганда, ҳозир тумандаги 76 фоиз хонадонлар газлаштирилган. Йил охиригача бу кўрсаткич янада ошиши мўлжалланмоқда. Шу вақт ичида 4844 хонадонга Дамхўжанинг зилол суви кириб борди.

-Биз аҳолини тоза ичимлик суви ва табиий газ билан таъминлаш масаласини бир зум ҳам унутганимиз йўқ, - дейди Навбаҳор тумани ҳокими, Олий Мажлис депутати Ғулом Облоқулов. – Бу борада мавжуд ҳар қандай имкониятларни ишга солишга ҳаракат қилаяпмиз. Мақсадимиз – яқин вақтларда туманимизда бу масалани тўлиқ ҳал этишдан иборат.

Кўпчилик жойларда бўлгани каби Навбаҳор тумани иқтисодиётининг ҳам ўзагини қишлоқ хўжалиги соҳаси ташкил этади. Навбаҳорлик деҳқонлар Зарафшон дарёси ўзани бўйлаб ёйилиб кетган 19 минг 250 гектар майдонда пахта, донли экинлар, мева-сабзавот ва полиз маҳсулотлари етиштиришади. Далаларини эса "Ўнг соҳил" канали, Навкар, Арабхона ариқларидан оқиб келадиган Зарафшон суви билан суғоришади. Навбаҳорлик миришкорларнинг машаққатли меҳнати қадрини ҳеч нарса билан ўлчаб бўлмайди. Чунки улар ҳар бир мисқол ҳосилни катта қийинчиликлар эвазига етиштиришади. Мисол учун, аксарият майдонларнинг қишда камида уч марта шўрини ювишга тўғри келса, гипсли далаларда деҳқончилик қилиш ундан-да машаққат. Бунинг устига, юқори ҳудудларда жойлашган бир неча минг гектарлик майдонларга эса об-ҳаёт насослар кўмагида тўрт мартагача кўтариб берилади. Аммо табиатан иродали ва омилкор навбаҳорлик деҳқонлар ҳар йили бундай қийинчиликларни матонат билан енгиб, барча тармоқларда мўл-кўл ҳосил етиштиришаяпти.

Бу йил туман деҳқонлари 8118 гектарлик майдонда ғалла парваришлаб, жами 28 минг 400 тонна сара дон етиштиришди. Давлатга 18 минг 564 тонна сара дон сотилиб, шартномавий режа ортиғи билан адо этилди. Туман бўйича ҳосилдорлик ўртача 40 центнерга етказилганлиги, айниқса, диққатга сазовор. "Янгиқўрғон", "Истиқлол", Навоий номли ширкат хўжаликларида эса бу кўрсаткич 55-60 центнерга тўғри келди. Мана шу мисолнинг ўзиёқ навбаҳорлик заҳматкаш деҳқонларнинг ғаллачилик борасида катта тажриба ҳосил қилиб, улкан ютуқларни қўлга киритаётганликларидан далолатдир.

Бугунги кунда туман бўйича 971 та фермер хўжаликлари фаолият кўрсатмоқда. Шулардан 670 тасининг далаларида асосан пахта ва дон парваришланса, 215 фермер хўжалиги эса фақат ғаллачилик билан шуғулланаяпти. Навбаҳорнинг улкан дон хирмонини яратишда уларнинг ҳам катта ҳиссаси бор. Хусусан, С.Жўраев номли фермерлар уюшмасига қарашли "Арслон бобо" фермер хўжалиги раҳбари Аҳтам Рустамов бу йил юқори ҳудудда жойлашган 10 гектар майдоннинг ҳар гектаридан режадан белгиланган 26,5 центнер ўрнига нақ 76,5 центнердан ҳосил олиб, барчани қойил қолдирди. Натижада шартнома режасини 134 фоизга уддалаб, оз эмас, кўп эмас 50 тонна буғдойни ўз омборига тўкди. "Истиқлол" ширкат хўжалигидаги "Ҳазрат ота" фермер хўжалиги раҳбари Олим Насруллаев эса режадан ошиқча етиштирилган 45 тонна донга ўзи эга бўлди. Умуман, бундай мисолларни истаганча келтириш мумкин. Уларга қарата: "қандингни ур, фермер!" дегимиз келади.

Фермерларнинг бундай юқори натижага эришаётганликлари бежиз эмас. Зотан, туман раҳбарлари уларнинг кўнгилдагидек фаолият кўрсатишларини таъминлаш масаласига жиддий эътибор беришаяпти. Бугун Навбаҳорда битта муқобил МТП, 7 та ёнилғи қуйиш шохобчалари, 4 та минерал ўғит ва ўсимликларни ҳимоя қилиш бўлимлари, 7 та сувдан фойдаланувчилар уюшмаси, жойларда эса 3 та мини-банк асосан фермерларга хизмат кўрсатаяпти. Яқин вақтларда яна учта ана шундай мини-банклар ташкил этилиши мўлжалланган. Туманда чорвачилик билан шуғулланувчи фермерлар ҳам анчагина. Уларнинг мушкулини осон қилиш мақсадида иккита наслчилик ва ветеринария шохобчалари ҳам ташкил этилган. Бу ерда малакали мутахассислар фермерларга чорвани парваришлаш юзасидан зарур йўл-йўриқларни кўрсатиб боришади.

Пиллакорлар эса давлатга 150,3 тонна сифатли пилла топширишди. Бу ўтган йилдагига нисбатан 18 тонна кўп демакдир. Ўз навбатида, картошка, сабзавот маҳсулотлари, гўшт, сут ишлаб чиқариш борасида ҳам юқори натижалар қўлга киритилаяпти. Мавжуд чорва моллари ўтган йилдагидан 1782 бошга кўпайтирилиб, уларнинг жами сони 87 минг 347 бошга етказилди. Мазкур тармоқдан кўрилажак даромад ҳам ёмон бўлмайди.

Туман пахтакорлари айни вақтда 9 минг 431 гектарлик майдонда ғўза парваришлашаяпти. Бу йил об-ҳаво нисбатан салқинроқ келганлиги сабабли Навбаҳорда ҳам бошида ғўза ривожи сал кечиккан эди. Бироқ вақтида кўрилган чора-тадбирлар натижасида ҳаммаси ўз изига тушиб кетди. Эртаиндин ёппасига теримга киришилгач, туманнинг "оқ олтин" хирмони ҳар қачонгидан ҳам юксакроқ бўлишига ишончимиз комил.

Ўтган йил август ойи охирларида Навбаҳор тумани ҳаётида катта воқеа содир бўлди. Истиқлол байрами шукуҳи кезиб юрган ўша кезларда бу ерда йирик "Бентонит" Ўзбек – Америка қўшма корхонаси иш бошлади. Бу – туманда саноатни ҳам ривожлантириш бўйича олиб борилаётган хайрли саъй-ҳаракатларнинг яққол намунаси бўлди, дейиш мумкин.

Мазкур корхонанинг истиқболи порлоқ эканлигига заррача шубҳа йўқ. Чунки Навбаҳор тоғларидан қазиб олиниб, қайта ишланаётган бентонит гиллари нефт ва газ саноати учун сув ва ҳаводек зарур хом ашё ҳисобланади. Ўз навбатида, ундан лак-бўёқ, ёғ-мой, металлургия, косметика саноатлари, спиртли ичимликлар ва тиббиёт асбоб-ускуналари ишлаб чиқариш сингари халқ хўжалигининг кўплаб тармоқларида кенг фойдаланилади.

Тумандаги бентонит конида мазкур хом ашёнинг уч хил тури мавжуд. Ишқорли бентонит, ишқорли-ерли бентонит ва карбонатли папигорскитли бентонит гилларининг ҳар тоннасидан 16 куб метргача бурғулаш эритмаси олиш мумкин экан. Шу чоққача ушбу хом ашё юртимизга валюта эвазига хориждан келтирилар эди. Бентонит хом ашёсидан нефт-газ соҳасида фойдаланишнинг самараси бениҳоя юқоридир. Шу боис қўшма корхонада ишлаб чиқарилаётган маҳсулот баъзи қўшни мамлакатларга ҳам экспорт қилинаяпти. Келажакда қўшма корхона қувватини янада ошириши мумкин.

Таъкидлаш жоизки, бундай йирик саноат иншоотининг ишга туширилиши ҳам истиқлол шарофатидандир. Бугунги кунда ҳукуматимиз қишлоқ жойларда ҳам саноатни ривожлантиришга жиддий эътибор қаратаётганлиги бежиз эмас. Зотан, саноат тараққиёти – иқтисодий ривожланишнинг муҳим омилларидан биридир.

Навбаҳор туманида шу кунларда яна бир йирик ишлаб чиқариш иншооти – "Навоийтекс" корхонаси қурилиши ҳам давом этмоқда. Шу йил охиригача ишга туширилиши мўлжалланаётган мазкур заводда бир йўла 850 киши меҳнат қилиши мўлжалланган. Демак, ҳадемай туман иқтисодиётида яна бир истиқболли соҳа юз очиши, шубҳасиз.

Туманда пахтани қайта ишлайдиган замонавий корхона ҳам бунёд этилаяпти. У ишга туширилгач эса ҳар йили туман деҳқонлари етиштириб бераётган ўттиз минг тонна "оқ олтин"ни шу ерда қайта ишлаш имкони туғилади. Бу эса катта иқтисодий самара келтириши кундек равшан. Шу чоққача ана шу қимматбаҳо хом ашёни ортиқча сарф-харажатлар эвазига узоқ масофага ташиб боришга тўғри келарди. Тумандаги "Гигант" ширкат хўжалигида эса бир кунда юз тонна қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлайдиган консерва заводи қурилиши давом этаяпти. Италиянинг замонавий технологияларига асосланган ушбу корхонанинг фаолият бошлаши ҳам туман аҳли учун муносиб совға бўлади.

Навбаҳорликлар ҳам мамлакатимиз мустақиллигининг 12 йиллик байрамини ёруғ юз, эзгу ниятлар билан кутиб олишмоқда. Яқинда туманда яшовчи истиқлол тенгдоши бўлган 12 нафар болаларнинг мучал тўйи ўтказилди. Катта дастурхон ёзилиб, элга ош тортилди. Тўйболаларга қимматбаҳо совғалар улашилиб, уларнинг ҳар бирининг номига 5 минг сўмдан пул қўйилган омонат дафтарчалари топширилди. Санъаткорларнинг шўх куй-қўшиқлари янгради. Давранинг тўридан жой олган нуроний отахонлар эса эл-юрт тинчлиги, Ватан равнақи, ёшларнинг бахт-саодатини тилаб дуога қўл очишди...

Бундай ибратли тадбирларни тез-тез ўтказиб туриш Навбаҳорда одат тусига кирган, десак янглишмаймиз. Турли байрамлар арафасида туман ҳокими Ғулом Облоқулов бошлиқ мутасадди раҳбарлар бу ерда яшаётган ўн нафардан зиёд юз ёшдан ошган нуроний қариялар ва шунингдек, ёлғиз, ногирон кишилар ва шифохоналарда ётган беморлар ҳолидан хабар олиб, байрам билан қутлашар экан. Бундай эътибордан уларнинг бошлари осмонга етиши табиий. Зеро, кекса ва кўнгли шикаста инсонларга эътибор кўрсатиш ниҳоятда савоб ишдир.

Бир сўз билан айтганда, навқирон ёшдаги Навбаҳор тумани ҳам тараққиёт йўлидан дадил қадам ташламоқда. Бу ерда амалга оширилаётган кенг қамровли амалий саъй-ҳаракатлар унинг истиқболи порлоқ эканлигидан, туман аҳли эртага бугунгидан ҳам яхшироқ яшашидан дарак беради. Бундай имкониятни уларга мустақиллик берганлиги эса ҳеч қандай исбот талаб қилмайдиган ҳақиқатдир.

Ғафур ШЕРМУҲАММАД

* * *

Х.ШОПЎЛАТОВ
олган суратлар.

ПАХТАБАНК —

Ислоҳот

Республикамиз иқтисодини юксалтириш, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантиришда "Пахта Банк"нинг ўрни беқиёс. Чунки янгиликка интилиш, изланиш, тезкорлик ва аниқлик ҳар бир банк ходимининг иш услубига айланган. Қолаверса, жорий йилнинг ўтган даврида "Пахта Банк" ўз фаолиятини Банк тизимини ислоҳ қилишга оид Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонлари ва Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари талабларига мувофиқ ишлаб чиқилган ва Банк Кенгаши тасдиқлаган 2003 йилга мўлжалланган Бизнес-режа ва стратегик ривожланиш дастурига асосан олиб борди.

Хусусан, асосий эътибор Вазирлар Маҳкамасининг "Банк тизимини ислоҳ қилишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги 2000 йил 24 мартдаги 104-сонли қарорига мувофиқ қабул қилинган "2000-2003 йилларда банк тизимини ислоҳ қилиш Дастури"нинг бажарилишини таъминлашга қаратилди.

Шунингдек, Молия соҳасини ривожлантириш агентлиги орқали банкка жалб этилган Жаҳон Банкининг маслаҳатчиси билан ҳамкорликда ўтган даврда кредит таваккалчилигини бошқаришни такомиллаштириш йўналишида амалий ишлар қилинди. "Пахта Банк"нинг 2003 йилга мўлжалланган "Кредит сиёсатининг асосий йўналишлари" ишлаб чиқилди ва Банк Кенгаши томонидан тасдиқланди. Ҳозирги кунда банк филиалларида кредитлаш жараёни мазкур сиёсат асосида амалга оширилмоқда. Айни пайтда марказий офисда янги таркибий тузилма "Кредит таваккалчилигини бошқариш" бўлими ташкил этилди.

Шунингдек, Банкнинг капиталлашув даражасини оширишга, ликвидлилигини мустаҳкамлашга, активлар сифатини янада яхшилаш ҳисобига банкнинг молиявий барқарорлигини оширишга, янги хизмат турларини жорий қилиш, минибанклар очиш орқали мижозлар сонини кўпайтириш, банк ахборот тизими ва технологияларини ривожлантиришга қаратилган қатор тадбирлар амалга оширилди. Буларнинг натижасида банкнинг асосий молиявий кўрсаткичларининг ўсишига эришилди.

Банкнинг жамлама капитали 2003 йилнинг 1 июл ҳолатига кўра 39509 млн. сўмни ташкил этди ва ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 8381 млн.сўмга ёки 127 фоизга ўсди.

Низом жамғармани кўпайтириш борасида ҳам маълум ишлар амалга оширилди. "Пахта Банк"нинг нақдсиз, оддий эгаси ёзилган акцияларининг 8-эмиссияси Қимматли қоғозлар бозори фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш Маркази давлат рўйхатидан ўтказилди.

Жорий йилнинг ўтган 6 ойи мобайнида "Пахта Банк" томонидан аҳолига юқори фоизли омонатлар таклиф этиш давом эттирилди. Ҳозирги кунда "Пахта Банк" тизимида амалда бўлган омонатларнинг 12 та турига аҳолининг бўш пул маблағлари қабул қилинмоқда.

Жалб қилинган жами депозитлар таркибида жисмоний шахслардан жалб қилинган омонатлар салмоғи 35,2 фоизни, умумий суммаси эса 16761 млн.сўмни ташкил этди.

Шу билан бир қаторда, "Пахта Банк"нинг 5 млрд. сўмлик юридик шахслар учун депозит сертификатлари муомалага чиқарилиб, шундан 2090 млн.сўми жойлаштирилди.

Амалга оширилган тадбирлар натижасида банкнинг бутун ресурс базаси кенгайтирилди ва унинг миқдори 2003 йил 1 июл ҳолатига 225,4 млрд сўмни ташкил этиб, ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 79,9 млрд сўмга ёки 154 фоизга ўсди.

Жалб этилаётган маблағлар миқдорини ошириш асосида банк хизматлари кўламини янада кенгайтиришга эришилди. Хусусан, 2003 йил 1 июл ҳолатига, банк активлари ҳажми 232,6 млрд сўмни ташкил этди. Йил бошига нисбатан 23,3 млрд.сўмга ёки 111 фоизга ўсди.

Бунда кредит қўйилмаларининг ҳажми 114,9 млрд. сўмни ташкил

этиб, жорий йил бошига нисбатан 126 фоизга, ўтган йилнинг 1 июл ҳолатига таққосланганда эса 148 фоизга ортди. Кредитлар Марказий банкнинг амалдаги тартиби асосида таснифланди. Ушбу жараёнда хавф-хатарларнинг даражасини пасайтириш мақсадида активлар ва кредит портфели етарли даражада ҳимояланди.

"Пахта Банк" қимматли қоғозлар бозорида ҳам фаол иштирок этиб келмоқда. 2003 йил 1 июл ҳолатига банкнинг қимматли қоғозлар портфели 6,6 млрд. сўмни ташкил этди. Шундан Давлат қисқа муддатли облигациялари 3,4 млрд. сўмни ёки қимматли қоғозлар портфелининг 52,4 фоизини, инвестицияга йўналтирилган маблағлар миқдори эса 3,1 млрд. сўмни ёки қимматли қоғозлар портфелининг 47 фоизини, корпоратив облигациялар эса 100 млн. сўмни ташкил қилди.

Ҳозирги кунда Банкнинг корпоратив портфелида 90 тадан ортиқ акциядорлик жамиятлари акциялари мавжуд. Жумладан, "Ўзқишлоқмашлизинг"нинг 121,6 млн сўм, "Ўзқишлоқмашхолдинг"нинг 76.9 млн. сўм, "Ўзагросуғурта"нинг 50 млн. сўм, Ўзбекистон Республикаси Валюта Биржасининг 113 млн.сўм акциялари сотиб олинган. Шу йил бошидан инвестицияларга йўналтирилган маблағлардан олинган даромад 298,4 млн.сўмни ташкил этди.

"Пахта Банк" томонидан 2003 йилнинг ўтган даврида Ҳукумат қарорлари талабларидан келиб чиққан ҳолда тадбиркорликни ривожлантириш, деҳқон, фермер хўжаликларини, кичик ва ўрта бизнес субъектларини молиявий қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор берилди ва бу йўналишдаги ишлар янада фаоллаштирилди.

Айни кунларда, банк филиаллари томонидан хизмат кўрсатилаётган кичик ва ўрта бизнес субъектлари сони 66638 тани ташкил этиб, бу рақам йил бошига нисбатан 7720 тага кўпдир.

Кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришни рағбатлантириш бўйича Республика мувофиқлаштирувчи Кенгашининг тасдиқлаган истиқбол режасига асосан 2003 йилнинг 1 июл ҳолатига "Пахта Банк" бўйича кичик ва ўрта бизнес субъектларига банкнинг ўз маблағлари ҳисобидан 6750,7 млн.сўм кредитлар ажратилиши режалаштирилган бўлиб, амалда бу иш 6983,8 млн.сўмга ёки 103 фоизга бажарилди.

Жорий йилнинг ўтган 6 ойи давомида кичик ва ўрта бизнес субъектларининг 3114 та лойиҳаси молиялаштирилди, берилган кредитларнинг умумий миқдори 8,6 млрд сўмни ташкил этди.

Шунингдек, банк томонидан тадбиркорларга, кичик ва ўрта бизнес субъектларига, фермерларга ажратилаётган микрокредитлар миқдори ҳам ортди. 2003 йил 1 июл ҳолатига берилган микрокредитлар 4,8 млрд.сўмни ташкил қилди. Бу 2002 йилнинг 1 июл ҳолатига нисбатан 488 млн.сўмга кўп демакдир.

Банкнинг имтиёзли кредитлаш жамғармаси маблағлари ҳисобидан 2002 йилнинг 1 июл ҳолатига 870,6 млн.сўм кредит ажратилган бўлса, бу кўрсаткич миқдори жорий йилнинг ўтган 6 ойи якуни бўйича 1309 млн.сўмни ташкил этиб, 438,4 млн.сўмга ёки 1,5 мартага ортди.

Бундан ташқари тадбиркорларни, кичик ва ўрта бизнес субъектларини хорижий ҳамкор банклар кредити билан таъминлашга ҳам эътибор берилмоқда.

Хусусан, "Европа Тикланиш ва Тараққиёт банки" билан кичик ва ўрта бизнес субъектларига микрокредитлар ажратиш мақсадида 7 млн. АҚШ доллари миқдоридаги кредит шартномаси имзоланган.

Ушбу шартномага асосан ажратилган кредитнинг 500 минг АҚШ доллари банкнинг 5 та филиали томонидан тўлиқ ўзлаштирилди.

Ҳозирги кунда Банкнинг Самарқанд, Фарғона, Андижон вилоят бошқармаларида ҳамда Қўқон ва Чилонзор филиалларида банк мутахассислари "Европа Тикланиш ва Тараққиёт Банк"и маслаҳатчилари билан доимий мулоқотда бўлиб фаолият кўрсатмоқда. Жалб қилинган қўшимча ресурслар

ҳисобидан жорий йилнинг 1 июл ҳолатига Қўқон филиали томонидан 314 млн.сўмлик 186 та лойиҳа, Чилонзор филиали томонидан 280 млн. сўмлик 92 та, Фарғона вилоят бошқармасида 176 млн. сўмлик 79 та, Самарқанд вилоят бошқармасида 136 млн. сўмлик 60 та, Андижон вилоят бошқармасида 117 млн. сўмлик 82 та лойиҳалар молиялаштирилди.

"Пахта Банк" томонидан тадбиркорларга, кичик ва ўрта бизнес субъектларига, деҳқон, фермер хўжаликларига ишлаб чиқариш ва инновация лойиҳаларини молиялаштириш ҳамда хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантириш мақсадида ажратилган кредитлар самарали бўлмоқда.

Жумладан, Бухоро вилоят бошқармаси банк жараёнлари бўлими томонидан "Арбоб Ғайбулло" фермер хўжалигига банкнинг ўз маблағлари ҳисобидан 9 млн. 600 минг сўм кредит ажратилган ва фермер кредит ҳисобига МТЗ-80 русумли трактори сотиб олган. Натижада хўжалик мазкур тракторлардан ўз ерларини ҳайдаш ҳисобига 1 млн.сўм иқтисод қилган. 60 гектар майдонда ғалла етиштириб, 250 тонна ялпи ҳосил олинган. 2003 йил ярим йиллик якуни бўйича 97450 минг сўм даромад, 9400 минг сўм соф фойда олишга эришилган.

Бухоро вилояти Ғиждувон филиали томонидан "Нўъмон" хусусий фирмасига мармарни қайта ишлашни ташкил этиш мақсадида ускуна ва хомашё сотиб олиш учун банкнинг ўз маблағи ҳисобидан 5 млн. сўм ўрта муддатли микрокредит берилган. Кредит ҳисобига 5 та янги ишчи ўрни яратилган.

Банкнинг Наманган шаҳар филиали томонидан "Бунёд" қўшма корхонасига хом ашё харид қилиш учун 50 миллион сўм ўрта муддатли кредит берилган. Корхонада 70 та ишчи иш билан таъминланган. Ажратилган кредит ҳисобига корхонада ҳар хил турдаги сочиқ маҳсулотлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилган. Жорий йилнинг 6 ойи мобайнида корхона 39900 минг сўмлик экспортбоп маҳсулот ишлаб чиқарган. Ҳозирги кунда Россия Федерацияси Новосибирск шаҳридаги "Себтекстил-Н" жамияти билан 224000 АҚШ долларига маҳсулот етказиб бериш бўйича контракт тузилган ва амалий ишлар олиб борилмоқда.

Андижон вилояти Қорасув филиали томонидан якка тартибдаги тадбиркор Анвар Исақовга банкнинг ўз маблағлари ҳисобидан пайпоқ тўқиш дастгоҳи ва хомашё сотиб олиш учун 3 миллион сўм микрокредит берилган. Тадбиркор кредит маблағига 4 дона пайпоқ тўқиш дастгоҳи ва хомашё сотиб олган. Ҳозир тадбиркор бир ойда 24-27 ўлчамдаги 600 минг сўмлик эркаклар пайпоқлари ишлаб чиқармоқда. 2003 йилда пайпоқ сотишдан тушган даромадлари ҳисобига яна қўшимча 2 та пайпоқ тўқиш дастгоҳи сотиб олган. Жорий йилнинг ўтган даврида 1750 минг сўм соф даромад олинган.

Банкнинг ички молиявий ресурслари билан бир қаторда хорижий кредит линиялари маблағларини ўзлаштириш бўйича ҳам қатор ишлар амалга оширилди.

"Пахта Банк" томонидан "Европа Тикланиш ва Тараққиёт Банки" ҳамда "Осиё Тараққиёт Банки" кредит линиялари ҳисобидан кичик ва ўрта бизнес субъектларини қўллаб-қувватлаш мақсадида 2003 йил якуни бўйича 8 млн. АҚШ доллари миқдоридаги лойиҳаларни молиялаштириш режалаштирилган. Жорий йилнинг ўтган 6 ойи давомида эса 6,47 млн. АҚШ доллари миқдоридаги лойиҳалар молиялаштирилди. Ҳозирги кунда хорижий кредит линиялари ҳисобидан молиялаштирилган лойиҳаларнинг умумий сони 36 тани, ажратилган кредитлар миқдори эса 28,6 млн. АҚШ долларини ташкил этди.

Жумладан, Тошкент шаҳридаги "Ўзгаришагротаъминот" ҳиссадорлик жамиятининг полипропилен шпагат ишлаб чиқаришга мўлжалланган 455925 Евро миқдоридаги лойиҳаси, Хонқа туманидаги "Хонқа Қоп" масъулияти чекланган жамиятининг 495 минг АҚШ доллари миқдоридаги полипропилен қоплари ишлаб чиқариш, Денов туманидаги "Хайробод" маъданли сув ишлаб чиқариш фирмасининг 83,5 минг АҚШ доллари миқдоридаги, Самарқанд вилоятидаги "Орифен" қўшма корхонасининг мева пюреси, концентрациялашган сок ва томат пастаси ишлаб чиқаришга мўлжалланган 2980 минг АҚШ доллари миқдоридаги, Фарғона вилоятидаги "Феркон" хусусий корхонасининг текстил конуслари ишлаб чиқаришга мўлжалланган 220000 АҚШ доллари миқдоридаги лойиҳалари молиялаштирилди.

Натижада, республикамизга маҳаллий хомашёни қайта ишловчи асбоб-ускуналар, кичик цехлар келтирилиб, турли маҳсулотлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Хорижий кредитлар ҳисобидан кичик ва ўрта бизнес субъектларининг лойиҳаларни молиялаштириш эвазига 1000 та янги ишчи ўринлари яратилди ҳамда жорий йилнинг ўтган 6 ойи давомида 1 млрд. сўмдан ортиқ маҳсулотлар ишлаб чиқарилди.

Мисол учун, "Орифен" қўшма корхонасида Италиядан келтирилган ускуналар ёрдамида экспортбоп маҳсулотлар ишлаб чиқарилмоқда. Корхонанинг ишлаб чиқариш қуввати йилига 16754 тоннага тенг бўлиб, жорий йилнинг ўтган 6 ойи давомида 631,3 минг АҚШ доллари миқдоридаги маҳсулот сотилди, шунинг 90 фоизи четга экспорт қилинди.

Фермер хўжаликларини хорижий кредит линиялари маблағлари ҳисобидан қўллаб-қувватлашга ҳам алоҳида эътибор қаратилди.

Чунончи, Германияни КФВ банкининг кредит линияси ҳисобидан 3 та фермер хўжалигининг 1116 минг Евро, Европа Тикланиш ва Тараққиёт банкининг кредит линияси ҳисобидан 1 та фермер хўжалигининг 133,4 минг АҚШ доллари қийматидаги лойиҳалари

молиялаштирилди.

Жумладан, Қашқадарё вилоятининг Китоб туманидаги "Қиёт" фермер хўжалигига 264519 Евро миқдорида кредит ажратилиб, арпадан перловка ишлаб чиқарадиган, қуввати йилига 2450 тоннага тенг бўлган Германиянинг ускунаси ўрнатилди. Фермер хўжалиги жорий йилнинг ўтган 6 ойи давомида қарийб 88,6 млн. сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди.

Тошкент туманида жойлашган "Тўхтаниёз ота" фермер хўжалигининг 133337 АҚШ доллари миқдоридаги лойиҳаси тўлиқ молиялаштирилиб, фермер хўжалигида жаҳон андозаларига мос келадиган маҳсулотлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Жорий йилнинг ўтган даври давомида банкнинг ташқи иқтисодий фаолиятини ривожлантириш, валюта айирбошлаш шоҳобчаларини бир маромда ишлашини таъминлаш, мижозларга кўрсатиладиган хорижий валютадаги банк хизматлари доирасини кенгайтириш борасида ҳам муайян ишлар қилинди.

Ҳозирги кунда, "Пахта Банк" 10 дан ортиқ мамлакатларнинг 21 та банклари билан узвий алоқалар ўрнатиб, ишламоқда.

Халқаро тўловлар бўйича амалга оширилган операциялар сони жами 433 тани, миқдори эса 55,5 млн.АҚШ долларини ташкил этди. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан импорт аккреди-

РАҚОБАТ, ИЗЛАНИШ, ЎЗГАРИШ ДЕМАК

Жорий йилнинг ўтган даврида экспорт-импорт операциялари бўйича ҳам ижобий ўзгаришларга эришилди. Жумладан, банкнинг экспортёр мижозларидан 5904 минг АҚШ доллари миқдорида экспорт тушуми тушди, 3015 минг АҚШ доллари миқдорида мажбурий сотув амалга оширилди. Ўрнатилган режа эса 130 фоизга бажарилди.

Халқаро иқтисодий алоқаларни янада кенгайтириш ва мустаҳкамлаш мақсадида банк раҳбарияти халқаро молия ва банк институтларининг, хусусан Европа Тикланиш ва Тараққиёт банки, Осиё Тараққиёт банки, Швейцариянинг Бирлашган банки, Германия банкларининг Ўзбекистонда аккредитация қилинган ваколатхоналари

(Коммерцбанк АГ, Банкгезелшафт Берлин АГ, Дойче Банк АГ), Эксимбанк (ХХР) ва бошқа банкларнинг вакиллари билан 31 маротаба учрашувлар ўтказди.

Шу билан бир қаторда банк мутахассислари шу йилнинг май ойида Европа Тикланиш ва Тараққиёт банки Бошқарувчилар Кенгашининг Тошкент шаҳрида ўтказилган анжуманида фаол иштирок этишди. Ушбу анжуманда ўтказилган бизнес танловда "Пахта Банк" ўзининг 4 та истиқболли лойиҳалари билан қатнашди ҳамда банк томонидан таклиф этилган, "Ўзбек-Ксерокс" нусха тайёрлаш хизмат маркази лойиҳаси фахрли 3-ўрин билан тақдирланди.

Шунингдек, Банк раҳбарияти ушбу анжуманда қатнашган Германия, Дания, Италия, АҚШ, Франция, Швейцария давлатларининг қатор банклари вакиллари билан ўнлаб учрашув ташкил этди.

Мазкур учрашувларда Дойче Банк АГ, Коммерцбанк АГ, Хипо Ферейнс Банк АГ, Америкен Экспресс Банк ЛТД, БНП Париба, Уни Кредито Италиано каби йирик халқаро банкларнинг делегациялари билан ўзаро иқтисодий алоқаларни мустаҳкамлаш ва халқаро тўловлар бўйича амалга ошириладиган операцияларни кенгайтириш масалалари муҳокама этилди.

2003 йилнинг ўтган даврида банкнинг 6 нафар ходими "Россельхоз" банкида, Корея Республикасида, Германиянинг Франкфурт шаҳрида бўлиб ўтган семинарларда, шунингдек, банкнинг 37 нафар раҳбар ва мутахассислари Республика Марказий банки, Банклар Ассоциацияси, Молия соҳасини ривожлантириш бўйича Агентлик, Европа Тикланиш ва Тараққиёт банки томонидан ташкил этилган семинарларда иштирок этиб, малакаларини оширдилар.

Жорий йилнинг II чорагида банк филиалларини ягона вакиллик ҳисоб варағига ўтказиш ишлари тугалланди ва барча филиаллар ягона вакиллик ҳисоб варағи тизими асосида тўловларни амалга оширмоқда.

Ҳозирги кунда ягона балансни таъминловчи ахборотлар базасини ишга тушириш, марказлашган ахборот таҳлил тизимини жорий этиш масалалари устида ҳам амалий ишлар олиб борилмоқда.

Банк хизматларини мижозлар манфаатига йўналтириш таъминланмоқда, уларнинг янги ва афзал турлари ишлаб чиқилмоқда ҳамда тақдим этиш чора-тадбирлари амалга оширилмоқда.

Хусусан, Вазирлар Маҳкамасининг "Банк тизимини ислоҳ қилишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"-ги 2000 йил 24 мартдаги 104-сонли қарори ижросини таъминлаш мақсадида "Пахта Банк"да Швециянинг "Robur Safe AB" фирмаси томонидан ишлаб чиқарилган депозитар катакчалар ўрнатилиб, аҳолининг, корхона ва ташкилотларнинг қимматбаҳо қоғозлари ҳамда буюмларини сақлаш учун қулай бўлган депозитар катакчаларини ижарага бериш бўйича янги хизмат тури жорий қилинди.

"Пахта Банк" қишлоқ хўжалигида ўтказилаётган иқтисодий ислоҳотлар учун энг қулай шарт-шароитларни яратиб бериш ҳамда мазкур тармоқда ўтказилаётган иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштиришга ва тараққиёт омили ҳисобланган фермер хўжаликларини ривожлантиришга яқиндан кўмаклашмоқда.

Хусусан, янги ташкил этилган фермер хўжаликларини қўллаб-қувватлаш ва намунали банк хизмати кўрсатиш учун жорий йилда 73 та мини банклар ташкил этилди ва уларнинг умумий сони 229 тага етказилди.

Шу билан бир қаторда Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 22 январидаги қарорига мувофиқ, тугатилаётган ширкат хўжаликларини фермер хўжаликларига айлантириш бўйича мониторинг ишлари кучайтирилди.

Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 7 ноябрдаги "Давлат эҳтиёжлари учун харид қилинадиган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни маблағ билан таъминлаш механизмини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги 383-сонли қарорига асосан Бухоро, Фарғона, Наманган ва Хоразм вилоятларидаги Давлат эҳтиёжлари учун харид қилинадиган пахта ва ғалла етиштирувчи фермер

хўжаликларининг 2003 йил ҳосили учун сарфланадиган харажатларини амалдаги бўнаклаш механизми ўрнига Молия Вазирлиги ҳузуридаги "Жамғарма"нинг йиллик 5 фоиз миқдоридаги ресурс маблағлари ҳисобига тижорат банклари томонидан ажратиладиган имтиёзли кредит маблағлари орқали молиялаштириш механизми жорий этилди.

Янги молиялаш механизмининг самарали кечишини таъминлаш мақсадида Бухоро, Фарғона, Наманган ва Хоразм вилоятларида пахта ва ғалла етиштирувчи фермер хўжаликлари учун ўқув-семинарлари ташкил этилди, имтиёзли кредит ажратиш бўйича бош кредит шартномаси, қўшимча битимлар лойиҳаси ишлаб чиқилди ва жойларга етказилди.

Фермер хўжаликларининг йиллик имтиёзли кредитларга бўлган эҳтиёжлари ўз вақтида ҳисоб-китоб қилиниб, Молия Вазирлиги ҳузуридаги Жамғармага тақдим этилди. Амалга оширилган ҳисоб-китобларга кўра жами 12891 та, шундан 6667 та пахта ва 6224 та ғалла етиштирувчи фермер хўжаликлари мавжуд бўлиб, уларнинг йиллик имтиёзли кредитларга бўлган талабидан келиб чиққан ҳолда "Пахта Банк" филиалларида жорий йилнинг 6 ойи давомида фермер хўжаликлари томонидан тақдим этилган кредит буюртмаларига асосан жами 7388 млн. сўмлик имтиёзли кредитлар ажратилиб, тўлиқ ва ўз вақтида ўзлаштирилди.

Жойлардаги фермер хўжаликлари билан ўтказилган суҳбатлар давомида, улар томонидан давлат эҳтиёжлари учун пахта ва ғалла етиштиришни мазкур механизм орқали бўнаклаш қатор афзалликларга эга эканлиги таъкидланмоқда.

Бундан ташқари Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 26 ноябрдаги 461 сонли ва 2002 йил 15 февралдаги 52-сонли қарорларига асосан, Халқаро Тараққиёт ва Тикланиш банки кредит линиясини ўзлаштириш борасида ҳам маълум ишлар амалга оширилмоқда. Тақдим этилаётган лойиҳалар, қишлоқ хўжалик корхоналарини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш асосида қишлоқ хўжалигида бозор ислоҳотларини янада чуқурлаштиришга йўналтирилмоқда.

Ушбу лойиҳаларни Элликқалъа, Марҳамат, Нишон, Шеробод ва Оҳан-

гарон туманларида 4 йил давомида амалга ошириш белгиланган. Унинг умумий қиймати 43.46 млн. АҚШ долларига тенг бўлиб, шундан Жаҳон банки улуши 36,14 млн. АҚШ долларини ташкил қилади.

Мазкур лойиҳа 5 та Қишлоқ бизнеси учун маслаҳат хизмати, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқарувчиларини молиявий қўллаб-қувватлаш, ирригация ва дренаж тармоқларини яхшилаш, хусусий машина-трактор паркларини ривожлантириш ва лойиҳани бошқариш йўналишларидан иборат.

Лойиҳанинг Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқарувчиларини молиявий қўллаб-қувватлаш йўналиши бўйича "Пахта Банк", Молия Вазирлиги ва Қишлоқ хўжалигини таркибий қайта тузиш Агентлиги ўртасида уч томонлама келишув шартномаси тузилган ҳамда жорий йил учун 600 минг АҚШ доллари ўзлаштириш кўзда тутилган.

"Пахта Банк" томонидан ушбу маблағни ўзлаштириш ва мониторингини олиб бориш учун алоҳида тартиб ишлаб чиқилиб, банк бўлимларига етказилди.

Бундан ташқари, мазкур жараён бўйича жойларда ташкил қилинган қишлоқ бизнеси учун маслаҳат маркази ходимлари билан ҳамкорликда тегишли туманларда кенгайтирилган йиғилишлар ўтказилди. Мазкур йиғилишларда деҳқон ва фермер хўжаликлари лойиҳа юзасидан қабул қилинган янги меъёрий ҳужжатлар билан таништирилди.

Бугунги кунга қадар, "Пахта Банк" филиаллари томонидан жами 13 та фермер хўжалигига умумий суммаси 204,2 млн. сўм (210,3 минг АҚШ доллари) миқдорида кредит маблағлари ажратилди. Кредитлар қишлоқ хўжалиги техникаси ва эҳтиёт қисмлар, шунингдек, қурилиш моллари ва иссиқхона жиҳозлари хариди учун берилди.

Кредитларнинг 94,3 млн. сўми (97 минг АҚШ доллари) банкнинг Элликқалъа, 82.3 млн. сўми (84.8 минг АҚШ доллари) Янгинишон, 12,2 млн. сўми (12.6 минг АҚШ доллари) Марҳамат ва 15,4 млн. сўми (15,9 минг АҚШ доллари) Шеробод филиаллари ҳиссасига тўғри келади.

Бундан ташқари, ҳозирги кунда умумий қиймати 91,6 млн. сўмлик (94,1 минг долларлик) 4 та лойиҳа устида иш олиб борилмоқда.

Жорий йилнинг 6 ойи давомида 513 та ширкат хўжалигига 5400 млн. сўм кредит берилди. Унинг миқдори ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 1,8 баробарга кўпайди. Берилган кредитнинг 2617,7 млн. сўми ёки 48 фоизи қишлоқ хўжалиги техникаси ва 1436,1 млн. сўми ёки 26,6 фоизи эҳтиёт қисмлар учун ажратилди, қолган қисми эса минерал ўғит, уруғлик ва бошқа мақсадлар учун йўналтирилган. Кредитларнинг 2,2 млрд. сўми ширкат хўжаликларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлашга яъни, Т-4А русумидаги ҳайдов тракторлари харид қилиш учун ажратилди.

Шу билан бир қаторда, банк маблағлари ҳисобидан шу йилнинг ўзида 914 млн.сўмлик техникалар, комбайинлар, медицина асбоб ускуналари сотиб олиниб лизингга берилди. Лизинг хизматлари миқдори йил бошига нисбатан 118 млн.сўмга кўпайди.

тивларининг сони 1,3 баробар ва ҳажми эса 1,7 баробарга ўсди.

Бу йил банк тасарруфида 198 та валюта айирбошлаш шоҳобчаси фаолият кўрсатди. "Тошкент-Малика" меҳмонхонасида эса қўшимча равишда яна битта валюта айирбошлаш шоҳобчаси очилди ва Ўзбекистон Республикаси Марказий Банкида рўйхатдан ўтказилди. Валюта айирбошлаш шоҳобчалари орқали йил бошидан буён 178 минг АҚШ доллари сотиб олинган бўлиб, 1442 минг АҚШ доллари сотилган.

Кўрсатилган лизинг хизматларининг 52 фоизи фермер хўжаликлари ва кичик, ўрта бизнес субъектларига тўғри келади.

Бундан ташқари жорий йилнинг ўтган 6 ойи давомида ширкат, деҳқон ва фермер хўжаликларига ўз вақтида минерал ўғитларни етказиб бериш, техника ва эҳтиёт қисмлар билан таъминлаш ҳамда хизматлар кўрсатиш мақсадида тармоққа хизмат кўрсатувчи "Ўзқишлоқхўжаликкимё" компанияси корхоналарига 1740 млн сўмлик ва "Ўзагромашсервис" уюшмаси тизимидаги корхоналарга 2959 млн. сўмлик факторинг хизматлари кўрсатилди.

Шунингдек, "Ўзагромашсервис" уюшмасига қарашли Машина Трактор Парклари хиссадорлик жамиятларига эҳтиёт қисмлар учун 1861,9 млн.сўм, "Ўзқишлоқхўжаликкимё" компаниясига қарашли корхоналарга минерал ўғитлар етказиб бериш учун 930 млн.сўм кредитлар банкнинг ўз маблағлари ҳисобидан ажратилди. Умуман олганда, банк хизматлари иқтисодий ислоҳотларга мос равишда, мулкдорларнинг кўпайишига қараб, ортиб бормоқда. Бугун юртимизда бирор корхона ё ширкат, фермер хўжалиги йўққи, "Пахта Банк" хизмати у ё бу даражада кириб бормаган бўлсин. Албатта, турли хизмат кўрсатиш турлари, иш сифати, рақобат муҳитида устувор йўналишларда фаоллик кўрсатиш келгусида янада ортади. Бу банк нуфузини кўтариш, мижозларни кўпайтириш демакдир.

АКЦИЯДОРЛИК ТИЖОРАТ
"PAXTABANK"

Ўзбекистон халқини, ўз акциядорлари ва мижозларини, барча ҳамкасбларини Республикамиз Мустақиллигининг 12 йиллик байрами билан сидқидилдан муборакбод этади!

Сиз азизларга соғлиқ, оилавий бахт ҳамда мамлакатимиз гуллаб-яшнаши йўлида олиб борилаётган ислоҳотларни амалга оширишда омадлар тилаймиз!

"ПАХТА БАНК" ФАРОВОНЛИГИНГИЗ КАЛИТИДИР!

"ПАХТА БАНК" КЕНГАШИ ВА БОШҚАРУВИ.